

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

[C – 2022/31415]

17 MAART 2022. — Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 13 november 2008 tot bepaling van de handelingen en werken die vrijgesteld zijn van een stedenbouwkundige vergunning, van het advies van de gemachtigde ambtenaar, van de gemeente, van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van de overlegcommissie evenals van de speciale regelen van openbaarmaking of van de medewerking van een architect

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, haar artikel 4;

Gelet op het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening, gewijzigd door de ordonnantie van 30 november 2017 tot hervorming van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening en de ordonnantie van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen en tot wijziging van aanverwante wetgevingen (hierna de ordonnantie van 30 november 2017 genoemd), met name de artikelen 98, §§ 2 en 2/1, 126, §§ 4 en 5, 177, §§ 4 en 5, 207, § 3, lid 2 en 237, § 2;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 13 november 2008 tot bepaling van de handelingen en werken die vrijgesteld zijn van een stedenbouwkundige vergunning, van het advies van de gemachtigde ambtenaar, van de gemeente, van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van de overlegcommissie evenals van de speciale regelen van openbaarmaking of van de medewerking van een architect;

Gezien het evaluatieverslag over de gelijke kansen, 'gelijkekansen-test' genoemd, zoals vereist door artikel 2, §1, van de ordonnantie van 4 oktober 2018 tot invoering van de gelijkekansen-test en door artikel 1, §1, van het besluit van 22 november 2018 tot uitvoering van deze ordonnantie waarvan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering kennis heeft genomen op 25 maart 2021;

Gelet op de adviezen van de besturen en instanties die werden geraadpleegd met toepassing van de artikelen 98, § 2/1, 126, § 4, 177, § 4, en 237, § 2 van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (hierna het BWRO genoemd), gewijzigd door de ordonnantie van 30 november 2017, uitgebracht op volgende datums:

- Het college van burgemeester en schepenen van Anderlecht op 14 december 2021;
- Het college van burgemeester en schepenen van Oudergem op 14 december 2021;
- College van burgemeester en schepenen van de stad Brussel op 16 december 2021;
- Het college van burgemeester en schepenen van Schaarbeek op 7 december 2021;
- Het college van burgemeester en schepenen van Sint-Gillis op 9 december 2021;
- De drie gemachtigde ambtenaren op 15 december 2021;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, waarvan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 23 juni 2021 kennis heeft genomen;

Gelet op het advies van de Brussel Mobiliteit, waarvan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 16 juni 2021 kennis heeft genomen;

Gelet op het advies van de Gewestelijke Mobiliteitscommissie, waarvan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 25 juni 2021 kennis heeft genomen;

Gelet op het advies van Leefmilieu Brussel, waarvan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 23 juni 2021 kennis heeft genomen;

Gelet op het advies van Brulocalis, waarvan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 23 juni 2021 kennis heeft genomen;

Gezien het advies van de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie, waarvan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering kennis heeft genomen op 18 juni 2021;

Gelet op het advies 70.191/4 van de Raad van State, uitgebracht op 28 oktober 2021, met toepassing van artikel 84, § 1, lid 1, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de goedkeuring van dit besluit strekt tot de omzetting van artikel 57 van het Europees wetboek voor elektronische communicatie zoals bepaald in de richtlijn 2018/1972, rekening houdend eveneens met de bepalingen van de uitvoeringsverordening 2020/1070 van de Commissie van 20 juli 2020 tot vaststelling van de kenmerken van draadloze toegangspunten met beperkt bereik krachtens artikel 57, paragraaf 2, van Richtlijn (EU) 2018/1972 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het Europees wetboek voor elektronische communicatie;

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

[C – 2022/31415]

17 MARS 2022. — Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale modifiant l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 13 novembre 2008 déterminant les actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme, de l'avis du fonctionnaire délégué, de la commune, de la commission royale des Monuments et des Sites, de la commission de concertation ainsi que des mesures particulières de publicité ou de l'intervention d'un architecte

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu la loi du 20 février 1939 sur la protection du titre et de la profession d'architecte et son article 4 ;

Vu le Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire modifié par l'ordonnance du 30 novembre 2017 réformant le Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire et l'ordonnance du 5 juin 1997 relative aux permis d'environnement et modifiant certaines législations connexes (ci-après, l'ordonnance du 30 novembre 2017), notamment les articles 98, §§2 et 2/1, 126, §§ 4 et 5, 177, §§ 4 et 5, 207, § 3, alinéa 2 et 237, § 2 ;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 13 novembre 2008 déterminant les actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme, de l'avis du fonctionnaire délégué, de la commune, de la commission royale des Monuments et des Sites, de la commission de concertation ainsi que des mesures particulières de publicité ou de l'intervention d'un architecte ;

Vu le rapport d'évaluation sur l'égalité des chances, appelé « test d'égalité des chances » requis par l'article 2, § 1^{er}, de l'ordonnance du 4 octobre 2018 tendant à l'introduction du test d'égalité des chances et par l'article 1^{er}, § 1^{er}, de l'arrêté du 22 novembre 2018 portant exécution de cette ordonnance dont le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale a pris connaissance en date du 25 mars 2021;

Vu les avis des administrations et instances consultées en application des articles 98, §2/1, 126, §4, 177, §4, et 237, §2 du Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire (ci-après le CoBAT) modifié par l'ordonnance du 30 novembre 2017, émis aux dates suivantes :

- Le Collège des Bourgmestre et Echevins de la commune d'Anderlecht le 14 décembre 2021 ;
- Le Collège des Bourgmestre et Echevins de la commune d'Auderghem le 14 décembre 2021 ;
- Le Collège des Bourgmestre et Echevins de la Ville de Bruxelles le 16 décembre 2021 ;
- Le Collège des Bourgmestre et Echevins de la commune de Schaarbeek le 7 décembre 2021 ;
- Le Collège des Bourgmestre et Echevins de la commune de Saint-Gilles le 9 décembre 2021 ;
- Les trois fonctionnaires délégués le 15 décembre 2021 ;

Vu l'avis de la Commission royale des Monuments et Sites, dont le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale a pris connaissance le 23 juin 2021 ;

Vu l'avis de Bruxelles Mobilité, dont le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale a pris connaissance le 16 juin 2021 ;

Vu l'avis de la Commission Régionale de la Mobilité, dont le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale a pris connaissance le 25 juin 2021 ;

Vu l'avis de Bruxelles Environnement, dont le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale a pris connaissance le 23 juin 2021 ;

Vu l'avis de Brulocalis, dont le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale a pris connaissance le 23 juin 2021 ;

Vu l'avis de la Commission régionale de développement, dont le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale a pris connaissance le 18 juin 2021 ;

Vu l'avis 70.191/4 du Conseil d'Etat donné le 28 octobre 2021, en application de l'article 84, § 1^{er}, alinéa 1^{er}, 2°, des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973 ;

Considérant que l'adoption du présent arrêté vise à transposer l'article 57 du Code européen des communications électroniques tel qu'établi par la Directive UE 2018/1972, tenant compte également des dispositions du Règlement d'exécution (UE) 2020/1070 de la Commission du 20 juillet 2020 précisant les caractéristiques des points d'accès sans fil à portée limitée en application de l'article 57, paragraphe 2, de la directive (UE) 2018/1972 du Parlement européen et du Conseil établissant le code des communications électroniques européen ;

Overwegende dat de goedkeuring van dit besluit strekt tot de omzetting van artikel 16 van de Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen;

Op voorstel van de minister belast met Stedenbouw en Monumenten en Landschappen,

Na beraadslaging,

Besluit :

Artikel 1. Het opschrift van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 13 november 2008 tot bepaling van de handelingen en werken die vrijgesteld zijn van een stedenbouwkundige vergunning, van het advies van de gemachtigde ambtenaar, van de gemeente of van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen of van de medewerking van een architect, wordt vervangen als volgt:

“Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 13 november 2008 tot bepaling van de handelingen en werken die vrijgesteld zijn van een stedenbouwkundige vergunning, van het advies van de gemachtigde ambtenaar, van de gemeente, van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van Brussel Mobiliteit, van Leefmilieu Brussel, van de overlegcommissie, evenals van de speciale regelen van openbaarmaking of van de medewerking van een architect”.

Art. 2. Artikel 1 van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt:

“Voor de toepassing van dit besluit dient te worden verstaan onder:

1° “bestuur”: het bestuur belast met stedenbouw en het bestuur belast met monumenten en landschappen ;

2° “hoogstamboom”: boom waarvan de stam op 1,50 m van de grond een omtrek van minstens 40 cm heeft en die ten minste 4,00 m hoog is;

3° “architecturaal aspect”: geheel van de kenmerken van de volumes en van het buitenomhulsel van een gebouw dat bijdraagt tot de architecturale samenstelling van het geheel; Als het betrokken gebouw een beschermd goed is, dient men onder “architecturaal aspect” echter het volgende te verstaan: het geheel van kenmerken zowel aan de binnen- als aan de buitenkant van het gebouw die bijdragen tot de architecturale compositie, de volumetrie, de samenhang en de harmonie van het gebouw;

4° “advies van de overlegcommissie”: advies van de overlegcommissie zoals bedoeld in artikel 9 van het BWRO;

5° “advies van de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen”: advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen zoals bedoeld in artikel 11 van het BWRO;

6° “advies van de gemeente”: advies van het college van burgemeester en schepenen vereist krachtens het BWRO;

7° “advies van de gemachtigde ambtenaar”: advies van de ambtenaar van het Bestuur bedoeld in artikel 5 van het BWRO;

8° “fietsuggestiestrook”: de fietsstrook, aangegeven met visgraatmarkering waarop auto’s mogen rijden;

9° “beschermd goed” of “goed dat het voorwerp uitmaakt van een beschermingsmaatregel”: monument, geheel van onroerende goederen, landschap of archeologisch opgravingssterrein dat beschermd is of op de bewaarijst ingeschreven staat of dat het voorwerp uitmaakt van een procedure tot bescherming of tot inschrijving op de bewaarijst, met toepassing van titel V van het BWRO;

10° “BWRO”: het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening goedgekeurd bij besluit van de Regering van 9 april 2004 en bekrachtigd door de ordonnantie van 13 mei 2004;

11° “handelszaak”: het geheel van lokalen, toegankelijk voor het publiek, waarin diensten worden verleend of roerende goederen worden verkocht, met inbegrip van de bijbehorende kantoren en lokalen;

12° “bijkomende werken onderworpen aan een stedenbouwkundige vergunning”: werken uitgevoerd door dezelfde aanvrager en die gebeuren binnen de perimenter van een aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning die in behandeling is, of die andere werken impliceren waarvoor een vergunning zou zijn vereist;

13° “energie uit hernieuwbare bronnen”: energie uit niet-fossiele, hernieuwbare bronnen, met name windenergie, zonne-energie (thermische en fotovoltaïsche zonne-energie) en geothermische energie, omgevingsenergie, getijdenenergie, golfenergie en andere energievormen uit de zee, hydro-elektrische energie, de biomassa, stortgassen, gassen uit afvalwaterzuiveringsinstallaties en biogas;

Considérant que l’adoption du présent arrêté vise à transposer l’article 16 de la Directive (UE) 2018/2001 du Parlement européen et du Conseil du 11 décembre 2018 relative à la promotion de l’utilisation de l’énergie produite à partir de sources renouvelables ;

Sur proposition du Ministre chargé de l’Urbanisme et des Monuments et Sites,

Après délibération,

Arrête :

Article 1^{er}. L’intitulé de l’arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 13 novembre 2008 déterminant les actes et travaux dispensés de permis d’urbanisme, de l’avis du fonctionnaire délégué, de la commune ou de la Commission royale des Monuments et des Sites ou de l’intervention d’un architecte, est remplacé comme suit :

« Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 13 novembre 2008 déterminant les actes et travaux dispensés de permis d’urbanisme, de l’avis du fonctionnaire délégué, de la commune, de la commission royale des Monuments et des Sites, de Bruxelles Mobilité, de Bruxelles Environnement, de la commission de concertation ainsi que des mesures particulières de publicité ou de l’intervention d’un architecte ».

Art. 2. L’article 1^{er} du même arrêté est remplacé comme suit :

« Pour l’application du présent arrêté, on entend par :

1° « administration » : l’Administration en charge de l’urbanisme et l’Administration en charge des Monuments et des Sites ;

2° « arbre à haute tige » : arbre dont le tronc mesure au moins 40 cm de circonférence à 1,50 m du sol et qui atteint au moins 4,00 m de hauteur ;

3° « aspect architectural » : ensemble des caractéristiques des volumes et de l’enveloppe extérieure d’un bâtiment, participant à la composition architecturale de l’ensemble; Toutefois, lorsque le bâtiment concerné est un bien protégé, il y a lieu d’entendre par “ aspect architectural ” : l’ensemble des caractéristiques tant extérieures qu’intérieures de ce bâtiment et qui participent à la composition architecturale, à la volumétrie, à la cohérence ou à l’harmonie de ce bâtiment ;

4° « avis de la commission de concertation » : avis de la commission de concertation visé à l’article 9 du CoBAT ;

5° « avis de la commission royale des monuments et des sites » : avis de la commission royale des monuments et des sites visé à l’article 11 du CoBAT ;

6° « avis de la commune » : avis du collège des bourgmestre et échevins exigé en vertu du CoBAT ;

7° « avis du fonctionnaire délégué » : avis du fonctionnaire de l’Administration visé à l’article 5 du CoBAT ;

8° « bande cyclable suggérée » : la bande cyclable identifiée par une signalisation en chevrons sur laquelle les véhicules automobiles peuvent circuler ;

9° « bien protégé » ou « bien faisant l’objet d’une mesure de protection » : monument, ensemble de biens immobiliers, site ou site archéologique classé ou inscrit sur la liste de sauvegarde, ou faisant l’objet d’une procédure de classement ou d’inscription sur la liste de sauvegarde, pris en application du titre V du CoBAT ;

10° « CoBAT » : le Code bruxellois de l’aménagement du territoire adopté par l’arrêté du Gouvernement du 9 avril 2004 et ratifié par l’ordonnance du 13 mai 2004 ;

11° « commerce » : ensemble des locaux accessibles au public dans lesquels lui sont fournis des services ou dans lesquels lui sont vendus des biens meubles, y compris les bureaux accessoires et locaux annexes ;

12° « complément de travaux soumis à permis d’urbanisme » : travaux effectués par le même demandeur et qui ont lieu dans le périmètre d’une demande de permis d’urbanisme en cours d’instruction ou qui impliquent d’autres travaux qui seraient soumis à permis ;

13° « énergie produite à partir de sources renouvelables » : énergie produite à partir de sources non fossiles renouvelables, à savoir l’énergie éolienne, l’énergie solaire (solaire thermique et solaire photovoltaïque) et géothermique, l’énergie ambiante, l’énergie marémotrice, houlomotrice et d’autres énergies marines, l’énergie hydroélectrique, la biomasse, les gaz de décharge, les gaz des stations d’épuration d’eaux usées et le biogas ;

14° « muurfresco » : een kunstwerk verwezenlijkt op een gevel van een bouwwerk met artistiek karakter;

15° "woning": geheel van lokalen die voor de huisvesting of voor de bewoning door een of meer personen werden ontworpen, voor zover er geen andere bestemming wettelijk werd gevestigd, met inbegrip van rusthuizen en erkende of gesubsidieerde verblijfplaatsen, en met uitzondering van hotelinrichtingen;

16° "Minister": de Minister bevoegd voor stedenbouw en monumenten en landschappen;

17° "beschermd delen van een beschermd goed": bijzondere elementen of delen van een beschermd goed die specifiek beoogd worden door een beschermingsmaatregel;

18° "dakloze": de persoon, bedoeld in artikel 2, 1° van de Brusselse ordonnantie van 14 juni 2018 betreffende de noodhulp aan en de inschakeling van daklozen;

19° "gemarkeerd fietspad": het fietspad zoals gedefinieerd in artikel 74 van de Wegcode;

20° "GBP": Gewestelijk Bestemmingsplan;

21° "profiel": dwarse doorsnede tussen rooilijnen die dient om de structuur (technisch) en het gebruik (functioneel) van de weg te bepalen;

22° "project van tijdelijk gebruik als gevolg van een uitzonderlijke nood": project dat tijdelijke handelingen en werken impliceert, en als voorziening van collectief belang of van openbare dienst dient om een antwoord te bieden op een noodsituatie, een crisis of uitzonderlijke noden, en op initiatief van een publiekrechtelijk persoon;

23° "identieke restauratie": binnen de grenzen van het begrip restauratie als bedoeld in artikel 98, §1, 11° van het BWRO, het opknappen volgens de regels van de kunst van een deel of het geheel van een beschermd goed als het erom gaat het goed in kwestie of de betrokken delen ervan te behouden in de laatst gekende hedendaagse toestand, zonder hun aanzicht te wijzigen en zonder de geringste wijziging van hun volume of materialen;

24° "historische restauratie": binnen de grenzen van het begrip restauratie als bedoeld in artikel 98, §1, 11° van het BWRO, het opknappen volgens de regels van de kunst van een deel of het geheel van een beschermd goed als het erom gaat het te herstellen in een gekende staat daterend van vóór de laatst gekende hedendaagse staat van het goed in kwestie of de betrokken delen ervan, wat eventueel een wijziging van hun huidige aanzicht met zich mee kan brengen;

25° "DBDMH": de Brusselse Hoofdstedelijke Dienst voor Brandweer en Dringende Medische Hulp zoals opgericht bij de ordonnantie van 19 juli 1990 houdende oprichting van de Brusselse Hoofdstedelijke Dienst voor Brandweer en Dringende Medische Hulp;

26° "vloeroepervlakte": som van de overdekte vloeren met een vrije hoogte van ten minste 2,20 meter van alle lokalen, behalve de lokalen gelegen beneden het terreinniveau die voor parkeerplaatsen, kelders, technische voorzieningen en opslagplaatsen bestemd zijn.

De vloerafmetingen worden buitenwerks gemeten tussen de onbeklede buitenwanden van de gevelmuren, met dien verstande dat de vloeren worden geacht door te lopen, zonder rekening te houden met de onderbreking ervan door scheidingswanden en binnenmuren, of door kokers, trappenhuisen en liftschachten;

27° "onderhoudssnoei van hoogstambomen": snoeihandelingen die het voortbestaan van de boom niet in gevaar brengen en die gericht zijn op het regelmatig snoeien van een boom, met uitzondering van grondige snoei, teneinde de oorspronkelijke omvang, vorm en groei-kracht van de boom te behouden, door dode of zieke takken van de boom af te zagen en door enkele van zijn gezonde en levende takken af te zagen, op voorwaarde dat:

* de gezonde en levende afgezaagde takken een omtrek van niet meer dan 22 cm hebben;

* OF de snoei niet leidt tot de verwijdering van meer dan een derde van de boomkruin verdeeld over heel de kroon;

* EN de snoei het silhouet van de boom niet verandert indien de boom waarop de snoei betrekking heeft, een opmerkelijke boom is;

28° "grondige snoei van hoogstambomen": de snoeihandelingen die het voortbestaan van een boom in gevaar kunnen brengen, zoals koppen, omzagen, sluiten, kroonverkleining, afsnijden van gesteltakken, aanpassingssnoei met verwijdering van een begrensd deel van de kroon om de kroon aan de plaatselijke omstandigheden aan te passen, omvormingssnoei waarbij de vorm van de kroon of de structuur en/of de samenstelling van de boomvegetatie ingrijpend wordt gewijzigd;

14° « fresque murale » : une œuvre, réalisée sur une façade d'une construction, présentant un caractère artistique ;

15° « logement » : ensemble de locaux ayant été conçus pour l'habitation ou la résidence d'une ou plusieurs personnes, pour autant qu'une autre affectation n'ait pas été légalement implantée, en ce compris les maisons de repos et les lieux d'hébergement agréés ou subventionnés, et à l'exclusion des établissements hôteliers ;

16° « Ministre » : le Ministre qui a l'urbanisme et les monuments et sites dans ses attributions ;

17° « parties protégées d'un bien protégé » : éléments particuliers ou parties d'un bien protégé qui sont spécifiquement visés par une mesure de protection ;

18° « personne sans-abri » : la personne visée à l'article 2, 1° de l'ordonnance bruxelloise du 14 juin 2018 relative à l'aide d'urgence et à l'insertion des personnes sans abri ;

19° « piste cyclable marquée » : la piste cyclable telle que définie par l'article 74 du Code de la Route ;

20° « PRAS » : plan régional d'affectation du sol;

21° « profil » : coupe transversale entre alignements qui a pour vocation de déterminer la structure de la voirie (technique) et ses usages (fonctionnel) ;

22° « projet d'occupation temporaire répondant à un besoin exceptionnel » : projet impliquant des actes et travaux temporaires, à titre d'équipement d'intérêt collectif ou de service public, ayant pour objectif de répondre à une situation d'urgence, de crise ou à des besoins exceptionnels et initiés par une personne morale de droit public ;

23° « restauration à l'identique » : dans les limites de la notion de restauration visée à l'article 98, § 1^{er}, 11° du CoBAT, remise en bon état et dans les règles de l'art de tout ou partie d'un bien protégé lorsqu'il s'agit du maintien du dernier état contemporain connu de ce bien ou des parties concernées de ce bien, sans modification de l'aspect visuel ni du moindre volume ni des matériaux ;

24° « restauration historique » : dans les limites de la notion de restauration visée à l'article 98, § 1^{er}, 11° du CoBAT, remise en bon état et dans les règles de l'art de tout ou partie d'un bien protégé lorsqu'il s'agit de la reconstitution d'un état connu antérieur au dernier état contemporain connu de ce bien ou des parties concernées de ce bien et pouvant entraîner la modification de leur aspect actuel ;

25° « SIAMU » : le Service d'Incendie et d'Aide Médicale Urgente tel que créé par l'ordonnance du 19 juillet 1990 portant création d'un Service d'incendie et d'aide médicale urgente de la Région de Bruxelles-Capitale ;

26° « superficie de plancher » : totalité des planchers mis à couvert et offrant une hauteur libre d'au moins 2,20 m dans tous les locaux, à l'exclusion des locaux situés sous le niveau du sol qui sont affectés au parcage, aux caves, aux équipements techniques et aux dépôts.

Les dimensions des planchers sont mesurées au nu extérieur des murs des façades, les planchers étant supposés continus, sans tenir compte de leur interruption par les cloisons et murs intérieurs, par les gaines, cages d'escaliers et d'ascenseurs;

27° « taille d'entretien d'un arbre à haute tige » : les opérations d'élagage qui ne sont pas susceptibles de mettre en péril la survie de l'arbre et visant la taille régulière d'un arbre, à l'exclusion des tailles radicales, afin de permettre de maintenir ses dimensions, sa forme et sa vigueur initiales, par la coupe des branches mortes ou malades de l'arbre et par la coupe de certaines de ses branches saines et vivantes pour autant :

* que les branches saines et vivantes coupées n'aient pas une circonférence de plus de 22 cm ;

* OU que la taille n'entraîne pas l'enlèvement de plus du tiers du houppier réparti dans l'ensemble de la couronne ;

* ET que la taille ne modifie pas la silhouette de l'arbre si l'arbre concerné par la taille est un arbre remarquable ;

28° « tailles radicales d'un arbre à haute tige » : les opérations d'élagage susceptibles de mettre en péril la survie d'un arbre, tels que l'étêtage, le ravalement, le rapprochement, la réduction de la couronne, la coupe de branches charpentières, la taille d'adaptation avec enlèvement d'une partie circonscrite du houppier pour adapter la couronne aux contraintes locales, la taille de conversion consistant à modifier significativement la forme du houppier ou la structure et/ou la composition de la végétation de l'arbre ;

29° "extensief groendak": groendak waarop extensieve vegetatie groeit (mos, vetkruid, winterharde planten...), met een dun substraat dat weinig onderhoud vraagt, en met een hellingsgraad van 2 % tot 70 %, meestal ontoegankelijk of beperkt toegankelijk."

Art. 3. In titel II, hoofdstuk I, van hetzelfde besluit wordt een afdelingstitel ingevoegd, die de nieuwe artikelen 2/1, 2/2 en 2/3 en 2/4 bevat, opgesteld als volgt:

"Afdeling 2. - Gemeenschappelijke bepalingen en verplichte kennisgevingen"

Art. 4. In titel II, hoofdstuk I, afdeling 2, van hetzelfde besluit worden de artikelen 2/1, 2/2, 2/3 en 2/4 ingevoegd, opgesteld als volgt:

"Art. 2/1. Wanneer een vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning is voorzien mits naleving van een bepaalde termijn of wanneer de vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning betrekking heeft op de handelingen en werken bedoeld in artikel 6, 5° van dit besluit, kan de auteur van de handelingen en werken slechts van de vrijstelling genieten op voorwaarde dat hij de aanvangsdatum van de van stedenbouwkundige vergunning vrijgestelde handelingen en werken uiterlijk 60 dagen vóór de aanvang van die handelingen en werken meedeelt via het daartoe op het gewestelijk geautomatiseerd platform beschikbaar gestelde formulier.

Het vervullen van deze formaliteit impliceert niet dat de overheden erkennen dat aan de voorwaarden voor het verlenen van vrijstelling van de stedenbouwkundige vergunning is voldaan.

Art. 2/2. Indien de tijdelijke handelingen en werken, vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning, leiden tot een aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen bestemmings- of gebruikswijziging van het hele goed of van een deel ervan, is deze wijziging beperkt tot de duur van de vrijstelling, zodat het goed bij het verstrijken ervan zijn eerdere bestemming of gebruik terugkrijgt.

Art. 2/3. De vrijstellingen van het advies van de overlegcommissie, van het openbaar onderzoek en van het advies van de gemachtigde ambtenaar, niettegenstaande het feit dat de betreffende handelingen en werken een afwijking impliceren van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, doen geen afbreuk aan en stellen niet vrij van de toepassing van artikel 126, § 10, van het BWRO.

Art. 2/4. De lijst van vrijstellingen van de huidige titel is niet van toepassing op de handelingen en werken, opgenomen in de bijlagen A en B van het BWRO, evenmin als, wat hoofdstuk Ibis betreft, op de handelingen en werken opgenomen in de bijlagen I en II van de richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten."

Art. 5. In titel II van hetzelfde besluit wordt een hoofdstuk Ibis ingevoegd, dat de nieuwe artikelen 2/5 tot 2/7 bevat en opgesteld is als volgt:

"HOOFDSTUK Ibis. - Tijdelijke handelingen en werken

Art. 2/5. Dit hoofdstuk is van toepassing op tijdelijke handelingen en werken.

Afdeling 1. - Handelingen en werken vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning

Art. 2/6. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning worden volgende handelingen en werken vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning:

1° de werken die maximaal zes maanden duren en die de realisatie mogelijk maken van een project van tijdelijk gebruik als gevolg van een uitzonderlijke nood:

a) de aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen tijdelijke bestemmings- of gebruikswijziging van het hele goed of van een deel ervan, met of zonder werken, voor zover:

* Het goed in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld, nl. in de staat waarin het zich bevond voor de start van het tijdelijke gebruik, maximum 30 dagen na het einde van de tijdelijke handelingen en werken en in ieder geval bij het verstrijken van de termijn van zes maanden;

* Indien er tegelijk werken plaatsvinden, deze laatste geen stabiliteitswerken inhouden en niet tot een wijziging van het gebouwde volume en evenmin van het architecturale aanzicht van het gebouw leiden;

* De handelingen en werken geen reclame-inrichtingen of uithangborden betreffen;

29° « toiture verte extensive » : toiture végétalisée recouverte de végétation extensive (mousses, sedums, plantes vivaces...), de substrat d'épaisseur faible, d'entretien réduit, supportant une pente de 2% à 70%, généralement pas accessible ou d'accès limité.

Art. 3. Dans le Titre II, Chapitre I, du même arrêté, il est inséré un titre de section, reprenant les articles 2/1, 2/2, 2/3 et 2/4 nouveaux et rédigé comme suit :

« Section 2. - Dispositions communes et notifications obligatoires »

Art. 4. Dans le Titre II, Chapitre I, Section 2, du même arrêté, il est inséré les articles 2/1, 2/2, 2/3 et 2/4 rédigés comme suit :

« Art. 2/1. Lorsqu'une dispense de permis d'urbanisme est prévue moyennant le respect d'un certain délai ou lorsque la dispense de permis d'urbanisme concerne les actes et travaux visés à l'article 6, 5° du présent arrêté, l'auteur des actes et travaux ne peut bénéficier de la dispense qu'à la condition de renseigner la date de commencement des actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme via le formulaire mis à disposition à cet effet sur la plateforme informatisée régionale au plus tard 60 jours avant d'entamer ces actes et travaux.

L'accomplissement de cette formalité n'implique aucunement la reconnaissance dans le chef des autorités que les conditions permettant l'octroi de la dispense de permis d'urbanisme sont remplies.

Art. 2/2. Dans l'hypothèse où les actes et travaux temporaires dispensés de permis d'urbanisme entraînent une modification de la destination ou de l'utilisation soumise à permis d'urbanisme de tout ou partie d'un bien, cette modification est limitée à la durée de la dispense, de sorte qu'à son échéance, le bien retrouve sa destination ou son utilisation antérieure.

Art. 2/3. Les dispenses de l'avis de la commission de concertation, d'enquête publique et d'avis du fonctionnaire délégué prévues nonobstant le fait que les actes et travaux concernés impliquent une dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme, ou à un permis de lotir, ne préjudicient pas à, ni ne dispensent de l'application de l'article 126, § 10, du CoBAT.

Art. 2/4. La liste de dispenses du présent titre n'est pas applicable aux actes et travaux repris au sein des annexes A et B du CoBAT ni, en ce qui concerne le chapitre Ibis, aux actes et travaux repris au sein des annexes I et II de la directive 2011/92/UE du Parlement Européen et du Conseil du 13 décembre 2011 concernant l'évaluation des incidences de certains projets publics et privés sur l'environnement. »

Art. 5. Dans le Titre II du même arrêté, il est inséré un chapitre Ibis, comportant les articles 2/5 à 2/7 nouveaux et rédigé comme suit :

« CHAPITRE Ibis. - Actes et travaux temporaires.

Art. 2/5. Le présent chapitre s'applique aux actes et travaux temporaires.

Section 1re. - Actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme

Art. 2/6. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de permis d'urbanisme :

1° pour autant qu'ils durent au maximum six mois et permettent la réalisation d'un projet d'occupation temporaire répondant à un besoin exceptionnel :

a) la modification temporaire de destination ou d'utilisation soumise à permis d'urbanisme de tout ou partie d'un immeuble, avec ou sans travaux, pour autant que :

* Le bien retrouve son état initial, soit l'état existant avant le début de l'occupation temporaire, 30 jours maximum après la fin des actes et travaux temporaires et, en tout état de cause, à l'expiration du délai de six mois ;

* S'ils s'accompagnent de travaux, ces derniers n'impliquent pas de travaux de stabilité et n'entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l'aspect architectural du bâtiment ;

* Les actes et travaux ne concernent pas des dispositifs de publicités et d'enseignes ;

b) met uitzondering van de reclame-inrichtingen en de uithangborden, de plaatsing van installaties, voor zover de plaatsing niet in Natura 2000-gebied gebeurt en het goed na de verwijdering ervan zijn oorspronkelijke toestand terugkrijgt;

2° de werken die maximaal zes maand per jaar duren:

a) de tijdelijke wijziging van een aan stedenbouwkundige vergunning onderworpen bestemming of gebruik van het hele gebouw of van een deel ervan, met of zonder werken, met het oog op de uitvoering van een project van tijdelijk gebruik met een sociaal en/of cultureel karakter voor zover:

* Het goed in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld, nl. in de staat waarin het zich bevond voor de start van de tijdelijk gebruik, maximum 30 dagen na het einde van de tijdelijke handelingen en werken en in ieder geval bij het verstrijken van de termijn van zes maanden;

* Indien er tegelijk werken plaatsvinden, deze laatste geen stabiliteitswerken inhouden en niet tot een wijziging van het gebouwde volume en evenmin van het architecturale aanzicht van het gebouw leiden;

* De handelingen en werken geen reclame-inrichtingen of uithangborden betreffen;

* De handelingen en werken worden uitgevoerd hetzij door een publiekrechtelijk rechtspersoon of een beheerder/operator, aangeduid door een publiekrechtelijk rechtspersoon in het kader van de uitvoering van zijn opdrachten, hetzij door elke instantie die bevoegd is voor huisvesting in de zin van artikel 2, 9° van de Brusselse Huisvestingscode of door openbare vastgoedbeheerders in de zin van artikel 2, 4° van de Brusselse Huisvestingscode om opdrachten uit te voeren die hun door de genoemde Code worden toevertrouwd, hetzij door iedere andere persoon die door een publiekrechtelijk rechtspersoon wordt gesubsidieerd of die over een erkenning beschikt, hem toegekend door een publiekrechtelijk rechtspersoon voor de verwezenlijking van het project dat beantwoordt aan de hoger genoemde voorwaarden en aan de voorwaarden vermeld in de artikelen die overeenkomen met de vrijstellingen;

b) met uitzondering van reclame-inrichtingen en uithangborden, de plaatsing van installaties met een sociaal, cultureel, recreatief of evenementieel karakter, voor zover de plaatsing niet in Natura 2000-gebied gebeurt en het goed na de verwijdering ervan zijn oorspronkelijke toestand terugkrijgt;

c) de tijdelijke aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen bestemmings- of gebruikswijziging van het hele gebouw of van een deel ervan, met of zonder werken, om gratis dag- en/of nachtopvang voor daklozen mogelijk te maken, voor zover:

* De persoon die de opvang van de daklozen organiseert, de noodzakelijke erkenning of voorlopige toelating heeft om de diensten uit te voeren, bedoeld in artikel 2, 3°, 4° en 5°, van de ordonnantie van 14 juni 2018 betreffende de noodhulp aan en de inschakeling van daklozen;

* Het goed in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld, nl. in de staat waarin het zich bevond voor de start van het tijdelijke gebruik, maximum 30 dagen na het einde van de bewoning en in ieder geval bij het verstrijken van de termijn van zes maanden;

* De handelingen en werken geen stabiliteitswerken inhouden en niet tot een wijziging van het gebouwde volume en evenmin van het architecturale aanzicht van het gebouw leiden;

3° de tijdelijke aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen bestemmings- of gebruikswijziging van het hele gebouw of van een deel ervan, met of zonder werken om gratis dag- en/of nachtopvang voor personen die om internationale bescherming verzoeken, mogelijk te maken, voor zover:

* Het gebruik maximaal een jaar duurt;

* Het goed in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld, met name in de staat waarin het zich bevond voor de start van het tijdelijke gebruik, maximum 30 dagen na het einde van het gebruik en in ieder geval bij het verstrijken van de termijn van een jaar;

* De handelingen geen stabiliteitswerken inhouden en niet tot een wijziging van het gebouwde volume en evenmin van het architecturale aanzicht van het gebouw leiden;

4° de plaatsing van decoraties voor evenementen, manifestaties of festiviteiten, geplaatst voor maximum drie maanden, met uitzondering van reclame-inrichtingen en uithangborden;

b) à l'exclusion des dispositifs de publicité et d'enseignes, le placement d'installations, pour autant que le placement ne soit pas réalisé en zone Natura 2000 et que le bien retrouve son état initial au terme du placement ;

2° pour autant qu'ils durent maximum six mois par année:

a) la modification temporaire de destination ou d'utilisation soumise à permis d'urbanisme de tout ou partie d'un immeuble, avec ou sans travaux, en vue de permettre la réalisation d'un projet d'occupation temporaire présentant un caractère social et/ou culturel pour autant que :

* Le bien retrouve son état initial, soit l'état existant avant le début de l'occupation temporaire, 30 jours maximum après la fin des actes et travaux temporaires et, en tout état de cause, à l'expiration du délai de six mois ;

* S'ils s'accompagnent de travaux, ces derniers n'impliquent pas de travaux de stabilité et n'entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l'aspect architectural du bâtiment ;

* Les actes et travaux ne concernent pas des dispositifs de publicités et d'enseignes ;

* Les actes et travaux sont réalisés, soit par une personne morale de droit public ou un gestionnaire/opérateur désigné par une personne morale de droit public dans le cadre de la réalisation de ses missions, soit par tout organisme compétent en matière de logement au sens de l'article 2, 9° du Code Bruxellois du Logement ou des opérateurs immobiliers publics au sens de l'article 2, 4° du Code Bruxellois du Logement afin de réaliser les missions qui lui sont confiées par ledit Code, soit par toute autre personne subventionnée par une personne morale de droit public ou disposant d'un agrément émanant d'une personne morale de droit public en vue de réaliser le projet répondant aux conditions précitées et aux conditions reprises au sein des articles correspondant aux dispenses ;

a) à l'exclusion des dispositifs de publicité et d'enseignes, le placement d'installations à caractère social, culturel, récréatif ou événementiel, pour autant que le placement ne soit pas réalisé en zone Natura 2000 et que le bien retrouve son état initial au terme du placement ;

b) la modification temporaire de destination ou d'utilisation soumise à permis d'urbanisme de tout ou partie d'un immeuble, avec ou sans travaux, en vue de permettre, à titre gratuit, l'accueil de jour et/ou de nuit de personnes sans-abri pour autant que :

* La personne qui organise l'accueil des personnes sans abri dispose de l'agrément ou de l'autorisation provisoire nécessaire pour exercer les services visés à l'article 2, 3°, 4° et 5° de l'ordonnance du 14 juin 2018 relative à l'aide d'urgence et à l'insertion des personnes sans abri ;

* Le bien retrouve son état initial, soit l'état existant avant le début de l'occupation temporaire, 30 jours maximum après la fin de l'occupation et, en tout état de cause, à l'expiration du délai de six mois ;

* Les actes et travaux n'impliquent pas de travaux de stabilité et n'entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l'aspect architectural du bâtiment ;

3° la modification temporaire de destination ou d'utilisation soumise à permis d'urbanisme de tout ou partie d'un immeuble, avec ou sans travaux, en vue de permettre à titre gratuit, l'accueil de jour et/ou de nuit de demandeurs de protection internationale pour autant que :

* L'occupation dure maximum un an ;

* Le bien retrouve son état initial, soit l'état existant avant le début de l'occupation temporaire, 30 jours maximum après la fin de l'occupation et, en tout état de cause, à l'expiration du délai d'un an ;

* Les actes et travaux n'impliquent pas de travaux de stabilité et n'entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l'aspect architectural du bâtiment ;

4° le placement de décorations événementielles, de manifestations ou de festivités, à l'exclusion des dispositifs de publicités et d'enseignes, pour une durée maximale de trois mois ;

5° de bouw en de plaatsing van elementen, ontwikkeld in het kader van het universitair onderzoek of verbonden aan het niet-universitair hoger onderwijs, voor zover aan de volgende voorwaarden werd voldaan:

* de betrokken elementen blijven slechts ter plaatse voor de duur die het onderzoek vereist en voor een maximumduur van vijf jaar;

* de stabiliteit van deze elementen moet nagegaan zijn door een studie bureau of een verantwoordelijke leerkracht in het kader van het betrokken onderzoek.

Afdeling 2. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven door artikel 237 van het BWRO, het openbaar onderzoek, het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente en van het advies van de overlegcommissie

Art. 2/7. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden volgende handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van een openbaar onderzoek, van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente en van het advies van de overlegcommissie:

1° voor zover ze maximum twee jaar duren, de plaatsing van mobiele installaties die kunnen worden gebruikt voor permanente, niet-recreatieve bewoning door een of meer personen die (gedeeltelijk) reizend leven;

2° voor zover ze maximum drie jaar duren vanaf de kennisgeving van de stedenbouwkundige vergunning of vanaf de in deze vergunning vermelde datum, de noodzakelijke tijdelijke handelingen en werken voor de verwezenlijking van een project van tijdelijk gebruik, met uitzondering van de reclame-inrichtingen en de uithangborden.

Wanneer de handelingen en werken die in dit artikel worden bedoeld, onderworpen zijn aan een stedenbouwkundige vergunning van beperkte duur, conform het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 17 maart 2022 betreffende de stedenbouwkundige vergunningen van beperkte duur, kunnen ze enkel vrijstellingen genieten voor de eerste stedenbouwkundige vergunning van beperkte duur die voor de geplande handelingen en werken werd aangevraagd en verleend."

Art. 6. Het opschrift van hoofdstuk II van titel II van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt:

"Werven"

Art. 7. In artikel 3 worden de woorden "tijdelijke installaties en" geschrapt.

Art. 8. In artikel 4 van hetzelfde besluit worden volgende wijzigingen aangebracht:

a) in 1°, worden de woorden ", voor zover het goed in zijn oorspronkelijke toestand wordt hersteld ten laatste 30 dagen na het einde van de handelingen en werken met betrekking tot de werf" toegevoegd na de woorden "om de werken uit te voeren";

b) 2° wordt geschrapt;

c) 3° wordt geschrapt;

d) 4° wordt 2°;

e) 5° wordt geschrapt;

f) er wordt een 3° toegevoegd, luidende: "het graven, gedurende minder dan 1 maand, van kuilen om de infiltratiecapaciteit van regenwater in de bodem te testen, voor zover deze graafwerken niet leiden tot een wijziging van het bodem reliëf van meer dan 50 cm en dat de bodem na afloop van de test in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld;"

g) er wordt een 4° toegevoegd, luidende: "de plaatsing van werfborden tijdens de duur van de werf;"

h) er wordt een 5° toegevoegd, luidende: "de plaatsing van uithang- of reclameborden op de omheiningen of op de werfzeilen van het stedenbouwkundige project dat op het perceel loopt of die verband houden met de culturele activiteit of de activiteit van openbaar belang van het gebouw waarop de werken betrekking hebben, tijdens de duur van de werken indien deze niet langer dan zes maanden duren."

Art. 9. Het opschrift van afdeling 2 van hoofdstuk II van titel II van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt:

"Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van de speciale regelen van openbaarmaking en van het advies van de overlegcommissie".

5° la construction et le placement d'éléments développés dans le cadre de la recherche universitaire ou liée à l'enseignement supérieur non universitaire, pour autant que les conditions suivantes soient réunies :

* les éléments concernés ne restent sur place que pour la durée nécessaire à la recherche et au maximum pour une durée de cinq ans ;

* la stabilité des éléments doit avoir été vérifiée par un bureau d'études ou un enseignant responsable dans le cadre de la recherche concernée.

Section 2. - Actes et travaux dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, d'enquête publique, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune et de l'avis de la commission de concertation

Art. 2/7. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, d'enquête publique, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune et de l'avis de la commission de concertation :

1° pour autant qu'ils durent au maximum deux ans, le placement d'installations mobiles pouvant être utilisées pour l'habitation permanente et non récréative d'une ou plusieurs personnes vivant de manière itinérante ou semi-itinérante ;

2° pour autant qu'ils durent au maximum trois ans à partir de la notification du permis d'urbanisme ou à partir de la date reprise dans ce permis, les actes et travaux temporaires nécessaires à la réalisation d'un projet d'occupation temporaire, à l'exclusion des dispositifs de publicités et d'enseignes.

Lorsque les actes et travaux visés au présent article sont soumis à un permis d'urbanisme à durée limitée conformément à l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 17 mars 2022 relatif aux permis d'urbanisme à durée limitée, ils ne peuvent bénéficier des dispenses que pour le premier permis d'urbanisme à durée limitée sollicité et délivré pour les actes et travaux projetés. »

Art. 6. L'intitulé du Chapitre II du Titre II du même arrêté est remplacé par ce qui suit :

« Chantiers »

Art. 7. A l'article 3, les mots « installations temporaires et » sont supprimés.

Art. 8. Dans l'article 4, du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

a) au 1°, les mots « , pour autant que le bien retrouve son état initial au plus tard 30 jours après la fin des actes et travaux relatifs au chantier » sont ajoutés après les mots « à l'exécution des travaux » ;

b) le 2° est supprimé ;

c) le 3° est supprimé ;

d) le 4° devient le 2° ;

e) le 5° est supprimé ;

f) il est ajouté un 3° libellé comme suit : « le creusement, pour une durée inférieure à 1 mois, de fosses afin de tester la capacité d'infiltration des eaux pluviales dans le sol, pour autant que des creusements n'entraînent pas une modification du relief du sol supérieure à 50 cm et que le sol soit remis en pristin état au terme du test » ;

g) il est ajouté un 4° libellé comme suit : « le placement de panneaux de chantier pendant la durée du chantier » ;

h) il est ajouté un 5° libellé comme suit : « le placement d'enseigne ou publicités sur les clôtures ou sur les bâches de chantier relatives au projet urbanistique en cours sur la parcelle ou en lien avec l'activité culturelle ou d'intérêt public du bâtiment concerné par les travaux pendant la durée des travaux si cette durée n'excède pas six mois. »

Art. 9. L'intitulé de la Section 2 du Chapitre II du Titre II du même arrêté est remplacé comme suit :

« Actes et travaux dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, des mesures particulières de publicité et de l'avis de la commission de concertation »

Art. 10. In de eerste zin van artikel 4/1 van hetzelfde besluit worden volgende wijzigingen aangebracht:

a) het woord "niet" wordt geschrapt;

b) de woorden "van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente," worden vervangen door de woorden "van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO,";

c) de woorden "vijftien à twintig jaar, al naargelang de afschrijvingsduur," worden vervangen door de woorden "vijf jaar,".

Art. 11. In titel II, hoofdstuk II, van hetzelfde besluit wordt een afdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 4/1/1 bevat en is opgesteld als volgt:

"Afdeling 3. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van het openbaar onderzoek, van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente, van de medewerking van een architect en van het advies van Leefmilieu Brussel".

Art. 12. In titel II, hoofdstuk II, afdeling 3, van hetzelfde besluit wordt een artikel 4/1/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

"Art. 4/1/1. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden volgende handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van een openbaar onderzoek, van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente, van de medewerking van een architect en van het advies van Leefmilieu Brussel:

1° de plaatsing van vaste installaties van het modulaire en/of lichte type, om een activiteit voort te zetten die plaatsvindt in een gebouw dat het voorwerp van werken uitmaakt, gedurende de hele werf;

2° de plaatsing van uithang- of reclameborden op de omheiningen of op de werfzeilen van het stedenbouwkundige project dat op het perceel loopt of die verband houden met de culturele activiteit of de activiteit van openbaar belang van het gebouw waarop de werken betrekking hebben, tijdens de duur van de werken indien deze langer dan zes maanden duren."

Art. 13. In titel II, hoofdstuk III, van hetzelfde besluit wordt een afdelingstitel ingevoegd, die de nieuwe artikelen 6 en 7 bevat en is opgesteld als volgt:

"Afdeling 1. - Handelingen en werken vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning".

Art. 14. In artikel 6 van hetzelfde besluit, worden volgende wijzigingen aangebracht:

a) in de eerste zin wordt het woord "of" vervangen door ",";

b) in de eerste zin worden de woorden "of van het verordenende luik van een gewestelijk mobiliteitsplan," ingevoegd tussen de woorden "verkavelingsvergunning" en de woorden "en ze geen aanvulling zijn";

c) in 1° worden de woorden "van de wegfundamenten en" geschrapt;

d) in 1° worden de woorden ", voor zover daarbij niet aan de funderingen dient te worden geraakt en de diepte van de uitgraving niet meer dan 20 cm bedraagt" toegevoegd na de woorden "in natuursteen";

e) in 3° worden de woorden "voor zover deze sleuven zich op meer dan 1,75 m van de assen van de boomstammen bevinden" toegevoegd na het woord "binnendiameter";

f) in 6° worden de woorden ", in toepassing van de specialisatie van de wegen van het Gewestelijk Ontwikkelingsplan op de plaatselijke wegen en de verzamelwegen" geschrapt;

g) er wordt een 7° toegevoegd, luidende: "de vervanging van de bestrating van de parkeerterrein met het oog op een betere doorlaatbaarheid voor zover het dwarsprofiel van de rijweg niet wordt gewijzigd,";

h) er wordt een 8° toegevoegd, luidende: "het aanbrengen of wijzigen van volgende overlangse wegmarkeringen voor zover voor de Auto PLUS en COMFORT-wegen die deel uitmaken van het Gewestelijk Mobiliteitsplan het aanbrengen of wijzigen van de voornoemde wegmarkering geen wijziging van het aantal wegverkeersstroken met zich meebrengt,";

i) er wordt een 9° toegevoegd, luidende: "de kleine aanlegwerken van de ruimten bestemd voor voetgangers en fietsers, met het oog op de uitbreiding en/of plaatselijke creatie van die ruimtes, de verbetering van de esthetische aanblik ervan, de veiligheid van de gebruikers of hun comfort,";

Art. 10. Dans la première phrase de l'article 4/1 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

a) le mot « aucune » est remplacé par le mot « une » ;

b) les mots « de l'avis du fonctionnaire délégué ou de l'avis de la commune » sont remplacés par les mots « de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT » ;

c) les mots « quinze à vingt ans selon la durée d'amortissement » sont remplacés par les mots « cinq ans ».

Art. 11. Dans le Titre II, Chapitre II, du même arrêté, il est inséré un titre de section, reprenant l'article 4/1/1 nouveau et rédigé comme suit :

« Section 3. - Actes et travaux dispensés de l'avis de la commission de concertation, de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, d'enquête publique, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune, de l'intervention d'un architecte et de l'avis de Bruxelles Environnement ».

Art. 12. Dans le Titre II, Chapitre II, Section 3, du même arrêté, il est inséré un article 4/1/1 rédigé comme suit :

« Art. 4/1/1. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, d'enquête publique, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune, de l'intervention d'un architecte et de l'avis de Bruxelles Environnement :

1° le placement d'installations fixes de type modulaire et/ou légères afin de poursuivre une activité qui a lieu dans un bâtiment faisant l'objet de travaux, durant toute la durée du chantier ;

2° le placement d'enseignes ou publicités sur les clôtures ou sur les bâches de chantier relatives au projet urbanistique en cours sur la parcelle ou en lien avec l'activité culturelle ou d'intérêt public du bâtiment par les travaux pendant la durée des travaux si cette durée excède six mois. »

Art. 13. Dans le Titre II, Chapitre III du même arrêté, il est inséré une section, reprenant les articles 6 et 7 de l'arrêté et intitulée comme suit :

« Section 1re. - Actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme ».

Art. 14. Dans l'article 6 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

a) dans la première phrase, le mot « ou » est remplacé par « , » ;

b) dans la première phrase, les mots « ou au volet réglementaire du plan régional de mobilité » sont insérés entre les mots « permis de lotir » et les mots « , et qu'ils ne constituent pas le complément » ;

c) au 1°, les mots « des fondations et » sont supprimés ;

d) au 1°, les mots « , pour autant qu'il ne nécessite pas de toucher aux fondations et que la profondeur de creusement ne dépasse pas 20 cm » sont insérés après les mots « de pierres naturelles » ;

e) au 3°, les mots « , pour autant que ces tranchées se situent à plus de 1,75 m des axes des troncs d'arbre » sont insérés après les mots « de diamètre intérieur » ;

f) au 6°, les termes « en application de la spécialisation des voiries du plan régional de développement, sur les voiries locales et les collecteurs de quartier » sont supprimés ;

g) il est ajouté un 7° libellé comme suit : « le remplacement du revêtement d'espaces de stationnement en vue d'améliorer la perméabilité pour autant que le profil en travers de la voirie ne soit pas modifié » ;

h) il est ajouté un 8° libellé comme suit : « l'établissement ou la modification des marques routières longitudinales pour autant que pour les voiries Auto PLUS et CONFORT du Plan Régional de Mobilité, l'établissement ou la modification du marquage, n'induit pas une modification du nombre de bandes de circulation routière ;

i) il est ajouté un 9° libellé comme suit « les petits travaux d'aménagement des espaces réservés aux piétons, aux cyclistes et visant l'agrandissement et/ou la création locale de ces espaces, l'amélioration de leur aspect esthétique, la sécurité des usagers ou leur confort » ;

j) er wordt een 10° toegevoegd, luidende: “de aanleg- of uitbreidingswerken van ruimten bestemd voor aanplantingen, voor zover een vrije doorgang wordt voorbehouden op minstens een derde van de breedte van de voor voetgangers bestemde ruimte, met een aaneengesloten deel van minstens 2 meter;”;

k) er wordt een 11° toegevoegd, luidende: “voor zover een vrije doorgang wordt voorbehouden op minstens een derde van de breedte van de voor voetgangers bestemde ruimte, met een aaneengesloten deel van minstens 2 meter, de plaatsing, verplaatsing of verwijdering van de volgende toestellen of onderdelen:

a) de eenvoudig te verplaatsen en te overschrijden toestellen die de bescherming van voetgangers en fietsers mogelijk maken;

b) de controle- of informatiesystemen voor het parkeren of het verkeer zoals parkeermeters, uurmeters, radars, camera's;

c) de laadpalen voor elektrische voertuigen op voetgangerswegen of op een parkeerplaats, voor zover de voor hun gebruik noodzakelijke kabels het voetgangersverkeer niet kruisen of hinderen;

d) banken, tafels, vuilnisbakken, fonteintjes, plantenbakken, brievenbussen, drinkwaterfonteintjes, nestkastjes en graandispensers voor vogels;

e) de wachthokjes aan de halten van het openbaar vervoer, voor zover ze niet hoger zijn dan 2,80 meter, en hun uitrustingen;

f) de parkeervoorzieningen voor tweewielers, met uitzondering van de gesloten voorzieningen van meer dan 20m².

g) de plaatsing, verplaatsing of verwijdering van bewakingscamera's op een bestaande drager.”;

l) er wordt een tweede lid toegevoegd, luidend als volgt: “Als ze echter op minder dan 10m van een beschermd goed plaatsvinden, blijven de handelingen en werken bedoeld in lid 1, 11°, onderworpen aan een stedenbouwkundige vergunning, maar zijn ze desgevallend vrijgesteld van het krachtens artikel 237, §1 van het BWRO vereiste advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, alsook van het advies van de gemachtigd ambtenaar of, in geval van een overeenkomstig artikel 123/2 van het BWRO ingediende aanvraag, van het advies van de gemeente, van de speciale regelen van openbaarmaking en van het advies van de overlegcommissie.” .

Art. 15. In artikel 7 van hetzelfde besluit worden volgende wijzigingen aangebracht:

a) de eerste zin wordt vervangen als volgt: “Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening, van een verkavelingsvergunning of van het verordenende luik van een gewestelijk mobiliteitsplan, en ze geen aanvulling zijn van werken waarvoor een stedenbouwkundige vergunning vereist is, niet het voorwerp zijn van een herhaling over de lengte van de weg en dat ze vrijgesteld zijn van het advies van de DBDMH, worden de volgende handelingen en werken aan wegen vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning:”;

b) 1° en 2° worden geschrapt;

c) in 3°, f), worden de woorden “zitbanken, tafels, afvalbakken,” en “telefooncellen, kleine fonteinen, plantenbakken, brievenbussen” geschrapt;

d) in 3° worden c), d) en h) geschrapt, wordt punt e) punt c), wordt punt f) punt d) en wordt punt g) punt e);

e) in 4° worden de woorden “op de grond” vervangen door de woorden “en voor zover, indien de weg behoort tot de Auto PLUS- en COMFORT-wegen van het Gewestelijk Mobiliteitsplan, het aanbrengen of wijzigen incidenteel gebeurt;”;

f) 5° wordt geschrapt;

g) 3° wordt 1°, 4° wordt 2° en 6° wordt 3°;

h) er wordt een 4° toegevoegd, luidende: “werkzaamheden voor de aanleg van tram- of busperrons op voetpaden of als verlengstuk van voetpaden, alsmede de uitbreiding daarvan, mits de bekleding hetzelfde is als dat van de aangrenzende voetpaden en de uitbreiding van het perron niet leidt tot wijziging van het verkeersregime op de weg en de uitbreiding niet leidt tot wijziging van meer dan vijf parkeerplaatsen.”;

i) in het tweede lid worden de woorden “175 van het BWRO” vervangen door “123/2 van het BWRO” en de woorden “3°, c), d), e), f), g) en h)” vervangen door de woorden “1°, b) en d)”;

j) il est ajouté un 10° libellé comme suit : « les travaux d'aménagement ou d'agrandissement des espaces réservés aux plantations, pour autant que soit préservé un passage libre d'obstacles sur au moins le tiers de la largeur de l'espace réservé aux piétons, avec un minimum de 2 mètres d'un seul tenant ; »

k) il est ajouté un 11° libellé comme suit : « pour autant que soit préservé un passage libre d'obstacles sur au moins le tiers de la largeur de l'espace réservé aux piétons, avec un minimum de 2 mètres d'un seul tenant, le placement, le déplacement ou l'enlèvement des dispositifs ou éléments suivants :

a) les dispositifs facilement déplaçables et franchissables permettant de protéger les piétons et les cyclistes ;

b) les dispositifs de contrôle ou d'information du stationnement ou de la circulation, tels que parcomètres, appareils horodateurs, radars, caméras;

c) les bornes de recharges de véhicules électriques sur la voie de circulation piétonne ou sur un espace de stationnement, pour autant que les câbles nécessaires à leur utilisation ne traversent pas et n'entravent pas le cheminement piéton;

d) les bancs, tables, poubelles, petites fontaines, bacs à plantation, boîtes postales, fontaines à eau potable, nichoirs, distributeurs de graines pour oiseaux;

e) les abris destinés aux usagers des transports en commun pour autant que leur hauteur ne dépasse pas 2,80 mètres et leurs équipements;

f) les dispositifs de stationnement pour véhicules à deux roues sauf les dispositifs fermés de plus de 20 m² ;

g) le placement, le déplacement ou l'enlèvement des caméras de surveillance sur un support existant.

k) un second alinéa est ajouté, libellé comme suit : « Toutefois demeurent soumis à permis d'urbanisme mais sont dispensés, le cas échéant, de l'avis de la Commission royale des Monuments et des Sites requis en vertu de l'article 237, § 1^{er}, du CoBAT ainsi que de l'avis du fonctionnaire délégué ou, en cas de demande introduite conformément à l'article 123/2 du CoBAT de l'avis de la commune, des mesures particulières de publicité et de l'avis de la commission de concertation, les actes et travaux visés à l'alinéa 1^{er}, 11°, lorsqu'ils trouvent place à moins de 10 m d'un bien protégé. »

Art. 15. Dans l'article 7 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

a) la première phrase est remplacée par : « Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme, à un permis de lotir ou au volet réglementaire du plan régional de mobilité, qu'ils ne constituent pas le complément de travaux soumis à permis d'urbanisme, qu'ils ne font pas l'objet d'une répétition sur la longueur d'une voirie et qu'ils sont dispensés de l'avis du SIAMU, les actes et travaux en voirie suivants sont dispensés de permis d'urbanisme : » ;

b) les 1° et 2° sont supprimés ;

c) au 3°, f), les mots « bancs, tables, poubelles, » et « , cabines téléphoniques, petites fontaines, bacs à plantation, boîtes postales » sont supprimés

d) au 3°, les points c), d) et h) sont supprimés, le point e) devient le point c), le point f) devient le point d) et le point g) devient le point e) ;

e) au 4°, les mots « au sol » sont remplacés par les mots « routière, et pour autant que si la voirie fait partie du réseau Auto PLUS ou CONFORT du Plan Régional de Mobilité, l'établissement ou la modification soit ponctuelle » ;

f) le 5° est supprimé ;

g) le 3° devient le 1°, le 4° devient le 2° et le 6° devient le 3°;

h) il est ajouté un 4° libellé comme suit : « les travaux d'aménagements de quais de tram ou de bus situés en trottoirs ou en extension de trottoirs, et leurs agrandissements, pour autant que le revêtement soit le même que celui des trottoirs contigus et que l'agrandissement du quai ne modifie pas le régime du trafic en voirie et que les aménagements n'impliquent pas la modification de plus de cinq emplacements de stationnement. » ;

i) dans le second alinéa, les termes « 175 du CoBAT » sont remplacés par les termes « 123/2 du CoBAT » et les « 3°, c), d), e), f), g) et h) » sont remplacés par les termes « 1°, b) et d) » ;

Art. 16. Artikel 7/1 van hetzelfde besluit wordt opgeheven.

Art. 17. In titel II, hoofdstuk III, van hetzelfde besluit wordt een afdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 7/1 bevat en is opgesteld als volgt:

“Afdeling 2. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van het openbaar onderzoek en van het advies van de overlegcommissie”.

Art. 18. In titel II, hoofdstuk III, afdeling 2, van hetzelfde besluit wordt een artikel 7/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 7/1. Zelfs indien ze afwijken van een stedenbouwkundige verordening, worden de plaatsing, de verplaatsing of de verwijdering van laadpalen voor auto's op de voetgangersdoorgang of op een parkeerplaats, voor zover de voor hun gebruik noodzakelijke kabels het voetgangersverkeer niet kruisen of hinderen, vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen en van het openbaar onderzoek, voor zover ze geen aanvullende vormen op werken die een stedenbouwkundige vergunning vereisen en ze niet herhaald werden over de lengte van een weg.”.

Art. 19. In artikel 9 van hetzelfde besluit worden volgende wijzigingen aangebracht:

a) in 1° worden de woorden “en het vaste interieurmeubilair, voor zover, het aantal woningen of de verdeling van de woningen als het goed een woongebouw is, of het aantal kamers als het goed een hotel is, niet wordt gewijzigd” toegevoegd na de woorden “of telecommunicatie-installaties”;

b) in 2° worden de woorden “verbouwingswerken binnen het gebouw of de werken voor de inrichting van lokalen” vervangen door de woorden “verbouwings- en inrichtingswerken binnen het gebouw” en de woorden “ze niet de oplossing van een eigenlijk stabiliteitsprobleem inhouden” door de woorden “geen stabiliteitswerken inhouden”;

Art. 19bis. In artikel 10 van hetzelfde besluit worden de woorden “175 van het BWRO” vervangen door de woorden “123/2 van het BWRO”.

Art. 20. In titel II, hoofdstuk IV, van hetzelfde besluit wordt een afdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 10/1 bevat en is opgesteld als volgt:

“Afdeling 2bis. Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie, bedoeld in artikel 207, §3 van het BWRO met betrekking tot de goederen die werden opgenomen in de inventaris van het onroerend erfgoed, en van de medewerking van een architect”.

Art. 21. In titel II, hoofdstuk IV, afdeling 2bis, van hetzelfde besluit wordt een artikel 10/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 10/1. De handelingen en werken voor de plaatsing of de verwijdering van interieurvoorzieningen en de handelingen en werken voor verbouwings- en inrichtingswerken binnen het gebouw die niet beantwoorden aan de voorwaarden, voorzien in de artikelen 9 en 10, worden vrijgesteld van het advies van de gemachtigde ambtenaar en van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie, bedoeld in artikel 207, § 3 van het BWRO betreffende de goederen die werden opgenomen in de inventaris van het bouwkundige erfgoed, en van de medewerking van een architect, voor zover ze:

* geen stabiliteitswerken inhouden;

* niet leiden tot de wijziging van het bouwvolume of tot de wijziging van de architecturale aanblik van het gebouw;

* niet onderworpen zijn aan het advies van de overlegcommissie en/of een openbaar onderzoek, of enkel vereist zijn met toepassing van artikel 207 van het BWRO of op basis van de bepalingen van een stedenbouwkundige verordening, een bestemmingsplan of een richtplan van aanleg.”.

Art. 21bis. In artikel 11 van hetzelfde besluit worden de woorden “ze niet de oplossing van een eigenlijk stabiliteitsproblemen” vervangen door de woorden “geen stabiliteitswerken”.

Art. 22. In artikel 13 van hetzelfde besluit worden volgende wijzigingen aangebracht:

a) in de eerste zin worden de woorden “en dat ze niet de uitvoering vereisen van werken die onderworpen zijn aan een stedenbouwkundige vergunning” ingevoegd tussen de woorden “verkavelingsvergunning” en de woorden “, worden de volgende handelingen en werken”;

b) 1° wordt vervangen door: “de bestemmingswijziging van een deel van een woning om er de activiteit van een vrij beroep onder te brengen, met inbegrip van de medische en de paramedische beroepen,

Art. 16. L'article 7/1 du même arrêté est abrogé.

Art. 17. Dans le Titre II, Chapitre III du même arrêté, il est inséré un titre de section, reprenant l'article 7/1 nouveau et rédigé comme suit :

« Section 2. - Actes et travaux dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, d'enquête publique et de l'avis de la commission de concertation »

Art. 18. Dans le Titre II, Chapitre III, Section 2, du même arrêté, il est inséré un article 7/1 rédigé comme suit :

« Art. 7/1. Même s'ils impliquent une dérogation à un règlement d'urbanisme, le placement, le déplacement ou l'enlèvement des bornes de recharges de véhicules sur la voie de circulation piétonne ou sur un espace de stationnement, pour autant que les câbles nécessaires à leur utilisation ne traversent pas et n'entravent pas le cheminement piéton sont dispensés de l'avis de la commission de concertation, de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites et d'enquête publique pour autant qu'ils ne constituent pas le complément de travaux soumis à permis d'urbanisme et qu'ils ne font pas l'objet d'une répétition sur la longueur d'une voirie ».

Art. 19. Dans l'article 9 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

a) au 1°, les mots « et le mobilier intérieur fixe pour autant que ne soient pas modifiés, le nombre de logements ou la répartition des logements lorsque le bien est un immeuble d'habitation ou le nombre de chambres lorsque le bien est un établissement hôtelier » sont ajoutés après les mots « ou de télécommunication » ;

a) au 2°, les mots « les travaux de transformation intérieurs ou les travaux d'aménagement de locaux » sont remplacés par les mots « les travaux de transformation ou d'aménagement intérieurs » et les mots « n'impliquent la solution d'aucun problème de stabilité » par « n'impliquent pas de travaux de stabilité » ;

Art. 19bis. Dans l'article 10 du même arrêté, les mots « 175 du CoBAT » sont remplacés par les mots « 123/2 du CoBAT ».

Art. 20. Dans le Titre II, Chapitre IV, du même arrêté, il est inséré un titre de section, reprenant l'article 10/1 nouveau et rédigé comme suit :

« Section 2bis. Actes et travaux dispensés de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune, de l'avis de la commission de concertation visé à l'article 207, §3 du CoBAT concernant les biens repris à l'inventaire du patrimoine immobilier, et de l'intervention d'un architecte ».

Art. 21. Dans le Titre II, Chapitre IV, Section 2bis, du même arrêté, il est inséré un article 10/1 rédigé comme suit :

« Art. 10/1. Les actes et travaux de placement ou d'enlèvement d'équipements intérieurs et les actes et travaux de transformation ou d'aménagements intérieurs qui ne répondent pas aux conditions prévues aux articles 9 et 10 sont dispensés de l'avis du fonctionnaire délégué et de la commune, de l'avis de la commission de concertation visé à l'article 207, §3 du CoBAT concernant les biens repris à l'inventaire du patrimoine immobilier, et de l'intervention d'un architecte pour autant qu'ils :

* n'impliquent pas de travaux de stabilité ;

* n'entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l'aspect architectural du bâtiment ;

* ne nécessitent pas l'avis de la commission de concertation et/ou une enquête publique, ou ne les nécessitent qu'en application de l'article 207 du CoBAT ou des prescriptions d'un règlement d'urbanisme, d'un plan d'affectation du sol ou d'un plan d'aménagement directeur. »

Art. 21bis. Dans l'article 11 du même arrêté, les mots « n'impliquent la solution d'aucun problème de stabilité » sont remplacés par les mots « n'impliquent pas de travaux de stabilité ».

Art. 22. Dans l'article 13 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

a) dans la première phrase, les mots « et ne nécessitent pas la mise en œuvre de travaux soumis à permis d'urbanisme » sont insérés entre les mots « permis de lotir » et les mots « , les actes et travaux suivants : » ;

a) le 1° est remplacé par : « la modification de la destination d'une partie d'un logement en vue de permettre l'activité d'une profession libérale, en ce compris les professions médicales et paramédicales,

van een bedrijf voor de levering van intellectuele diensten, voor de levering van materiële diensten en/of immateriële goederen die afzonderlijk worden uitgeoefend, zonder afbreuk aan het uitvoerende personeel, of voor individuele lessen voor zover deze activiteiten horen bij de hoofdverblijfplaats van de persoon die de activiteit uitoefent of bij de hoofdverblijfplaats van een van de vennoten of bestuurders van de rechtspersoon die deze activiteit uitoefent, en dat de vloeroppervlakte die voor deze activiteiten bestemd wordt:

* hetzij kleiner is dan of gelijk is aan 75 m²;

* hetzij groter is dan 75 m² en kleiner is dan of gelijk is aan 200 m², voor zover in dit geval de vloeroppervlakte wordt beperkt tot 45 % van de totale woningoppervlakte;";

Art. 23. In titel II, hoofdstuk V, van hetzelfde besluit wordt een afdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 13/1 bevat en is opgesteld als volgt:

"Afdeling 1bis. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente, van de speciale regelen van openbaarverkeer, van het advies van de overlegcommissie bedoeld in artikel 207, §3 van het BWRO met betrekking tot de goederen die werden opgenomen in de inventaris van het onroerende erfgoed, en van de medewerking van een architect".

Art. 24. In titel II, hoofdstuk V, afdeling 1bis, van hetzelfde besluit wordt een artikel 13/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

"Art. 13/1. Indien ze geen enkele afwijking inhouden van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, en geen werken vergen die een stedenbouwkundige vergunning vereisen, worden de bestemmings- of gebruikswijzigingen van het hele goed of van een deel ervan waarvoor een vergunning nodig is, vrijgesteld van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente, van het openbaar onderzoek, van het advies van de overlegcommissie en van de medewerking van een architect, voor zover:

* deze wijzigingen enkel onderworpen zijn aan het advies van de overlegcommissie en/of aan een openbaar onderzoek met toepassing van de bepalingen van een stedenbouwkundige verordening, een bestemmingsplan of een richtplan van aanleg,

* en de vloeroppervlakte waarop de verandering plaatsvindt, kleiner is dan 200 m².

Art. 25. Het opschrift van afdeling 2 van hoofdstuk V van titel II van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt :

"Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, vereist bij artikel 237 van het BWRO, van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van het advies van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van het advies van Leefmilieu Brussel"

Art. 25bis. Artikel 14 van hetzelfde besluit wordt opgeheven.

Art. 25ter. In artikel 14/1 worden de woorden "van het advies van de gemachtigde ambtenaar of, in geval van aanvraag ingediend overeenkomstig artikel 175 van het BWRO, van het advies van de gemeente" vervangen door de woorden "van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgescreven bij artikel 237 van het BWRO, van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van het advies van Leefmilieu Brussel".

Art. 25quater. In artikelen 15, 17 en 19 van hetzelfde besluit worden de woorden "niet de oplossing van een stabiliteitsproblemen" vervangen door de woorden "geen stabiliteitswerken".

Art. 25quinquies. In artikel 18 van hetzelfde besluit worden de woorden "artikel 175 van het BWRO" vervangen door de woorden "123/2 van het BWRO".

Art. 26. In artikel 21 van hetzelfde besluit worden volgende wijzigingen aangebracht:

a) 3° wordt geschrapt;

b) in 4° worden de woorden "of de verwijdering" ingevoegd tussen de woorden "de plaatsing" en de woorden ", tegen de gevel" en de woorden "voor huishoudelijk gebruik" geschrapt;

c) 4° wordt 3°;

d) 5° wordt 4°;

e) 6° wordt 5°;

f) in 7° worden de woorden "of de verwijdering" ingevoegd tussen de woorden "de plaatsing" en de woorden "van schoorstenen";

g) 7° wordt 6°;

h) 8° wordt 7°;

d'une entreprise de service intellectuel, de production de services matériels et/ou de bien immatériels, exercée de manière isolée, sans préjudice du personnel d'exécution, ou de cours particuliers pour autant que ces activités soient accessoires à la résidence principale de la personne exerçant l'activité ou à la résidence principale d'un des associés ou administrateurs de la personne morale exerçant cette activité, et que la superficie de plancher affectée à ces activités :

* soit inférieure ou égale à 75 m² ;

* soit supérieure à 75 m² et inférieure ou égale à 200 m² pour autant, en ce cas, que la superficie de plancher soit limitée à 45 % de la superficie totale du logement » ;

Art. 23. Dans le Titre II, Chapitre V, du même arrêté, il est inséré un titre de section, reprenant l'article 13/1 nouveau et rédigé comme suit :

« Section 1bis. - Actes et travaux dispensés de l'avis du Fonctionnaire délégué ou de la commune, des mesures particulières de publicité, de l'avis de la commission de concertation visé à l'article 207, §3 du CoBAT concernant les biens repris à l'inventaire du patrimoine immobilier, et de l'intervention d'un architecte ».

Art. 24. Dans le Titre II, Chapitre V, Section 1bis, du même arrêté, il est inséré un article 13/1 rédigé comme suit :

« Art. 13/1. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir et ne nécessitent pas la mise en œuvre de travaux soumis à permis d'urbanisme, les changements de destination ou d'utilisation de tout ou partie d'un bien soumis à permis sont dispensés de l'avis du Fonctionnaire délégué ou de la commune, d'enquête publique, de l'avis de la commission de concertation et de l'intervention d'un architecte pour autant que :

* ces changements ne nécessitent l'avis de la commission de concertation et/ou une enquête publique qu'en application des prescriptions d'un règlement d'urbanisme, d'un plan particulier d'affectation du sol ou d'un plan d'aménagement directeur,

* et que la superficie de plancher concernée par le changement soit inférieure à 200 m². »

Art. 25. L'intitulé de la Section 2 du Chapitre V du Titre II du même arrêté est remplacé par ce qui suit :

« Actes et travaux dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de l'avis de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'avis de Bruxelles Environnement »

Art. 25bis. L'article 14 du même arrêté est abrogé.

Art. 25ter. A l'article 14/1, les mots « de l'avis du Fonctionnaire délégué ou, en cas de demande introduite conformément à l'article 175 du CoBAT, de l'avis de la commune » sont remplacés par les mots « de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'avis de Bruxelles Environnement ».

Art. 25quater. Dans les articles 15, 17 et 19 du même arrêté, les mots « n'impliquent la solution d'aucun problème de stabilité » sont remplacés par les mots « n'impliquent pas de travaux de stabilité » ;

Art. 25quinquies. Dans l'article 18 du même arrêté, les mots « 175 du CoBAT » sont remplacés par les mots « 123/2 du CoBAT ».

Art. 26. Dans l'article 21 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

a) le 3° est supprimé ;

b) au 4°, les mots « ou l'enlèvement » sont insérés entre les mots « le placement » et les mots « en façade » et les mots « à usage domestique » sont supprimés ;

b) le 4° devient le 3°

d) le 5° devient le 4° ;

e) le 6° devient le 5° ;

f) au 7°, les mots « ou l'enlèvement » sont insérés entre les mots « le placement » et les mots « de cheminées » ;

g) le 7° devient le 6° ;

h) le 8° devient le 7° ;

i) in 9° worden de woorden “niet de oplossing van een stabiliteitsproblemen inhouden” vervangen door de woorden “geen stabiliteitswerken inhouden”;

j) 9° wordt 8°;

k) 10° wordt 9°;

l) 11° wordt vervangen als volgt: “de wijziging van de kleur van een gevel of de uitvoering van een muurschildering op een gevel, voor zover het niet de voorgevel betreft en de betreffende gevel niet op minder dan 20 meter van een beschermd goed staat;”;

m) 11° wordt 10°;

n) 12° wordt 11°;

o) 14° wordt 12°;

p) 13° en 15° worden geschrapt.

Art. 27. In titel II, hoofdstuk VII, afdeling 1, wordt een artikel 21/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 21/1. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden de volgende handelingen en werken vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning op voorwaarde dat ze geen stabiliteitswerken inhouden:

1° de plaatsing, op het hellend dak, van een isolatie en van bijhorende afwerkingsbekledingen, evenals van de noodzakelijke verbindingstukken, voor zover:

* de materialen en kleuren van de oorspronkelijke afwerkingsbekleding worden behouden;

* de plaatsing niet tot een vermindering leidt van de netto lichtdoorlatende oppervlakte van het vertrek dat regelmatig bestemd is als woning onder het dak;

* de handelingen en werken geen betrekking hebben op een goed dat zich op minder dan 20 m van een beschermd goed bevindt;

2° de vervanging van de bekleding van een plat dak, evenals de eventuele verhoging ervan, om isolatie, een dak met een tijdelijke buffercapaciteit van regenwater, of een niet-toegankelijk extensief groendak te kunnen plaatsen;

3° de plaatsing van isolatie en een afwerkingsbekleding, evenals van de noodzakelijke verbindingstukken op een mandelige muur of een gevel die niet zichtbaar is vanaf de openbare ruimte, voor zover de handelingen en werken geen betrekking hebben op een goed dat zich op minder dan 20 m van een beschermd goed bevindt.”.

Art. 28. In titel II, hoofdstuk VII, van hetzelfde besluit wordt een afdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 21/2 bevat en is opgesteld als volgt:

“Afdeling 1bis. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de gemachtigde ambtenaar en van het advies van Leefmilieu Brussel”.

Art. 29. In titel II, hoofdstuk VII, afdeling 1bis, van hetzelfde besluit wordt een artikel 21/2 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 21/2. Zelfs als ze een afwijking inhoudt van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, wordt de plaatsing van een isolatie en van bijhorende afwerkingsbekleding, evenals van de noodzakelijke verbindingstukken, op een mandelige muur of een gevel die vanaf de openbare ruimte zichtbaar is, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente en van het advies van Leefmilieu Brussel, voor zover:

* de overschrijding aan de voorgevels aan de straat niet groter is dan 0,14 m;

* de overschrijding aan de zijgrenzen van het terrein niet groter is dan 0,30 m;

* de handelingen en werken geen betrekking hebben op een goed dat zich op minder dan 20 m van een beschermd goed bevindt.”.

i) au 9°, les mots « n’impliquent la solution d’aucun problème de stabilité » sont remplacés par les mots « n’impliquent pas de travaux de stabilité » ;

j) le 9° devient le 8° ;

k) le 10° devient le 9° ;

l) le 11° est remplacé comme suit : « la modification de la couleur d’une façade ou la réalisation d’une fresque murale sur celle-ci, pour autant qu’il ne s’agisse pas de la façade avant et qu’elle ne soit pas située à moins de 20 mètres d’un bien protégé ; »

k) le 11° devient le 10° ;

m) le 12° devient le 11° ;

n) le 14° devient le 12° ;

o) le 13° et le 15° sont supprimés.

Art. 27. Dans le Titre II, Chapitre VII, Section 1re, il est inséré un article 21/1 rédigé comme suit :

« Art. 21/1. Pour autant qu’ils n’impliquent aucune dérogation à un plan d’affectation du sol, à un règlement d’urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de permis d’urbanisme pour autant qu’ils n’impliquent pas de travaux de stabilité :

1° la pose, en toiture inclinée, d’une isolation et ses couvertures de finition ainsi que ses raccords nécessaires pour autant que :

* les matériaux et teintes des couvertures de finition initiaux soient maintenus ;

* la pose n’entraîne pas une diminution de la superficie nette éclairante de la pièce régulièrement destinée au logement sous le toit ;

* les actes et travaux ne portent pas sur un bien sis à moins de 20 mètres d’un bien protégé ;

2° la modification du revêtement d’une toiture plate, ainsi que sa rehausse éventuelle, pour permettre l’installation d’un isolant, d’une toiture stockant temporairement l’eau pluviale, ou d’une toiture verte extensive non accessible;

3° la pose d’une isolation et ses parements de finition ainsi que ses raccords nécessaires sur un mur mitoyen ou une façade non visible depuis l’espace public, pour autant que les actes et travaux ne portent pas sur un bien sis à moins de 20 mètres d’un bien protégé. »

Art. 28. Dans le Titre II, Chapitre VII, du même arrêté, il est inséré un titre de section, reprenant l’article 21/2 nouveau et rédigé comme suit :

« Section 1bis. - Actes et travaux dispensés de l’avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l’article 237 du CoBAT, des mesures particulières de publicité, de l’avis du Fonctionnaire délégué ou de la commune et de l’avis de Bruxelles Environnement ».

Art. 29. Dans le Titre II, Chapitre VII, Section 1bis, du même arrêté, il est inséré un article 21/2 rédigé comme suit :

« Art. 21/2. Même s’ils impliquent une dérogation à un plan d’affectation du sol, à un règlement d’urbanisme ou à un permis de lotir, la pose d’une isolation et ses parements de finition ainsi que ses raccords nécessaires, sur un mur mitoyen ou une façade visible depuis l’espace public, sont dispensés de l’avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l’article 237 du CoBAT, des mesures particulières de publicité, de l’avis du fonctionnaire délégué ou de la commune et de l’avis de Bruxelles Environnement, pour autant que :

* pour les façades avant à rue, le dépassement n’excède pas 0,14 m ;

* du côté des limites latérale du terrain, le dépassement n’excède pas 0,30 m ;

* les actes et travaux ne portent pas sur un bien sis à moins de 20 mètres d’un bien protégé. »

Art. 30. In titel II, hoofdstuk VII, van hetzelfde besluit wordt een afdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 21/3 bevat en is opgesteld als volgt:

“Afdeling 1ter. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente”.

Art. 31. In titel II, hoofdstuk V, afdeling 1ter, van hetzelfde besluit wordt een artikel 21/3 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 21/3. Voor zover ze geen afwijking inhouden van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, zijn de vervanging van het raamwerk, de beglazing, uitstalramen, voordeuren, inrijpoorten en garagepoorten die niet beantwoorden aan de voorwaarden bepaald in artikel 21, 7° en 8° van dit besluit, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, de speciale regelen van openbaarmaking, het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente”.

Art. 32. In titel II, hoofdstuk VII, van hetzelfde besluit wordt een afdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 21/4 bevat en is opgesteld als volgt:

“Afdeling 1quater. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van het advies van Leefmilieu Brussel”.

Art. 33. In titel II, hoofdstuk VII, afdeling 1quater, van hetzelfde besluit wordt een artikel 21/4 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 21/4. Voor zover ze geen afwijking inhouden van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van het advies van Leefmilieu Brussel, de verbouwingen die noodzakelijk zijn voor het gebruik van een plat dak als toegankelijk terras, als tuinbouw- of landbouwserre of als stadstuin, met inbegrip van de bestemmings- of de gebruikswijzigingen die dergelijke verbouwingen kunnen impliceren, voor zover de oppervlakte van het platte dak 60 m² niet overschrijdt en dat het niet ligt in een vrijwaringszone, bedoeld in de artikelen 228 en 237 van het BWRO, of, bij afwezigheid van een dergelijke zone, binnen een perimeteer van 20 m rond een beschermd goed of een goed dat werd opgenomen op de bewaarlijst of waarvan de beschermingsprocedure loopt”.

Art. 34. In artikel 22 van hetzelfde besluit worden de woorden “175 van het BWRO” vervangen door de woorden “123/2 van het BWRO”.

Art. 34bis. In artikel 22, 4°, van hetzelfde besluit worden de woorden “artikel 21, 5°” vervangen door de woorden “artikel 21, 4°”.

In artikel 22, 5°, van hetzelfde besluit worden de woorden “artikel 21, 3°” vervangen door de woorden “de artikelen 33/2, 1° en 2°, en 33/3, 1°”.

In artikel 22, 6°, van hetzelfde besluit worden de woorden “artikel 21, 11°” vervangen door de woorden “artikel 21, 10°”.

In artikel 22, 7°, van hetzelfde besluit worden de woorden “artikel 21, 12°” vervangen door de woorden “artikel 21, 11°”.

Art. 34ter. In artikel 23 van hetzelfde besluit wordt een punt 7° toegevoegd, luidende: “7° de isolatiewerken bedoeld in artikel 21/1.”;

Art. 34quater. In artikel 25, 1°, van hetzelfde besluit worden de woorden “werfpanelen of” geschrapt.

Art. 34quinquies. In artikel 26 van hetzelfde besluit worden de woorden “175 van het BWRO” vervangen door de woorden “123/2 van het BWRO”.

Art. 35. Het opschrift van hoofdstuk IX van titel II van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt:

“HOOFDSTUK IX. – Telecommunicatie”

Art. 35bis. In hoofdstuk IX van titel II van hetzelfde besluit wordt een artikel 27/1 ingevoegd, dat luidt als volgt :

“Art. 27/1. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op schotelantennes of ermee gelijkgestelde antennes voor privaat gebruik, bestemd voor de ontvangst van televisie-uitzendingen.”.

Art. 30. Dans le Titre II, Chapitre VII, du même arrêté, il est inséré un titre de section, reprenant l'article 21/3 nouveau et rédigé comme suit :

« Section 1ter. - Actes et travaux dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, des mesures particulières de publicité, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune. »

Art. 31. Dans le Titre II, Chapitre V, Section 1ter, du même arrêté, il est inséré un article 21/3 rédigé comme suit :

« Art. 21/3. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, le remplacement des châssis, vitrages, vitrines commerciales, portes d'entrée, portes cochères et portes de garage ne répondant pas aux conditions par les articles 21, 7° et 8° du présent arrêté sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, des mesures particulières de publicité, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune. »

Art. 32. Dans le Titre II, Chapitre VII, du même arrêté, il est inséré un titre de section, reprenant l'article 21/4 nouveau et rédigé comme suit :

« Section 1quater. - Actes et travaux dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'avis de Bruxelles Environnement. »

Art. 33. Dans le Titre II, Chapitre VII, Section 1quater, du même arrêté, il est inséré un article 21/4 rédigé comme suit :

« Art. 21/4. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'avis de Bruxelles Environnement, les aménagements nécessaires à l'utilisation d'une toiture plate en terrasse accessible ou en serre de production horticole ou agricole ou en potagers urbains, en ce compris les changements de destination ou d'utilisation que de tels aménagements peuvent impliquer, pour autant que la superficie de la toiture plate ne dépasse pas 60 m² et qu'elle ne soit pas située dans une zone de protection visée aux articles 228 et 237 du CoBAT ou à défaut de pareille zone, dans un périmètre de 20 m autour d'un bien classé ou inscrit sur la liste de sauvegarde ou en cours d'inscription ou de classement. »

Art. 34. Dans l'article 22 du même arrêté, les mots « 175 du CoBAT » sont remplacés par les mots « 123/2 du CoBAT ».

Art. 34bis. Dans l'article 22, 4° du même arrêté, les mots « à l'article 21, 5° » sont remplacés par « à l'article 21, 4° ».

Dans l'article 22, 5° du même arrêté, les mots « à l'article 21, 3° » sont remplacés par les mots « aux articles 33/2, 1° et 2° et 33/3, 1° ».

Dans l'article 22, 6° du même arrêté, les mots « à l'article 21, 11° » sont remplacés par « à l'article 21, 10° ».

Dans l'article 22, 7° du même arrêté, les mots « à l'article 21, 12° » sont remplacés par « à l'article 21, 11° ».

Art. 34ter. Dans l'article 23 du même arrêté, il est ajouté un 7° libellé comme suit : « 7° les travaux d'isolation visés à l'article 21/1 ».

Art. 34quater. A l'article 25, 1° du même arrêté, les mots « de panneaux de chantiers ou » sont supprimés.

Art. 34quinquies. Dans l'article 26 du même arrêté, les mots « 175 du CoBAT » sont remplacés par les mots « 123/2 du CoBAT ».

Art. 35. L'intitulé du Chapitre IX du Titre II du même arrêté est remplacé par ce qui suit :

« CHAPITRE IX. – Télécommunication »

Art. 35bis. Dans le Chapitre IX du Titre II du même arrêté, il est inséré un article 27/1 rédigé comme suit :

« Art. 27/1. Le présent chapitre ne s'applique pas aux antennes paraboliques ou assimilées destinées à la réception d'émissions de télévision et à usage privé. »

Art. 35ter. In hoofdstuk IX van titel II van hetzelfde besluit wordt een nieuwe afdeling 1 ingevoegd als volgt:

“Afdeling 1. Definities

Art. 27/2. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

1° “technische kast”: de kast die geplaatst is in de nabijheid van een telecommunicatieantenne of een antennesite en waarin technische onderdelen zitten die nodig zijn voor de goede werking van een telecommunicatieantenne of van een antennesite zoals de stroomverdelers, de noodbatterijen, de transmissie-onderdelen en de afkoelings-systemen;

2° “hoogte van het gebouw”: de hoogte berekend tussen het hoogste snijpunt van het gebouw met het natuurlijke reliëf van de grond of het equivalent daarvan en het niveau waarop een telecommunicatievoorziening wordt geplaatst.

3° “technische installaties”: met uitzondering van de technische kasten, de technische uitrustingen die op een site in de nabijheid van telecommunicatieantennes zijn aangebracht en die nodig zijn voor de goede werking en de veiligheid van de site, zoals de op de grond bevestigde kabels, de kabelgoten die de op de grond bevestigde kabels bedekken, de roosters, de radiogeleide modulekasten, de verlichting, de veiligheidsrelingen indien deze verwijderbaar zijn of indien ze geplaatst worden op meer dan één meter van de dakrand, de beschermingsystemen tegen bliksem en de tegels om de mast te stabiliseren;

4° “operator” of “exploitant”: onderneming die een openbaar elektronisch communicatienetwerk of een bijbehorende faciliteit aanbiedt of gemachtigd is deze aan te bieden;

5° “draadloos toegangspunt met beperkt bereik”: draadloze netwerktoegangsapparatuur met laag vermogen van kleine omvang die binnen een beperkt bereik werkt, gebruikmaakt van het vergunningplichtig of vergunningvrij radiospectrum of van een combinatie van beide, deel kan uitmaken van een openbaar elektronisch communicatienetwerk, uitgerust is met een of meerdere antennes met lage visuele impact, en aan de gebruikers toegang tot elektronische communicatienetwerken verleent, ongeacht of de onderliggende netwerktopologie mobiel dan wel vast is;

6° “bijbehorende faciliteiten”: de bij een elektronische communicatienetwerk of een elektronische communicatiedienst behorende diensten, fysieke infrastructuren en andere faciliteiten of elementen die het aanbieden van diensten via dat netwerk of dienst mogelijk maken of ondersteunen of het potentieel hiertoe bezitten, en gebouwen of toegangen tot gebouwen, bekabeling van gebouwen, antennes, torens en andere ondersteunende constructies, kabelgoten, kabelbuizen, masten, mangaten en straatkasten omvatten.”.

Art. 35quater. In titel II, hoofdstuk IX, van hetzelfde besluit wordt een nieuwe afdeling 2 ingevoegd, dat de artikelen 27/3 tot 27/5 overneemt en luidt als volgt:

“Afdeling 2. - De draadloze toegangspunten met beperkt bereik

Art. 27/3. Deze afdeling is van toepassing op de handelingen en werken met betrekking tot de plaatsing van draadloze toegangspunten met beperkt bereik.

Art. 27/4. §1. De plaatsing, vervanging of verwijdering van draadloze toegangspunten met beperkt bereik die in hun totaliteit en in alle veiligheid, namelijk zonder stabiliteitsrisico, in hun draagstructuur zijn geïntegreerd en dus onzichtbaar zijn voor het grote publiek, zijn vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning.

§1bis. De plaatsing, vervanging of verwijdering van draadloze toegangspunten met beperkt bereik zijn vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning voor zover ze aan volgende cumulatieve voorwaarden beantwoorden:

1° Het totale volume van het voor het grote publiek zichtbare deel van een draadloos toegangspunt met beperkt bereik voor gebruik door een of meer radiospectrumgebruikers bedraagt maximaal 30 liter;

2° Het totale volume van de voor het grote publiek zichtbare delen van meerdere afzonderlijke draadloze toegangspunten met beperkt bereik die een infrastructuurlocatie met een afzonderlijk begrensd oppervlak delen, zoals een lantaarnpaal, een verkeerslicht, een reclamebord of een bushalte, bedraagt maximaal 30 liter;

3° Indien het antennesysteem en andere onderdelen van het draadloze toegangspunt met beperkt bereik, zoals een radiofrequentie-eenheid, een digitale processor, een opslageenheid, een koelsysteem, stroomvoorziening, bekabeling, backhaulonderdelen of onderdelen voor aarding en bevestiging, afzonderlijk worden geïnstalleerd, wordt elk gedeelte daarvan dat het maximale volume van 30 liter overschrijdt, vrijgesteld van het grote publiek onttrokken;

Art. 35ter. Dans le Chapitre IX du Titre II du même arrêté, il est inséré une nouvelle Section 1re rédigée comme suit:

« Section 1^{er}. Les définitions

Art. 27/2. Pour l’application du présent chapitre, on entend par:

1° « armoire technique »: l’armoire installée à proximité d’une antenne de télécommunications ou d’un site d’antennes et à l’intérieur de laquelle sont placés des éléments techniques nécessaires au bon fonctionnement d’une antenne ou d’un site d’antennes de télécommunications tels que la distribution électrique, les batteries de secours, les éléments de transmission ou les systèmes de refroidissement;

2° « hauteur du bâtiment »: la hauteur calculée entre le niveau d’intersection le plus haut de l’immeuble avec le relief naturel du sol ou son équivalent et le niveau sur lequel est posée un dispositif de télécommunication.

3° « installations techniques »: à l’exception des armoires techniques, les équipements techniques installés sur un site à proximité des antennes de télécommunications et qui sont nécessaires au bon fonctionnement et à la sécurité du site, tels que les câbles fixés au sol, les chemins de câbles couvrant les câbles fixés au sol, les caillebotis, les boîtiers de modules radio distants, l’éclairage, les rambarde de sécurité si elles sont amovibles ou si elles sont implantées à plus d’un mètre des rives de la toiture, les systèmes de protection anti-foudre ou les dalles de stabilisation du mât;

4° « opérateur »: une entreprise qui fournit ou est autorisée à fournir un réseau de communications électroniques public ou une ressource associée;

5° « point d’accès sans fil à portée limitée »: un équipement d’accès sans fil au réseau à faible puissance, de taille réduite et de portée limitée, utilisant le spectre radioélectrique sous licence ou en exemption de licence ou une combinaison de spectre radioélectrique sous licence et en exemption de licence, qui peut être utilisé comme une partie d’un réseau de communications électroniques public, qui peut être équipé d’une ou plusieurs antennes à faible impact visuel, et qui permet l’accès sans fil des utilisateurs aux réseaux de communications électroniques quelle que soit la topologie de réseau sous-jacente, qu’il s’agisse d’un réseau mobile ou fixe;

6° « ressources associées »: les services associés, infrastructures physiques et autres ressources ou éléments associés à un réseau de communications électroniques ou à un service de communications électroniques, qui permettent ou soutiennent la fourniture de services via ce réseau ou ce service ou en ont le potentiel, et comprennent les bâtiments ou accès aux bâtiments, le câblage des bâtiments, les antennes, tours et autres constructions de soutènement, les gaines, conduites, pylônes, regards de visite et armoires. »

Art. 35quater. Dans le Titre II, Chapitre IX du même arrêté, il est inséré une nouvelle Section 2, reprenant les articles 27/3 à 27/5 nouveaux et rédigée comme suit:

« Section 2. Les points d’accès sans fil à portée limitée

Art. 27/3. La présente section est applicable aux actes et travaux relatifs au déploiement de points d’accès sans fil à portée limitée.

Art. 27/4. §1^{er}. Le placement, le remplacement et l’enlèvement de points d’accès sans fil à portée limitée qui sont intégrés dans leur totalité et en toute sécurité, c’est-à-dire sans risque pour la stabilité, dans leur structure porteuse et, partant, invisibles pour le grand public sont dispensés de permis d’urbanisme.

§1^{er}bis. Le placement, le remplacement et l’enlèvement de points d’accès sans fil à portée limitée sont dispensés de permis d’urbanisme pour autant qu’ils répondent aux conditions cumulatives suivantes:

1° Le volume total de la partie visible par le public d’un point d’accès sans fil à portée limitée desservant un ou plusieurs utilisateurs du spectre radioélectrique ne dépasse pas 30 litres;

2° Le volume total des parties visibles par le public de plusieurs points d’accès sans fil à portée limitée séparés qui occupent un même site d’infrastructure d’une surface individuelle délimitée, tel qu’un poteau d’éclairage, des feux de circulation, un panneau d’affichage ou un arrêt de bus, ne dépasse pas 30 litres;

3° Dans les cas où le système d’antenne et d’autres éléments du point d’accès sans fil à portée limitée, tels qu’une unité de radiofréquence, un processeur numérique, une unité de stockage, un système de refroidissement, l’alimentation électrique, des connexions par câble, des éléments de collecte ou des éléments de mise à la terre et de fixation, sont installés séparément, toute partie de tels éléments supérieure à 30 litres est rendue invisible par le public;

4° Het draadloze toegangspunt met beperkt bereik is visueel coherent met de draagconstructie, heeft een omvang die in verhouding staat tot de totale omvang van de draagconstructie, een coherente vorm, neutrale kleuren die passen bij of overgaan in de draagconstructie, en verborgen kabels, en is visueel niet storend in combinatie met andere draadloze toegangspunten met beperkt bereik die al zijn geïnstalleerd op dezelfde locatie of op aangrenzende locaties;

5° Het gewicht en de vorm van een draadloos toegangspunt met beperkt bereik vereisen geen structurele versterking van de draagconstructie;

6° Een draadloos toegangspunt met beperkt bereik van installatieklasse E10 wordt alleen geïnstalleerd in de buitenruimte of in grote binnenruimten met een minimale plafondhoogte van vier meter.

§2. Met toepassing van bijlage A, punt 4, van de Europese verordening (EU) 2020/1070 van de Commissie van 20 juli 2020 tot vaststelling van de kenmerken van draadloze toegangspunten met beperkt bereik krachtens artikel 57, lid 2 van Richtlijn (EU) 2018/1972 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het Europees wetboek voor elektronische communicatie worden de volgende plaatsingen niet geacht een visuele overbelasting in de zin van § 1, lid 2, 4° te veroorzaken:

a) Op een bestaande gevel of topgevel:

o ofwel buisvormig met een maximale buiging van 40 cm, een maximale hoogte van 85 cm en een maximale diameter van 3 cm, met maximum een draadloos toegangspunt met beperkt bereik per 5 strekkende meter gevel of met maximum een draadloos toegangspunt met beperkt bereik per topgevel;

o ofwel buisvormig met een maximale buiging van 25 cm, of minder ten opzichte van het vlakke deel van de gevel en volume van maximaal 8 liter, met maximaal een draadloos toegangspunt met beperkt bereik per 5 strekkende meter gevel of met maximum een draadloos toegangspunt met beperkt bereik per topgevel;

o ofwel met een volume van maximaal 30 liter, met maximaal een draadloos toegangspunt met beperkt bereik per 15 strekkende meter gevel of met maximum een draadloos toegangspunt met beperkt bereik per topgevel;

o de bekabeling voor het draadloze toegangspunt met beperkt bereik volgt de architecturale lijnvoering van het gebouw zoals de vensterdorpels, de kroonlijst, de gevelvoegen, de dakrand;

b) Op een plat dak of op het platte deel van een dak: de draadloze toegangspunten met beperkt bereik worden niet geplaatst op een afstand van het dakrandprofiel van het platte dak van minder dan hun volledige hoogte, gemeten vanaf het niveau van het platte dak, en ze laten meer dan $\frac{3}{4}$ van de netto dakoppervlakte waarop ze geplaatst worden, onaangeroerd;

c) Op een in de grond verankerde verlichtingspaal, inclusief in geval van de vervanging ervan: het draadloze toegangspunt met beperkt bereik is minder hoog dan of even hoog als die van de paal waarop het geplaatst wordt en verhoogt de totale hoogte van de paal met maximaal 1,5 meter;

d) Op een bestaande, in de grond verankerde en volgens de regels toegelaten mast: de uitsprong van de draadloze toegangspunten met beperkt bereik bedraagt maximaal 25 cm ten opzichte van de maststructuur en verhoogt de mast niet;

e) Op iedere andere drager: het draadloze toegangspunt met beperkt bereik overschrijdt niet de hoogte van de drager waarop hij bevestigd wordt;

f) In ieder geval:

o het draadloze toegangspunt met beperkt bereik wordt niet geplaatst op een afstand van minder dan 20 m van een beschermd goed;

o het draadloze toegangspunt met beperkt bereik moet zich ten minste 2,5 meter boven het niveau van de doorgang voor het publiek bevinden.

Art. 27/5. Met toepassing van de artikelen 3, § 3, en 4 van de voornoemde Europese verordening informeren de operatoren die draadloze toegangspunten met beperkt bereik hebben geplaatst, die beantwoorden aan de eerder genoemde kenmerken en een vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning genieten, het bestuur over de plaatsing en de locatie van deze toegangspunten binnen een termijn van twee weken, te rekenen vanaf de opstelling van elk van deze punten, via mail naar het daartoe voorziene adres dat het bestuur op zijn website bekendmaakt.

4° Le point d'accès sans fil à portée limitée a une cohérence visuelle avec la structure porteuse et possède une taille proportionnée par rapport à la taille globale de la structure porteuse, une forme cohérente, des couleurs neutres qui s'harmonisent avec la structure porteuse ou se fondent avec cette dernière, ainsi que des câbles cachés et ne crée pas de surcharge visuelle en combinaison avec d'autres points d'accès sans fil à portée limitée déjà installés sur le même site ou sur des sites adjacents ;

5° Le poids et la forme d'un point d'accès sans fil à portée limitée n'imposent pas de renforcement structurel de la structure porteuse ;

6° Un point d'accès sans fil à portée limitée de la classe d'installation E10 est uniquement déployé dans un espace extérieur ou dans un vaste espace intérieur présentant une hauteur de plafond d'au moins 4 m.

§2. En application du point 4 de l'annexe A du Règlement européen (UE) 2020/1070 de la Commission du 20 juillet 2020 précisant les caractéristiques des points d'accès sans fil à portée limitée en application de l'article 57, paragraphe 2 de la directive (UE) 2018/1972 du Parlement européen et du Conseil établissant le code des communications électroniques européen, il est considéré que ne créent pas une surcharge visuelle au sens du § 1^{er}, alinéa 2, 4°, notamment, les placements suivants :

a) Sur une façade ou un pignon existant :

o soit sous forme tubulaire, d'un déport de maximum 40 cm, d'une hauteur de maximum 85 cm et d'un diamètre de maximum 3 cm avec un maximum d'un point d'accès sans fil à portée limitée par 5 mètres courants de façade ou avec un maximum d'un point d'accès sans fil à portée limitée par pignon ;

o soit sous forme d'un boîtier d'une saillie inférieure ou égale à 25 cm par rapport au nu du mur et d'un volume de 8 litres maximum avec un maximum d'un point d'accès sans fil à portée limitée par 5 mètres courants de façade ou avec un maximum d'un point d'accès sans fil à portée limitée par pignon ;

o soit avec un volume de 30 litres maximum avec un maximum d'un point d'accès sans fil à portée limitée par 15 mètres courants de façade ou avec un maximum d'un point d'accès sans fil à portée limitée par pignon ;

o le tracé des câbles composant le point d'accès sans fil à portée limitée suit les lignes architecturales de l'immeuble telles que le seuil de la fenêtre, la corniche, les jointages entre façade, la rive de toiture ;

b) Sur une toiture plate ou sur la partie plate d'une toiture : les points d'accès sans fil à portée limitée ne sont pas implantés à une distance des rives de la toiture plate inférieure ou égale à celle du poteau sur lequel il s'installe et ils laissent vierges plus de $\frac{3}{4}$ de la superficie nette de la toiture sur laquelle ils sont implantés ;

c) Sur un poteau d'éclairage public ancré au sol, y compris en cas de remplacement de celui-ci : le point d'accès sans fil à portée limitée est d'une hauteur inférieure ou égale à celle du poteau sur lequel il s'installe et il n'augmente pas de plus de 1,5 mètres la hauteur totale du poteau ;

d) Sur un pylône existant ancré au sol, dûment autorisé : les points d'accès sans fil à portée limitée n'ont pas une saillie de plus de 25 centimètres par rapport à la structure du pylône et n'augmentent pas la hauteur du pylône ;

e) Sur tout autre support : le point d'accès sans fil à portée limitée ne dépasse pas la hauteur du support sur lequel il est placé ;

f) Dans tous les cas:

o le point d'accès sans fil à portée limitée n'est pas placé à une distance de moins de 20 m d'un bien protégé ;

o le point d'accès sans fil à portée limitée devra se trouver à une hauteur d'au moins 2,5 mètres au-dessus du niveau de passage du public.

Art. 27/5. En application des articles 3, §3 et 4 du Règlement européen précité, les opérateurs qui ont déployé des points d'accès sans fil à portée limitée répondant aux caractéristiques précitées et bénéficiant d'une dispense de permis d'urbanisme informent l'Administration de l'installation et de l'emplacement de ces points d'accès, dans un délai de deux semaines à compter du déploiement de chacun de ces points, par courrier électronique à l'adresse prévue à cet effet et renseignée par l'Administration sur son site internet.

De operatoren geven de volgende gegevens:

- * hun contactgegevens;
- * het adres van de vestigingsplaats en de geolocalisatie van het draadloze toegangspunt met beperkt bereik;
- * het aantal draadloze toegangspunten met beperkt bereik dat werd geplaatst;
- * de technische gegevens met betrekking tot het of de draadloze toegangspunt(en) met beperkt bereik (volume, hoogte, breedte, diepte);
- * een fotoverslag van het of de draadloze toegangspunt(en) met beperkt bereik.”.

Art. 35quinquies. Afdeling 1 van hoofdstuk IX van titel II van hetzelfde besluit wordt afdeling 3, en de titel wordt vervangen als volgt:

“Afdeling 3. – De andere telecommunicatievoorzieningen”

Art. 35sexies. Artikel 28 wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 28. Deze afdeling is van toepassing op handelingen en werken met betrekking tot de plaatsing, vervanging, reconstructie en verwijdering van andere dan de in afdeling 2 van dit hoofdstuk bedoelde telecommunicatievoorzieningen.”.

Art. 35septies. In de nieuwe afdeling 3 van hoofdstuk IX van titel II van hetzelfde besluit wordt een onderafdeling 1 ingevoegd, dat de artikelen 29 en 30 opneemt en als titel heeft:

“Onderafdeling 1: Handelingen en werken die vrijgesteld zijn van stedenbouwkundige vergunning”

Art. 35octies. Artikel 29 van hetzelfde besluit wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 29. Voor de onderstaande handelingen en werken is er geen stedenbouwkundige vergunning vereist:

1° de plaatsing van zend- en/of ontvangstantennes voor telecommunicatie, tegen een bestaande gevel, met maximaal één antenne per 3 strekkende meter gevel of tegen een bestaande topgevel, met maximaal één antenne per topgevel, voor zover:

a) deze antennes en kabels een gelijkaardige kleur hebben als de bekleding van de gevel, topgevel of schoorsteen;

b) deze antennes ofwel buisvormig zijn met een maximale buiging van 40 cm, een maximale hoogte van 85 cm en een maximale diameter van 3 cm, ofwel in een behuizing zitten met een uitsprong van 25 cm of minder ten opzichte van het vlakke deel van de gevel en een volume van maximaal 8 dm³;

c) deze antennes aangebracht zijn op meer dan 4 meter boven de grond;

d) de aan deze antennes verbonden technische kasten en installaties in het gebouw of ondergronds worden aangebracht of vrijgesteld zijn van een stedenbouwkundige vergunning volgens artikel 29, 5°;

e) het tracé van de kabel de architecturale lijnen van het gebouw volgt, zoals de vensterdorpel, de kroonlijst, de voegen tussen de gevel en de dakrand;

2° de plaatsing van antennes op een schoorsteen of een technische verdieping voor zover:

a) de antenne of antennegroep de hoogte van de drager waarop hij is geplaatst niet overschrijdt;

a) de antenne of antennegroep een gelijkaardige kleur heeft als die van de drager waarop hij is geplaatst.

3° de plaatsing van zend- en/of ontvangstantennes voor telecommunicatie, op het plat dak of platte gedeelte van het dak van een gebouw, voor zover:

a) zij een maximale hoogte, inclusief de steun (gemeten vanaf de top van het acroterion) hebben:

* van 1/8e van de hoogte van het gebouw, met een maximum van 6 meter ;

b) deze hoogte kleiner is dan de afstand tussen de installatie en de rand van het dak;

c) dat deze hoogte kleiner is dan de afstand tussen de installatie en het aangrenzende gebouw, indien het aangrenzende gebouw ten minste 3 m lager is;

d) de horizontale projectie van de installatie meer dan 20 meter van een kruispunt verwijderd is;

e) het gebouw ten minste 12 meter hoog is;

Les opérateurs renseignent les données suivantes :

* leurs coordonnées ;

* l’adresse du site d’implantation et la géolocalisation du point d’accès sans fil à portée limitée ;

* le nombre de points d’accès sans fil à portée limitée implantés ;

* les données techniques concernant le ou les point(s) d’accès sans fil à portée limitée (volume, hauteur, largeur, profondeur) ;

* un reportage photographique du ou des point(s) d’accès sans fil à portée limitée implanté(s). »

Art. 35quinquies. La Section 1re du Chapitre IX du Titre II du même arrêté devient la Section 3, et son intitulé est remplacé comme suit :

« Section 3. – Les autres dispositifs de télécommunication »

Art. 35sexies. L’article 28 est remplacé par ce qui suit :

« Art. 28. La présente section est applicable aux actes et travaux relatifs au placement, au remplacement, à la reconstruction et à l’enlèvement de dispositifs de télécommunications, autres que ceux visés à la section 2 du présent chapitre. »

Art. 35septies. Dans la nouvelle Section 3 du Chapitre IX du Titre II du même arrêté, il est inséré une Sous-Section 1re, reprenant les articles 29 et 30, et intitulée comme suit :

« Sous-Section 1re : Actes et travaux dispensés de permis d’urbanisme. »

Art. 35octies. L’article 29 du même arrêté est remplacé par ce qui suit :

« Art. 29. Les actes et travaux suivants sont dispensés de permis d’urbanisme :

1° le placement d’antennes émettrices et/ou réceptrices de télécommunication, accolées à une façade existante avec un maximum d’une antenne par 3 mètres courants de façade, ou à un pignon existant avec un maximum d’une antenne par pignon, à condition :

a) que ces antennes et ces câbles aient une couleur similaire au revêtement de la façade, du pignon ou de la cheminée ;

a) que ces antennes se présentent soit sous forme tubulaire, d’un déport de maximum 40 cm, d’une hauteur de maximum 85 cm et d’un diamètre de maximum 3 cm, soit sous forme d’un boîtier d’une saillie inférieure ou égale à 25 cm par rapport au nu du mur et d’un volume de 8 dm³ maximum ;

b) que ces antennes soient situées à une hauteur de plus de 4 mètres à compter du niveau du sol ;

c) que les armoires et les installations techniques liées à ces antennes soient implantées dans le bâtiment ou en sous-sol ou qu’elles soient dispensées de permis d’urbanisme en application de l’article 29, 5° ;

d) que le tracé du câble suive les lignes architecturales de l’immeuble telles que le seuil de la fenêtre, la corniche, les jointages entre façade, la rive de la toiture ;

2° le placement d’antennes sur une cheminée ou sur un étage technique à condition :

a) que l’antenne ou la nappe d’antennes ne dépasse pas la hauteur du support sur lequel elle est placée ;

a) que l’antenne ou la nappe d’antennes soit de couleur similaire à celle du support sur laquelle elle est placée.

3° le placement d’antennes émettrices et/ou réceptrices de télécommunication, sur le toit plat ou la partie plate du toit d’un immeuble, à condition :

a) qu’elles aient une hauteur maximale, support inclus (mesurés à partir du sommet de l’acrotere) :

* de 1/8e de la hauteur du bâtiment, avec un maximum de 6 mètres ;

a) que cette hauteur soit inférieure à la distance séparant l’installation de la rive de toiture ;

b) que cette hauteur soit inférieure à la distance séparant l’installation du mitoyen en cas d’un bâtiment mitoyen voisin d’au moins 3m plus bas ;

c) que la projection horizontale de l’installation se situe à plus que 20 mètres d’un carrefour ;

d) que le bâtiment soit d’une hauteur minimale de 12 mètres ;

f) de bij deze antennes behorende technische kasten en installaties in het gebouw of ondergronds zijn geplaatst of overeenkomstig artikel 29, 5° van een stedenbouwkundige vergunning zijn vrijgesteld;

4° de plaatsing van schotelantennes of daarmee gelijkgestelde antennes bestemd voor de overbrenging of de ontvangst van radiogolven voor telecommunicatie voor zover het betrokken gebouw al is voorzien van naar behoren toegelaten antennes of installaties of voor zover ze niet zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte en ze een oppervlakte hebben van 40 dm² of kleiner;

5° de plaatsing van de technische kasten en de technische installaties, behorend bij de antennes, die zijn vrijgesteld van ofwel een stedenbouwkundige vergunning, ofwel het advies van de gemeente, of nog het advies van de gemachtigde ambtenaar, voor zover deze kasten en installaties ondergronds of in een bestaand gebouw worden geplaatst;

6° het plaatsen tegen een gevel en, voor zover de op te vullen leegte geen over te steken weg is, de bovengrondse plaatsing van kabels en leidingen voor elektronische of digitale communicatie en de bijbehorende aansluitdozen met een uitsprong van 25 cm of minder ten opzichte van het vlakke deel van de muur en met een volume van maximaal 8 dm³, voor zover de kleur gelijkaardig is als de kleur van de gevel en het tracé van de kabel de architecturale lijnen van het gebouw volgt, zoals de vensterdorpel, de kroonlijst, de voegen tussen de gevel en de dakrand;

7° de vervanging, op dezelfde plaats, van zend- en/of ontvangstantennes voor telecommunicatie, naar behoren toegestaan, geplaatst op een dak, op een op het dak of tegen een technische verdieping vastgemaakte mast, door gelijkaardige apparatuur voor zover:

a) de totale hoogte, met inbegrip van de draagmast, niet vergroot wordt;

b) de nieuwe antennes een hoogte van 3000 mm niet overschrijden;

c) de nieuwe antennes het architecturaal aspect van het gebouw of dat van de mandelige gebouwen niet ontsieren;

d) de bestaande mast, zo nodig, op exact dezelfde wijze kan worden versterkt of vervangen zonder wijziging van de visuele impact;

8° de vervanging van een bestaande pylloon door een pylloon of een mast van dezelfde hoogte of een mindere hoogte en hetzelfde type, zonder wijziging van de visuele impact en geplaatst op hetzelfde terrein en nabij de bestaande pylloon;

9° na een geval van overmacht waardoor een of meerdere locaties onwerkzaam worden, de vervanging en/of de heropbouw van antennes, technische kasten en/of technische installaties, om redenen van openbare veiligheid of openbaar belang, de tijd die nodig is om alle vergunningen te verkrijgen die nodig zijn voor een verplaatsing en/of heropbouw van de betrokken locatie(s); het gebruik van deze bepaling is afhankelijk, voor de betrokken operator, van de indiening van een aanvraag voor een vergunning voor de verplaatsing of heropbouw uiterlijk in de drie maanden die volgen op de datum van het geval van overmacht dat deze aanvraag rechtvaardigt;

10° de constructie van op de grond geplaatste technische lokalen waarin de technische kasten en technische installaties zijn ondergebracht die verbonden zijn met antennes voor telecommunicatie, geplaatst op een pylloon, voor zover:

a) deze technische lokalen gelegen zijn in spoorweggebied, in een gebied voor havenactiviteiten of in stedelijk industriegebied van het gewestelijk bestemmingsplan;

b) ze worden verborgen door vegetatie;

c) het totale vloeroppervlak van de geïnstalleerde technische lokalen binnen een straal van 100 meter van de pylloon niet meer dan 12 m² bedraagt;

d) het technische lokaal geen hoogte heeft van meer dan 3,00 m en het hellend vlak van 45° ten opzichte van de waterpaslijn dat loopt vanaf de top van de mandelige muren of, bij gebrek aan een muur, vanaf een hoogte van 1,50 m loodrecht op de mandelige grens, niet overschrijdt.

11° het verwijderen van de antennes voor telecommunicatie alsook van de draagmasten ervan en de eraan gekoppelde technische kasten en installaties, met inbegrip van de technische lokalen waar deze technische kasten en installaties ondergebracht zijn;

12° de plaatsing van telecommunicatie-installaties voor een tijdelijk sociaal, cultureel of recreatief evenement, geplaatst voor een maximale duur van drie maanden op voorwaarde dat die installaties niet meer dan twee weken voor de aanvang van het evenement worden geplaatst en dat ze uiterlijk twee weken na het einde van het evenement worden verwijderd."

e) et que les armoires techniques et les installations techniques liées à ces antennes soient implantées dans le bâtiment ou en sous-sol ou qu'elles soient dispensées de permis d'urbanisme en application de l'article 29, 5° ;

4° le placement d'antennes paraboliques ou assimilées destinées à la transmission ou à la réception de faisceaux hertziens liés à la télécommunication pour autant que l'immeuble concerné comporte déjà des antennes ou installations dûment autorisées ou qu'elles ne soient pas visibles de l'espace public et qu'elles aient une superficie inférieure ou égale à 40 dm² ;

5° le placement des armoires techniques et des installations techniques liées aux antennes qui sont soit dispensées de permis d'urbanisme, soit de l'avis de la commune, soit de l'avis du fonctionnaire délégué, à condition que ces armoires et installations soient placées en sous-sol ou dans un bâtiment existant ;

6° le placement sur façade et, pour autant que le vide à combler ne soit pas une voirie à traverser, en aérien de câbles et conduites de communications électroniques ou numériques et des boîtes de raccordement connexes d'une saillie inférieure ou égale à 25 cm par rapport au nu du mur et d'un volume de 8 dm³ maximum, pour autant que la couleur soit similaire à la façade et pour autant que le tracé du câble suive les lignes architecturales de l'immeuble telles que le seuil de la fenêtre, la corniche, les jointages entre façade, la rive de toiture ;

7° le remplacement des antennes en lieu et place des antennes émettrices et/ou réceptrices de télécommunication dûment autorisées, installées sur un toit, sur un mât implanté en toiture ou accolées à un étage technique, par des dispositifs similaires, à condition :

a) que la hauteur totale incluant leur mât de support ne soit pas augmentée ;

a) que les nouvelles antennes ne dépassent pas une hauteur de 3000 mm ;

b) que les nouvelles antennes ne dénaturent pas l'aspect architectural du bâtiment ou celui des bâtiments mitoyens ;

c) que le mât existant, le cas échéant, puisse être renforcé sans modification de l'impact visuel ou remplacé à l'identique ;

8° le remplacement d'un pylône existant par un pylône ou mât de même hauteur ou d'une hauteur inférieure et de même type, sans modification de l'impact visuel et installé sur un même site et à proximité du pylône existant ;

9° suite à un cas de force majeure rendant inopérant un ou plusieurs sites, le remplacement et/ou la reconstruction d'antennes, d'armoires techniques et/ou d'installations techniques, pour des raisons de sécurité publique ou d'intérêt public, le temps nécessaire pour obtenir toutes les autorisations requises pour un déplacement et/ou une reconstruction du ou des sites concernés ; le recours à cette disposition est conditionné, dans le chef de l'opérateur concerné, à l'introduction d'une demande de permis pour un déplacement ou une reconstruction au plus tard dans les trois mois qui suivent la date du cas de force majeure justifiant cette demande ;

10° la construction de locaux techniques posés sur le sol, abritant des armoires techniques et des installations techniques liées à des antennes de télécommunication, posées sur un pylône, pour autant :

a) que ces locaux techniques soient implantés dans une zone de chemins de fer, une zone d'activités portuaires ou une zone d'industries urbaines du plan régional d'affectation du sol ;

a) qu'ils soient dissimulés par de la végétation ;

b) que la superficie totale au sol des locaux techniques posés dans un rayon de 100 mètres à compter du pylône ne dépasse pas 12 m² ;

c) que le local technique n'ait pas une hauteur qui excède 3 mètres ni ne dépasse le plan incliné à 45° par rapport à l'horizontale, plan prenant naissance au sommet des murs mitoyens ou, en absence de mur, à une hauteur d'1,50 m au droit de la limite mitoyenne.

11° l'enlèvement des antennes de télécommunication ainsi que de leurs mâts de support et des armoires et installations techniques qui y sont liées, en ce compris les locaux techniques abritant ces armoires et installations techniques ;

12° le placement d'installations de télécommunication lié à un événement social, culturel ou récréatif temporaire, placées pour une durée maximale de trois mois à condition que ces installations ne soient pas placées plus de deux semaines avant le début de l'événement et qu'elles soient retirées au plus tard deux semaines après la fin de l'événement. »

Art. 35nonies. In de nieuwe afdeling 3 van hoofdstuk IX van titel II van hetzelfde besluit wordt een onderafdeling 2 ingevoegd, die artikel 30/1 bevat en als titel heeft:

“Onderafdeling 2: Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen zoals voorgeschreven door artikel 237 van het BWRO, van openbaar onderzoek en van het advies van de gemachtigde ambtenaar of de gemeente

Art. 30/1. De handelingen en werken betreffende de installatie of de wijziging van antennes voor telecommunicatie, technische kasten en technische installaties zoals bedoeld door het huidige hoofdstuk, indien niet vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning, zijn ze wel vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen zoals voorgeschreven door artikel 237 van het BWRO, van openbaar onderzoek, van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van het advies van de gemeente.”

Art. 35decies. Afdeling 2 met als titel “Handelingen en werken die zijn vrijgesteld van het advies van de gemeente, van de speciale regelen van openbaarmaking en van het advies van de overlegcommissie” en haar artikel 30/1 worden opgeheven.

Art. 36. Het opschrift van hoofdstuk X van titel II van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt:

“Aanleg van tuinen, groene ruimten, begraafplaatsen, openbare ruimte en ingrepen op een hoogstammige boom”.

Art. 37. In artikel 31 van hetzelfde besluit worden de woorden “en het vellen van bomen” vervangen door de woorden “, groene ruimten, kerkhoven, openbare ruimte en ingrepen op een hoogstammige boom”.

Art. 38. In artikel 32 van hetzelfde besluit worden volgende wijzigingen aangebracht:

a) 1° wordt vervangen door:

“de onderhoudssnoei van hoogstammen;”

b) in 2° worden de woorden “het vellen van dode bomen” vervangen door de volgende woorden:

“buiten groengebied met hoogbiologische waarde, groengebied en Natura 2000-gebied, het vellen van hoogstammen die dood zijn of in slechte gezondheid verkeren;”

c) er wordt een 2°bis toegevoegd, luidende:

“in alle zones:

- de handelingen en werken conform de toepassing van een beheerplan of van een beheerreglement, aangenomen in uitvoering van de ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud, of van een plan van aanleg met toepassing van het Boswetboek, met inbegrip van het vellen van hoogstammen;

- de plaatsing van voorzieningen voor het waterbeheer die de bodem geenszins ondoorlaatbaar maakt en die tijdelijke wateropslag, en de doorlaatbaarheid van de bodems mogelijk maakt, in de eerste plaats door middel van beplanting, en bij het ontbreken hiervan op minerale wijze;”.

Art. 39. In titel II, hoofdstuk X, van hetzelfde besluit wordt een afdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 32/1 bevat en is opgesteld als volgt:

“Afdeling 1bis. Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van openbaar onderzoek, van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie, en van de medewerking van een architect”.

Art. 40. In titel II, hoofdstuk X, afdeling 1bis, van hetzelfde besluit wordt een artikel 32/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 32/1. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden volgende handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van openbaar onderzoek, van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente en van de medewerking van een architect:

1° het grondig snoeien van een hoogstam;

2° in groengebied met hoogbiologische waarde, in groengebied en Natura 2000-gebied, het vellen van hoogstammen die dood zijn of in slechte gezondheid verkeren;

Art. 35nonies. Dans la nouvelle Section 3 du Chapitre IX du Titre II du même arrêté, il est inséré une Sous-Section 2, reprenant l'article 30/1, et intitulée comme suit :

« Sous-section 2 : Actes et travaux dispensés de l'avis de la commission de concertation, de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, d'enquête publique et de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune

Art 30/1. Les actes et travaux concernant l'installation ou la modification d'antennes de télécommunication, d'armoires techniques et d'installations techniques visés par le présent chapitre, s'ils ne sont pas dispensés de permis d'urbanisme, sont dispensés de l'avis de la commission de concertation, de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, d'enquête publique, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de l'avis de la commune. »

Art. 35decies. La Section 2 intitulée « Actes et travaux dispensés de l'avis de la commune, des mesures particulières de publicité et de l'avis de la commission de concertation » et son article 30/1 sont abrogés.

Art. 36. L'intitulé du Chapitre X du Titre II du même arrêté est remplacé par ce qui suit :

« Aménagements de jardins, espaces verts, cimetières, espace public et interventions sur un arbre à haute tige ».

Art. 37. Dans l'article 31 du même arrêté, les mots « et abattages d'arbres » sont remplacés par les mots « ,espace public et interventions sur un arbre à haute tige ».

Art. 38. Dans l'article 32 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

a) le 1° est remplacé par :

« la taille d'entretien d'arbres à haute tige ; »

a) au 2°, les mots « l'abattage d'arbres morts » sont remplacés par les mots suivants :

« hors zones vertes de haute valeur biologique, zones vertes et zones Natura 2000, l'abattage d'arbres à haute tige morts ou dépérissants ; » ;

b) il est ajouté un 2°bis libellé comme suit :

« dans toutes les zones :

- les actes et travaux conformes à la mise en application d'un plan de gestion ou d'un règlement de gestion adopté en exécution de l'ordonnance du 1^{er} mars 2012 relative à la conservation de la nature ou d'un plan d'aménagement en application du Code forestier, en ce compris l'abattage d'arbres à haute tige ;

- le placement de dispositifs de gestion des eaux n'entraînant aucune imperméabilisation du sol et permettant le stockage temporaire des eaux et la perméabilité des sols en priorité de manière végétalisée ou, à défaut, de manière minérale. »

Art. 39. Dans le Titre II, Chapitre X, du même arrêté, il est inséré un titre de section, reprenant l'article 32/1 nouveau et rédigé comme suit :

« Section 1bis. Actes et travaux dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, d'enquête publique, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'intervention d'un architecte. »

Art. 40. Dans le Titre II, Chapitre X, Section 1bis, du même arrêté, il est inséré un article 32/1 rédigé comme suit :

« Art. 32/1. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de l'avis de la commission de concertation, de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, d'enquête publique, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune et de l'intervention d'un architecte:

1° la taille radicale d'un arbre à haute tige ;

2° en zones vertes de haute valeur biologique, en zones vertes et en zones Natura 2000, l'abattage d'arbres à haute tige morts ou dépérissants ;

3° de wijziging van de bodem die het voortbestaan van een hoogstamboom in gevaar kan brengen doordat deze wijziging plaatsvindt binnen een omtrek van de boom die overeenkomt met viermaal de diameter van de stam gemeten op een hoogte van 1,5 m, zoals het ondoorlaatbaar maken van de grond, bodemverdichting, afgraven van de bodem tot een diepte van meer dan dertig centimeter, overbelasting van de bodem tot boven het niveau van de bodem vóór de werkzaamheden, afgraving of opvulling die leidt tot het afsnijden van de wortels of het ingraven van de wortelhals;

4° de bouw of de plaatsing van sanitair voor het publiek en toegankelijk voor personen met een beperkte mobiliteit, voor zover:

* hun oppervlakte 9 m² niet overschrijdt;

* de onmiddellijke omgeving van de constructie een harde bestrating heeft;

* een vuilnisbak in de onmiddellijke nabijheid wordt geplaatst.”.

Art. 40bis. In artikel 33 van hetzelfde besluit worden de woorden “175 van het BWRO” vervangen door de woorden “123/2 van het BWRO”.

Art. 41. In titel II van hetzelfde besluit wordt een Hoofdstuk XI ingevoegd, dat de nieuwe artikelen 33/1 tot 33/3 bevat en is opgesteld als volgt:

“HOOFDSTUK XI. – Energie uit hernieuwbare bronnen

Art. 33/1. Dit hoofdstuk is van toepassing op modules die energie uit hernieuwbare bronnen produceren.

Afdeling 1. – Handelingen en werken vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning

Art. 33/2. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, zijn de volgende handelingen en werken vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning:

1° de plaatsing van zonne- of fotovoltaïsche panelen of ermee gelijkgestelde panelen op een gebouw dat zich niet op minder dan 20 m van een beschermd goed bevindt, niet zichtbaar vanaf de openbare ruimte, voor zover de plaatsing niet leidt tot het verwijderen van het hele of meer dan 50 % van een bestaand groendak;

2° de plaatsing van zonne- of fotovoltaïsche panelen of ermee gelijkgestelde panelen op een gebouw dat zich niet op minder dan 20 m van een beschermd goed bevindt, zichtbaar vanaf de openbare ruimte, voor zover:

* ze in het dakvlak zijn ingewerkt of evenwijdig aan dit vlak op het dak zijn bevestigd, zonder daarbij meer dan 30 cm uit te springen of de grenzen van het dak te overschrijden, en ze een eenvoudige geometrische vorm hebben, samengesteld uit aaneengesloten panelen van gelijke grootte, parallel ten opzichte van elkaar geplaatst;

* de plaatsing niet leidt tot de verwijdering van het hele of van meer dan 50 % van een bestaand groendak;

3° de plaatsing, het schrappen en de verwijdering van een grondwarmtepomp met een maximaal volume van 1 m³ op minstens 3 m van de mandelige grens en niet zichtbaar vanaf de openbare ruimte.

4° de repowering van bestaande installaties die hernieuwbare energiebronnen gebruiken.

In de zin van de huidige bepaling dient te worden verstaan onder:

1° “bestaande installaties”: de regelmatig, in naleving van de geldende wetgeving en regelgeving geplaatste installaties;

2° “repowering”: het vernieuwen van hernieuwbare energie producerende elektriciteitscentrales, met inbegrip van de volledige of gedeeltelijke vervanging van installaties of exploitatiesystemen en -apparatuur, om de capaciteit te vervangen of de efficiëntie of capaciteit van de installatie te verhogen.

Afdeling 2. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorschreven bij artikel 237 van het BWRO, van de speciale regelen van openbaarverkeer, van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van de medewerking van een architect

3° la modification du sol susceptible de mettre en péril la survie d'un arbre à haute tige en ce qu'elle intervient dans un périmètre de l'arbre correspondant à 4 fois le diamètre de son tronc mesuré à 1.5 m de hauteur, telles que l'imperméabilisation des terres, le tassement des terres, le décapage des terres sur plus de trente centimètres de profondeur, la surcharge de terre au-dessus du niveau des terres préexistant aux travaux, le déblai ou le remblai entraînant la section des racines ou l'enfouissement du collet ;

4° la construction ou le placement de sanitaires ouverts au public et accessibles aux personnes à mobilité réduite, pour autant :

* que leur superficie ne dépasse pas 9 m² ;

* que l'environ immédiat de la construction soit revêtu d'un revêtement en dur ;

* qu'une poubelle soit placée à proximité immédiate. »

Art. 40bis. Dans l'article 33 du même arrêté, les mots « 175 du CoBAT » sont remplacés par les mots « 123/2 du CoBAT ».

Art. 41. Dans le Titre II du même arrêté, il est inséré un Chapitre XI, comportant les articles 33/1 à 33/3 nouveaux et rédigé comme suit :

« CHAPITRE XI. – Energie produite à partir de sources renouvelables.

Art. 33/1. Le présent chapitre s'applique aux modules de production d'énergie à partir d'énergie renouvelable.

Section 1re. – Actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme.

Art. 33/2. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de permis d'urbanisme :

1° le placement de panneaux capteurs solaires, photovoltaïques ou assimilés qui ne se situent pas à moins de 20 mètres d'un bien protégé, non visibles depuis l'espace public, pour autant que ce placement n'entraîne pas la suppression de la totalité ou de plus de 50 % d'une toiture verte existante ;

2° le placement de panneaux capteurs solaires, photovoltaïques ou assimilés qui ne se situe pas à moins de 20 mètres d'un bien protégé, visibles depuis l'espace public, pour autant :

* que les panneaux soient incorporés dans le plan de la toiture ou fixés sur la toiture parallèlement au plan de celle-ci, sans présenter de saillie de plus de 30 cm ni de débordement par rapport aux limites de la toiture et qu'ils constituent une forme géométrique simple composée de panneaux jointifs, de même taille, placés parallèlement les uns aux autres ;

* que le placement des panneaux n'entraîne pas la suppression de la totalité ou de plus de 50 % d'une toiture verte existante ;

3° le placement, la suppression et l'enlèvement d'une pompe à chaleur au sol d'un volume capable maximal d'1 m³ à une distance de minimum trois mètres par rapport aux limites mitoyennes et non visible depuis l'espace public.

4° le rééquipement d'installations existantes utilisant des sources d'énergie renouvelables.

Au sens de la présente disposition, il faut entendre par :

1° « installations existantes » : les installations régulièrement mises en place, dans le respect de la législation et de la réglementation en vigueur ;

2° « rééquipement » : la rénovation des centrales électriques produisant de l'énergie renouvelable, notamment le remplacement total ou partiel des installations ou des systèmes et des équipements d'exploitation, dans le but d'en modifier la capacité ou d'augmenter l'efficacité ou la capacité de l'installation.

Section 2. - Actes et travaux dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, des mesures particulières de publicité, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'intervention d'un architecte.

Art. 33/3. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden volgende handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van de medewerking van een architect:

1° de plaatsing van zonne- of fotovoltaïsche panelen of ermee gelijkgestelde panelen die niet beantwoorden aan de voorwaarden van artikel 33/2, 1° of 2°;

2° de plaatsing van installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen, met een elektrisch vermogen van minder dan 150 kW, met respect voor de bestaande architecturale aanblik van het goed waarop ze worden geplaatst, en die niet beantwoorden aan de voorwaarden, bepaald in de artikelen 33/2, 1° tot 3°, en in 1° van dit artikel.”.

Art. 42. In titel II van hetzelfde besluit wordt een hoofdstuk XII ingevoegd, dat de nieuwe artikelen 33/4 tot 33/5 bevat en opgesteld is als volgt:

“HOOFDSTUK XII. - Stedenbouwkundige verordeningen

Art. 33/4. Dit hoofdstuk is van toepassing op de handelingen en werken die onderworpen zijn aan een stedenbouwkundige vergunning op grond van een stedenbouwkundige verordening, terwijl deze stedenbouwkundige vergunning niet door het BWRO wordt opgelegd.

Art. 33/5. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, een stedenbouwkundige verordening of een verkavelingsvergunning, zijn de handelingen en werken, onderworpen aan een stedenbouwkundige vergunning op grond van een stedenbouwkundige verordening, terwijl deze stedenbouwkundige vergunning niet door het BWRO wordt opgelegd, vrijgesteld van het advies van de gemachtigde ambtenaar of van de gemeente.”.

Art. 43. In titel III, hoofdstuk I, van hetzelfde besluit wordt een afdelingstitel ingevoegd, die de nieuwe artikelen 34*bis*, 34*ter*, 34*quater* en 34*quinquies* bevat, opgesteld als volgt:

“Afdeling 1*bis*. - Gemeenschappelijke bepalingen en verplichte kennisgevingen”.

Art. 44. In titel III, hoofdstuk I, afdeling 1*bis*, van hetzelfde besluit worden de artikelen 34*bis*, 34*ter*, 34*quater* en 34*quinquies* ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 34*bis*. Wanneer een vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning is voorzien mits naleving van een bepaalde termijn, kan de auteur van de handelingen en werken slechts van de vrijstelling genieten op voorwaarde dat hij de aanvangsdatum van de van stedenbouwkundige vergunning vrijgestelde handelingen en werken uiterlijk 60 dagen vóór de aanvang van die handelingen en werken meedeelt via het daartoe op het gewestelijk geautomatiseerd platform beschikbaar gestelde formulier.

Het vervullen van deze formaliteit impliceert niet dat de overheden erkennen dat aan de voorwaarden voor de vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning is voldaan.

Art. 34*ter*. Indien de tijdelijke handelingen en werken, vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning, leiden tot een aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen bestemmings- of gebruikswijziging van het hele goed of van een deel ervan, is deze wijziging beperkt tot de duur van de vrijstelling, zodat het goed bij het verstrijken ervan zijn eerdere bestemming of gebruik terugkrijgt.

Art. 34*quater*. De vrijstellingen van het advies van de overlegcommissie, van het openbaar onderzoek en van het advies van de gemachtigde ambtenaar, niettegenstaande het feit dat de betrokken handelingen en werken een afwijking inhouden van een bestemmingsplan, een stedenbouwkundige verordening of een verkavelingsvergunning, doen geen afbreuk aan of stellen niet vrij van de toepassing van artikel 126, § 10 van het BWRO.

Art. 34*quinquies*. De lijst van vrijstellingen van de huidige titel is niet van toepassing op de handelingen en werken, opgenomen in de bijlagen A en B van het BWRO en evenmin, wat hoofdstuk I*bis* betreft, op de handelingen en werken opgenomen in de bijlagen I en II van de richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectenbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten.”.

Art. 33/3. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, des mesures particulières de publicité, de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'intervention d'un architecte :

1° le placement de panneaux capteurs solaires, photovoltaïques ou assimilés ne répondant pas aux conditions de l'article 33/2, 1° ou 2° ;

2° le placement d'installations visant la production d'énergie à partir de sources renouvelables dont la capacité électrique est inférieure à 150 kW, dans le respect de l'aspect architectural existant du bien sur lequel elles s'implantent, et qui ne remplissent pas les conditions prévues aux articles 33/2, 1° à 3° et au point 1° du présent article. »

Art. 42. Dans le Titre II du même arrêté, il est inséré un Chapitre XII, comportant les articles 33/4 et 33/5 nouveaux et rédigé comme suit :

« CHAPITRE XII. – Règlements d'urbanisme.

Art. 33/4. Le présent chapitre s'applique aux actes et travaux soumis à permis d'urbanisme en vertu d'un règlement d'urbanisme alors qu'un tel permis d'urbanisme n'est pas imposé par le CoBAT.

Art. 33/5. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux soumis à permis d'urbanisme en vertu d'un règlement d'urbanisme alors qu'un tel permis d'urbanisme n'est pas imposé par le CoBAT sont dispensés de l'avis du fonctionnaire délégué ou de la commune. »

Art. 43. Dans le Titre III, Chapitre Ier, du même arrêté, il est inséré un titre de section, reprenant les articles 34*bis*, 34*ter*, 34*quater* et 34*quinquies* nouveaux et rédigé comme suit :

« Section 1*bis*. – Dispositions communes et notifications obligatoires »

Art. 44. Dans le Titre III, Chapitre Ier, Section 1*bis*, du même arrêté, il est inséré les articles 34*bis*, 34*ter*, 34*quater* et 34*quinquies* rédigés comme suit :

« Art. 34*bis*. Lorsqu'une dispense de permis d'urbanisme est prévue moyennant le respect d'un certain délai, l'auteur des actes et travaux ne peut bénéficier de la dispense qu'à la condition de renseigner la date de commencement des actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme via le formulaire mis à disposition à cet effet sur la plateforme informatisée régionale au plus tard 60 jours avant d'entamer ces actes et travaux.

L'accomplissement de cette formalité n'implique aucunement la reconnaissance dans le chef des autorités que les conditions permettant l'octroi de la dispense de permis d'urbanisme sont remplies.

Art. 34*ter*. Dans l'hypothèse où les actes et travaux temporaires dispensés de permis d'urbanisme entraîne une modification de la destination ou de l'utilisation soumise à permis d'urbanisme de tout ou partie d'un bien, cette modification est limitée à la durée de la dispense, de sorte qu'à son échéance, le bien retrouve sa destination ou son utilisation antérieure.

Art. 34*quater*. Les dispenses de l'avis de la commission de concertation, d'enquête publique et d'avis du fonctionnaire délégué prévues nonobstant le fait que les actes et travaux concernés impliquent une dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme, ou à un permis de lotir ne préjudicient pas à ni ne dispensent de l'application de l'article 126, §10 du CoBAT.

Art. 34*quinquies*. La liste de dispenses du présent titre n'est pas applicable aux actes et travaux repris au sein des annexes A et B du CoBAT ni, en ce qui concerne le chapitre I*bis*, aux actes et travaux repris au sein des annexes I et II de la directive 2011/92/UE du Parlement Européen et du Conseil du 13 décembre 2011 concernant l'évaluation des incidences de certains projets publics et privés sur l'environnement.

Art. 45. In titel III, hoofdstuk I, van hetzelfde besluit wordt een afdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 34sexies bevat en is opgesteld als volgt:

“Afdeling 1ter. – Handelingen en werken aan een beschermd goed dat werd opgenomen in de inventaris op grond van artikel 235 van het BWRO (beschermd onroerend erfgoed)”.

Art. 46. In titel III, hoofdstuk I, afdeling 1ter, van hetzelfde besluit wordt een artikel 34sexies ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 34sexies. De handelingen en werken aan een beschermd goed dat automatisch werd opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed, conform artikel 235 van het BWRO, zijn vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, vereist op grond van artikel 207 van het BWRO.”.

Art. 46bis. In artikel 34/1 van hetzelfde besluit wordt nummer “15°” vervangen door nummer “23°”.

Art. 47. Het opschrift van afdeling 3 van hoofdstuk I van titel III van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt:

“Afdeling 3. - Handelingen en werken voor historische restauratie”

Art. 48. In titel III, hoofdstuk I, afdeling 3, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 34/1/1 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 1. - Handelingen en werken voor historische restauratie, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van het advies van de gemeente, van de speciale regelen van openbaarmaking en van het advies van de overlegcommissie”.

Art. 49. In titel III, hoofdstuk I, afdeling 3, onderafdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een artikel 34/1/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 34/1/1. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van het advies van de gemeente, van de speciale regelen van openbaarmaking en van het advies van de overlegcommissie, de handelingen en werken voor historische restauratie in de zin van artikel 1, 24°, wanneer het gaat om het herstel van een beschermd goed in zijn staat in een welbepaalde, goed gedocumenteerde periode, voor zover geen andere referentieperiode kan worden ingeroepen, en voor zover deze staat past in het kader van het historische, archeologische, artistieke, esthetische, wetenschappelijke, sociale, technische, landschappelijke, stedenbouwkundige of folkloristische belang, beschermd in de zin van artikel 206 van het BWRO.”.

Art. 50. In titel III, hoofdstuk I, afdeling 3, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 34/2 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 2. – Handelingen en werken voor historische restauratie, vrijgesteld van het advies van de gemeente, van de speciale regelen van openbaarmaking en van het advies van de overlegcommissie”.

Art. 50bis. In artikel 34/2 van hetzelfde besluit wordt nummer “16°” vervangen door nummer “24°”.

Art. 51. In titel III, hoofdstuk I, van hetzelfde besluit wordt een afdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 34/3 bevat en is opgesteld als volgt:

“Afdeling 4. - Handelingen en werken voor technische restauratie”.

Art. 52. In titel III, hoofdstuk I, afdeling 4, van hetzelfde besluit wordt een artikel 34/3 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 34/3. Wordt vrijgesteld van de medewerking van een architect, de restauratie van erfgoedelementen die beschermd zijn en/of integreerend deel uitmaken van een beschermd goed die de medewerking vereist van een deskundige wegens zijn bijzondere kenmerken en specifieke technieken die voor de restauratie nodig zijn, zoals orgels, roerende elementen, kunstwerken, technische mechanismen, plantaardige elementen.”.

Art. 45. Dans le Titre III, Chapitre Ier, du même arrêté, il est inséré un titre de section, reprenant l'article 34sexies nouveau et rédigé comme suit :

« Section 1ter. - Actes et travaux à un bien classé automatiquement repris à l'inventaire en vertu de l'article 235 du CoBAT (patrimoine immobilier classé). »

Art. 46. Dans le Titre III, Chapitre Ier, Section 1ter, du même arrêté, il est inséré l'article 34sexies rédigé comme suit :

« Art. 34sexies. Les actes et travaux portant sur un bien classé automatiquement repris à l'inventaire du patrimoine immobilier conformément à l'article 235 du CoBAT sont dispensés de l'avis de la commission de concertation requis sur base de l'article 207 du CoBAT. »

Art. 46bis. A l'article 34/1 du même arrêté, le numéro « 15° » est remplacé par le numéro « 23° ».

Art. 47. L'intitulé de la Section 3 du chapitre I du Titre III du même arrêté est remplacé par ce qui suit :

« Section 3. - Actes et travaux de restauration historique »

Art. 48. Dans le Titre III, Chapitre Ier, Section 3, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 34/1/1 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 1re. - Actes et travaux de restauration historique dispensés de l'avis de la Commission royale des Monuments et des Sites, de l'avis de la commune, des mesures particulières de publicité et de l'avis de la commission de concertation. »

Art. 49. Dans le Titre III, Chapitre Ier, Section 3, Sous-section 1re, du même arrêté, il est inséré un article 34/1/1 rédigé comme suit :

« Art. 34/1/1. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, sont dispensés de l'avis de la Commission royale des Monuments et des Sites, de l'avis de la commune, des mesures particulières de publicité et de l'avis de la commission de concertation, les actes et travaux de restauration historique au sens de l'article 1^{er}, 24°, lorsqu'il s'agit de la reconstitution de l'état d'un bien protégé à une époque bien définie dans le temps et parfaitement documenté, pour autant qu'aucune autre période de référence ne puisse être invoquée, et pour autant que cet état s'inscrive dans le cadre de l'intérêt historique, archéologique, artistique, esthétique, scientifique, social, technique, paysager, urbanistique ou folklorique protégé au sens de l'article 206 du CoBAT. »

Art. 50. Dans le Titre III, Chapitre Ier, Section 3, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 34/2 et rédigé comme suit :

« Sous-section 2. – Actes et travaux de restauration historique dispensés de l'avis de la commune, des mesures particulières de publicité et de l'avis de la commission de concertation. »

Art. 50bis. A l'article 34/2 du même arrêté, le numéro « 16° » est remplacé par le numéro « 24° ».

Art. 51. Dans le Titre III, Chapitre Ier, du même arrêté, il est inséré un titre de section, reprenant l'article 34/3 nouveau et rédigé comme suit :

« Section 4. - Actes et travaux de restauration technique »

Art. 52. Dans le Titre III, Chapitre Ier, Section 4, du même arrêté, il est inséré un article 34/3 rédigé comme suit :

« Art. 34/3. Sont dispensés de l'intervention d'un architecte, la restauration d'éléments patrimoniaux protégés et/ou faisant partie intégrante du bien protégé nécessitant l'intervention d'un expert en raison de ses caractéristiques particulières et des techniques spécifiques que requièrent sa restauration, tels que orgues, éléments mobiliers, œuvres d'art, mécanismes techniques, éléments végétaux. »

Art. 53. In titel III van hetzelfde besluit wordt een Hoofdstuk Ibis ingevoegd, dat de nieuwe artikelen 34/4 tot 34/10 bevat en opgesteld is als volgt:

“HOOFDSTUK Ibis. - Tijdelijke handelingen en werken

Art. 34/4. Dit hoofdstuk is van toepassing op de tijdelijke handelingen en werken.

Afdeling 1. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed

Onderafdeling 1. - Handelingen en werken vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning

Art. 34/5. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden volgende handelingen en werken vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning:

1° de werken die maximum zes maanden duren en die de realisatie mogelijk maken van een project van tijdelijk gebruik als gevolg van een uitzonderlijke nood:

a) de aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen tijdelijke bestemmings- of gebruikswijziging van het hele goed of van een deel ervan, met of zonder werken, voor zover:

* het goed in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld, nl. in de staat waarin het zich bevond voor de start van het tijdelijke gebruik, maximum 30 dagen na het einde van de tijdelijke handelingen en werken en in ieder geval bij het verstrijken van de termijn van zes maanden;

* indien er tegelijk werken plaatsvinden, deze laatste geen stabiliteitswerken inhouden en niet tot een wijziging van het gebouwde volume en evenmin van het architecturale aanzicht van het gebouw leiden;

* de handelingen en werken geen reclame-inrichtingen of uithangborden betreffen;

b) met uitzondering van reclame-inrichtingen en uithangborden, de plaatsing van installaties, voor zover de plaatsing niet in Natura 2000-gebied gebeurt en het goed na de verwijdering van de installaties in zijn oorspronkelijke toestand wordt hersteld.

2° de werken die maximum zes maand per jaar duren:

a) de tijdelijke aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen wijziging van bestemming of gebruik van het hele gebouw of van een deel ervan, met of zonder werken, met het oog op de uitvoering van een project van tijdelijk gebruik met een sociaal en/of cultureel karakter voor zover:

* het goed in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld op het einde van het tijdelijke gebruik, maximum 30 dagen na het einde van de tijdelijke handelingen, en werken en in ieder geval bij het verstrijken van de termijn van zes maanden;

* indien er tegelijk werken plaatsvinden, deze laatste geen stabiliteitswerken inhouden en niet tot een wijziging van het gebouwde volume en evenmin van het architecturale aanzicht van het gebouw leiden.;

* de handelingen en werken geen reclame-inrichtingen of uithangborden betreffen;

* de handelingen en werken worden uitgevoerd hetzij door een publiekrechtelijk rechtspersoon of een beheerder/operator, aangeduid door een publiekrechtelijk rechtspersoon in het kader van de uitvoering van zijn opdrachten, hetzij door elke instantie die bevoegd is voor huisvesting in de zin van artikel 2, 9°, van de Brusselse Huisvestingscode of door openbare vastgoedbeheerders in de zin van artikel 2, 4°, van de Brusselse Huisvestingscode om opdrachten uit te voeren die hen door de genoemde Code worden toevertrouwd, hetzij door iedere andere persoon die door een publiekrechtelijk rechtspersoon wordt gesubsidieerd of die over een erkenning beschikt, hem toegekend door een publiekrechtelijk rechtspersoon, voor de verwezenlijking van het project dat beantwoordt aan hoger genoemde voorwaarden en aan de voorwaarden vermeld in de artikelen die overeenkomen met de vrijstellingen.

b) met uitzondering van reclame-inrichtingen en uithangborden, de plaatsing van installaties met een sociaal, cultureel, recreatief of evenementieel karakter, voor zover de plaatsing niet in Natura 2000-gebied gebeurt en het goed na de verwijdering van de installaties in zijn oorspronkelijke toestand terugkrijgt;

Art. 53. Dans le Titre III du même arrêté, il est inséré un Chapitre Ibis comportant les articles 34/4 à 34/10 nouveaux et rédigé comme suit :

« CHAPITRE Ibis. – Actes et travaux temporaires.

Art. 34/4. Le présent chapitre s’applique aux actes et travaux temporaires.

Section 1re. - Actes et travaux portant sur les parties non protégées d’un bien protégé.

Sous-section 1re. Actes et travaux dispensés de permis d’urbanisme.

Art. 34/5. Pour autant qu’ils n’impliquent aucune dérogation à un plan d’affectation du sol, à un règlement d’urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de permis d’urbanisme :

1° pour autant qu’ils durent au maximum six mois et permettent la réalisation d’un projet d’occupation temporaire répondant à un besoin exceptionnel :

a) la modification temporaire de destination ou d’utilisation soumise à permis d’urbanisme de tout ou partie d’un immeuble, avec ou sans travaux, pour autant que :

* Le bien retrouve son état initial, soit l’état existant avant le début de l’occupation temporaire, 30 jours maximum après la fin des actes et travaux temporaires et, en tout état de cause, à l’expiration du délai de six mois ;

* S’ils s’accompagnent de travaux, ces derniers n’impliquent pas de travaux de stabilité et n’entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l’aspect architectural du bâtiment;

* Les actes et travaux ne concernent pas des dispositifs de publicités et d’enseignes ;

b) à l’exclusion des dispositifs de publicité et d’enseignes, le placement d’installations pour autant que le placement ne soit pas réalisé en zone Natura 2000 et que le bien retrouve son état initial au terme du placement.

2° pour autant qu’ils durent maximum six mois par année :

a) la modification temporaire de destination ou d’utilisation soumise à permis d’urbanisme de tout ou partie d’un immeuble, avec ou sans travaux, en vue de permettre la réalisation d’un projet d’occupation temporaire présentant un caractère social et/ou culturel pour autant que :

* le bien retrouve son état initial à la fin de l’occupation temporaire, 30 jours maximum après la fin des actes et travaux temporaires et, en tout état de cause, à l’expiration du délai de six mois ;

* s’ils s’accompagnent de travaux, ces derniers n’impliquent pas de travaux de stabilité et n’entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l’aspect architectural du bâtiment ;

* les actes et travaux ne concernent pas des dispositifs de publicités et d’enseignes ;

* les actes et travaux sont réalisés, soit par une personne morale de droit public ou un gestionnaire/opérateur désigné par une personne morale de droit public dans le cadre de la réalisation de ses missions, soit par tout organisme compétent en matière de logement au sens de l’article 2,9° du Code Bruxellois du Logement ou par des opérateurs immobiliers publics au sens de l’article 2, 4° du Code Bruxellois du Logement afin de réaliser les missions qui lui sont confiées par ledit Code, soit par toute autre personne subventionnée par une personne morale de droit public ou disposant d’un agrément émanant d’une personne morale de droit public en vue de réaliser le projet répondant aux conditions précitées et aux conditions reprises au sein des articles correspondant aux dispenses.

b) À l’exclusion des dispositifs de publicité et d’enseignes, le placement d’installations à caractère social, culturel, récréatif ou événementiel, pour autant que le placement ne soit pas réalisé en zone Natura 2000 et que le bien retrouve son état initial au terme du placement ;

c) de tijdelijke aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen bestemmings- of gebruikswijziging van het hele gebouw of van een deel ervan, met of zonder werken om gratis dag- en/of nachtopvang voor daklozen mogelijk te maken, voor zover:

* de persoon die de opvang van de daklozen organiseert, de noodzakelijke erkenning of voorlopige toelating heeft om de diensten uit te voeren, bedoeld in artikel 2, 3°, 4° en 5° van de ordonnantie van 14 juni 2018 betreffende de noodhulp aan en de inschakeling van daklozen;

* het goed in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld maximum 30 dagen na het einde van het gebruik en in ieder geval bij het verstrijken van de termijn van zes maanden;

* de handelingen en werken geen stabiliteitswerken inhouden en niet tot een wijziging van het gebouwde volume of van het architecturale aanzicht van het gebouw leiden;

3° de tijdelijke aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen bestemmings- of gebruikswijziging van het hele gebouw of van een deel ervan, met of zonder werken om gratis dag- en/of nachtopvang voor aanvragers van internationale bescherming mogelijk te maken, voor zover:

- het gebruik maximaal een jaar duurt;

- het goed in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld, met name de bestaande toestand voor de start van het tijdelijke gebruik, maximum 30 dagen na het einde van het gebruik, en in ieder geval bij het verstrijken van de termijn van een jaar;

- de handelingen geen stabiliteitswerken inhouden en niet tot een wijziging van het gebouwde volume en evenmin van het architecturale aanzicht van het gebouw leiden;

4° de plaatsing van installaties binnen in een museum of een andere tentoonstellingsruimte, in het kader van tentoonstellingen van maximum een jaar;

5° de plaatsing van buitendecoratie in het kader van tijdelijke tentoonstellingen, bijvoorbeeld in musea, of theatervoorstellingen, georganiseerd in een beschermd goed dat hiervoor bestemd is, voor een periode van maximum een jaar;

6° de plaatsing van gelegenheidsdecoraties, of verbonden met de organisatie van culturele manifestaties of festiviteiten, geplaatst voor maximum drie maanden, met uitzondering van reclame-inrichtingen en uithangborden.

Onderafdeling 2. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van het openbaar onderzoek, van het advies van de gemeente en van het advies van de overlegcommissie

Art. 34/6. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden volgende handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van een openbaar onderzoek, van het advies van de gemeente en van het advies van de overlegcommissie:

1° voor zover ze maximaal twee jaar duren, de plaatsing van mobiele installaties die kunnen worden gebruikt voor permanente, niet-recreatieve bewoning door een of meer personen die (gedeeltelijk) reizend leven;

2° voor zover ze maximaal drie jaar duren vanaf de kennisgeving van de stedenbouwkundige vergunning of vanaf de datum die in de vergunning wordt vermeld, de noodzakelijke tijdelijke handelingen en werken voor de verwezenlijking van een project van tijdelijk gebruik, met uitzondering van de reclame-inrichtingen en de uithangborden.

Wanneer de handelingen en werken die in dit artikel worden bedoeld, onderworpen zijn aan een stedenbouwkundige vergunning van beperkte duur conform het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 17 maart 2022 betreffende de stedenbouwkundige vergunningen van beperkte duur, kunnen ze enkel vrijstellingen genieten voor de eerste stedenbouwkundige vergunning van beperkte duur die voor de geplande handelingen en werken werd aangevraagd en verleend.

b) la modification temporaire de destination ou d'utilisation soumise à permis d'urbanisme de tout ou partie d'un immeuble, avec ou sans travaux, en vue de permettre, à titre gratuit, l'accueil de jour et/ou de nuit de personnes sans-abri pour autant que :

* la personne qui organise l'accueil des personnes sans abri dispose de l'agrément ou de l'autorisation provisoire nécessaire pour exercer les services visés à l'article 2, 3°, 4° et 5° de l'ordonnance du 14 juin 2018 relative à l'aide d'urgence et à l'insertion des personnes sans abri ;

* le bien retrouve son état initial 30 jours maximum après la fin de l'occupation et, en tout état de cause, à l'expiration du délai de six mois ;

* les actes et travaux n'impliquent pas de travaux de stabilité et n'entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l'aspect architectural du bâtiment ;

3° la modification temporaire de destination ou d'utilisation soumise à permis d'urbanisme de tout ou partie d'un immeuble, avec ou sans travaux, en vue de permettre à titre gratuit, l'accueil de jour et/ou de nuit de demandeurs de protection internationale pour autant que :

- l'occupation dure maximum un an ;

- le bien retrouve son état initial, soit l'état existant avant le début de l'occupation temporaire, 30 jours maximum après la fin de l'occupation et, en tout état de cause, à l'expiration du délai d'un an ;

- Les actes et travaux n'impliquent pas de travaux de stabilité et n'entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l'aspect architectural du bâtiment.

4° le placement d'installations à l'intérieur d'un musée ou d'un autre lieu d'exposition dans le cadre d'expositions d'une durée n'excédant pas une année ;

5° le placement de décorations extérieures liées à des expositions temporaires telles que muséales ou représentations théâtrales organisées dans un bien protégé affecté à cet usage et placées pour une durée d'un an au plus ;

6° le placement de décorations événementielles, ou liées à l'organisation de manifestations culturelles ou de festivités, placées pour une durée de trois mois au plus, à l'exclusion des dispositifs de publicités et des enseignes.

Sous-section 2. - Actes et travaux portant sur les parties non protégées d'un bien protégé dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, d'enquête publique, de l'avis de la commune et de l'avis de la commission de concertation

Art. 34/6. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, d'enquête publique, de l'avis de la commune et de l'avis de la commission de concertation :

1° pour autant qu'ils durent au maximum deux ans, le placement d'installations mobiles pouvant être utilisées pour l'habitation permanente et non récréative d'une ou plusieurs personnes vivant de manière itinérante ou semi-itinérante ;

2° pour autant qu'ils durent au maximum trois ans à partir de la notification du permis d'urbanisme ou à dater de la date reprise dans ce permis, les actes et travaux temporaires nécessaires à la réalisation d'un projet d'occupation temporaire, à l'exclusion des dispositifs de publicités et d'enseignes.

Lorsque les actes et travaux visés au présent article sont soumis à un permis d'urbanisme à durée limitée conformément à l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 17 mars 2022 relatif aux permis d'urbanisme à durée limitée, ils ne peuvent bénéficier des dispenses que pour le premier permis d'urbanisme à durée limitée sollicité et délivré pour les actes et travaux projetés.

Onderafdeling 3. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van de speciale regelen van openbaarmaking en van het advies van de overlegcommissie

Art. 34/7. Zelfs als ze afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, evenals van de speciale regelen van openbaarmaking en van het advies van de overlegcommissie, de tijdelijke constructies van het "modulaire" type, bestemd voor gewestelijke openbare huisvesting in de zin van artikel 2, § 2 van de Brusselse Huisvestingscode voor een periode van 5 jaar. Deze woningen zijn bestemd voor het tijdelijke onthaal van de bewoners wiens woning het voorwerp uitmaakt van renovatiewerken en dit gedurende de duur van de werken.

Afdeling 2. - Handelingen en werken aan de beschermde delen van een beschermd goed

Onderafdeling 1. - Handelingen en werken vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning

Art. 34/8. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, zijn de volgende handelingen en werken vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning:

1° de plaatsing van tijdelijke installaties met een sociaal, cultureel, recreatief of evenementieel karakter, hierin begrepen de ernaar verwijzende reclame, op voorwaarde dat zij op een gemineraliseerde bodem staan, dat zij niet verankerd zijn en dat ze geplaatst zijn voor een maximale duur van 7 dagen;

2° de plaatsing van installaties binnen in een museum of een andere tentoonstellingsruimte, in het kader van tentoonstellingen van maximum een jaar;

3° de plaatsing van buitendecoratie in het kader van tijdelijke tentoonstellingen, bv. in musea, of theatervoorstellingen, georganiseerd in een beschermd goed dat hiervoor bestemd is, voor een maximale periode van een jaar;

4° de plaatsing van gelegenheidsdecoraties, of verbonden met de organisatie van culturele manifestaties of festiviteiten, geplaatst voor maximum drie maanden, met uitzondering van reclame-inrichtingen en uithangborden.

Onderafdeling 2. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van een openbaar onderzoek, van het advies van de gemeente en van het advies van de overlegcommissie

Art. 34/9. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden volgende handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van een openbaar onderzoek, van het advies van de gemeente en van het advies van de overlegcommissie:

1° voor zover ze maximum twee jaar duren, de plaatsing van mobiele installaties die kunnen worden gebruikt voor permanente, niet-recreatieve bewoning door een of meer personen die (gedeeltelijk) reizend leven;

2° voor zover ze maximum drie jaar duren vanaf de kennisgeving van de stedenbouwkundige vergunning of vanaf de datum die in de vergunning vermeld wordt, de noodzakelijke tijdelijke handelingen en werken voor de verwezenlijking van een project van tijdelijk gebruik, met uitzondering van de reclame-inrichtingen en de uithangborden en van de handelingen en werken, bedoeld in 1°, 3° en 4°;

3° de plaatsing van decoraties in het kader van evenementen, in het kader van de organisatie van culturele manifestaties of feestelijkheden, die voor maximaal drie maanden geplaatst worden, met uitzondering van de reclame- en uithangborden;

4° de plaatsing van tijdelijke installaties met een sociaal, cultureel, recreatief of evenementieel karakter, hierin begrepen de ernaar verwijzende reclame, op voorwaarde dat ze gedurende meer dan zeven dagen en maximaal drie maanden geplaatst worden.

Wanneer de handelingen en werken, bedoeld in 1° en 2° van dit artikel, onderworpen zijn aan een stedenbouwkundige vergunning van beperkte duur, conform het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 17 maart 2022 betreffende de stedenbouwkundige vergunningen van beperkte duur, kunnen ze enkel vrijstellingen genieten voor de eerste stedenbouwkundige vergunning van beperkte duur die voor de geplande handelingen en werken werd aangevraagd en verleend.

Sous-section 3. Actes et travaux portant sur les parties non protégées d'un bien protégé dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, des mesures particulières de publicité et de l'avis de la commission de concertation.

Art. 34/7. Même s'ils impliquent une dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, ainsi que des mesures particulières de publicité et de l'avis de la commission de concertation, les constructions temporaires de type "modulaire" affectés au logements publics régionaux au sens de l'article 2, § 2 du Code bruxellois du Logement pour une durée de cinq ans. Ces logements sont destinés à accueillir temporairement les occupants d'habitation faisant l'objet de travaux de rénovation pendant la durée des travaux.

Section 2. - Actes et travaux portant sur les parties protégées d'un bien protégé.

Sous-section 1re. - Actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme.

Art. 34/8. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de permis d'urbanisme :

1° le placement d'installations temporaires à caractère social, culturel, récréatif ou événementiel, en ce compris les publicités associées à la condition qu'elles soient posées sur un sol minéralisé, qu'elles ne soient pas ancrées et qu'elles soient placées pour une durée maximale de 7 jours;

2° le placement d'installations à l'intérieur d'un musée ou d'un autre lieu d'exposition dans le cadre d'expositions d'une durée n'excédant pas une année ;

3° le placement de décorations extérieures liées à des expositions temporaires telles que muséales ou représentations théâtrales organisées dans un bien protégé affecté à cet usage et placées pour une durée maximale d'un an;

4° le placement de décorations événementielles, ou liées à l'organisation de manifestations culturelles ou de festivités, placées pour une durée maximale de trois mois, à l'exclusion des dispositifs de publicités et des enseignes.

Sous-section 2. - Actes et travaux dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, d'enquête publique, de l'avis de la commune et de l'avis de la commission de concertation.

Art. 34/9. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, d'enquête publique, de l'avis de la commune et de l'avis de la commission de concertation:

1° pour autant qu'ils durent au maximum deux ans, le placement d'installations mobiles pouvant être utilisées pour l'habitation permanente et non récréative d'une ou plusieurs personnes vivant de manière itinérante ou semi-itinérante ;

2° pour autant qu'ils durent au maximum trois ans à partir de la notification du permis d'urbanisme ou à dater de la date reprise dans ce permis, les actes et travaux temporaires nécessaires à la réalisation d'un projet d'occupation temporaire, à l'exclusion des dispositifs de publicités et d'enseignes et des actes et travaux visés aux 1°, 3° et 4° ;

3° le placement de décorations événementielles, liées à l'organisation de manifestations culturelles ou de festivités, placées pour une durée maximale de trois mois, à l'exclusion des dispositifs de publicités et des enseignes ;

4° le placement d'installations temporaires à caractère social, culturel, récréatif ou événementiel, en ce compris les publicités associées, à la condition qu'elles soient placées pour une durée de plus de sept jours et de maximum trois mois.

Lorsque les actes et travaux visés aux 1° et 2° du présent article sont soumis à un permis d'urbanisme à durée limitée conformément à l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 17 mars 2022 relatif aux permis d'urbanisme à durée limitée, ils ne peuvent bénéficier des dispenses que pour le premier permis d'urbanisme à durée limitée sollicité et délivré pour les actes et travaux projetés.

Onderafdeling 3. - Handelingen en werken aan de beschermde delen van een beschermd goed, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van de speciale regelen van openbaarmaking en van het advies van de overlegcommissie

Art. 34/10. Zelfs als ze afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden de tijdelijke constructies van het "modulaire" type, bestemd voor gewestelijke openbare huisvesting in de zin van artikel 2, §2 van de Brusselse Huisvestingscode voor een periode van 5 jaar, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, evenals van de speciale regelen van openbaarmaking en van het advies van de overlegcommissie. Deze woningen zijn bestemd voor het tijdelijke onthaal van de bewoners wiens woning het voorwerp uitmaakt van renovatiewerken en dit gedurende de duur van de werken."

Art. 54. Het opschrift van hoofdstuk II van titel III van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt:

"Werven".

Art. 55. In artikel 35 worden de woorden "tijdelijke installaties en" geschrapt.

Art. 56. Het opschrift van afdeling 1 van hoofdstuk II van titel III van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt :

"Afdeling 1. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed".

Art. 57. In titel III, hoofdstuk II, afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/1 bevat en is opgesteld als volgt:

"Onderafdeling 1. - Handelingen en werken vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning".

Art. 58. In artikel 35/1 van hetzelfde besluit worden volgende wijzigingen aangebracht:

a) in 1° worden de woorden ", voor zover het goed in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld ten laatste 30 dagen na het einde van de handelingen en werken met betrekking tot de werven" toegevoegd na de woorden "om de werken uit te voeren";

b) in 2° worden de woorden "zo lang de werf duurt" toegevoegd na het woord "vastgoedpanelen";

c) 3°, 4°, 5° en 6° worden geschrapt;

d) 7° wordt 3°;

e) er wordt een 4° toegevoegd, luidende: "het graven, gedurende minder dan 1 maand, van kuilen om de infiltratiecapaciteit van regenwater in de bodem te testen, voor zover deze graafwerken niet leiden tot een wijziging van het bodemreliëf van meer dan 50 cm en dat de bodem na afloop van de test in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld;";

f) er wordt een 5° toegevoegd, luidende: "de plaatsing van uithang- of reclameborden op de omheiningen of op de werfzeilen van het stedenbouwkundige project dat op het perceel loopt of die verband houden met de culturele activiteit of de activiteit van openbaar belang van het gebouw waarop de werken betrekking hebben, tijdens de duur van de werken indien deze niet langer dan zes maanden duren."

Art. 59. In titel III, hoofdstuk II, afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/1/1 bevat en is opgesteld als volgt:

"Onderafdeling 2. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van een openbaar onderzoek, van het advies van de gemeente en van de medewerking van een architect".

Art. 60. In titel III, hoofdstuk II, afdeling 1, onderafdeling 2, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/1/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

"Art. 35/1/1. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden volgende handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van een openbaar onderzoek, van het advies van de gemeente of van de medewerking van een architect:

1° de plaatsing van vaste installaties van het modulaire en/of lichte type, om een activiteit voort te zetten die plaatsvindt in een gebouw dat het voorwerp van werken uitmaakt, gedurende de hele werf;

Sous-section 3. - Actes et travaux portant sur les parties protégées d'un bien protégé dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, des mesures particulières de publicité et de l'avis de la commission de concertation.

Art. 34/10. Même s'ils impliquent une dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, requis par l'article 237 du CoBAT, ainsi que des mesures particulières de publicité et de l'avis de la commission de concertation, les constructions temporaires de type "modulaire" affectés au logements publics régionaux au sens de l'article 2, § 2 du Code bruxellois du Logement pour une durée de cinq ans. Ces logements sont destinés à accueillir temporairement les occupants d'habitation faisant l'objet de travaux de rénovation pendant la durée des travaux. »

Art. 54. L'intitulé du Chapitre II du Titre III du même arrêté est remplacé par ce qui suit :

« Chantiers »

Art. 55. A l'article 35, les mots « installations temporaires et de » sont supprimés.

Art. 56. L'intitulé de la Section 1re du Chapitre II du Titre III du même arrêté est remplacé par ce qui suit:

« Section 1re. - Actes et travaux portant sur les parties non protégées d'un bien protégé »

Art. 57. Dans le Titre III, Chapitre II, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de Sous-section, reprenant l'article 35/1 rédigé comme suit :

« Sous-section 1re. - Actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme »

Art. 58. Dans l'article 35/1 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

a) au 1°, les mots « , pour autant que le bien retrouve son état initial au plus tard 30 jours après la fin des actes et travaux relatifs aux chantiers » sont ajoutés après les mots « l'exécution des travaux » ;

a) au 2°, les mots « pendant la durée du chantier » sont ajoutés après les mots « panneaux immobiliers » ;

b) les 3°, 4°, 5° et 6° sont supprimés ;

c) le 7° devient le 3° ;

d) il est ajouté un 4° libellé comme suit : « le creusement, pour une durée inférieure à 1 mois, de fosses afin de tester la capacité d'infiltration des eaux pluviales dans le sol, pour autant que de tels creusements n'entraînent pas une modification du relief du sol supérieure à 50 cm et que le sol soit remis en pristin état au terme du test ; » ;

e) il est ajouté un 5° libellé comme suit : « le placement d'enseignes ou publicités sur les clôtures ou sur les bâches de chantier relatives au projet urbanistique en cours sur la parcelle ou en lien avec l'activité culturelle ou d'intérêt public du bâtiment par les travaux pendant la durée des travaux si cette durée n'excède pas les six mois. »

Art. 59. Dans le Titre III, Chapitre II, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/1/1 nouveau rédigé comme suit :

« Sous-section 2. - Actes et travaux dispensés de l'avis de la commission de concertation, de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, d'enquête publique, de l'avis de la commune, de l'intervention d'un architecte. »

Art. 60. Dans le Titre III, Chapitre II, Section 1re, Sous-section 2, du même arrêté, il est inséré un article 35/1/1 rédigé comme suit :

« Art. 35/1/1. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de l'avis de la commission de concertation, de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, d'enquête publique, de l'avis de la commune, de l'intervention d'un architecte :

1° le placement d'installations fixes de type modulaire et/ou légères afin de poursuivre une activité qui a lieu dans un bâtiment faisant l'objet de travaux, durant toute la durée du chantier ;

2° de plaatsing van uithang- of reclameborden op de omheiningen of op de werfzeilen van het stedenbouwkundige project dat op het perceel loopt of die verband houden met de culturele activiteit of de activiteit van openbaar belang van het gebouw waarop de werken betrekking hebben, tijdens de duur van de werken indien deze langer dan zes maanden duren."

Art. 61. In artikel 35/2 van hetzelfde besluit worden volgende wijzigingen aangebracht:

a) in 2° worden de woorden "zo lang de werf duurt en zonder verankering" toegevoegd na het woord "vastgoedpanelen";

b) 3°, 4°, 5° en 6° worden geschrapt;

c) er wordt een 3° toegevoegd, luidende: "de plaatsing van uithang- of reclameborden op de omheiningen of op de werfzeilen van het stedenbouwkundige project dat op het perceel loopt of die verband houden met de culturele activiteit of de activiteit van openbaar belang van het gebouw waarop de werken betrekking hebben, tijdens de duur van de werken indien deze niet langer dan zes maanden duren."

Art. 62. In artikel 35/3 van hetzelfde besluit worden volgende wijzigingen aangebracht:

a) 1° en 2° worden geschrapt;

b) in 3° worden de woorden "tijdens de periode die nodig is om de werken uit te voeren die niet langer aanwezig zijn dan de duur van de werken" vervangen door de woorden "voor zover het goed in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld maximaal 30 dagen na het einde van de handelingen en werken met betrekking tot de werven";

c) 3° wordt 1°;

d) er wordt een 2° toegevoegd, luidende: "het graven, gedurende minder dan 1 maand, van kuilen om de infiltratiecapaciteit van regenwater in de bodem te testen, voor zover deze graafwerken niet leiden tot een wijziging van het bodemreliëf van meer dan 50 cm en dat de bodem na afloop van de test in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld."

Art. 63. In titel III, hoofdstuk II, afdeling 2, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/3/1 bevat en is opgesteld als volgt:

"Onderafdeling 3. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van het openbaar onderzoek, van het advies van de gemeente en van de medewerking van een architect".

Art. 64. In titel III, hoofdstuk II, afdeling 2, onderafdeling 3, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/3/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

"Art. 35/3/1. Onverminderd de bepalingen van hoofdstuk VIII en voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van een openbaar onderzoek, van het advies van de gemeente en van de medewerking van een architect:

1° de plaatsing van vaste installaties van het modulaire en/of lichte type, om een activiteit voort te zetten die plaatsvindt in een gebouw dat het voorwerp van werken uitmaakt, gedurende de hele werf;

2° de plaatsing van werf- en vastgoedborden, met inbegrip van de verankering, tijdens de duur van de werf;

3° de plaatsing van uithang- of reclameborden op de omheiningen of op de werfzeilen van het stedenbouwkundige project dat op het perceel loopt of die verband houden met de culturele activiteit of de activiteit van openbaar belang van het gebouw waarop de werken betrekking hebben, tijdens de duur van de werken indien deze langer dan zes maanden duren."

Art. 65. In artikel 35/5 van hetzelfde besluit worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) in de eerste zin wordt het woord "of" vervangen door ",";

b) in de eerste zin worden de woorden "of van het verordenende luik van het gewestelijk mobiliteitsplan" ingevoegd tussen de woorden "verkavelingsvergunning" en de woorden "en ze geen aanvulling zijn";

c) in 1° worden de woorden ", voor zover daarbij niet aan de funderingen moet worden geraakt en de diepte van de uitgraving niet meer dan 20 cm bedraagt" toegevoegd na de woorden "in natuursteen";

2° le placement d'enseignes ou publicités sur les clôtures ou sur les bâches de chantier relatives au projet urbanistique en cours sur la parcelle ou en lien avec l'activité culturelle ou d'intérêt public du bâtiment par les travaux pendant la durée des travaux si cette durée excède six mois. »

Art. 61. Dans l'article 35/2 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

a) au 2°, les mots « pendant la durée du chantier moyennant l'absence d'ancrage » sont ajoutés après les mots « panneaux immobiliers » ;

a) les 3°, 4°, 5° et 6° sont supprimés ;

b) il est ajouté un 3° libellé comme suit : « le placement d'enseignes ou publicités sur les clôtures ou sur les bâches de chantier relatives au projet urbanistique en cours sur la parcelle ou en lien avec l'activité culturelle ou d'intérêt public du bâtiment par les travaux pendant la durée des travaux si cette durée n'excède pas les six mois. »

Art. 62. Dans l'article 35/3 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

a) les 1° et 2° sont supprimés ;

a) au 3°, les mots « durant la période nécessaire à l'exécution des travaux et ne dépassant pas la durée des travaux » sont remplacés par les mots « pour autant que le bien retrouve son état initial 30 jours maximum après la fin des actes et travaux relatifs aux chantiers » ;

b) le 3° devient le 1° ;

c) il est ajouté un 2° libellé comme suit : « le creusement, pour une durée inférieure à 1 mois, de fosses afin de tester la capacité d'infiltration des eaux pluviales dans le sol, pour autant que de tels creusements n'entraînent pas une modification du relief du sol supérieure à 50 cm et que le sol soit remis en pristin état au terme du test. »

Art. 63. Dans le Titre III, Chapitre II, Section 2, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/3/1 nouveau rédigé comme suit :

« Sous-section 3. - Actes et travaux dispensés de l'avis de la commission de concertation, de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, d'enquête publique, de l'avis de la commune et de l'intervention d'un architecte. »

Art. 64. Dans le Titre III, Chapitre II, Section 2, Sous-section 3, du même arrêté, il est inséré un article 35/3/1 libellé comme suit :

« Art. 35/3/1. Sans préjudice des dispositions du chapitre VIII et pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, sont dispensés de l'avis de la commission de concertation, de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, d'enquête publique, de l'avis de la commune et de l'intervention d'un architecte :

1° le placement d'installations fixes de type modulaire et/ou légères afin de poursuivre une activité qui a lieu dans un bâtiment faisant l'objet de travaux, durant toute la durée du chantier ;

2° le placement de panneaux de chantier et de panneaux immobiliers pendant la durée du chantier impliquant un ancrage ;

3° le placement d'enseignes ou publicités sur les clôtures ou sur les bâches de chantier relatives au projet urbanistique en cours sur la parcelle ou en lien avec l'activité culturelle ou d'intérêt public du bâtiment par les travaux pendant la durée des travaux si cette durée excède les six mois. »

Art. 65. Dans l'article 35/5 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes:

a) dans la première phrase, le mot « ou » est remplacé par « , » ;

b) dans la première phrase, les mots « ou au volet réglementaire du plan régional de mobilité » sont insérés entre les mots « permis de lotir » et les mots « , et qu'ils ne constituent pas le complément » ;

c) au 1°, les mots « des fondations et » sont supprimés, et les mots « , pour autant qu'il ne nécessite pas de toucher aux fondations et que la profondeur de creusement ne dépasse pas 20 cm » sont insérés après les mots « de pierres naturelles » ;

d) in 2° worden de woorden „, voor zover deze sleuven zich op meer dan 1,75 m van de assen van de boomstammen bevinden” toegevoegd na het woord “binnendiameter”;

e) er wordt een 4° toegevoegd, luidend als volgt: “de voorlopige proefaanleg van wegen tijdens maximum twee jaar;”;

f) er wordt een 5° toegevoegd, die luidt als volgt: “de vervanging van de bestrating van parkeerruimten met het oog op een betere doorlaatbaarheid voor zover het dwarsprofiel van de rijweg niet wordt gewijzigd;”;

g) er wordt een 6° toegevoegd, die luidt als volgt:

“het aanbrengen of wijzigen van de verkeersmarkeringen op de grond of van de overlangse wegmarkeringen, voor zover, voor de Auto PLUS en COMFORT-wegen van het gewestelijke mobiliteitsplan, het aanbrengen of de wijziging van de markeringen geen wijziging van het aantal wegverkeersstroken met zich meebrengt;”

h) er wordt een 7° toegevoegd, die luidt als volgt: “de kleine aanlegwerken van ruimten bestemd voor voetgangers en fietsers, met het oog op de uitbreiding en/of plaatselijke creatie van die ruimtes, de verbetering van de esthetische aanblik ervan, de veiligheid van de gebruikers of hun comfort;”;

i) er wordt een 8° toegevoegd, die luidt als volgt: “de aanleg- of uitbreidingswerken van ruimten bestemd voor aanplantingen, voor zover een vrije doorgang voorbehouden wordt op minstens een derde van de breedte van de voor voetgangers bestemde ruimte, met een aaneengesloten deel van minstens 2 meter;”;

j) er wordt een 9° toegevoegd, die luidt als volgt: “voor zover een vrije doorgang voorbehouden wordt op minstens een derde van de breedte van de voor voetgangers bestemde ruimte, met een aaneengesloten deel van minstens 2 meter, de plaatsing, verplaatsing of verwijdering van de volgende voorzieningen of onderdelen:

a) de eenvoudig te verplaatsen en te overschrijden toestellen die de bescherming van voetgangers en fietsers mogelijk maken;

b) de controle- of informatiesystemen voor het parkeren of het verkeer zoals parkeermeters, uurmeters, radars, camera’s;

c) de plaatsing, verplaatsing of verwijdering van laadpalen voor elektrische voertuigen op voetgangerswegen of op een parkeerplaats voor zover de voor hun gebruik noodzakelijke kabels het voetgangersverkeer niet kruisen of hinderen;

d) banken, tafels, vuilnisbakken, fonteintjes, plantenbakken, brievenbussen, drinkwaterfonteintjes, nestkastjes en graandispensers voor vogels;

e) de wachthokjes aan de halten van het openbaar vervoer, voor zover ze niet hoger zijn dan 2,80 meter, en hun uitrustingen;

f) de parkeervoorzieningen voor tweewielers, met uitzondering van de gesloten voorzieningen van meer dan 20 m²;

g) de plaatsing, verplaatsing of verwijdering van bewakingscamera’s op een bestaande drager;

Art. 66. In artikel 35/6 van hetzelfde besluit worden volgende wijzigingen aangebracht:

a) in de eerste zin wordt het woord “of” vervangen door “, ”;

b) in de eerste zin worden de woorden “of van het verordenende luik van het gewestelijke mobiliteitsplan” ingevoegd tussen de woorden “een verkavelingsvergunning” en de woorden “, en dat ze geen aanvulling zijn”;

c) (niet van toepassing in de Nederlandstalige tekst, nvdv) ;

d) in de eerste zin worden de woorden “en dat ze vrijgesteld zijn van het advies van de DBDMH” ingevoegd tussen de woorden “de lengte van de weg” en de woorden “worden de volgende handelingen en werken”;

e) 1° en 2° worden geschrapt;

f) in 3°, f), worden de woorden “zitbanken, tafels, afvalbakken” en “telefooncellen, kleine fonteinen, plantenbakken, brievenbussen” geschrapt;

g) in 3° worden de punten c), d) en h) geschrapt, wordt punt e) punt c), wordt punt f) punt d) en wordt punt g) punt e);

d) au 2°, les mots « , pour autant que ces tranchées se situent à plus de 1,75 m des axes des troncs d’arbre » sont insérés après les mots « de diamètre intérieur » ;

e) il est ajouté un 4°, libellé comme suit : « les aménagements provisoires de voirie à titre d’essai d’une durée maximale de deux ans » ;

f) il est ajouté un 5°, libellé comme suit : « le remplacement du revêtement d’espaces de stationnement en vue d’améliorer la perméabilité pour autant que le profil en travers de la voirie ne soit pas modifié ; » ;

g) il est ajouté un 6°, libellé comme suit :

« l’établissement ou la modification de la signalisation au sol ou des marques routières longitudinales pour autant que, pour les voiries Auto PLUS et CONFORT du Plan Régional de Mobilité, l’établissement ou la modification du marquage, n’induit pas une modification du nombre de bandes de circulation routière ; »

h) il est ajouté un 7°, libellé comme suit : « les petits travaux d’aménagement des espaces réservés aux piétons, aux cyclistes et visant l’agrandissement et/ou la création locale de ces espaces, l’amélioration de leur aspect esthétique, la sécurité des usagers ou leur confort ; » ;

i) il est ajouté un 8°, libellé comme suit : « les travaux d’aménagement ou d’agrandissement des espaces réservés aux plantations, pour autant que soit préservé un passage libre d’obstacles sur au moins le tiers de la largeur de l’espace réservé aux piétons, avec un minimum de 2 mètres d’un seul tenant ; » ;

j) il est ajouté un 9°, libellé comme suit : « pour autant que soit préservé un passage libre d’obstacles sur au moins le tiers de la largeur de l’espace réservé aux piétons, avec un minimum de 2 mètres d’un seul tenant, le placement, le déplacement ou l’enlèvement des dispositifs ou éléments suivants :

a) les dispositifs facilement déplaçables et franchissables permettant de protéger les piétons et les cyclistes ;

b) les dispositifs de contrôle ou d’information du stationnement ou de la circulation, tels que parcomètres, appareils horodateurs, radars, caméras;

c) le placement, le déplacement ou l’enlèvement des bornes de recharges de véhicules électriques sur la voie de circulation piétonne ou sur un espace de stationnement, pour autant que les câbles nécessaires à leur utilisation ne traversent pas et n’entravent pas le chemin piéton;

d) les bancs, tables, poubelles, petites fontaines, bacs à plantation, boîtes postales, fontaines à eau potable, nichoirs, distributeurs de graines pour oiseaux;

e) les abris destinés aux usagers des transports en commun pour autant que leur hauteur ne dépasse pas 2,80 mètres et leurs équipements;

f) les dispositifs de stationnement pour véhicules à deux roues sauf les dispositifs fermés de plus de 20 m²;

g) le placement, le déplacement ou l’enlèvement des caméras de surveillance sur un support existant ;

Art. 66. Dans l’article 35/6 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

a) dans la première phrase, le mot « ou » est remplacé par « , » ;

b) dans la première phrase, les mots « ou au volet réglementaire du plan régional de mobilité » sont insérés entre les mots « permis de lotir » et les mots « , et qu’ils ne constituent pas le complément » ;

c) dans la première phrase, le mot « et » est remplacé par « , » entre les mots « permis d’urbanisme » et « qu’ils ne font pas l’objet » ;

d) dans la première phrase, les mots « et qu’ils sont dispensés de l’avis du SIAMU, » sont insérés entre les mots « longueur d’une voirie » et « sont dispensés de l’avis » ;

e) les 1° et 2° sont supprimés ;

f) au 3°, f), les mots « bancs, tables, poubelles, » et « , cabines téléphoniques, petites fontaines, bacs à plantation, boîtes postales » sont supprimés

g) au 3°, les points c), d) et h) sont supprimés, le point e) devient le point c), le point f) devient le point d) et le point g) devient le point e) ;

h) 4° wordt vervangen als volgt: “het aanbrengen of het wijzigen van verkeermarkeringen, en voor zover, indien de weg behoort tot de Auto PLUS en COMFORT-wegen van het gewestelijke mobiliteitsplan, het aanbrengen of de wijziging incidenteel is;”;

i) 3° wordt 1°, 4° wordt 2, 5° wordt 3° en 6° wordt 4°;

j) er wordt een 5 toegevoegd die luidt als volgt: “de werken voor de aanleg van tram- of busperrons op voetpaden of als verlengstuk van voetpaden, alsmede de uitbreiding daarvan, mits het bekleding hetzelfde is als dat van de aangrenzende voetpaden en de uitbreiding van het perron niet leidt tot wijziging van het verkeersregime op de weg en de aanleg niet leidt tot de wijziging van meer dan vijf parkeerplaatsen.”.

Art. 67. In titel III, hoofdstuk III, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/6/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/6/1. Zelfs indien ze afwijken van een stedenbouwkundige verordening, worden de plaatsing, de verplaatsing of de verwijdering van laadpalen voor auto’s op de voetgangersdoorgang of op een parkeerplaats, voor zover de voor hun gebruik noodzakelijke kabels het voetgangersverkeer niet kruisen of hinderen, vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen en van het openbaar onderzoek, voor zover ze geen aanvulling vormen op werken die een stedenbouwkundige vergunning vereisen en ze niet herhaald worden over de lengte van een weg.”.

Art. 68. Het opschrift van afdeling 1 van hoofdstuk IV van titel III wordt vervangen als volgt:

“Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed”.

Art. 69. In titel III, hoofdstuk IV, afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die de nieuwe artikelen 35/8 en 35/9 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 1. - Handelingen en werken vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning”.

Art. 70. Artikel 35/8 van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt:

“Art. 35/8. De plaatsing of de verwijdering van interieurvoorzieningen zoals elektrische sanitaire voorzieningen, voorzieningen voor verwarming, isolatie, verluchting of telecommunicatie, en het vaste interieurmeubilair dat betrekking heeft op de niet-beschermde delen van een beschermd goed, worden vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning voor zover deze handelingen en werken:

* geen enkele afwijking inhouden van een bestemmingsplan, een stedenbouwkundige verordening of een verkavelingsvergunning;

* de structuur van het goed niet wijzigen en geen stabiliteitswerken inhouden;

* niet leiden tot de wijziging van het bouwvolume of tot de wijziging van de architecturale aanblik van het gebouw;

* niet gepaard gaan met een gebruikswijziging waarvoor een vergunning is vereist, of met een andere bestemmingswijziging dan die welke zijn vrijgesteld van vergunning;

* het aantal woningen, of de verdeling van de woningen als het goed een woongebouw is, of het aantal kamers als het goed een hoteletablisement is, niet wijzigen;

* geen schade berokkenen aan de erfgoedwaarde van de beschermde delen van het gebouw.”.

Art. 71. Artikel 35/9 van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt:

“Art. 35/9. De handelingen en werken voor de verbouwings- en inrichtingswerken binnen het gebouw die betrekking hebben op de niet-beschermde delen van een beschermd goed, worden vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning, voor zover deze handelingen en werken:

* geen enkele afwijking inhouden van een bestemmingsplan, een stedenbouwkundige verordening of een verkavelingsvergunning;

* de structuur van het goed niet wijzigen en geen stabiliteitswerken inhouden;

* niet leiden tot de wijziging van het bouwvolume of tot de wijziging van de architecturale aanblik van het gebouw;

* niet gepaard gaan met een gebruikswijziging waarvoor een vergunning is vereist, of met een andere bestemmingswijziging dan die welke zijn vrijgesteld van vergunning;

h) le 4° est remplacé par ce qui suit : « l'établissement ou la modification de la signalisation routière, et pour autant que si la voirie fait partie du réseau Auto PLUS ou CONFORT du Plan Régional de Mobilité, l'établissement ou la modification soit ponctuelle ; » ,

i) le 3° devient le 1°, le 4° devient le 2°, le 5° devient le 3° et le 6° devient le 4° ;

j) il est ajouté un 5° libellé comme suit : « les travaux d'aménagements de quais de tram ou de bus situés en trottoirs ou en extension de trottoirs, et leurs agrandissements, pour autant que le revêtement soit le même que celui des trottoirs contigus et que l'agrandissement du quai ne modifie pas le régime du trafic en voirie et que les aménagements n'impliquent pas la modification de plus de cinq emplacements de stationnement. »

Art. 67. Dans le Titre III, Chapitre III, du même arrêté, il est inséré un article 35/6/1 libellé comme suit :

« Art. 35/6/1. Même s'ils impliquent une dérogation à un règlement d'urbanisme, le placement, le déplacement ou l'enlèvement des bornes de recharges de véhicules sur la voie de circulation piétonne ou sur un espace de stationnement, pour autant que les câbles nécessaires à leur utilisation ne traversent pas et n'entravent pas le cheminement piéton, sont dispensés de l'avis de la commission de concertation, de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites et d'enquête publique pour autant qu'ils ne constituent pas le complément de travaux soumis à permis d'urbanisme et qu'ils ne font pas l'objet d'une répétition sur la longueur d'une voirie. »

Art. 68. L'intitulé de la section 1re du Chapitre IV du Titre III est remplacé par ce qui suit :

« Actes et travaux portant sur les parties non protégées d'un bien protégé »

Art. 69. Dans le Titre III, Chapitre IV, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant les articles 35/8 et 35/9 rédigé comme suit :

« Sous-section 1re. – Actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme »

Art. 70. L'article 35/8 du même arrêté est remplacé par ce qui suit :

« Art. 35/8. Le placement ou l'enlèvement d'équipements intérieurs tels que les équipements sanitaires électriques, de chauffage, d'isolation, de ventilation ou de télécommunication, et le mobilier intérieur fixe portant sur les parties non protégées d'un bien protégé sont dispensés de permis d'urbanisme pour autant que ces actes et travaux :

* n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir;

* ne modifient pas la structure du bien et n'impliquent pas de travaux de stabilité ;

* n'entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l'aspect architectural du bâtiment ;

* ne s'accompagnent pas d'un changement d'utilisation soumis à permis ou d'un changement de destination autres que ceux dispensés de permis ;

* ne modifient pas le nombre de logements ou la répartition des logements lorsque le bien est un immeuble d'habitation ou le nombre de chambres lorsque le bien est un établissement hôtelier ;

* ne nuisent pas à l'intérêt patrimonial des parties protégées du bâtiment. »

Art. 71. L'article 35/9 du même arrêté est remplacé par ce qui suit :

« Art. 35/9. Les actes et travaux de transformation ou d'aménagement intérieur portant sur les parties non protégées d'un bien protégé sont dispensés de permis d'urbanisme pour autant que ces actes et travaux :

* n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir ;

* ne modifient pas la structure du bien et n'impliquent pas de travaux de stabilité;

* n'entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l'aspect architectural du bâtiment ;

* ne s'accompagnent pas d'un changement d'utilisation soumis à permis ou d'un changement de destination autres que ceux dispensés de permis;

* niet leiden tot een wijziging in het aantal kamers voor de hoteletablisementen of van het aantal of de verdeling van de woningen voor de woongebouwen;

* geen schade berokkenen aan de erfgoedwaarde van de beschermde delen van het gebouw.”.

Art. 72. In titel III, Hoofdstuk IV, Afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/9/1 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 2. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie, bedoeld in artikel 207, §3 van het BWRO met betrekking tot de goederen die werden opgenomen in de inventaris van het onroerend erfgoed, en van de medewerking van een architect”.

Art. 73. In titel III, hoofdstuk IV, afdeling 1, onderafdeling 2, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/9/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/9/1. De handelingen en werken voor de plaatsing of de verwijdering van interieurvoorzieningen en de handelingen en werken voor de verbouwings- en inrichtingswerken binnen het gebouw die betrekking hebben op de niet-beschermde delen van een beschermd goed die niet beantwoorden aan de voorwaarden bepaald in de artikelen 35/8 en 35/9, worden vrijgesteld van het advies van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie, bedoeld in artikel 207, §3 van het BWRO betreffende de goederen die werden opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed, en van de medewerking van een architect, voor zover ze:

* geen stabiliteitswerken inhouden;

* niet leiden tot de wijziging van het bouwvolume of tot de wijziging van de architecturale aanblik van het gebouw;

* niet onderworpen zijn aan het advies van de overlegcommissie en/of een openbaar onderzoek, of dit enkel vereisen met toepassing van artikel 207 van het BWRO of van de bepalingen van een stedenbouwkundige verordening, een bestemmingsplan of een richtplan van aanleg.”.

Art. 74. In titel III, hoofdstuk IV, afdeling 2, onderafdeling 1 van hetzelfde besluit, wordt artikel 35/10 wordt vervangen als volgt:

“Art. 35/10. De plaatsing of de verwijdering van interieurvoorzieningen zoals elektrische sanitaire voorzieningen, voorzieningen voor verwarming, isolatie, verluchting of telecommunicatie, en het vaste interieurmeubilair dat betrekking heeft op de beschermde delen van een beschermd goed, worden vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen en van het advies van de gemeente, van de speciale regelen van openbaarmaking en van het advies van de overlegcommissie, voor zover deze handelingen en werken:

* geen enkele afwijking inhouden van een bestemmingsplan, een stedenbouwkundige verordening of een verkavelingsvergunning;

* de structuur van het goed niet wijzigen en geen stabiliteitswerken inhouden;

* niet leiden tot de wijziging van het bouwvolume of tot de wijziging van de architecturale aanblik van het gebouw;

* niet gepaard gaan met een gebruikswijziging waarvoor een vergunning is vereist, of met een andere bestemmingswijziging dan die welke zijn vrijgesteld van vergunning;

* het aantal woningen, of de verdeling van de woningen als het goed een woongebouw is, of het aantal kamers als het goed een hoteletablisement is, niet wijzigen;

* geen schade berokkenen aan de erfgoedwaarde van de beschermde delen van het gebouw.”.

Art. 75. Artikel 35/11 van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt:

“Art. 35/11. De handelingen en werken voor de verbouwings- en inrichtingswerken binnen het gebouw die betrekking hebben op de beschermde delen van een beschermd goed, worden vrijgesteld van het advies van de gemeente, de speciale regelen van openbaarmaking en het advies van de overlegcommissie, voor zover deze handelingen en werken:

* geen enkele afwijking inhouden van een bestemmingsplan, een stedenbouwkundige verordening of een verkavelingsvergunning;

* de structuur van het goed niet wijzigen en geen stabiliteitswerken inhouden;

* niet leiden tot de wijziging van het bouwvolume of tot de wijziging van de architecturale aanblik van het gebouw;

* n’entraîne pas une modification du nombre de chambres pour les établissements hôteliers ou du nombre ou de la répartition des logements pour les immeubles d’habitation ;

* ne nuit pas à l’intérêt patrimonial des parties protégées du bâtiment. »

Art. 72. Dans le Titre III, Chapitre IV, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l’article 35/9/1 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 2. - Actes et travaux dispensés de l’avis de la commune, de l’avis de la commission de concertation visé à l’article 207, §3 du CoBAT concernant les biens repris à l’inventaire du patrimoine immobilier, et de l’intervention d’un architecte. »

Art. 73. Dans le Titre III, Chapitre IV, Section 1re, Sous-section 2, du même arrêté, il est inséré un article 35/9/1 rédigé comme suit :

« Art. 35/9/1 . Les actes et travaux de placement ou d’enlèvement d’équipements intérieurs et les actes et travaux de transformation ou d’aménagements intérieurs portant sur les parties non protégées d’un bien protégé, qui ne répondent pas aux conditions prévues aux articles 35/8 et 35/9, sont dispensés de l’avis de la commune, de l’avis de la commission de concertation visé à l’article 207, §3 du CoBAT concernant les biens repris à l’inventaire du patrimoine immobilier, et de l’intervention d’un architecte pour autant qu’ils :

* n’impliquent pas de travaux de stabilité;

* n’entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l’aspect architectural du bâtiment ;

* ne nécessitent pas l’avis de la commission de concertation et/ou une enquête publique, ou ne les nécessitent qu’en application de l’article 207 du CoBAT ou des prescriptions d’un règlement d’urbanisme, d’un plan d’affectation du sol ou d’un plan d’aménagement directeur. »

Art. 74. Dans le Titre III, Chapitre IV, Section 2, Sous-section 1ère, du même arrêté, l’article 35/10 est remplacé par ce qui suit :

« Art. 35/10. Le placement ou l’enlèvement d’équipements intérieurs tels que les équipements sanitaires électriques, de chauffage, d’isolation, de ventilation ou de télécommunication, et le mobilier intérieur fixe, portant sur les parties protégées d’un bien protégé, sont dispensés de l’avis de la Commission royale des Monuments et des Sites ainsi que de l’avis de la commune, des mesures particulières de publicité et de l’avis de la commission de concertation pour autant que ces actes et travaux :

* n’impliquent aucune dérogation à un plan d’affectation du sol, à un règlement d’urbanisme ou à un permis de lotir;

* ne modifient pas la structure du bien et n’impliquent pas de travaux de stabilité ;

* n’entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l’aspect architectural du bâtiment ;

* ne s’accompagnent pas d’un changement d’utilisation soumis à permis ou d’un changement de destination autres que ceux dispensés de permis;

* ne modifient pas le nombre de logements ou la répartition des logements lorsque le bien est un immeuble d’habitation ou le nombre de chambres lorsque le bien est un établissement hôtelier ;

* ne nuit pas à l’intérêt patrimonial des parties protégées du bâtiment. »

Art. 75. L’article 35/11 du même arrêté est remplacé par ce qui suit :

« Art. 35/11. Les actes et travaux de transformation ou d’aménagement intérieur portant sur les parties protégées d’un bien protégé sont dispensés de l’avis de la commune, des mesures particulières de publicité et de l’avis de la commission de concertation pour autant que ces actes et travaux :

* n’impliquent aucune dérogation à un plan d’affectation du sol, à un règlement d’urbanisme ou à un permis de lotir ;

* ne modifient pas la structure du bien et n’impliquent pas de travaux de stabilité ;

* n’entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l’aspect architectural du bâtiment ;

* niet gepaard gaan met een gebruikswijziging waarvoor een vergunning is vereist, of met een andere bestemmingswijziging dan die welke zijn vrijgesteld van vergunning;

* niet leiden tot een wijziging in het aantal kamers voor de hoteletablisementen of van het aantal of de verdeling van de woningen voor de woongebouwen;

* geen schade berokkenen aan de erfgoedwaarde van de beschermde delen van het gebouw.”.

Art. 76. Het opschrift van afdeling 1 van hoofdstuk V van titel III wordt vervangen als volgt:

“Afdeling 1. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed”.

Art. 77. In titel III, hoofdstuk V, afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/13 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 1. - Handelingen en werken vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning”.

Art. 78. In artikel 35/13 van hetzelfde besluit worden volgende wijzigingen aangebracht:

a) in de eerste zin worden de woorden “en niet de uitvoering vereisen van werken die aan een stedenbouwkundige vergunning zijn onderworpen,” ingevoegd tussen het woord “verkavelingsvergunning” en de woorden “, worden de volgende handelingen en werken”;

b) 1° wordt vervangen als volgt:

“1° de bestemmingswijziging van een deel van een woning om er de activiteit van een vrij beroep onder te brengen, met inbegrip van de medische en de paramedische beroepen, van een bedrijf voor de levering van intellectuele diensten, voor de levering van materiële diensten en/of immateriële goederen die afzonderlijk worden uitgeoefend, zonder afbreuk aan het uitvoerende personeel, of voor individuele lessen, voor zover deze activiteiten horen bij de hoofdverblijfplaats van de persoon die de activiteit uitoefent, of bij de hoofdverblijfplaats van een van de vennoten of bestuurders van de rechtspersoon die deze activiteit uitoefent, en dat de vloeroppervlakte die voor deze activiteiten bestemd wordt:

* hetzij kleiner is dan of gelijk is aan 75 m²;

* hetzij groter is dan 75 m² en kleiner is dan of gelijk is aan 200 m², voor zover de vloeroppervlakte wordt beperkt tot 45 % van de totale woningoppervlakte”.

Art. 79. In titel III, hoofdstuk V, afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/13/1 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 2. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de gemeente, van de speciale maatregelen van openbaarmaking, van het advies van de overlegcommissie, bedoeld in artikel 207, §3 van het BWRO met betrekking tot de goederen die werden opgenomen in de inventaris van het onroerend erfgoed, en van de medewerking van een architect”.

Art. 80. In titel III, hoofdstuk V, afdeling 1, onderafdeling 2, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/13/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/13/1. Indien ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, en geen werken vergen die een stedenbouwkundige vergunning vereisen, worden de bestemmings- of gebruikswijzigingen van het hele goed of van een deel ervan waarvoor een vergunning vereist is, vrijgesteld van het advies van de gemeente, van de speciale maatregelen van openbaarmaking, van het advies van de overlegcommissie en van de medewerking van een architect, voor zover:

* deze wijzigingen enkel onderworpen zijn aan het advies van de overlegcommissie en/of aan een openbaar onderzoek met toepassing van de bepalingen van een stedenbouwkundige verordening, een bestemmingsplan of een richtplan van aanleg;

* en dat de vloeroppervlakte waarop de wijziging betrekking heeft, kleiner is dan 200 m².”.

* ne s’accompagnent pas d’un changement d’utilisation soumis à permis ou d’un changement de destination autres que ceux dispensés de permis ;

* n’entraînent pas une modification du nombre de chambres pour les établissements hôteliers ou du nombre ou de la répartition des logements pour les immeubles d’habitation ;

* ne nuisent pas à l’intérêt patrimonial des parties protégées du bâtiment. »

Art. 76. L’intitulé de la Section 1re du Chapitre V du Titre III du même arrêté est remplacé par ce qui suit :

« Section 1re. - Actes et travaux portant sur les parties non protégées d’un bien protégé »

Art. 77. Dans le Titre III, Chapitre V, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l’article 35/13 et rédigé comme suit :

« Sous-section 1re. – Actes et travaux dispensés de permis d’urbanisme »

Art. 78. Dans l’article 35/13 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

a) dans la première phrase, les mots « et ne nécessitent pas la mise en œuvre de travaux soumis à permis d’urbanisme » sont insérés entre les mots « permis de lotir » et les mots « , sont dispensés de permis d’urbanisme » ;

b) le 1° est remplacé par ce qui suit :

« 1° la modification de la destination d’une partie d’un logement en vue de permettre l’activité d’une profession libérale, en ce compris les professions médicales et paramédicales, d’une entreprise de service intellectuel, de production de services matériels et/ou de bien immatériels, exercée de manière isolée, sans préjudice du personnel d’exécution, ou de cours particuliers, pour autant que ces activités soient accessoires à la résidence principale de la personne exerçant l’activité ou à la résidence principale d’un des associés ou administrateurs de la personne morale exerçant cette activité, et que la superficie de plancher affectée à ces activités :

* soit inférieure ou égale à 75 m² ;

* soit supérieure à 75 m² et inférieure ou égale à 200 m² pour autant, en ce cas, que la superficie de plancher soit limitée à 45 % de la superficie totale du logement. »

Art. 79. Dans le Titre III, Chapitre V, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l’article 35/13/1 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 2. - Actes et travaux dispensés de l’avis de la commune, des mesures particulières de publicité, de l’avis de la commission de concertation visé à l’article 207, §3 du CoBAT concernant les biens repris à l’inventaire du patrimoine immobilier , et de l’intervention d’un architecte »

Art. 80. Dans le Titre III, Chapitre V, Section 1re, Sous-section 2, du même arrêté, il est inséré un article 35/13/1 rédigé comme suit :

« Art. 35/13/1. Pour autant qu’ils n’impliquent aucune dérogation à un plan d’affectation du sol, à un règlement d’urbanisme ou à un permis de lotir et ne nécessitent pas la mise en œuvre de travaux soumis à permis d’urbanisme, les changements de destination ou d’utilisation de tout ou partie d’un bien soumis à permis sont dispensés de l’avis de la commune, des mesures particulières de publicité, de l’avis de la commission de concertation et de l’intervention d’un architecte pour autant que :

* ces changements ne nécessitent l’avis de la commission de concertation et/ou une enquête publique qu’en application des prescriptions d’un règlement d’urbanisme, d’un plan particulier d’affectation du sol ou d’un plan d’aménagement directeur,

* et que la superficie de plancher concernée par le changement soit inférieure à 200 m². »

Art. 81. In titel III, hoofdstuk V, afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/13/2 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 3. - Handelingen en werken vrijgesteld van de medewerking van een architect”.

Art. 82. In titel III, hoofdstuk V, afdeling 1, onderafdeling 3, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/13/2 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/13/2. De medewerking van een architect is niet verplicht voor de aan een vergunning onderworpen gebruikswijziging van een beschermd goed of voor de bestemmingswijziging van het geheel of van een deel van een beschermd goed indien voor deze wijziging geen werken vereist zijn of indien de verbouwwerken binnen het gebouw en de werken voor de inrichting van lokalen geen stabiliteitswerken inhouden, noch neerkomen op restauratiewerken als bedoeld in artikel 98, § 1, 11°, van het BWRO.”.

Art. 83. Het opschrift van afdeling 2 van hoofdstuk V van titel III wordt vervangen als volgt:

“Afdeling 2. - Handelingen en werken aan de beschermde delen van een beschermd goed”.

Art. 84. Artikel 35/14 van hetzelfde besluit wordt opgeheven.

Art. 85. In titel III, hoofdstuk V, afdeling 2, wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/14/1 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 1.- Handelingen en werken vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning”.

Art. 86. In titel III, hoofdstuk V, afdeling 2, onderafdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/14/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/14/1. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning en ze niet de uitvoering van werken vereisen die aan een stedenbouwkundige vergunning zijn onderworpen, zijn vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning:

1° de bestemmingswijziging van een deel van een woning om er de activiteit van een vrij beroep onder te brengen, met inbegrip van de medische en de paramedische beroepen, van een bedrijf voor de levering van intellectuele diensten, voor de levering van materiële diensten en/of immateriële goederen die afzonderlijk worden uitgeoefend, zonder afbreuk aan het uitvoerende personeel, of voor individuele lessen, voor zover deze activiteiten horen bij de hoofdverblijfplaats van de persoon die de activiteit uitoefent of bij de hoofdverblijfplaats van een van de vennoten of bestuurders van de rechtspersoon die deze activiteit uitoefent, en dat de vloeroppervlakte die voor deze activiteiten bestemd wordt:

* hetzij kleiner is dan of gelijk is aan 75 m²;

* hetzij groter is dan 75 m² en kleiner is dan of gelijk is aan 200 m², voor zover, in dat geval, de vloeroppervlakte wordt beperkt tot 45 % van de totale woningoppervlakte;

2° de bestemmingswijziging vermeld in de stedenbouwkundige vergunning van een of meerdere kamers die voor de woning is/zijn bestemd, op voorwaarde dat deze kamers bestemd blijven voor de woning en dat het aantal of de verdeling van de woningen niet wordt gewijzigd.”.

Art. 87. In titel III, hoofdstuk V, afdeling 2, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/14/2 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 2. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van het advies van de gemeente, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de overlegcommissie bedoeld in artikel 207, §3 van het BWRO met betrekking tot de goederen die werden opgenomen in de inventaris van het onroerende erfgoed, en van de medewerking van een architect”.

Art. 88. In titel III, hoofdstuk V, afdeling 2, onderafdeling 2, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/14/2 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/14/2. Voor zover ze geen enkele afwijking inhouden van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, en geen werken vergen die een stedenbouwkundige vergunning vereisen, worden de bestemmings- of gebruikswijzigingen van het hele goed of van een deel ervan waarvoor een vergunning nodig is, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van het advies van de

Art. 81. Dans le Titre III, Chapitre V, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/13/2 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 3. - Actes et travaux dispensés de l'intervention d'un architecte. »

Art. 82. Dans le Titre III, Chapitre V, Section 1re, Sous-section 3, du même arrêté, il est inséré un article 35/13/2 rédigé comme suit :

« Art. 35/13/2. Le concours d'un architecte n'est pas obligatoire pour la modification de l'utilisation d'un bien protégé soumise à permis ou pour la modification de la destination de tout ou partie d'un bien protégé si la modification ne nécessite pas de travaux ou si les travaux de transformation intérieurs ou d'aménagement de locaux n'impliquent pas de travaux de stabilité, ni ne sont des travaux de restauration visés à l'article 98, § 1^{er}, 11° du CoBAT. »

Art. 83. L'intitulé de la Section 2 du Chapitre V du Titre III est remplacé par ce qui suit :

« Section 2. - Actes et travaux portant sur les parties protégées d'un bien protégé »

Art. 84. L'article 35/14 du même arrêté est abrogé.

Art. 85. Dans le Titre III, Chapitre V, Section 2, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/14/1 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 1re.- Actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme. »

Art. 86. Dans le Titre III, Chapitre V, Section 2, Sous-section 1re, du même arrêté, il est inséré un article 35/14/1 rédigé comme suit :

« Art. 35/14/1. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir et ne nécessitent pas la mise en œuvre de travaux soumis à permis d'urbanisme, sont dispensés de permis d'urbanisme :

1° la modification de la destination d'une partie d'un logement en vue de permettre l'activité d'une profession libérale, en ce compris les professions médicales et paramédicales, d'une entreprise de service intellectuel, de production de services matériels et/ou de biens immatériels, exercée de manière isolée, sans préjudice du personnel d'exécution, ou de cours particuliers, pour autant que ces activités soient accessoires à la résidence principale de la personne exerçant l'activité ou à la résidence principale d'un des associés ou administrateurs de la personne morale exerçant cette activité, et que la superficie de plancher affectée à ces activités :

* soit inférieure ou égale à 75 m²;

* soit supérieure à 75 m² et inférieure ou égale à 200 m² pour autant, en ce cas, que la superficie de plancher soit limitée à 45 % de la superficie totale du logement;

2° la modification de la destination indiquée dans le permis d'urbanisme d'une ou des pièces destinées au logement, à la condition que ces pièces restent affectées au logement et que le nombre ou la répartition des logements ne soient pas modifiés. ».

Art. 87. Dans le Titre III, Chapitre V, Section 2, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/14/2 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 2. - Actes et travaux dispensés de l'avis de la Commission royale des Monuments et des Sites, de l'avis de la commune, des mesures particulières de publicité, de l'avis de la commission de concertation visé à l'article 207, §3 du CoBAT concernant les biens repris à l'inventaire du patrimoine immobilier et de l'intervention d'un architecte. »

Art. 88. Dans le Titre III, Chapitre V, Section 2, Sous-section 2, du même arrêté, il est inséré un article 35/14/2 rédigé comme suit :

« Art. 35/14/2. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir et ne nécessitent pas la mise en œuvre de travaux soumis à permis d'urbanisme, les changements de destination ou d'utilisation de tout ou partie d'un bien soumis à permis sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, de l'avis de la commune, des mesures particulières de publicité, de l'avis de la

gemeente, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de overlegcommissie en van de medewerking van een architect, voor zover:

* deze wijzigingen noch onderworpen zijn aan het advies van de overlegcommissie noch aan een openbaar onderzoek, of dit enkel vereisen met toepassing van de bepalingen van een stedenbouwkundige verordening, een bestemmingsplan of een richtplan van aanleg

* en dat de vloeroppervlakte waarop de verandering plaatsvindt, kleiner is dan 200 m²."

Art. 89. Afdeling 3 van hoofdstuk V van titel III wordt opgeheven.

Art. 90. Artikel 35/15 van hetzelfde besluit wordt opgeheven.

Art. 91. Afdeling 4 van hoofdstuk V van titel III wordt opgeheven.

Art. 92. Artikel 35/16 van hetzelfde besluit wordt opgeheven.

Art. 93. Artikel 35/20 van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt: "De tussenkomst van een architect is niet verplicht voor de handelingen en werken bedoeld in de artikelen 35/18 en 35/19, 1^o."

Art. 94. In artikel 35/22 van hetzelfde besluit worden volgende wijzigingen aangebracht:

a) 2^o wordt geschrapt;

b) in 3^o worden de woorden "of de verwijdering" ingevoegd tussen de woorden "de plaatsing" en de woorden ", tegen de gevel" en worden de woorden "voor huishoudelijk gebruik" geschrapt;

c) 3^o wordt 2^o;

d) 4^o wordt 3^o;

e) in 5^o worden de woorden "of de verwijdering" ingevoegd tussen de woorden "de plaatsing" en de woorden "van schoorstenen";

f) 5^o wordt 4^o;

g) 6^o wordt 5^o.

Art. 95. In titel III, hoofdstuk VII, afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/22/1 bevat en is opgesteld als volgt:

"Onderafdeling 1bis. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed, vrijgesteld van het openbaar onderzoek, van het advies van de overlegcommissie en het advies van de gemeente".

Art. 96. In titel III, hoofdstuk VII, afdeling 1, onderafdeling 1bis, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/22/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

"Art. 35/22/1. Zelfs als ze een afwijking inhouden van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden volgende handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, van een openbaar onderzoek en van het advies van de gemeente voor zover ze niet tot een stabiliteitsprobleem leiden:

1^o de plaatsing, op het hellend dak, van een isolatie en van bijhorende bekledingen, evenals van de noodzakelijke verbindingstukken, voor zover:

* de overschrijding niet groter is dan 0,50 m;

* de overschrijding de identiteit en de architecturale kwaliteiten van het te isoleren gebouw en van de naastliggende constructies niet schaadt;

* de materialen en kleuren van de oorspronkelijke afwerkingsbekleding worden behouden;

* de plaatsing niet tot een vermindering leidt van de netto lichtdoorlatende oppervlakte van het vertrek dat regelmatig bestemd is als woning onder het dak;

2^o de vervanging van de bekleding van een plat dak, evenals de eventuele verhoging ervan met maximum 50 cm om isolatie, een dak met een tijdelijke buffercapaciteit van regenwater, of een niet-toegankelijk extensief groendak te kunnen plaatsen, voor zover de handelingen en werken tot geen enkele wijziging leiden, noch van de architecturale aanblik van het gebouw, noch van de aanblik en van de materialen van de dakranden."

commission de concertation et de l'intervention d'un architecte pour autant que :

* ces changements ne nécessitent ni l'avis de la commission de concertation ni une enquête publique ou ne les nécessitent qu'en application des prescriptions d'un règlement d'urbanisme, d'un plan particulier d'affectation du sol ou d'un plan d'aménagement directeur,

* et que la superficie de plancher concernée par le changement soit inférieure à 200 m². »

Art. 89. La Section 3 du Chapitre V du Titre III est abrogée.

Art. 90. L'article 35/15 du même arrêté est abrogé.

Art. 91. La Section 4 du Chapitre V du Titre III est abrogée.

Art. 92. L'article 35/16 du même arrêté est abrogé.

Art. 93. L'article 35/20 du même arrêté est remplacé par ce qui suit : « Le concours d'un architecte n'est pas obligatoire pour les actes et travaux visés aux articles 35/18 et 35/19, 1^o. »

Art. 94. Dans l'article 35/22 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

a) le 2^o est supprimé ;

a) au 3^o, les mots « ou l'enlèvement » sont insérés entre les mots « le placement » et les mots « en façade » et les mots « à usage domestique » sont supprimés ;

b) le 3^o devient le 2^o ;

c) le 4^o devient le 3^o ;

d) au 5^o, les mots « ou l'enlèvement » sont insérés entre les mots « le placement » et les mots « de cheminées » ;

e) le 5^o devient le 4^o ;

f) le 6^o devient le 5^o.

Art. 95. Dans le Titre III, Chapitre VII, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/22/1 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 1bis. - Actes et travaux portant sur les parties non protégées d'un bien protégé dispensés d'enquête publique, de l'avis de la commission de concertation et de l'avis de la commune »

Art. 96. Dans le Titre III, Chapitre VII, Section 1re, Sous-section 1bis, du même arrêté, il est inséré un article 35/22/1 rédigé comme suit :

« Art. 35/22/1. Même s'ils impliquent une dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants, portant sur les parties non protégées d'un bien protégé, sont dispensés de l'avis de la commission de concertation, d'enquête publique et de l'avis de la commune pour autant qu'ils n'entraînent aucun problème de stabilité :

1^o la pose, en toiture inclinée, d'une isolation et ses couvertures de finition ainsi que ses raccords nécessaires pour autant que :

* le dépassement n'excède pas 0,50 m ;

* le dépassement ne porte pas atteinte à l'identité et aux qualités architecturales de l'immeuble à isoler et des constructions voisines ;

* les matériaux et teintes des couvertures de finition initiaux soient maintenus ;

* la pose n'entraîne pas une diminution de la superficie nette éclairante de la pièce régulièrement destinée au logement sous le toit ;

2^o la modification du revêtement d'une toiture plate, ainsi que sa rehausse éventuelle, à concurrence de 50 cm maximum, pour permettre l'installation d'un isolant, d'une toiture stockant temporairement l'eau pluviale, ou d'une toiture verte extensive non accessible pour autant que les actes et travaux n'entraînent aucune modification ni de l'aspect architectural du bâtiment ni de l'aspect et des matériaux des rives de la toiture. »

Art. 97. In titel III, hoofdstuk VII, afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/22/2 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 1ter. - Handelingen en werken aan de niet-beschermd delen van een beschermd goed, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van het advies van de overlegcommissie, van het openbaar onderzoek en van het advies van de gemeente”.

Art. 98. In titel III, hoofdstuk VII, afdeling 1, onderafdeling 1ter, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/22/2 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/22/2. Voor zover ze geen afwijking inhouden van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, zijn de vervanging van het raamwerk, de beglazing, uitstalramen, voordeuren, inrijpoorten en garagepoorten die niet beantwoorden aan de voorwaarden bepaald in artikel 35/22, 5° van dit besluit, aan de niet-beschermd delen van een beschermd goed vrijgesteld van het advies van de Koninklijke commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, het advies van de overlegcommissie, het openbaar onderzoek en van het advies van de gemeente.”.

Art. 99. In titel III, hoofdstuk VII, afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/22/3 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 1quater. - Handelingen en werken aan de niet-beschermd delen van een beschermd goed, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van het advies van de overlegcommissie en van het openbaar onderzoek”.

Art. 100. In titel III, hoofdstuk VII, afdeling 1, onderafdeling 1quater, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/22/3 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/22/3. Zelfs als ze een afwijking inhoudt van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, wordt de plaatsing van een isolatie en van bijhorende afwerkingsbekleding, evenals van de noodzakelijke verbindingstukken op een mandelige muur of een gevel die vanaf de openbare ruimte zichtbaar is, aan de niet-beschermd delen van een beschermd goed vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van het advies van de overlegcommissie en van het openbaar onderzoek, voor zover ze niet tot stabiliteitsprobleem leiden en:

* de overschrijding aan de voorgevels aan de straat niet groter is dan 0,14 m;

* de overschrijding aan de zijgrenzen van het terrein niet groter is dan 0,30 m;

* de plaatsing de identiteit en de architecturale kwaliteiten van het te isoleren gebouw en van de naastliggende constructies niet schaadt”.

Art. 101. In titel III, Hoofdstuk VII, Afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/22/4 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 1quinquies. - Handelingen en werken aan de niet-beschermd delen van een beschermd goed, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van het advies van de overlegcommissie, van het openbaar onderzoek en van het advies van de gemeente”.

Art. 102. In titel III, hoofdstuk VII, afdeling 1, onderafdeling 1quinquies, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/22/4 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/22/4. Zelfs als ze een afwijking inhoudt van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, wordt de plaatsing van een isolatie en van bijhorende afwerkingsbekleding, evenals van de noodzakelijke verbindingstukken op een mandelige muur of een gevel die vanaf de openbare ruimte niet zichtbaar is, aan de niet-beschermd delen van een beschermd goed vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, van het openbaar onderzoek en van het advies van de gemeente, voor zover deze overschrijding niet groter is dan 0,50 m, de materialen en kleuren van de oorspronkelijke afwerkingsbekleding worden behouden en de plaatsing niet tot een vermindering leidt van de netto lichtdoorlatende oppervlakte van het vertrek dat regelmatig bestemd is als woning onder het dak”.

Art. 97. Dans le Titre III, Chapitre VII, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/22/2 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 1ter. - Actes et travaux portant sur les parties non protégées d'un bien protégé dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, de l'avis de la commission de concertation, d'enquête publique et de l'avis de la commune. »

Art. 98. Dans le Titre III, Chapitre VII, Section 1re, Sous-section 1ter, du même arrêté, il est inséré un article 35/22/2 rédigé comme suit :

« Art. 35/22/2. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, le remplacement des châssis, vitrages, vitrines commerciales, portes d'entrée, portes cochères et portes de garage ne répondant pas aux conditions par l'article 35/22, 5° du présent arrêté, portant sur les parties non protégées d'un bien protégé, sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, de l'avis de la commission de concertation, d'enquête publique et de l'avis de la commune. »

Art. 99. Dans le Titre III, Chapitre VII, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/22/3 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 1quater. - Actes et travaux portant sur les parties non protégées d'un bien protégé dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, de l'avis de la commission de concertation et d'enquête publique. »

Art. 100. Dans le Titre III, Chapitre VII, Section 1re, Sous-section 1quater, du même arrêté, il est inséré un article 35/22/3 rédigé comme suit :

« Art. 35/22/3. Même s'ils impliquent une dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, la pose d'une isolation et ses parements de finition ainsi que ses raccords nécessaires sur un mur mitoyen ou une façade visible depuis l'espace public portant sur les parties non protégées d'un bien protégé sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, de l'avis de la commission de concertation et d'enquête publique pour autant qu'ils n'entraînent aucun problème de stabilité et :

* pour les façades avant à rue, le dépassement n'excède pas 0,14 m ;

* du côté des limites latérale du terrain, le dépassement n'excède pas 0,30 m ;

* la pose ne porte pas atteinte à l'identité et aux qualités architecturales de l'immeuble à isoler et des constructions voisines. »

Art. 101. Dans le Titre III, Chapitre VII, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/22/4 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 1quinquies. - Actes et travaux portant sur les parties non protégées d'un bien protégé dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, de l'avis de la commission de concertation, d'enquête publique et de l'avis de la commune. »

Art. 102. Dans le Titre III, Chapitre VII, Section 1re, Sous-section 1quinquies, du même arrêté, il est inséré un article 35/22/4 rédigé comme suit :

« Art. 35/22/4. Même s'ils impliquent une dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, la pose d'une isolation et ses parements de finition ainsi que ses raccords nécessaires sur un mur mitoyen ou une façade non visible depuis l'espace public, portant sur les parties non protégées d'un bien protégé, est dispensée de l'avis de la commission de concertation, d'enquête publique et de l'avis de la commune, pour autant que le dépassement n'excède pas 0,50 m, que les matériaux et teintes des parements de finition initiaux soient maintenus et que la pose n'entraîne pas une diminution de la superficie nette éclairante de la pièce régulièrement destinée au logement sous le toit. »

Art. 103. In titel III, hoofdstuk VII, afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/22/5 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 1sexies. Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van het advies van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van het advies van Leefmilieu Brussel”.

Art. 104. In titel III, hoofdstuk VII, afdeling 1, onderafdeling 1sexies, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/22/5 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/22/5. Voor zover ze geen afwijking inhouden van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van het advies van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van het advies van Leefmilieu Brussel, de verbouwingen die noodzakelijk zijn voor het gebruik van een plat dak als toegankelijk terras of als tuinbouw- of landbouwserre of stadstuinjes, voor zover het oppervlakte van het plat dak niet groter is dan 60 m², met inbegrip van de bestemmings- of de gebruikswijzigingen die dergelijke verbouwingen kunnen impliceren, en voor zover deze handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed geen wijziging met zich meebrengen van de architecturale aanblik van het gebouw of van de aanblik en de materialen van de dakranden.”.

Art. 105. In artikel 35/25 van hetzelfde besluit worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- a) 2° wordt geschrapt;
- b) in 3° worden de woorden “voor huishoudelijk gebruik” geschrapt;
- c) 3° wordt 2°.

Art. 106. In titel III, hoofdstuk VII, afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/26/1 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 2bis. - Handelingen en werken aan de beschermde delen van een beschermd goed vrijgesteld van het advies van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van het advies van Leefmilieu Brussel”.

Art. 107. In titel III, hoofdstuk VII, afdeling 1, onderafdeling 2bis, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/26/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/26/1. Voor zover ze geen afwijking inhouden van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden vrijgesteld van het advies van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van het advies van Leefmilieu Brussel de verbouwingen die noodzakelijk zijn voor het gebruik van een plat dak als toegankelijk terras of als tuinbouw- of landbouwserre of stadstuinjes, voor zover het oppervlakte van het plat dak niet groter is dan 60 m², met inbegrip van de bestemmings- of de gebruikswijzigingen die dergelijke verbouwingen kunnen impliceren, en voor zover deze handelingen en werken aan de beschermde delen van een beschermd goed geen wijziging met zich meebrengen van de architecturale aanblik van het gebouw of van de aanblik en de materialen van de dakranden.”.

Art. 108. In artikel 35/30 van hetzelfde besluit worden de woorden “in titel VI, hoofdstuk 5, artikel 36” vervangen door de woorden “uithangborden conform de bepalingen”. Het woord “in” voor de woorden “een geldende gemeentelijke verordening” wordt geschrapt. De woorden “bedoelde uithangborden, die geschiedt conform deze bepalingen” worden geschrapt.

Art. 109. Het opschrift van hoofdstuk X van titel III van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt:

“Aanleg van tuinen, groene ruimten en begraafplaatsen, openbare ruimte en ingrepen op een hoogstammige boom”.

Art. 110. In artikel 35/34 van hetzelfde besluit worden de woorden “alsmede op het vellen van bomen” vervangen door de woorden “openbare ruimte en ingrepen op een hoogstammige boom”.

Art. 111. Het opschrift van afdeling 1 van hoofdstuk X van titel III wordt vervangen als volgt:

“Afdeling 1. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed”.

Art. 112. In titel III, hoofdstuk X, afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/35 bevat en is opgesteld als volgt:

Art. 103. Dans le Titre III, Chapitre VII, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/22/5 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 1sexies. Actes et travaux dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, de l'avis de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'avis de Bruxelles Environnement. »

Art. 104. Dans le Titre III, Chapitre VII, Section 1re, Sous-section 1sexies, du même arrêté, il est inséré un article 35/22/5 rédigé comme suit :

« Art. 35/22/5. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, de l'avis de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'avis de Bruxelles Environnement, les aménagements nécessaires à l'utilisation d'une toiture plate en terrasse accessible ou en serre de production horticole ou agricole ou en potagers urbains pour autant que la superficie de la toiture plate ne dépasse pas 60 m², en ce compris les changements de destination ou d'utilisation que de tels aménagements peuvent impliquer, pour autant que les actes et travaux portent sur les parties non protégées d'un bien protégé et n'entraînent aucune modification ni de l'aspect architectural du bâtiment, ni de l'aspect et des matériaux des rives. »

Art. 105. Dans l'article 35/25 du même arrêté, il est apporté les modifications suivantes :

- a) le 2° est supprimé ;
- a) au 3°, les mots « à usage domestique » sont supprimés ;
- b) le 3° devient le 2° ;

Art. 106. Dans le Titre III, Chapitre VII, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/26/1 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 2bis. Actes et travaux portant sur les parties protégées d'un bien protégé dispensés de l'avis de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'avis de Bruxelles Environnement. »

Art. 107. Dans le Titre III, Chapitre VII, Section 1re, Sous-section 2bis, du même arrêté, il est inséré un article 35/26/1 rédigé comme suit :

« Art. 35/26/1. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, sont dispensés de l'avis de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'avis de Bruxelles Environnement, les aménagements nécessaires à l'utilisation d'une toiture plate en terrasse accessible ou en serre de production horticole ou agricole ou en potagers urbains pour autant que la superficie de la toiture plate ne dépasse pas 60 m², en ce compris les changements de destination ou d'utilisation que de tels aménagements peuvent impliquer, pour autant que les actes et travaux portant sur les parties protégées d'un bien protégé, n'entraînent aucune modification ni de l'aspect architectural du bâtiment, ni de l'aspect et des matériaux des rives. »

Art. 108. A l'article 35/30 du même arrêté, les mots « visées au Titre VI, chapitre 5, article 36 » sont remplacés par les mots « conformes aux prescriptions » et le mot « dans » précédant les mots « un règlement communal » est remplacé par le mot « à ». Les mots « et conformes à ces dispositions » sont supprimés.

Art. 109. L'intitulé du Chapitre X du Titre III du même arrêté est remplacé par ce qui suit :

« Aménagements de jardins, espaces verts, cimetières, espace public et interventions sur un arbre à haute tige. »

Art. 110. Dans l'article 35/34 du même arrêté, les mots « et abattages d'arbres » sont remplacés par les mots « ,espace public et interventions sur un arbre à haute tige. »

Art. 111. L'intitulé de la Section 1re du Chapitre X du Titre III du même arrêté est remplacé par ce qui suit :

« Section 1re. - Actes et travaux portant sur les parties non protégées d'un bien protégé »

Art. 112. Dans le Titre III, Chapitre X, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/35 et rédigé comme suit :

“Onderafdeling 1. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed en vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning”.

Art. 113. Artikel 35/35 van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt:

“Art. 35/35. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning zijn de volgende handelingen en werken vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning:

1° het snoeien van hoogstammige bomen;

2° buiten groengebied met hoogbiologische waarde, groengebied en Natura 2000-gebied, het vellen van hoogstammen die dood zijn of in slechte gezondheid verkeren;

3° in alle zones: de handelingen en werken conform de toepassing van een beheerplan of van een beheerreglement, aangenomen in uitvoering van de ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud, of van een plan van aanleg met toepassing van het Boswetboek, met inbegrip van het vellen van hoogstammige bomen.”.

Art. 114. In titel III, hoofdstuk X, afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/35/1 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 2. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed en vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van een openbaar onderzoek, van het advies van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van de medewerking van een architect”.

Art. 115. In titel III, hoofdstuk X, afdeling 1, onderafdeling 2, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/35/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/35/1. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden volgende handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van een openbaar onderzoek, van het advies van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van de medewerking van een architect:

1° de grondige snoei van een hoogstammige boom;

2° in groengebied met hoogbiologische waarde, in groengebied en Natura 2000-gebied, het vellen van hoogstammen die dood zijn of in slechte gezondheid verkeren;

3° de wijziging van de bodem die het voortbestaan van een hoogstamboom in gevaar kan brengen doordat deze wijziging plaatsvindt binnen een omtrek van de boom die overeenkomt met viermaal de diameter van de stam gemeten op een hoogte van 1,5 m, zoals het ondoorlaatbaar maken van de grond, bodemverdichting, afgraven van de bodem tot een diepte van meer dan dertig centimeter, overbelasting van de bodem tot boven het niveau van de bodem vóór de werkzaamheden, afgraving of opvulling die leidt tot het afsnijden van de wortels of het ingraven van de wortelhals.”.

Art. 116. In titel III, hoofdstuk X, afdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/35/2 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 3. - Handelingen en werken die vrijgesteld zijn van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, alsook van het advies van de gemeente, de speciale regelen van openbaarmaking en het advies van de overlegcommissie”.

« Sous-section 1re. - Actes et travaux portant sur les parties non protégées d'un bien protégé et dispensés de permis d'urbanisme »

Art. 113. L'article 35/35 du même arrêté est remplacé par ce qui suit :

« Art. 35/35. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de permis d'urbanisme :

1° la taille d'entretien d'arbres à haute tige ;

2° hors zones vertes de haute valeur biologique, zones vertes et zones Natura 2000, l'abattage d'arbres à haute tige morts ou déperissants ;

3° dans toutes les zones : les actes et travaux conformes à la mise en application d'un plan de gestion ou d'un règlement de gestion adopté en exécution de l'ordonnance du 1^{er} mars 2012 relative à la conservation de la nature ou d'un plan d'aménagement en application du Code forestier, en ce compris l'abattage d'arbres à haute tige. »

Art. 114. Dans le Titre III, Chapitre X, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/35/1 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 2. Actes et travaux portant sur les parties non protégées d'un bien protégé et dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, d'enquête publique, de l'avis de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'intervention d'un architecte. »

Art. 115. Dans le Titre III, Chapitre X, Section 1re, Sous-section 2, du même arrêté, il est inséré un article 35/35/1 rédigé comme suit :

« Art. 35/35/1. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l'article 237 du CoBAT, d'enquête publique, de l'avis de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'intervention d'un architecte :

1° la taille radicale d'un arbre à haute tige ;

2° en zones vertes de haute valeur biologique, en zones vertes et en zones Natura 2000, l'abattage d'arbres à haute tige morts ou déperissants ;

3° la modification du sol susceptible de mettre en péril la survie d'un arbre à haute tige en ce qu'elle intervient dans un périmètre de l'arbre correspondant à 4 fois le diamètre de son tronc mesuré à 1.5 m de hauteur, telles que l'imperméabilisation des terres, le tassement des terres, le décapage des terres sur plus de trente centimètres de profondeur, la surcharge de terre au-dessus du niveau des terres préexistant aux travaux, le déblai ou le remblai entraînant la section des racines ou l'enfouissement du collet. ».

Art. 116. Dans le Titre III, Chapitre X, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/35/2 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 3. - Actes et travaux dispensés de l'avis de la Commission royale des Monuments et des Sites ainsi que de l'avis de la commune, des mesures particulières de publicité et de l'avis de la commission de concertation. »

Art. 117. In titel III, hoofdstuk X, afdeling 1, onderafdeling 3, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/35/2 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/35/2. De volgende handelingen en werken worden vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, alsook van het advies van de gemeente, de speciale regelen van openbaarmaking en het advies van de overlegcommissie:

1° in het gebied voor koeren en tuinen en in de achteruitbouwstrook en voor zover er geen wijziging van het bodemreliëf van meer dan 20 cm uit voortvloeit:

a) de inrichtingen zoals wegen, terrassen, omheiningen evenals de plaatsing van voorzieningen voor recreatief of decoratief gebruik, overeenkomstig de bestemming van deze gebieden, zoals schommels, kleine zandbakken, aanleg van perkjes (eenjarige planten, winterharde planten), barbecues, vijvers en natuurlijke schuilplaatsen voor de fauna, maar uitgezonderd zwembaden, sport- of tennisterreinen en garages en voor zover:

* in de achteruitbouwstrook, hun totale hoogte niet meer bedraagt dan 1 meter;

* in het gebied voor koeren en tuinen, hun totale hoogte niet meer bedraagt dan 3 meter en het hellend vlak van 45° ten opzichte van de waterpaslijn dat loopt vanaf de top van de mandelige muren of, bij gebrek aan een muur, vanaf een hoogte van 1,50 meter loodrecht op de mandelige grens, niet overschrijdt;

* in het geval van een vijver, deze zich in het gebied voor koeren en tuinen bevindt, de oppervlakte ervan niet meer dan 20 m² bedraagt en gelegen is op een afstand van minstens 2 meter van de aanpalende eigendommen;

b) de constructie van een nevengebouw, vrijstaand van het hoofd- of de bijgebouwen en dat niet voor bewoning bestemd is, voor zover het volledig gelegen is in het gebied voor koeren en tuinen, de oppervlakte ervan, met inbegrip van het projectievlak van het dak op de grond, niet meer dan 6 m² bedraagt, de totale hoogte niet meer dan 3 meter bedraagt en het hellend vlak van 45° ten opzichte van de waterpaslijn dat loopt vanaf de top van de mandelige muren of, bij gebrek aan een muur, vanaf een hoogte van 1,50 meter loodrecht op de mandelige grens, niet overschrijdt;

2° de inrichtingen overeenkomstig de bestemming van parkgebied, begraafplaats of bosgebied, zoals de wijziging van het wegdek, de wijziging van speeltuinen, de plaatsing en de vervanging van banken, tafels, vuilnisbakken, kunstwerken (beelden) en sanitaire installaties, de restauratie van al dan niet verlichte fontein, het afschrapen, de restauratie en verbetering van de oevers van vijvers en waterlopen die niet als onderhoud kan worden beschouwd of de wijziging van het waterniveau van de vijvers, de reiniging en eventuele opslag van de afzetting, evenals de bouw of de restauratie van de kunstwerken die nodig zijn bij het beheer van het waterpeil;

3° het planten van bomen buiten groepen;

4° in de mate dat zij niet zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte en het architecturaal aanzicht van het goed niet wijzigen, de bouw van een scheidingsmuur tussen twee eigendommen en het optrekken van afsluitingen;

5° graafwerken, voor zover de toegangspuitten buiten het beschermde goed gelegen zijn;

6° het aanbrengen van een bewegwijzering die een goede circulatie verzekert en informatie aan de gebruikers van groengebieden als aanvulling bij een bewegwijzering die reeds is toegestaan door een vergunning voor het betreffende goed.”

Art. 118. In titel III, hoofdstuk X, afdeling 1 van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/35/3 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 4. - Handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, evenals van het advies van de gemeente, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de overlegcommissie en van het advies van Leefmilieu Brussel”.

Art. 117. Dans le Titre III, Chapitre X, Section 1re, Sous-section 3, du même arrêté, il est inséré un article 35/35/2 rédigé comme suit :

« Art. 35/35/2. Sont dispensés de l’avis de la Commission royale des Monuments et des Sites ainsi que de l’avis de la commune, des mesures particulières de publicité et de l’avis de la commission de concertation, les actes et travaux suivants :

1° dans la zone de cours et jardins et dans la zone de recul et pour autant qu’il ne s’ensuive aucune modification du relief du sol supérieure à 20 cm :

a) les aménagements tels que les chemins, les terrasses, les clôtures, ainsi que le placement d’équipements à usage récréatif ou décoratif, conformes à la destination de ces zones tels que balançoires, petits bacs à sable, aménagement de parterres (plantes annuelles, vivaces), de barbecues, de mares et de refuges naturels pour la faune mais à l’exclusion de piscines, terrains de sport ou de tennis et de garages et pour autant

* que, dans la zone de recul, leur hauteur totale n’excède pas 1 mètre;

* que, dans la zone de cours et jardins, leur hauteur totale n’excède pas 3 mètres ni ne dépasse le plan incliné à 45° par rapport à l’horizontale, plan prenant naissance au sommet des murs mitoyens ou, en absence de mur, à une hauteur d’1,50 mètre au droit de la limite mitoyenne;

* que, dans le cas d’une mare, elle soit située dans la zone de cours et jardins, que sa superficie n’excède pas 20 m² et qu’elle soit située à une distance minimum de 2 mètres des propriétés voisines;

a) la construction d’un bâtiment accessoire, isolé du bâtiment principal ou de ses annexes et qui n’est pas destiné à l’habitation, pour autant qu’il soit situé en totalité dans la zone de cours et jardins, que sa superficie, en ce compris la projection au sol de sa toiture, n’excède pas 6 m² et que sa hauteur totale n’excède pas 3 mètres ni ne dépasse le plan incliné à 45° par rapport à l’horizontale, plan prenant naissance au sommet des murs mitoyens ou, en absence de mur, à une hauteur d’1,50 mètre au droit de la limite mitoyenne ;

2° les aménagements conformes à une destination de zone de parcs, de cimetière ou de forêt, tels que la modification du revêtement des chemins, la modification de plaines de jeux, le placement et le remplacement de bancs, tables, poubelles, œuvres d’art (statues), et installations sanitaires, la restauration de fontaines éclairées ou non, l’étépage, la restauration et l’amélioration des berges des étangs et cours d’eau, non considérés comme travaux d’entretien, ou la modification du niveau des étangs, le curage et le stockage, même temporaire des dépôts, ainsi que la construction ou la restauration des ouvrages d’art nécessaires à la gestion du niveau d’eau ;

3° la plantation d’arbres hors massif ;

4° dans la mesure où elles ne sont pas visibles depuis les espaces publics et ne modifient pas l’aspect architectural du bien, la construction d’un mur de séparation entre deux propriétés et l’édification de clôtures ;

5° les travaux de fonçage pour autant que les puits d’accès soient à l’extérieur du bien protégé ;

6° le placement d’une signalétique garantissant la bonne circulation et l’information aux usagers des zones d’espaces verts en complément d’une signalétique déjà autorisée par un permis pour le bien en question. »

Art. 118. Dans le Titre III, Chapitre X, Section 1re, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l’article 35/35/3 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 4. - Actes et travaux dispensés de l’avis de la Commission Royale des Monuments et des Sites requis par l’article 237 du CoBAT, ainsi que de l’avis de la commune, des mesures particulières de publicité, de l’avis de la commission de concertation et de l’avis de Bruxelles Environnement ».

Art. 119. In titel III, hoofdstuk X, afdeling 1, onderafdeling 4, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/35/3 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/35/3. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, wordt de plaatsing van voorzieningen voor het waterbeheer die de bodem gezinszins ondoorlaatbaar maakt en die de tijdelijke wateropslag mogelijk maakt, en de doorlaatbaarheid van de bodems, in de eerste plaats door middel van beplanting, en bij het ontbreken hiervan op minerale wijze, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen evenals van het advies van de gemeente, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de overlegcommissie en van het advies van Leefmilieu Brussel.”.

Art. 120. Afdeling 2 van hoofdstuk X van titel III wordt vervangen als volgt:

“Afdeling 2. - Handelingen en werken aan de beschermde delen van een beschermd goed”.

Art. 121. Artikel 35/36 van hetzelfde besluit wordt opgeheven.

Art. 122. In titel III, hoofdstuk X, afdeling 2, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/36/1 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 1. - Handelingen en werken aan de beschermde delen van een beschermd goed en vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning”.

Art. 123. In titel III, hoofdstuk X, afdeling 2, onderafdeling 1, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/36/1 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/36/1. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, is het onderhoudsnoei van hoogstammen vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning”.

Art. 124. In titel III, hoofdstuk X, afdeling 2, van hetzelfde besluit wordt een onderafdelingstitel ingevoegd, die het nieuwe artikel 35/36/2 bevat en is opgesteld als volgt:

“Onderafdeling 2. - Handelingen en werken aan de beschermde delen van een beschermd goed en vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van het openbaar onderzoek, van het advies van de gemeente en van de medewerking van een architect”.

Art. 125. In titel III, hoofdstuk X, afdeling 2, onderafdeling 2, van hetzelfde besluit wordt een artikel 35/36/2 ingevoegd, opgesteld als volgt:

“Art. 35/36/2. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden volgende handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van het advies van de gemeente en van de medewerking van een architect:

1° de grondige snoei van een hoogstamboom;

2° het vellen van hoogstammen die dood zijn of in slechte gezondheid verkeren;

3° in alle zones:

a) de handelingen en werken conform de toepassing van een beheerplan of van een beheerreglement, aangenomen in uitvoering van de ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud, of van een plan van aanleg met toepassing van het Boswetboek, met inbegrip van het vellen van hoogstammige bomen;

b) de wijziging van de bodem die het voortbestaan van een hoogstamboom in gevaar kan brengen doordat deze wijziging plaatsvindt binnen een omtrek van de boom die overeenkomt met viermaal de diameter van de stam gemeten op een hoogte van 1,5 m, zoals het ondoorlaatbaar maken van de grond, bodemverdichting, afgraven van de bodem tot een diepte van meer dan dertig centimeter, overbelasting van de bodem tot boven het niveau van de bodem vóór de werkzaamheden, afgraving of opvulling die leidt tot het afsnijden van de wortels of het ingraven van de wortelhals;

4° de bouw of de plaatsing van sanitair voor het publiek en toegankelijk voor personen met een beperkte mobiliteit, voor zover:

* hun oppervlakte 9 m² niet overschrijdt;

* de onmiddellijke omgeving van de constructie een harde bestrating heeft;

* een vuilnisbak in de onmiddellijke nabijheid wordt geplaatst.”.

Art. 119. Dans le Titre III, Chapitre X, Section 1re, Sous-section 4, du même arrêté, il est inséré un article 35/35/3 rédigé comme suit :

« Art. 35/35/3. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, le placement de dispositifs de gestion des eaux n'entraînant aucune imperméabilisation du sol et permettant le stockage temporaire des eaux et la perméabilité des sols en priorité de manière végétalisée ou, à défaut, de manière minérale, sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et des Sites ainsi que de l'avis de la commune, des mesures particulières de publicité, de l'avis de la commission de concertation et de l'avis de Bruxelles Environnement. »

Art. 120. La Section 2 du Chapitre X du Titre III est remplacée par ce qui suit :

« Section 2. - Actes et travaux portant sur les parties protégées d'un bien protégé »

Art. 121. L'article 35/36 du même arrêté est abrogé.

Art. 122. Dans le Titre III, Chapitre X, Section 2, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/36/1 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 1re. - Actes et travaux portant sur les parties protégées d'un bien protégé et dispensés de permis d'urbanisme »

Art. 123. Dans le Titre III, Chapitre X, Section 2, Sous-section 1, du même arrêté, il est inséré un article 35/36/1 rédigé comme suit :

« Art. 35/36/1. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, la taille d'entretien d'arbres à haute tige est dispensée de permis d'urbanisme. »

Art. 124. Dans le Titre III, Chapitre X, Section 2, du même arrêté, il est inséré un titre de sous-section, reprenant l'article 35/36/2 nouveau et rédigé comme suit :

« Sous-section 2. Actes et travaux portant sur les parties protégées d'un bien protégé et dispensés de l'avis de la commission de concertation, de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, d'enquête publique, de l'avis de la commune et de l'intervention d'un architecte. »

Art. 125. Dans le Titre III, Chapitre X, Section 2, Sous-section 2, du même arrêté, il est inséré un article 35/36/2 rédigé comme suit :

« Art. 35/36/2. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants sont dispensés de l'avis de la commission de concertation, de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, d'enquête publique, de l'avis de la commune et de l'intervention d'un architecte:

1° la taille radicale d'un arbre à haute tige;

2° l'abattage d'arbres à haute tige morts ou dépérissants ;

3° dans toutes les zones :

a) les actes et travaux conformes à la mise en application d'un plan de gestion ou d'un règlement de gestion adopté en exécution de l'ordonnance du 1^{er} mars 2012 relative à la conservation de la nature ou d'un plan d'aménagement en application du Code forestier, en ce compris l'abattage d'arbres à haute tige ;

b) la modification du sol susceptible de mettre en péril la survie d'un arbre à haute tige en ce qu'elle intervient dans un périmètre de l'arbre correspondant à 4 fois le diamètre de son tronc mesuré à 1.5 m de hauteur, telles que l'imperméabilisation des terres, le tassement des terres, le décapage des terres sur plus de trente centimètres de profondeur, la surcharge de terre au-dessus du niveau des terres préexistant aux travaux, le déblai ou le remblai entraînant la section des racines ou l'enfouissement du collet ;

4° la construction ou le placement de sanitaires ouverts au public et accessibles aux personnes à mobilité réduite, pour autant :

* que leur superficie ne dépasse pas 9 m²;

* que l'environnement immédiat de la construction soit revêtu d'un revêtement en dur ;

* qu'une poubelle soit placée à proximité immédiate. »

Art. 126. In titel III van hetzelfde besluit wordt een hoofdstuk XI ingevoegd, dat de nieuwe artikelen 35/37 tot 35/43 bevat en opgesteld is als volgt:

“HOOFDSTUK XI. - Energie uit hernieuwbare bronnen

Art. 35/37. Dit hoofdstuk is van toepassing op de modules die energie uit hernieuwbare bronnen produceren.

Afdeling 1. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed

Onderafdeling 1. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed en vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning

Art. 35/38. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, wordt de repowering van bestaande installaties die hernieuwbare energiebronnen gebruiken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed, vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning.

In de zin van de huidige bepaling dient te worden verstaan onder:

1° “bestaande installaties”: de regelmatig, in naleving van de geldende wetgeving en regelgeving geplaatste installaties;

2° “repowering”: het vernieuwen van hernieuwbare energie producerende elektriciteitscentrales, met inbegrip van de volledige of gedeeltelijke vervanging van installaties of exploitatiesystemen en apparatuur, om de capaciteit te vervangen of de efficiëntie of capaciteit van de installatie te verhogen.

Onderafdeling 2. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed en vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van de medewerking van een architect

Art. 35/39. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, worden volgende handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van de medewerking van een architect:

1° de plaatsing van zonnepanelen, fotovoltaïsche of gelijksoortige panelen;

2° de plaatsing, het schrappen en de verwijdering van een grondwarmtepomp met een maximaal volume van 1 m³ op minstens 3 m van de mandelige grens en niet zichtbaar vanaf de openbare ruimte.

Onderafdeling 3. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed en vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voorgeschreven bij artikel 237 van het BWRO, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de gemeente en van het advies van de overlegcommissie

Art. 35/40. Voor zover ze niet afwijkt van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, en betrekking hebben op de niet-beschermde delen van een beschermd goed is de plaatsing van installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen, met een elektrisch vermogen van minder dan 150 kW, met respect voor de bestaande architecturale aanblik van het goed waarop ze worden geplaatst, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de gemeente en van het advies van de overlegcommissie.

Afdeling 2. - Handelingen en werken aan de beschermde delen van een beschermd goed

Onderafdeling 1. - Handelingen en werken aan de beschermde delen van een beschermd goed en vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning.

Art. 35/41. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, wordt de repowering van bestaande installatie die hernieuwbare energiebronnen gebruiken aan de beschermde delen van een beschermd goed vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning.

Art. 126. Dans le Titre III du même arrêté, il est inséré un chapitre XI, comportant les articles 35/37 à 35/43 nouveaux et rédigé comme suit :

« CHAPITRE XI. – Energie produite à partir de sources renouvelables.

Art. 35/37. Le présent chapitre s’applique aux modules de production d’énergie à partir d’énergie renouvelable.

Section 1re. - Actes et travaux portant sur les parties non protégées d’un bien protégé.

Sous-section 1re. - Actes et travaux portant sur les parties non protégées d’un bien protégé et dispensés de permis d’urbanisme.

Art. 35/38. Pour autant qu’ils n’impliquent aucune dérogation à un plan d’affectation du sol, à un règlement d’urbanisme ou à un permis de lotir, et portent sur les parties non protégées d’un bien protégé, le rééquipement d’installations existantes utilisant des sources d’énergie renouvelables est dispensé de permis d’urbanisme.

Au sens de la présente disposition, il faut entendre par :

1° « installations existantes » : les installations régulièrement mises en place, dans le respect de la législation et de la réglementation en vigueur ;

2° « rééquipement » : la rénovation des centrales électriques produisant de l’énergie renouvelable, notamment le remplacement total ou partiel des installations ou des systèmes et des équipements d’exploitation, dans le but d’en modifier la capacité ou d’augmenter l’efficacité ou la capacité de l’installation.

Sous-section 2. - Actes et travaux portant sur les parties non protégées d’un bien protégé et dispensés de l’avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l’article 237 du CoBAT, des mesures particulières de publicité, de l’avis de la commune, de l’avis de la commission de concertation et de l’intervention d’un architecte.

Art. 35/39. Pour autant qu’ils n’impliquent aucune dérogation à un plan d’affectation du sol, à un règlement d’urbanisme ou à un permis de lotir, les actes et travaux suivants portant sur les parties non protégées d’un bien protégé sont dispensés de l’avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, des mesures particulières de publicité, de l’avis de la commune, de l’avis de la commission de concertation et de l’intervention d’un architecte :

1° le placement de panneaux capteurs solaires, photovoltaïques ou assimilés ;

2° le placement, la suppression et l’enlèvement d’une pompe à chaleur au sol d’un volume capable maximal d’un m³ à une distance de minimum trois mètres par rapport aux limites mitoyennes et non visible depuis l’espace public.

Sous-section 3. - Actes et travaux portant sur les parties non protégées d’un bien protégé et dispensés de l’avis de la Commission Royale des Monuments et Sites requis par l’article 237 du CoBAT, des mesures particulières de publicité, de l’avis de la commune et de l’avis de la commission de concertation.

Art. 35/40. Pour autant qu’il n’implique aucune dérogation à un plan d’affectation du sol, à un règlement d’urbanisme ou à un permis de lotir, et porte sur les parties non protégées d’un bien protégé, le placement d’installations visant la production d’énergie à partir de sources renouvelables dont la capacité électrique est inférieure à 150 kW, dans le respect de l’aspect architectural existant du bien sur lequel elles s’implantent, est dispensé de l’avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, des mesures particulières de publicité, de l’avis de la commune et de l’avis de la commission de concertation.

Section 2. - Actes et travaux portant sur les parties protégées d’un bien protégé.

Sous-section 1re. - Actes et travaux portant sur les parties protégées d’un bien protégé dispensés de permis d’urbanisme.

Art. 35/41. Pour autant qu’ils n’impliquent aucune dérogation à un plan d’affectation du sol, à un règlement d’urbanisme ou à un permis de lotir, et portent sur les parties protégées d’un bien protégé, le rééquipement d’installations existantes utilisant des sources d’énergie renouvelables est dispensé de permis d’urbanisme.

In de zin van de huidige bepaling dient te worden verstaan onder:

1° “bestaande installaties”: de regelmatig, in naleving van de geldende wetgeving en regelgeving geplaatste installaties;

2° “repowering”: het vernieuwen van hernieuwbare energie producerende elektriciteitscentrales, met inbegrip van de volledige of gedeeltelijke vervanging van installaties of exploitatiesystemen en apparatuur, om de capaciteit te vervangen of de efficiëntie of capaciteit van de installatie te verhogen.

Onderafdeling 2. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van de medewerking van een architect

Art. 35/42. Voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, en betrekking hebben op de beschermde delen van een beschermd goed worden volgende handelingen en werken vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de gemeente, van het advies van de overlegcommissie en van de medewerking van een architect:

1° de plaatsing van zonnepanelen, fotovoltaïsche of gelijksoortige panelen;

2° de plaatsing, het schrappen en de verwijdering van een grondwarmtepomp met een maximaal volume van 1 m³ op minstens 3 m van de mandelige grens en niet zichtbaar vanaf de openbare ruimte.

Onderafdeling 3. - Handelingen en werken aan de niet-beschermde delen van een beschermd goed, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de gemeente en van het advies van de overlegcommissie

Art. 35/43. Voor zover ze niet afwijkt van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, en betrekking hebben op de beschermde delen van een beschermd goed, is de plaatsing van installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen, met een elektrisch vermogen van minder dan 150 kW, met respect voor de bestaande architecturale aanblik van het goed waarop ze worden geplaatst, vrijgesteld van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van de speciale regelen van openbaarmaking, van het advies van de gemeente en van het advies van de overlegcommissie.”.

Art. 127. Dit besluit treedt in werking:

* de tiende dag na zijn publicatie in het *Belgisch Staatsblad* voor de artikelen 35 tot 35decies, 41 en 126;

* een maand na zijn publicatie in het *Belgisch Staatsblad* voor de rest van het besluit.

Art. 128. – De minister bevoegd voor Stedenbouw en Monumenten en Landschappen wordt belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 17 maart 2022.

Voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering:

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Territoriale Ontwikkeling en Stadsvernieuwing, Toerisme, de Promotie van het Imago van Brussel en Biculturele Zaken van Gewestelijk Belang,

R. VERVOORT

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Financiën, Begroting, Openbaar Ambt, Promotie van de Meertaligheid en van het Imago van Brussel,

S. GATZ

Au sens de la présente disposition, il faut entendre par :

1° « installations existantes » : les installations régulièrement mises en place, dans le respect de la législation et de la réglementation en vigueur ;

2° « rééquipement » : la rénovation des centrales électriques produisant de l'énergie renouvelable, notamment le remplacement total ou partiel des installations ou des systèmes et des équipements d'exploitation, dans le but d'en modifier la capacité ou d'augmenter l'efficacité ou la capacité de l'installation.

Sous-section 2. - Actes et travaux portant sur les parties protégées d'un bien protégé et dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, des mesures particulières de publicité, de l'avis de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'intervention d'un architecte.

Art. 35/42. Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, et portent sur les parties protégées d'un bien protégé, les actes et travaux suivants sont dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, des mesures particulières de publicité, de l'avis de la commune, de l'avis de la commission de concertation et de l'intervention d'un architecte:

1° le placement de panneaux capteurs solaires, photovoltaïques ou assimilés ;

2° le placement, la suppression et l'enlèvement d'une pompe à chaleur au sol d'un volume capable maximal d'un m³ à une distance de minimum trois mètres par rapport aux limites mitoyennes et non visible depuis l'espace public.

Sous-section 3. - Actes et travaux portant sur les parties protégées d'un bien protégé et dispensés de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, des mesures particulières de publicité, de l'avis de la commune et de l'avis de la commission de concertation.

Art. 35/43. Pour autant qu'il n'implique aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir, et portent sur les parties protégées d'un bien protégé, le placement d'installations visant la production d'énergie à partir de sources renouvelables dont la capacité électrique est inférieure à 150 kW, dans le respect de l'aspect architectural existant du bien sur lequel elles s'implantent, est dispensé de l'avis de la Commission Royale des Monuments et Sites, des mesures particulières de publicité, de l'avis de la commune et de l'avis de la commission de concertation.

Art. 127. Le présent arrêté entre en vigueur :

* le dixième jour qui suit sa publication au *Moniteur belge* pour les articles 35 à 35decies, 41 et 126 ;

* un mois après sa publication au *Moniteur belge* pour le reste de l'arrêté.

Art. 128. – Le Ministre qui a l'Urbanisme et les Monuments et Sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 17 mars 2022.

Pour le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale :

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé du Développement territorial et de la Rénovation urbaine, du Tourisme, de la Promotion de l'Image de Bruxelles et du Biculturel d'Intérêt régional,

R. VERVOORT

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Finances, du Budget, de la Fonction publique, de la Promotion du Multilinguisme et de l'Image de Bruxelles,

S. GATZ

Inhoudsopgave

1. Algemene opmerkingen	3
1.1. GOEDKEURINGSPROCES	3
1.2. DE WIJZIGINGEN AAN HET BWRO DIE EEN INVLOED HEBBEN OP DE VOORGESTELDE NIEUWE VRIJSTELLINGEN	4
1.3. DE NAGESTREEFDE DOELSTELLINGEN	5
1.4. DE ANTWOORDEN OP DE ALGEMENE OPMERKINGEN VAN DE RAAD VAN STATE OVER DE NOODZAAK OM EEN MER UIT TE VOEREN KRACHTENS RICHTLIJN 2001/42/EG VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN 27 JUNI 2001.	5
1.5. DE ANTWOORDEN OP DE ALGEMENE OPMERKINGEN VAN DE RAAD VAN STATE OVER DE GERINGE OMVANG VAN BEPAALDE HANDELINGEN EN WERKEN EN DE NIET-RELEVANTIE VAN BEPAALDE FORMALITEITEN	10
1.6. STANDSTILBEGINSEL	13
1.7. DE BESCHERMING VAN HET ERFGOED.	15
1.8. AFWIJKENDE VRIJSTELLINGEN	16
1.9. DE UITSLUITING VAN DE BIJLAGEN A EN B VAN HET BWRO	17
2. Nieuwe gemeenschappelijke bepalingen	17
3. Vrijstellingen	18
3.1. TIJDELIJKE HANDELINGEN EN WERKEN	18
3.1.1. MAXIMAAL ZES MAANDEN	19
3.1.2. MAXIMAAL EEN JAAR	21
3.1.3. MAXIMAAL TWEE JAAR	21
3.1.4. MAXIMAAL DRIE JAAR	22
3.1.5. MAXIMAAL VIJF JAAR	23
3.2. WERVEN	23
3.3. HANDELINGEN EN WERKEN AAN WEGEN	23
3.4. VERBOUWINGS- EN INRICHTINGSWERKEN BINNEN HET GEBOUW	26
3.5. BESTEMMINGSVERANDERINGEN EN GEBRUIKSVERANDERINGEN ONDERWORPEN AAN EEN STEDENBOUWKUNDIGE VERGUNNING	26
3.6. INRICHTINGEN, CONSTRUCTIES, VERBOUWINGEN EN WIJZIGINGEN AAN DE BUITENKANT VAN HET GEBOUW	27
3.6.1. DE VERBETERING VAN DE EPB	27
3.6.2. INRICHTING VAN PLATTE DAKEN	28
3.6.3. ANDERE WIJZIGINGEN	28
3.7. TELECOMMUNICATIE	29
3.8. AANLEG VAN TUINEN, GROENE RUIMTEN, BEGRAAFPLAATSEN, OPEN RUIMTES EN INGREPEN AAN HOOGSTAMBOMEN	30
3.8.1. ONDERHOUDSSNOEI	30
3.8.2. GRONDIGE SNOEI	31
3.8.3. BODEMWIJZIGINGEN DIE DE OVERLEVING VAN HOOGSTAMMIGE BOMEN IN GEVAAR KUNNEN BRENGEN	31
3.8.4. SANITAIRE VOORZIENINGEN	31
3.8.5. SYSTEMEN VOOR WATERBEHEER	31

3.9. ALGEMENE BEPALINGEN VAN TITEL III	31
3.10. STEDENBOUWKUNDIGE VERORDENINGEN	32
3.11. ENERGIE UIT HERNIEUWBARE BRONNEN	32

1. Algemene opmerkingen

1.1. Goedkeuringsproces

Urban startte in 2017 met de hervorming van het besluit van 13 november 2008, zogenoemd "van geringe omvang". Het bestuur heeft in dit kader een advocaat aangesteld om vanuit juridisch oogpunt toezicht te houden op de hervorming en er werden binnen het bestuur interne werkgroepen opgericht, samengesteld uit leden van de directie Stedenbouw, de directie Juridische Zaken en de directie Cultureel Erfgoed.

Af en toe werd advies gevraagd aan externe deskundigen, zoals met name Perspective en CiReDe voor wat het tijdelijk gebruik betreft, of Leefmilieu Brussel en Brussel Mobiliteit voor de hoofdstukken met betrekking tot bomen, telecommunicatie en hernieuwbare energieën. Na dit aanzienlijke werk werd, gelet op het belang van de hervorming, een ontwerp van het nieuwe besluit "vrijstellingen" op 16 mei 2019 in eerste lezing goedgekeurd.

Na deze goedkeuring in eerste lezing werd het ontwerpbesluit van 12 juni tot 12 juli 2019 voor advies voorgelegd aan de betrokken besturen en instanties. Voorafgaandelijk organiseerde Urban op 3 juni 2019 een informatiesessie voor de gemeenten.

De Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen kreeg uitstel zodat ze haar advies kon uitbrengen tot 21 augustus 2019.

Deze raadplegingsfase liet toe de betrokken instanties te bevragen over de voorgestelde hervormingen en een reeks relevante opmerkingen in te zamelen om de tekst te verbeteren.

Na de verkiezingen van mei 2019 en de verandering van toezichthoudend minister werd het ontwerpbesluit "vrijstellingen" in december 2019 ter advies overgemaakt aan de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie (GOC), samen met het ontwerp van de nieuwe gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV), aangezien de hervorming van deze twee teksten samenviel en ze gelijktijdig toegepast dienen te worden.

De termijn om dit advies uit te brengen werd op verzoek van de GOC verlengd tot juni 2020, aangezien de GOC een nieuwe samenstelling kreeg in de loop van januari 2020 en de Covid-19-gezondheids crisis is tussengekomen.

Het advies van de GOC werd overgemaakt op 5 juni 2020. Van zodra dit advies ontvangen was, startten de werkzaamheden tot wijziging van het ontwerpbesluit "vrijstellingen", op basis van de relevante opmerkingen van de geraadpleegde besturen en instanties, waaronder de GOC.

Daarnaast is gebleken tijdens de analyse van de klachten en de verschillende adviezen die zijn ontvangen in het kader van het voor de GSV georganiseerde openbaar onderzoek dat de wijzigingen in deze tekst te belangrijk waren om het proces van aanneming van de GSV te kunnen voortzetten zoals het was begonnen, en dat sommige procedurehandelingen opnieuw moesten worden verricht.

Een dergelijke vereiste, ook al is ze noodzakelijk, houdt in dat de goedkeuring van de GSV vertraging zal opleveren ten opzichte van de aanvankelijke planning.

Bepaalde hoofdstukken van het ontwerpbesluit "vrijstelling", zoals goedgekeurd in eerste lezing op 16 mei 2019, kunnen echter niet wachten tot de definitieve goedkeuring van de GSV. Bijgevolg werd beslist de goedkeuring van het besluit Vrijstelling op te splitsen in twee fasen:

- In een eerste fase de goedkeuring van een besluit tot wijziging van het besluit van 13 november 2008, door de invoering van nieuwe vrijstellingen. Deze goedkeuring dient onmiddellijk te gebeuren of kan los van de toekomstige GSV plaatsvinden, ofwel omdat deze GSV geen betrekking heeft op de handelingen en werken in kwestie ofwel omdat de huidige GSV volstaat om dergelijke vrijstellingen toe te kennen.
- In een tweede fase de goedkeuring van het volledige besluit "vrijstellingen", ter opheffing en vervanging van het besluit van 13 november 2008. Deze hervorming verloopt gelijktijdig met die van de GSV, in het kader van een globale en diepgaande analyse.

Dit besluit neemt dus een deel over van het besluit "vrijstellingen" zoals goedgekeurd in eerste lezing op 16 mei 2019 en verbeterd op basis van de opmerkingen die eventueel over deze tekst werden gemaakt, en integreert dit deel in het besluit van geringe omvang van 13 november 2008.

Er wordt echter wel het volgende aan toegevoegd:

- Nieuwe voorstellen voor vrijstellingen met betrekking tot de thematiek "tijdelijk gebruik". Na de raadpleging van de instanties en besturen in het kader van het besluit Vrijstelling is immers gebleken dat de aanvankelijk voorgestelde vrijstellingen talrijke lacunes vertoonden. Bijgevolg werd er nagedacht over de gemaakte opmerkingen en werden er nieuwe voorstellen voor vrijstellingen opgesteld;
- Nieuwe voorstellingen voor vrijstellingen voor draadloze toegangspunten met klein bereik. Dit besluit heeft de omzetting tot doel van richtlijn 2018/1972 van 11 december 2018 tot vaststelling van het Europees wetboek voor elektronische communicatie en haar uitvoeringsverordening 2020/1070 van de Commissie van 20 juli 2020 tot vaststelling van de kenmerken van draadloze toegangspunten met klein bereik krachtens artikel 57, lid 2, van richtlijn (EU) 2018/1972 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het Europees wetboek voor elektronische communicatie, dat niet bestond op het ogenblik van de goedkeuring van het besluit "vrijstellingen".
- Een nieuw hoofdstuk met betrekking tot hernieuwbare energie, ter omzetting van richtlijn 2018/2001 van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen.

Het in tweede lezing aangenomen ontwerpbesluit werd voorgelegd aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State, die in haar advies nr. 70.191/4 van 28 oktober 2021 een aantal belangrijke opmerkingen van algemene of specifieke aard heeft geformuleerd. Bij die opmerkingen werd onder meer gewezen op de noodzaak om de 19 colleges van burgemeester en schepenen en de drie gemachtigde ambtenaren elk afzonderlijk te raadplegen. De informele uitwisselingen die hadden plaatsgevonden (met name via Brulocalis) volstonden niet om te voldoen aan de vereisten van artikel 126, § 4 van het BWRO. In dit kader werden volgende adviezen uitgebracht:

- Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Anderlecht op 14 december 2021;
- Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Oudergem op 14 december 2021;
- Het college van burgemeester en schepenen van de stad Brussel op 16 december 2021;
- Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Schaarbeek op 7 december 2021;
- Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Sint-Gillis op 9 december 2021;
- De drie gemachtigde ambtenaren op 15 december 2021.

Het huidige besluit bevat meerdere wijzigingen met het oog om tegemoet te komen aan de opmerkingen geformuleerd door de afdeling Wetgeving van de Raad van State en aan de opmerkingen en suggesties vanwege de colleges van burgemeester en schepenen en van de gemachtigde ambtenaren, die nog niet in aanmerking waren genomen in de tekst zoals die was aangenomen in tweede lezing. Dit verslag aan de regering heeft ook als doel om de gemaakte keuzes toe te lichten in het licht van bovengenoemde bezwaren en opmerkingen.

1.2. De wijzigingen aan het BWRO die een invloed hebben op de voorgestelde nieuwe vrijstellingen

Het nieuwe BWRO, zoals hervormd door de ordonnantie van 30 november 2017, is in werking getreden op 1 september 2019 en voorziet in de volgende wijzigingen:

- De vrijstellingen van vergunning, van het advies van de betrokken besturen en instanties en van de speciale regelen van openbaarmaking zoals bedoeld in artikel 188/7 van het BWRO zijn gerechtvaardigd, niet alleen omwille van de geringe omvang van de geplande handelingen en werken, maar eveneens omwille van "de ontbrekende relevantie van alle of een deel van deze maatregelen voor de handelingen en werken in kwestie" (art. 98, § 2 en § 2/1 van het BWRO).

In dit kader bepaalt de memorie van toelichting van de ordonnantie van 30 november 2017 dat (A-451/1 – 2016/2017, p. 62):

"de uitdrukkelijke toevoeging, naast de hypothese van de handelingen en werken van geringe omvang, van de hypothese waarin het vereisen van een vergunning niet relevant is vanwege de aard van de

beschouwde handelingen en werken, is niet bedoeld om het toepassingsgebied van het besluit "vrijstellingen" van 13 november 2008 uit te breiden, maar enkel om de grond van dit besluit te preciseren naar aanleiding van een opmerking die de afdeling wetgeving van de Raad van State had geformuleerd in haar adviezen aangaande dit besluit."

- Artikels 126, § 4 en 177, § 4 van het BWRO voorzien in een algemene machtiging van de Regering om de lijst vast te stellen van de handelingen en werken die volledig of gedeeltelijk vrijgesteld worden van het in toepassing van het Wetboek of zijn toepassingsbesluiten vereiste advies van besturen of instellingen.

Artikels 126, § 5 en 177, § 5 van het BWRO voorzien in een algemene machtiging van de Regering om de lijst vast te stellen van de handelingen en werken die vrijgesteld worden van de speciale regelen van openbaarmaking zoals bedoeld in artikel 188/7, zijnde *"het openbaar onderzoek en het advies van de overlegcommissie of, in de hypothese dat de Regering een ervan van deze formaliteiten vrijstelt in toepassing van onderhavig Wetboek, het openbaar onderzoek of het advies van de overlegcommissie"*.

1.3. De nagestreefde doelstellingen

Met het oog op deze nieuwe bepalingen werden in het kader van de opstelling van dit besluit de volgende doelstellingen nagestreefd:

- Administratieve vereenvoudiging, niet alleen om burgers toe te laten een groter aantal handelingen en werken uit te voeren zonder stedenbouwkundige vergunning of via een minder "zware" onderzoeksprocedure, maar ook om de betrokken besturen en instellingen te ontlasten van vele dossiers waarvoor hun adviezen niet noodzakelijk zijn;
- Door bepaalde handelingen en werken vrij te stellen van het advies van de afgevaardigd ambtenaar, de subsidiariteit op het niveau van het Gewest uitbreiden door gemeentes toe te laten zich meer bezig te houden met lokale dossiers. Het Gewest moet blijven garant staan voor billijkheid en een duidelijke gedragslijn;
- Erover waken dat het nieuwe besluit in overeenstemming is met de gewestelijke stedenbouwkundige vergunning, maar ook met het besluit betreffende de stedenbouwkundige vergunningen van beperkte duur om de samenhang tussen deze drie instrumenten te garanderen;
- In de mate van het mogelijke de aanbevelingen van de gemeenten, instellingen en burgers naar aanleiding van de problemen die ze ondervonden bij de toepassing van het huidige besluit integreren;
- De ontwikkeling van nieuwe projecten zoals tijdelijk gebruik mogelijk maken.

1.4. De antwoorden op de algemene opmerkingen van de Raad van State over de noodzaak om een MER uit te voeren krachtens Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001.

1.4.1. In haar advies 70.191/4 van 28 oktober 2021 ging de afdeling Wetgeving van de Raad van State (AFWR) na of de ontwerptekst moest worden beschouwd als een plan of programma in de zin van artikel 2, a), van Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (hierna de "richtlijn plannen en programma's"), waarvoor, overeenkomstig artikel 3 van deze richtlijn, een milieubeoordeling moet worden uitgevoerd indien het plan of programma aanzienlijke milieueffecten kan hebben.

1.4.2. Op basis van haar analyse en na kennis te hebben genomen van de antwoorden van de afgevaardigde van de minister die over dit onderwerp werd bevraagd, oordeelde de AWRS dat *"in afwezigheid van andere, meer nauwkeurige motiveringen, die zouden toestaan om vast te stellen dat de twee hierboven gestelde vragen elk een negatief antwoord vereisen voor het geheel van de ontwerptekst, kan in dit stadium niet worden geoordeeld dat het ontwerpbesluit valt buiten de werkingssfeer van Richtlijn 2001/42/EG. De auteur van het ontwerp zal, in het licht van bovenstaande opmerkingen, de procedure voor het aannemen ervan opnieuw bezien."*

Het advies berust op volgende overwegingen:

“Bij ontstentenis van andere elementen die nader rechtvaardigen dat allebei de hierboven gestelde vragen voor heel de ontwerp tekst ontkennend dienen te worden beantwoord, lijkt men in deze context vooralsnog niet te kunnen oordelen dat het ontworpen besluit buiten de werkingssfeer van richtlijn 2001/42/EG valt.”

“2.3.2. Zoals het Grondwettelijk Hof in zijn arrest 33/2019 van 28 februari 2019 in herinnering heeft gebracht door de bewoordingen van het HvJ te citeren, rijst immers de vraag of het ontworpen besluit “door vaststelling van op de betrokken sector toepasselijke regels en controleprocedures, een groot pakket criteria en modaliteiten vaststelt voor de goedkeuring en de uitvoering van één of meerdere projecten die aanzienlijke gevolgen voor het milieu kunnen hebben”.

Er kan evenwel niet worden betwist dat wanneer het ontworpen besluit vrijstelling verleent van de toelating zelf waarvan de uitvoering van een project afhangt of van een aantal substantiële stappen in de procedure die leidt tot het geven of het weigeren van de toelating, het wezenlijk deel uitmaakt van het juridisch kader dat de regels en de controleprocedures vastlegt die van toepassing zijn op de projecten waarvan sprake in het ontworpen besluit.

2.3.3. Bijgevolg zijn enkel de volgende vragen aan de orde:

– Gaat het aldus, overeenkomstig artikel 3, lid 2, van richtlijn 2001/42/EG, om projecten die worden genoemd in de bijlagen I en II van richtlijn 2011/92/EG, of waarvoor, gelet op de gevolgen die ze kunnen hebben voor bepaalde gebieden, een beoordeling vereist is krachtens de artikelen 6 en 7 van richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 ‘inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna’?

– Kan, indien dat niet het geval is, het ontwerpbesluit aanzienlijke milieueffecten kan hebben, gelet op artikel 3, lid 4, van richtlijn 2001/42/EG?

In verband met de eerste vraag dient opgemerkt te worden dat in bijlage II van richtlijn 2011/92/EU onder meer sprake is van stadsontwikkelingsprojecten, aanleg van wegen, trams, boven- en ondergrondse spoorwegen, zweefspoor en dergelijke bijzondere constructies, die uitsluitend of overwegend voor personenvervoer zijn bestemd, terwijl in een aantal bepalingen van de ontworpen tekst inzonderheid verwezen wordt naar verschillende werken inzake aanleg van wegen en openbaar vervoer en ook naar projecten waarvan het doel en de exacte aard niet a priori vastgesteld zijn, zoals de tijdelijke oprichting van een constructie en de plaatsing van een installatie in het kader van onderzoeksprojecten geleid door een hogeronderwijsinstelling.”

1.4.3. De regering heeft kennis genomen van bovengenoemd advies, dat zij zorgvuldig heeft geanalyseerd. Ze is overgegaan tot het grondig herbekijken van haar ontwerpbesluit, daarbij rekening houdend met de opmerkingen van de AWRS in het licht van de meest recente jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna het "HvJEU"), de Raad van State en het Grondwettelijk Hof.

1.4.4 Middels de wijzigingen aangebracht aan het ontwerpbesluit (die we hierna samenvatten) en met de steun van de aanvullende motiveringen die zijn opgenomen in dit rapport onder deze paragraaf 1.4, is de regering van oordeel dat ze het ontwerpbesluit niet hoeft te onderwerpen aan een milieueffectrapport op grond van de richtlijn "plannen en programma's".

1.4.5. Zoals de AWRS in haar advies reeds heeft opgemerkt, geldt deze verplichting volgens artikel 3, paragraaf 2, a), van deze richtlijn voor alle plannen en programma's die worden uitgewerkt voor met name de sectoren van energie, grondgebruik, of de ruimtelijke ordening van stad en platteland en die het kader vormen voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor projecten vermeld in bijlagen I en II bij Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (hierna de "richtlijn projecten"). Paragraaf 4 van hetzelfde artikel 3 bepaalt: "voor andere dan de in paragraaf 2 bedoelde plannen en programma's, die het kader vormen voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor projecten, bepalen de lidstaten of het plan of het programma aanzienlijke milieueffecten kan hebben".

1.4.6. Het HvJEU oordeelt dat "het begrip 'plannen en programma's' betrekking heeft op elke handeling die, door vaststelling van op de betrokken sector toepasselijke regels en controleprocedures, een **significant**

geheel van criteria en modaliteiten vaststelt voor de goedkeuring en de uitvoering van één of meerdere projecten die aanzienlijke gevolgen voor het milieu kunnen hebben"¹.

Het HvJEU voegt daaraan toe dat het begrip "plannen en programma's" ook regelgevende handelingen kan omvatten die zijn voorgeschreven door wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen.² In arrest C-24/19 van 25 juni 2020 heeft het HvJEU bevestigd dat een besluit van de Vlaamse regering kan worden beschouwd als een plan dat is opgesteld of aangenomen door een overheid op nationaal, regionaal of lokaal niveau. Bovendien heeft het HvJEU verduidelijkt dat een maatregel moet worden beschouwd als "voorgeschreven" zodra de bevoegdheid om de maatregel vast te stellen haar rechtsgrondslag vindt in een specifieke bepaling, ook al bestaat er strikt genomen geen enkele verplichting om die maatregel te nemen³.

Het Grondwettelijk Hof oordeelt echter dat de visie volgens welke alle wet- en regelgevingen die aanzienlijke gevolgen voor het milieu kunnen hebben overeenkomstig richtlijn 2001/42/EG aan een milieubeoordeling onderworpen zouden moeten worden, niet in overeenstemming is met de doelstelling van de Europese wetgever, namelijk dat krachtens deze richtlijn bepaalde plannen en programma's die aanzienlijke gevolgen voor het milieu kunnen hebben aan een milieubeoordeling moeten worden onderworpen⁴.

1.4.7. Uit het bovenstaande volgt dat een handeling slechts kan worden beschouwd als een plan of programma dat onderworpen is aan een milieueffectbeoordeling, wanneer is voldaan aan volgende cumulatieve voorwaarden:

- (a) De handeling wordt gesteld in de sectoren landbouw, bosbouw, visserij, energie, industrie, transport, afvalbeheer, waterbeheer, stads-of plattelandsontwikkeling of bodembestemming;
- b) De handeling moet betrekking hebben op projecten die onderworpen zijn aan een milieubeoordeling overeenkomstig Richtlijn 2011/92/EG betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten: de bedoeling van de richtlijn "plannen en programma's" is dus dat de milieubeoordeling zo vroeg mogelijk plaatsvindt, zo ver mogelijk upstream vóór de projecten; er moet dus worden nagegaan of de handeling betrekking kan hebben op projecten als bedoeld in bijlagen I en II bij de richtlijn "projecten";
- c) De handeling moet het kader vormen voor de vergunning van de onder b) bedoelde projecten, of, in de woorden van het HvJEU, "*een significant geheel aan criteria en modaliteiten (...) voor de goedkeuring en de uitvoering van één of meerdere projecten*".; het begrip "significant geheel aan criteria en modaliteiten" moet op kwalitatieve en niet op kwantitatieve wijze worden begrepen⁵.

1.4.8. Het overzicht van de rechtsleer vat de lessen van de meest recente jurisprudentie terecht als volgt samen:

"Onder voorbehoud van deze eventuele precisering, lijkt men uit het besproken besluit te moeten afleiden dat elke wettelijke, reglementaire of indicatieve norm die de materiële voorwaarden voor de afgifte van vergunningen en de uitvoering van projecten op significatieve wijze bepaalt, een "plan of programma" kan vormen in de zin van de richtlijn. We denken, met name, aan normen die de toegestane activiteiten en werken per zone bepalen. We denken ook aan normen die de kenmerken of de ligging van bouwwerken en installaties bepalen. We denken ook aan normen die, direct of indirect, de drempels bepalen van aanvaardbare overlast die wordt veroorzaakt door al dan niet beschermde activiteiten.

(...)

*In elk geval heeft het Hof van Justitie duidelijk gemaakt dat de betrokken normen een significant geheel moeten vormen van criteria voor de afgifte en de uitvoeringsmodaliteiten van projecten om een "plan of programma" te vormen. Het is in eerste instantie aan de auteur van de norm, aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State in voorkomend geval, en uiteindelijk aan iedere jurisdictie, om te oordelen over het significatieve karakter van het geheel in kwestie"*⁶

¹ C.J., arrêt Patrice d'Oultremont e.a. c. Région wallonne, 27 octobre 2016, C-290/15, ECLI:EU:C:2016:816, § 49. Cet arrêt a été confirmé par deux arrêts prononcés le 7 juin 2018 : C.J., arrêt Inter-Environnement Bruxelles ASBL e.a. c. Région de Bruxelles-Capitale, 7 juin 2018, C-671/16, ECLI:EU:C:2018:403 ; et arrêt Thybaut e.a. c. Région wallonne, 7 juin 2018, C-160/17, ECLI:EU:C:2018:401.

² C.J., arrêt Patrice d'Oultremont e.a. c. Région wallonne, précité, § 52.

³ C.J., arrêt A e.a. c. Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen, 25 juin 2020, C-24/19, ECLI:EU:C:2020:503, §§ 32 et s.

⁴ C.C., 28 février 2019, n° 33/2019, B.21.3 et C.C., 17 octobre 2019, n° 145/2019, B.9.3.

⁵ C.J., arrêt du 27 octobre 2016, D'Oultremont e.a., C 290/15, EU:C:2016:816, point 48 ainsi que jurisprudence citée.

⁶ E. GONTHIER, « La Cour de Justice de l'Union européenne définit la notion de « plan et programme » », Amén., 2017, p. 185.

1.4.9. De regering merkt in de eerste plaats op dat de AWRS in haar voornoemd advies van 28 oktober 2021 wel degelijk lijkt na te gaan of het ontwerpbesluit een definitie bevat van "*voorschriften en controleprocedures die van toepassing zijn op de betrokken sector*". Dit leidt de AWRS af uit het feit dat het huidig besluit bepaalde werken vrijstelt van de vergunning - zelfs van degene waaraan de realisatie van een project is onderworpen. De AWRS lijkt daarentegen niet te onderzoeken, althans niet expliciet, in hoeverre het besluit - door deze regels en controleprocedures vast te stellen - een "significant geheel" vormt van criteria voor de vergunning en uitvoering van de in bijlagen I en II bij de richtlijn bedoelde projecten, wetend dat het significante karakter van dit geheel kwalitatief moet worden opgevat en een beoordeling vereist van de auteur van de norm, in casu de Brusselse regering.

1.4.10. In het kader van deze beoordeling die toekomt aan de auteur van de norm, aangaande het bestaan van een plan of programma dat een significant geheel van vergunningscriteria omvat, en tevens rekening houdend met de door het Grondwettelijk Hof aangevoerde bezwaren, merkt de Brusselse regering op dat het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 13 november 2008 "*tot bepaling van de handelingen en werken die vrijgesteld zijn van een stedenbouwkundige vergunning, van het advies van de gemachtigde ambtenaar, van de gemeente of van de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen of van de medewerking van een architect*" (hierna: "besluit betreffende werking van geringe omvang"), met daarbij inbegrepen de in het ontwerpbesluit beoogde wijzigingen, niet is bedoeld als een "vergunningskader" in de zin van de richtlijn "plannen en programma's".

Dit besluit betreffende werken van geringe omvang, genomen krachtens artikel 98, § 2 van het BWRO en diverse andere bepalingen van dit wetboek, aangenomen op 13 november 2008, gewijzigd bij de besluiten van 7 april 2011, 6 juni 2014, 25 juni 2014, 23 mei 2014 en 8 mei 2014, en ook de wijzigingen die het voorwerp uitmaken van de lopende hervorming, volgen dezelfde logica als artikel 98, § 1 van het BWRO waarvan ze de regelgevende complement vormen.

Artikel 98, § 1 van het BWRO bepaalt in de eerste plaats, weliswaar via wettelijke weg, voor welke handelingen en werken een stedenbouwkundige vergunning vereist is en, bijgevolg, omgekeerd, voor welke handelingen en werken een stedenbouwkundige vergunning niet vereist is. Dat voornoemd artikel 98, § 1 van het BWRO wetgevende kracht heeft, terwijl het besluit betreffende werken van geringe omvang "slechts" regelgevende kracht zou hebben, is in dit verband irrelevant, aangezien ook wordt aanvaard dat de vraag of normatieve handelingen langs wetgevende dan wel langs regelgevende weg zijn vastgesteld, irrelevant is voor de kwalificatie als plannen en programma's.

In zoverre dat zij - bij wege van wet of reglement - bepalen welke handelingen en werken onderworpen zijn aan een stedenbouwkundige vergunning en welke handelingen en werken niet, bepalen artikel 98, § 1 van het BWRO en het besluit betreffende werken van geringe omvang het toepassingsgebied van het Brusselse beleid inzake stedenbouwkundige vergunningen als zodanig en vertrekken zij dus vanuit de definitie zelf van de Brusselse stedenbouwkundige vergunning.

Voor zover deze beschikkingen dit doel nastreven, wat met name veronderstelt dat zij de grenzen van de door het BWRO verleende bevoegdheid niet overschrijden, stellen zij dus het legaliteitsbeginsel vast volgens welk voor bepaalde handelingen en werken een specifieke vergunning moet worden verkregen, waarvoor zij echter niet het vergunningskader vaststellen, te weten het significante geheel van criteria voor de vergunning of uitvoering van de in de bijlagen I of II van de richtlijn "projecten" bedoelde projecten.

Het tegendeel beweren zou erop neerkomen dat artikel 98, § 1 – dat net zo goed beoogt te bepalen welke handelingen al dan niet vergunningsplichtig zijn - en bij uitbreiding het gehele BWRO worden beschouwd als een plan of programma, terwijl, zoals het Grondwettelijk Hof heeft opgemerkt, zou oordelen dat het wetboek voor ruimtelijke ordening zelf binnen de werkingssfeer van de richtlijn valt, erop neerkomen dat alle wettelijke en reglementaire bepalingen die aanzienlijke gevolgen voor het milieu kunnen hebben, overeenkomstig de richtlijn aan een milieueffectbeoordeling zouden moeten worden onderworpen. Een dergelijke conclusie "*strookt niet met de doelstelling van de Europese wetgever, namelijk om "ervoor te zorgen dat bepaalde plannen en programma's die aanzienlijke effecten op het milieu kunnen hebben overeenkomstig deze richtlijn aan een milieubeoordeling worden onderworpen"* (artikel 1)"⁷.

⁷ C.C., 28 février 2019, n° 33/2019, B.21.3 et C.C., 17 octobre 2019, n° 145/2019, B.9.3.

In casu vormen artikel 98, § 1, van het BWRO en zijn reglementair complement, te weten het besluit betreffende werken van geringe omvang, niet het vergunningskader, maar de definitie van de stedenbouwkundige vergunning die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is ingesteld, zodat zij niet onderworpen zijn aan de door de richtlijn "plannen en programma's" voorgeschreven effectbeoordeling.

1.4.11. Het lijkt geen twijfel dat er een onderscheid dient gemaakt tussen enerzijds deze bepalingen die werkelijk het toepassingsgebied vastleggen van de in het Brusselse Gewest ingestelde stedenbouwkundige vergunning, en anderzijds die bepalingen die, in voorkomend geval, een ander of aanvullend toepassingsgebied zouden hebben, in die zin dat zij voor effect zouden hebben om op zich al het kader te vormen voor het vergunnen of vrijstellen van handelingen en werken, terwijl ze deze daarbij zouden onderwerpen aan een significant geheel van uitvoeringscriteria die in de plaats zouden treden van de vergunning.

1.4.12. De Brusselse regering is van oordeel dat het ontwerpbesluit – rekening houdend met de in het ontwerp aangebrachte wijzigingen - *niet langer* dergelijke beschikkingen bevat, die tot gevolg zouden hebben dat het vergunningskader wordt vastgelegd voor handelingen en werken die zijn vrijgesteld van bepaalde formaliteiten of stedenbouwkundige vergunningen. Zo werden de ontwerpwijzigingen van de artikelen 6 en 7 van het besluit van 13 november 2008 aangaande de openbare weg gewijzigd om een aantal criteria te schrappen die kunnen worden aangemerkt als een significant geheel in de zin van de jurisprudentie van het HvJEU.

In het bijzonder worden de wijzigingen geschrapt die bij artikel 6, 5°, de verlenging hadden voorzien die is ingevoerd door 5°bis en 8°.

1.4.13. Hoewel de regering niet instemt met de analyse van de AWRS waarbij het besluit betreffende werken van geringe omvang wordt gezien als een plan of programma, is het ontwerpbesluit, zoals aangenomen in derde lezing, gewijzigd met betrekking tot volgende vrijstellingen:

- diverse aanlegwerkzaamheden inzake wegen en openbaar vervoer;
- of projecten waarvan het precieze doel en de aard niet bij voorbaat zijn vastgesteld, zoals de tijdelijke oprichting van een bouwwerk;
- en het plaatsen van installaties in het kader van onderzoeksprojecten die door of binnen een instelling voor hoger onderwijs worden uitgevoerd

aangezien de AWRS meent dat deze handelingen en werken betrekking kunnen hebben op projecten zoals bedoeld in bijlage II van de richtlijn "projecten", namelijk stadsontwikkelingswerkzaamheden, wegeaanleg, tramlijnen, boven- en ondergrondse spoorwegen, zweefspoor en dergelijke bijzondere constructies, welke uitsluitend of overwegend voor personenvervoer zijn bestemd.

1.4.14. Voor wat betreft de tijdelijke handelingen, werkzaamheden en bezettingen, waarvan het precieze doel en de aard niet altijd bij voorbaat kunnen worden vastgesteld, en het plaatsen van installaties in het kader van onderzoeksprojecten die door of bij een instelling voor hoger onderwijs worden uitgevoerd, in zover dat aan de voorziene vrijstellingen bepaalde voorwaarden verbonden zijn die zouden kunnen worden opgevat als evenzovele significante gehelen van uitvoeringscriteria, heeft de Brusselse regering zowel in titel II betreffende de onbeschermden goederen als in titel III betreffende de beschermden goederen een algemene clause toegevoegd, die bepaalt dat de *"lijst van vrijstellingen in deze titel niet van toepassing is op de handelingen en werken vermeld in de bijlagen A en B van het BWRO, noch, wat betreft het hoofdstuk Ibis [nvdr: die betrekking hebben op tijdelijke handelingen en bezettingen], op handelingen en werken zoals vermeld in de bijlagen I en II bij Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten"* (artikelen 2/4 en 34quinquies). Aangezien de in de bijlagen I en II van de richtlijn "projecten" bedoelde projecten van de betrokken vrijstellingen zijn uitgesloten, kunnen deze niet langer worden aangemerkt als plannen of programma's in de zin van Richtlijn 2001/42/EG.

"De lijst van de vrijstellingen van de huidige titel is niet van toepassing op de handelingen en werken, opgenomen in de bijlagen A en B van het BWRO, evenmin als, wat hoofdstuk Ibis betreft, op de handelingen en werken opgenomen in de bijlagen I en II van de richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten."

1.4.15. Wat betreft de vrijstellingen voor wegwerkzaamheden, zie punt 1.4.12.

1.4.16. Voor het overige is de regering van oordeel dat het ontwerpbesluit niet langer significante gehelen van criteria bevat voor het vergunnen of uitvoeren van projecten zoals bedoeld in bijlagen I en II van de richtlijn

"plannen & projecten", zodat, net zoals dat het geval is bij artikel 98, § 1 van het BWRO, de bepalingen ervan niet voortvloeien uit het vastleggen van een kader voor de vergunning van dergelijke projecten, maar uit de definitie van de stedenbouwkundige vergunning die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is ingesteld, zodat zij niet worden onderworpen aan de door de richtlijn "plannen en programma's" voorgeschreven effectbeoordeling.

1.5. De antwoorden op de algemene opmerkingen van de Raad van State over de geringe omvang van bepaalde handelingen en werken en de niet-relevantie van bepaalde formaliteiten

In haar advies 70.191/4 van 28 oktober 2021 vraagt de AWRS zich af of bepaalde vrijstellingen in overeenstemming zijn met de legislatieve bevoegdheid die aan de regering is verleend krachtens artikel 98, § 2 en 98, § 2/1 van het BWRO.

De AWRS formuleert deze kritiek aan de hand van 10 voorbeelden (blz. 12 tot 17 van het advies). Deze worden hieronder beantwoord, met uitzondering van de opmerkingen over de wegwerkzaamheden (punt 2.2., 6° van het advies), aangezien de betwiste voorwaarde voor deze vrijstelling, die verband houdt met 10 parkeerplaatsen, naar beneden is bijgesteld.

Vrijstellingen van formaliteiten die alleen door een GemSV, BBP of RPA worden opgelegd. Het gaat om punt 2.2, 1° van het AWRS-advies.

De door de AWRS geviseerde bepalingen voorzien enkel in procedurele vrijstellingen. Het is derhalve onjuist te stellen dat het BR voorziet in vrijstellingen van de vergunningsplicht.

Bovendien zijn deze vrijstellingen van advies inmiddels opgenomen in het huidig besluit (artikelen 10, 14, 22, 26, 35/11 en 35/14).

Er wordt benadrukt wordt dat de handelingen en werken waarvoor procedurele vrijstellingen zijn voorzien, overigens in het merendeel van de gevallen niet-afwijkende handelingen en werken zijn en alleen van toepassing zijn indien wordt voldaan aan cumulatieve criteria die de geringe omvang van de werken garanderen (bv. dat het vloeroppervlak waarop de verandering betrekking heeft, kleiner is dan 200 m²), wat garandeert dat er geen reden is voor het handhaven van de formaliteit.

Vrijstelling van formaliteiten op voorwaarde dat het goed niet is gelegen binnen 20 meter van een beschermd goed. Het gaat om punt 2.2., 2° van het advies van de AWRS

De vrijstellingen waarin dit besluit voorziet, combineren de naleving van cumulatieve criteria met betrekking tot de aard en de omvang van de werkzaamheden met de inachtneming van een minimumafstand tot het beschermde goed. Een dergelijke aanpak is duidelijk in overeenstemming met de bevoegdheid die aan de regering is verleend en zorgt ervoor dat er geen (of een aanvaardbare) impact is op het gezicht op en vanuit het beschermde goed. Dit des te meer omdat binnen een afstand van minder dan 20 meter de vrijstellingen niet van toepassing zijn en de voorschriften van de vrijwaringszone, indien die er is, onverkort van toepassing blijven.

Wat betreft de keuze van de voorwaarde van een afstand van minder dan 20 meter tot een beschermd goed, die herhaaldelijk in het wijzigingsbesluit is opgenomen: deze is vastgelegd in overleg met het bestuur bevoegd voor Monumenten en Landschappen. De uitbreiding van deze afstand tot meer dan 20 meter zou, bij gebrek aan een vrijwaringszone, een ongerechtvaardigde beperking van de vrijstellingen inhouden in een ruimer gebied rond beschermde goederen. Bij wijze van voorbeeld: de UNESCO-bufferzones zijn bijvoorbeeld zeer ruim en omvatten voor de Grote Markt quasi de volledige vijfhoek, waardoor in het gehele historische centrum geen enkel gebouw een vrijstelling zou kunnen krijgen.

Daarom is de gebruikelijke grens van 20 meter evenredig met de betrokken werkzaamheden en met de eis dat geen afbreuk mag worden gedaan aan architecturale kwaliteiten, materialen, kleuren van de bekleding enz.

De vrijwaringszones zijn daarentegen zeer divers en hebben een ander doel, dat verband met het gezicht op of vanuit het goed. Ze omschrijven over het algemeen geen straal rond een beschermd goed, maar leggen voor

de aangrenzende gebouwen vooral de nadruk op het uitzicht op de openbare ruimte (wegen), waarbij de binnenterreinen van huizenblokken buiten beschouwing worden gelaten.

Er zij op gewezen dat, bij ontstentenis van een vrijwaringszone, bepaalde regelgevingsinstrumenten reeds voorzien in deze afstand van 20 meter rond een beschermd goed (artikel 3, § 6, van titel VI van de GSV, en artikel 25 van het besluit inzake werken van geringe omvang, dat buiten het bestek van de huidige hervorming valt).

Vrijstellingen voor tijdelijke werken Het gaat om punten 2.2.,3°, 4° en 5° van het advies van de AWRS.

Wat betreft punt 2.2.,3° van het advies:

Het ontwerp is gewijzigd om de verwijzing naar het terugkerende karakter van de activiteiten te schrappen en aldus tegemoet te komen aan de kritiek van de AWRS op de gevolgen van een dergelijke formulering voor het tijdelijke karakter van zulke handelingen en werkzaamheden.

Voor het overige wordt verwezen naar punt 3.1.1. van dit verslag voor wat betreft de redenen waarom erin moet worden voorzien dat voor projecten van tijdelijke bezetting van sociale en/of culturele aard de tijdelijke bezetting jaarlijks kan worden verlengd, dit in tegenstelling tot bij een tijdelijke bezetting die beantwoordt aan een uitzonderlijke behoefte die niet noodzakelijk tegemoet komt aan deze doelstelling van algemeen belang.

Wat betreft punt 2.2.,4° van het advies:

De vrijstelling van de vergunningsplicht zoals bepaald in artikel 2/6, 5° van het besluit, die betrekking heeft op de constructie en plaatsing van elementen ontwikkeld in het kader van onderzoek aan de universiteit of verbonden met niet-universitair hoger onderwijs, is identiek aan de vrijstelling zoals bepaald in artikel 4, 5° van het huidige besluit. Deze vrijstelling wordt gewoon verplaatst naar het nieuwe hoofdstuk betreffende tijdelijke handelingen en werken, dit overeenkomstig de herindeling waarin is voorzien door het wijzigingsbesluit.

De in de artikelen 2/7, 1° en 2° van het besluit bedoelde vrijstellingen zijn procedurele vrijstellingen. Een vergunning van beperkte duur blijft dus nog steeds vereist. Zoals aangegeven in punt 3.1.4. van dit verslag is de periode van drie jaar volgens de regering een maximumperiode om de beoogde handelingen en werken te kunnen beschouwen als "tijdelijk". Deze procedurele formaliteiten kunnen redelijkerwijs worden beschouwd als niet-relevant indien het project beperkt blijft tot zo'n korte periode. Dit des te meer omdat het besluit inzake vergunningen van beperkte duur reeds voorziet in de verplichting om het goed bij het verstrijken van de vergunning te herstellen in zijn oorspronkelijke staat, en omdat indien na afloop van de eerste periode van (afhankelijk van het geval) twee of drie jaar een nieuwe vergunningsaanvraag wordt ingediend, deze aanvraag niet kan worden vrijgesteld van de formaliteiten.

Indien het project na de termijn van twee of drie jaar zou worden voortgezet, zou dat dus niet kunnen zonder dat de formaliteiten inzake advies worden vervuld.

Evenwel, wat betreft de beschermde gedeelten van beschermde goederen, geldt deze beperking van de niet-herhaling van procedurele vrijstellingen niet voor evenementiële decoraties die verband houden met de organisatie van culturele evenementen of festiviteiten, en voor tijdelijke installaties met een sociaal, cultureel, recreatief of evenementieel karakter, zoals bedoeld in het nieuwe artikel 34/9.

Wat betreft punt 2.2.,5° van het advies:

In de eerste plaats moet worden beklemtoond dat de vrijstelling van de vergunningsplicht waarin het besluit voorziet in artikel 2/6, 2°, a), betrekking heeft op een tijdelijke bezetting van sociale en/of culturele aard.

Het is om te waarborgen dat de bezetting wel degelijk beantwoordt aan deze doelstelling van algemeen belang, dat in het besluit als voorwaarde wordt gesteld dat de voorziene tijdelijke bezetting gebeurt door de personen die door het besluit worden aangewezen.

Anders dan de AWRS lijkt te menen, zijn de genoemde bepalingen niet bedoeld om het karakter (van geringe omvang) van de voorgenomen werken te garanderen, maar om te waarborgen dat de door de regering nagestreefde doelstelling van algemeen belang wordt gerespecteerd.

Het karakter van geringe omvang van de werkzaamheden of de niet-relevantie van de adviezen waarvan zij zijn vrijgesteld, wordt gewaarborgd door de andere voorwaarden die aan de vrijstellingen zijn verbonden, te weten (i) een maximale bezettingsduur, (ii) het herstel in oorspronkelijke staat binnen maximaal 30 dagen na het einde van de bezetting, maar in ieder geval vóór het verstrijken van de maximale duur waarvoor de vrijstelling geldt,

(iii) de afwezigheid van gevolgen voor de stabiliteit, en (iv) de afwezigheid van wijzigingen aan het gebouwde volume en het architecturale voorkomen van het gebouw waarop de werkzaamheden betrekking hebben.

Vrijstellingen in verband met de bestemmingswijziging van een gedeelte van een woning om de uitoefening van een vrij beroep mogelijk te maken. Het gaat om punt 2.2.,7° van het advies van de AWRS

De vrijstelling van de vergunningsplicht waarin het besluit voorziet, is reeds opgenomen in artikelen 13 en 35/13 van het huidige besluit betreffende de wijziging van een woning om een beroepsactiviteit mogelijk te maken, indien de voor deze activiteit bestemde vloeroppervlakte minder bedraagt dan 75 m².

Er is nu ook echter voorzien in een tweede mogelijke vrijstelling indien de oppervlakte groter is dan 75 m² en kleiner dan of gelijk aan 200 m², op voorwaarde dat in dit geval de vloeroppervlakte beperkt blijft tot 45% van de totale oppervlakte van de woning.

Zoals vermeld in punt 3.5 van dit verslag is deze tweede mogelijkheid tot vrijstelling in overeenstemming met de vereisten van voorschrift 0.14 van het GBP, waarin is bepaald dat kantoorruimten die voldoen aan deze vloeroppervlakvereiste niet in aanmerking worden genomen in de KaTKo.

De afgifte van een vergunning voor een dergelijke wijziging van het gebruik zou derhalve volkomen irrelevant zijn, aangezien de wijziging van het gebruik niet in aanmerking wordt genomen in de KaTKo.

Vrijstellingen voor werken aan platte daken. Het gaat om punt 2.2.,8° van het advies van de AWRS

Er wordt alleen voorzien in procedurele vrijstellingen en het houden van een openbaar onderzoek blijft verplicht.

Zo zal de uitvoering van een dergelijk project op een plat dak onderworpen blijven aan een onderzoek van de gevolgen ervan voor de goede ruimtelijke ordening, met inbegrip van de visuele impact op en compatibiliteit met de buurt. Die laatste blijft overigens op de hoogte van het project via het openbaar onderzoek en kan zo zijn opmerkingen over de voorgestelde aanleg laten gelden.

Voorts wordt gespecificeerd dat de procedurele vrijstellingen beperkt blijven tot projecten op een plat dak met een oppervlakte van niet meer dan 60 m². Deze voorwaarde voor de toepassing van de vrijstelling waarborgt de kleinschaligheid van de projecten (ze moeten immers noodzakelijkerwijs op deze oppervlakte passen).

Bovendien is aan het besluit een voorwaarde toegevoegd, namelijk dat het goed waarvan het platte dak dat bij de aanleg betrokken is, zich niet binnen een straal van 20 meter van een beschermd goed mag bevinden.

Vrijstelling van het in artikel 207, lid 3, van het BWRO beoogde advies voor beschermde goederen. Het gaat om punt 2.2.,9° van het advies van de AWRS

Artikel 207, § 3 BWRO bepaalt dat het advies van de KCML enkel zal worden ingewonnen indien dit nodig wordt geacht door de overlegcommissie - waarin vertegenwoordigers zetelen van het bestuur van Monumenten en Landschappen (art. 9, § 2, 1°, derde streepje BWRO).

Dit advies blijft bijgevolg gerechtvaardigd voor goederen die in de inventaris zijn opgenomen maar niet zijn beschermd, aangezien het overlegcomité zo nodig het advies van de KCML kan inwinnen om de vergunnende overheid in te lichten over de erfgoedgevolgen van het project.

Het is echter niet gerechtvaardigd een dergelijk advies ook te eisen voor beschermde goederen die automatisch in de inventaris worden ingeschreven.

Immers, artikel 123/2, 3° van het BWRO bepaalt dat een stedenbouwkundige vergunning wordt afgegeven door de gemachtigde ambtenaar Erfgoed "wanneer zij, in haar totaliteit of voor een gedeelte, betrekking heeft op een goed dat, in zijn totaliteit of voor een gedeelte, ingeschreven is op de bewaarlijst of beschermd is of waarvan de procedure tot inschrijving of bescherming lopend is, of de handelingen en werken al dan niet betrekking hebben op de delen van het goed die staan ingeschreven op de bewaarlijst of beschermd zijn, of die het voorwerp uitmaken van een procedure tot inschrijving of bescherming".

De gemachtigde ambtenaar Erfgoed is een ambtenaar die gespecialiseerd is inzake het behoud van onroerend erfgoed, die houder is van een diploma hoger onderwijs of minstens tien jaar beroepservaring heeft inzake onroerend erfgoed, dit overeenkomstig de eisen van de regering in dit verband (art. 5, al. 1 van het BWRO).

Dit betekent dat de overheid die belast is met de afgifte van een vergunning met betrekking op het geheel of een gedeelte van een beschermd onroerend goed, een autoriteit is die is gespecialiseerd in het behoud van erfgoed. Het is derhalve niet relevant om het advies van de KCML in te winnen om deze te informeren over de mogelijke erfgoedevolgen van het project.

De vrijstelling van advies is derhalve volledig gerechtvaardigd in het licht van de doelstellingen van administratieve vereenvoudiging en rationalisatie, die door het besluit worden nagestreefd.

We herinneren er ook aan dat handelingen en werken die aan een beschermd goed kunnen worden toegestaan, worden omkaderd door het beschermingsbesluit.

Procedurale vrijstellingen voor handelingen en werken van natuurgetrouwe restauratie. Het gaat om punt 2.2., 10° van het advies van de AWRS.

Het gaat om een procedurele vrijstelling.

De handelingen en natuurgetrouwe restauratiewerken hebben betrekking op een beschermd goed. De vergunning zal daarom worden afgegeven door de gemachtigde ambtenaar erfgoed (zie hoofdstuk 3.9. van dit verslag). De gemachtigde ambtenaar is derhalve in staat te verzekeren dat het hem voorgelegde verzoek inderdaad betrekking heeft op een historische restauratie in de zin van artikel 1. 24° van het BR, zijnde "*het opknappen volgens de regels van de kunst van een deel of het geheel van een beschermd goed als het erom gaat het te herstellen in een bekende staat daterend van vóór de laatst gekende hedendaagse staat van het goed in kwestie of de betrokken delen ervan, wat eventueel een wijziging van hun huidige aanzicht met zich mee kan brengen*".

De gemachtigde ambtenaar erfgoed is evengoed in staat zich ervan te vergewissen dat de toestand die door de restauratie zal worden bereikt, binnen de werkingssfeer valt van de belangen die worden beschermd volgens artikel 206 van het BWRO.

Onder deze voorwaarden mag de toegestane restauratie geen afbreuk doen aan de erfgoedwaarde van het betrokken goed. De procedurele vrijstellingen zijn derhalve gerechtvaardigd.

1.6. Standstillbeginsel

Aangezien de hervorming van het BWRO en bijgevolg ook die van het besluit "geringe omvang" dat het ten uitvoer legt, een invloed heeft op het leefkader van de burgers, moet ze zich buigen over het naleven van het standstillbeginsel, dat voortvloeit uit het recht op een gezonde leefomgeving, zoals vastgelegd in artikel 23, 4° van de Grondwet.

De Raad van State is van mening dat "*artikel 23, 4° van de Grondwet, dat het recht op de bescherming van een gezonde leefomgeving vastlegt, een standstillverplichting invoert, die zich ertegen verzet dat de bevoegde wetgever het beschermingsniveau dat de toepasselijke wetgeving biedt gevoelig verlaagt zonder dat er hiervoor redenen van algemeen belang zijn. Om een schending van deze standstillverplichting vast te stellen, dient eerst en vooral een gevoelige daling van het beschermingsniveau aangetoond te worden, vervolgens moet het gevoelig karakter van deze achteruitgang worden aangetoond en ten slotte dient aangetoond te worden dat de opgeworpen rechtvaardigingen geen toelaatbare redenen van algemeen belang vormen*" (RvS, nr. 245.927 van 25 oktober 2019; RvS, nr. 229.097 van 11 juli 2014).

Daarnaast moet de naleving van de standstillverplichting op globale wijze beoordeeld worden en niet maatregel per maatregel.

De voorbereidende werken van de ordonnantie van 30 november 2017 tot hervorming van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening en van de ordonnantie van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen en tot wijziging van aanverwante wetgevingen zetten uitdrukkelijk de voornaamste doelstellingen van de door de gewestelijke wetgever aangevangen hervorming uiteen, namelijk de vereenvoudiging en rationalisering van de ruimtelijke ordening (Parl. Doc., A-451/1, zitting 2016/2017, p.1).

Vanuit dit oogpunt, en om op termijn de invoering van een gemengde vergunning - d.w.z. een vergunning die in een enkele toelating de voor een gemengd project vereiste stedenbouwkundige vergunning en milieuvergunning integreert - mogelijk te maken, heeft de wetgever de onderzoekstermijnen van stedenbouwkundige vergunningen omgezet in strakke termijnen.

Met het oog op de twee bovenstaande doelstellingen en de hieronder uiteengezette aanvullende doelstellingen heeft de Regering gebruik gemaakt van haar wetgevende bevoegdheid om de handelingen en werken te bepalen die vrijgesteld zijn van een stedenbouwkundige vergunning, evenals degene waarvoor in de onderzoeksprocedure vrijstelling verleend zou kunnen worden voor een of meerdere procedurele formaliteiten.

Zowel de wetswijziging van het BWRO op het vlak van procedurele vrijstellingen als de invoering van de - voortaan grotere - bevoegdheid van de Regering, vloeien met name voort uit de voorafgaande vaststelling dat de verschillende actoren van de Brusselse stedenbouw dikwijls niet in staat zijn hun specifieke opdracht in optimale omstandigheden te vervullen, aangezien ze zich regelmatig moeten uitspreken over aanvragen of projecten waarvoor hun tussenkomst niet noodzakelijkerwijs gerechtvaardigd is.

Deze vaststelling is te verklaren door meerdere factoren: de dichtheid van de Brusselse bebouwing, de talrijke verordenende voorschriften, het afwijkend karakter van een aanzienlijk aantal projecten, het ontbreken van vrijstellingen voor op de inventaris ingeschreven panden, en bijgevolg de systematische mobilisatie van meerdere instanties die erover moeten waken dat rekening gehouden wordt met de diverse gereguleerde aspecten of beschermde belangen. Daarnaast verleent het zogenaamde besluit "van geringe omvang" dat tegenwoordig van kracht is in het Brussels Gewest niet voor evenveel projecten van geringe omvang vrijstelling voor de stedenbouwkundige vergunning als de gelijkaardige besluiten die van toepassing zijn in het Vlaams en Waals Gewest.

Dit ontwerpbesluit wil dan ook de procedureregels aanpassen in functie van de bijzondere kenmerken van bepaalde projecten, in het algemeen in de zin van een verlichting, binnen de grenzen van de bevoegdheid die het BWRO aan de Regering toekent en met naleving van het standstillbeginsel.

Met betrekking tot het gebruik dat van deze mogelijkheid tot vrijstelling gemaakt wordt, dient eerst en vooral opgemerkt te worden dat de voorgestelde hervorming van het zogenaamde besluit "van geringe omvang" op zich het bestaan van een gevoelige achteruitgang van het recht op bescherming van een gezonde leefomgeving niet aantoot.

De Regering beschikt momenteel immers over feedback die ze niet had op het ogenblik dat het zogenaamde besluit "van geringe omvang" van 13 november 2008 werd goedgekeurd, wat haar toegelaten heeft te bepalen in welke mate de vrijstellingen voor stedenbouwkundige vergunningen en de procedurele vrijstellingen uitgebreid konden worden, gelet op de geringe omvang van handelingen en werken in kwestie en/of hun relevantie.

Zoals hiervoor reeds in herinnering werd gebracht, vloeit het vastleggen van de in dit besluit opgenomen vrijstellingen voort uit het vele overleg tussen Urban en de gemeenten en adviesverlenende instanties die tussenkwamen in het kader van de procedure voor de afgifte van stedenbouwkundige vergunningen.

De goedkeuringsprocedure van dit besluit garandeerde dat er rekening gehouden werd met de feedback van actoren op het terrein en liet de Regering bijgevolg toe zich ervan te vergewissen dat de uitbreiding van bepaalde vrijstellingen waarin dit besluit voorziet niet leidt tot een gevoelige of ongerechtvaardigde achteruitgang van het beschermingsniveau van het leefmilieu en ertoe bijdraagt dat de gewestelijke wetgever en de Regering hun vastgelegde doelstellingen - met name vereenvoudiging, rationalisering, promotie van nieuwe projecten en ondersteuning van de ontwikkeling van socio-economische of milieuvriendelijke activiteiten - kunnen bereiken. Er wordt eveneens op gewezen dat het subsidiariteitsbeginsel het richtsnoer voor de handelingen van de Regering was om de inhoud van elke geplande vrijstelling voor elke specifieke situatie te bepalen.

De hierboven aangehaalde doelstellingen vormen redenen van algemeen belang, die desgevallend rechtvaardigen dat bepaalde procedurele waarborgen die aanvankelijk de bescherming van het leefkader tot doel hadden in bepaalde situaties een gevoelige achteruitgang kennen. De strikte voorwaarden en doelstellingen waaraan deze vrijstellingen onderworpen zijn, hebben echter tot doel te vermijden dat de ingevoerde procedurele verlichting een goede ruimtelijke ordening in de weg staat. Daarnaast moet de hervorming het globaal beheer van de politie voor ruimtelijke ordening en stedenbouw efficiënter en relevanter maken op het Brussels grondgebied.

Doordat dit besluit het subsidiariteitsbeginsel in het bestuurlijk handelen vastlegt, laat het de administratie en de adviesorganen toe hun middelen beter te beheren, aangezien hun acties niet langer belemmerd zullen worden door formaliteiten die in bepaalde gevallen op basis van ervaring op het terrein niet relevant geacht worden.

Deze rationalisering van de procedures voor de afgifte van vergunningen zal bijgevolg leiden tot een grotere beschikbaarheid van de diensten voor het beheer van de aanvragen voor een stedenbouwkundige vergunning, wat zich zal uiten in kwalitatief hoogstaandere en meer leesbare beslissingen tot toekenning of weigering van een stedenbouwkundige vergunning.

Deze globaal beoordeelde verbetering van het beslissingsproces, gekoppeld aan de naleving van de door het nieuwe BWRO ingevoerde strakke termijnen, garandeert een efficiëntere en meer kwalitatieve ruimtelijke ordening en stedenbouwkundige ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en bijgevolg een hoger beschermingsniveau van het leefmilieu. De hervorming wil eveneens bepaalde sociale of economische activiteiten gemakkelijker invoerbaar maken, als hun doel en hun kenmerken dit rechtvaardigen en het gewestelijk leefmilieu niet aantasten.

1.7. De bescherming van het erfgoed.

Erfgoed ademt geschiedenis uit en is een onschatbare bron van rijkdom voor toekomstige generaties. Het is dus belangrijk dat het bewaard blijft.

Artikel 206, lid 1, 2° van het BWRO omschrijft de term behoud als volgt "*het geheel van de maatregelen gericht op het identificeren, de studie, de bewaring, de vrijwaring, de bescherming, het onderhoud, het beheer, de restauratie, het verstevigen, de herbestemming en het tot zijn recht doen komen van het onroerende erfgoed, teneinde het te integreren in het hedendaagse leven en het te behouden in een passende omgeving*".

Het behoud van het erfgoed dient dus op geïntegreerde wijze te gebeuren, rekening houdend met de evolutie van de maatschappij en haar behoeften.

Dit is het doel van dit besluit: bepaalde handelingen en werken met betrekking tot een beschermd goed zullen meerdere vrijstellingen kunnen genieten om zo de procedure voor de afgifte van een stedenbouwkundige vergunning te verlichten. In de meeste gevallen zal een stedenbouwkundige vergunning echter toch vereist blijven om het bestuur bevoegd voor het erfgoed en de deskundige en gespecialiseerde werknemers die er deel van uitmaken in staat te stellen de geplande werken te controleren.

Een dergelijke benadering is geen achteruitgang van het wetgevend kader op het vlak van bescherming van het Brussels erfgoed. In tegendeel, ze maakt deze bescherming gemakkelijker want sneller en efficiënter.

De handelingen en werken die in dit ontwerpbesluit vrijgesteld worden van een stedenbouwkundige vergunning zijn, gelet op hun omvang, niet van dien aard dat ze de erfgoedwaarde van panden aantasten. De meeste van deze vrijstellingen werden ingevoerd door het besluit van 7 april 2011, tot wijziging van het besluit van 13 november 2008.

Het ontwerpbesluit bepaalt eveneens dat bepaalde handelingen en werken die betrekking hebben op goederen ingeschreven op de inventaris vrijgesteld zijn van het advies van de overlegcommissie en bijgevolg ook van een eventueel advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (cf. art. 207, § 3 van het BWRO). De bescherming van hun erfgoedkundige waarde moet dus gebeuren op het niveau van de gemeente en haar beleid ter bescherming van het erfgoed.

Deze vrijstelling van het advies van de overlegcommissie en van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML) kadert binnen de doelstellingen van vereenvoudiging en rationalisering die de wetgever nastreeft. In toepassing van artikel 207, § 3 van het BWRO zouden zonder de invoering van een dergelijke vrijstelling immers alle aanvragen voor een stedenbouwkundige vergunning die betrekking hebben op een op de inventaris ingeschreven goed onderworpen zijn aan het advies van de overlegcommissie, wat vele Brusselse actoren betreurd hebben.

Hetzelfde geldt voor de vrijstelling met betrekking tot het advies van de overlegcommissie en de KCML, dat in toepassing van artikel 237 van het BWRO vereist is voor niet-beschermd goederen in een vrijwaringszone, aangezien de in dit artikel vastgelegde formaliteiten enkel gerechtvaardigd zijn als het risico bestaat op aantasting van de uitzichten op en vanaf het goed dat tot het onroerend erfgoed behoort en dit risico vermeden wordt in de specifieke omstandigheden omschreven in het zogenaamde besluit "van geringe omvang" of als voldaan is aan bepaalde objectieve voorwaarden.

Met betrekking tot de vrijstellingen van het advies van de KCML, is het nagestreefde doel dat deze instantie niet langer geraadpleegd wordt als dit niet relevant is, ofwel omdat de geplande handelingen en werken niet van dien aard zijn dat ze beschermde belangen aantasten (vrijstelling van een stedenbouwkundige vergunning) of omdat ze van zeer geringe omvang zijn, ofwel omdat, gelet op het subsidiariteitsbeginsel, de specialisatie van de werknemers van het Bestuur bevoegd voor Monumenten en Landschappen en de volledigheid van de dossiers voor vergunningsaanvragen, met de nodige documenten om de restauratietechnieken en de gebruikte materialen te controleren, de vrijstelling rechtvaardigen.

1.8. Afwijkende vrijstellingen

In haar advies van 28 oktober 2021 over het ontwerpbesluit dat in tweede lezing werd aangenomen, merkt de AWRS op dat verschillende bepalingen van het ontwerpbesluit (en met name ontwerpartikel 21/1 en ontwerp artikelen 29 en 30/2) bepalen dat "*bepaalde handelingen en werken die betrekking hebben op goederen waarvoor geen beschermingsmaatregelen gelden, zijn vrijgesteld van de vergunningsplicht, zelfs indien het gaat om afwijkingen van (afhankelijk van het geval) een bestemmingsplan, een stedenbouwkundige verordening, een bouwreglement en de regelgevende bepalingen van een plan van aanleg, van een gewestelijk mobiliteitsplan of van een gemeentelijk mobiliteitsplan, van een reglement betreffende achteruitbouwstroken of van een verkavelingsvergunning*".

De AWRS is van mening dat dergelijke vrijstellingen niet zijn toegestaan, dit op grond van volgende redenering:

"Daaruit volgt dat volgens de regeling van het BWRO bepaalde handelingen en werken kunnen worden toegestaan, zelfs als die afwijken van een bijzonder bestemmingsplan, van een verkavelingsvergunning, van een stedenbouwkundige verordening, van een bouwverordening, van een verordening betreffende de achteruitbouwstroken, van de verordenende voorschriften van het specifieke gedeelte van het gewestelijk mobiliteitsplan of nog van de verordenende voorschriften van de gemeentelijke mobiliteitsplannen. Het toestaan van die afwijkingen vooronderstelt echter dat, naargelang van het geval, bepaalde vormvereisten of bepaalde grondvoorwaarden vervuld zijn; dat alles impliceert dat de bevoegde overheid een uitdrukkelijke en met redenen omklede beslissing neemt om de afwijking in kwestie toe te staan.

Bijgevolg, en aangezien de voornoemde wettelijke bepalingen een uitdrukkelijke met bijzondere redenen omklede beslissing vereisen, begrijpt de afdeling Wetgeving niet hoe men handelingen en werken die afwijken van verordenende bepalingen zoals die welke hierboven zijn opgesomd, zou kunnen beschouwen als "van geringe omvang", noch hoe men het vereisen van een vergunning zou kunnen beschouwen als niet-relevant voor dergelijke handelingen en werken. De afdeling Wetgeving begrijpt met andere woorden niet hoe de bepalingen van het BWRO die de regering toestaan bepaalde handelingen en werken vrij te stellen van stedenbouwkundige vergunning, aldus zouden kunnen worden begrepen dat ze de regering ook toestaan daarbij af te wijken van de specifieke regeling dat een uitdrukkelijke en met bijzondere redenen omklede beslissing nodig is voor de handelingen en werken die van de voornoemde verordenende bepalingen afwijken. Dat geldt a fortiori ook voor de handelingen en werken die, in weerwil van artikel 126 van het BWRO, afwijken van verordenende bepalingen, zoals het verordenende luik van een richtplan van aanleg."

"De vrijstellingen van het advies van de overlegcommissie, van het openbaar onderzoek en van het advies van de gemachtigde ambtenaar, voorzien niettegenstaande het feit dat de betreffende handelingen en werken een afwijking impliceren van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, doen geen afbreuk aan en stellen niet vrij van de toepassing van artikel 126, § 10, van het BWRO."

Anderzijds handhaaft het ontwerpbesluit de procedurele vrijstellingen ten gunste van bepaalde afwijkende handelingen en werken, met dien verstande dat de door het BWRO procedurele formaliteiten die voorafgaan aan het toekennen van de afwijking, volledig van toepassing blijven (met name de instemming van de gemachtigde ambtenaar of het met eenparigheid van stemmen uitgebracht gunstig advies van de

overlegcommissie). Artikel 2/3 wordt in die zin ingevoegd in het besluit van 13 november 2008 om uitdrukkelijk te bepalen dat "de vrijstellingen van het advies van de overlegcommissie, van het openbaar onderzoek en van het advies van de gemachtigde ambtenaar waarin is voorzien niettegenstaande het feit dat de betrokken handelingen en werken een afwijking inhouden van een bestemmingsplan, van een stedenbouwkundige verordening of van een verkavelingsvergunning, doen geen afbreuk aan of stellen niet vrij van de toepassing van artikel 126, § 10, van het BWRO.

1.9. De uitsluiting van de bijlagen A en B van het BWRO

De handelingen en werken opgenomen in bijlagen A en B van het BWRO moeten worden onderworpen aan een effectenbeoordeling, overeenkomstig de Europese wetgeving in deze. Deze handelingen en werken kunnen dus niet worden vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning, in elk geval niet door een regeringsbesluit, aangezien een dergelijke vrijstelling een overtreding van de Europese normen zou inhouden. In antwoord op de suggestie in het advies van de AWRS van 28 oktober 2021 (blz. 19/54) wordt in het in derde lezing aangenomen ontwerpbesluit in algemene bewoordingen gesteld dat de lijst van vrijstellingen in de titels II en III niet van toepassing is op de handelingen en werken die zijn opgenomen in bijlagen A en B van het BWRO.

2. Nieuwe gemeenschappelijke bepalingen

Dit besluit staat vrijstellingen van stedenbouwkundige vergunning toe voor bepaalde tijdelijke handelingen en werken. Bij afloop van de termijn vermeld als voorwaarde voor de toekenning van de vrijstelling, zal een stedenbouwkundige vergunning vereist zijn om de uitgevoerde handelingen en werken te kunnen voortzetten.

Het besluit legt voortaan een verplichting tot kennisgeving voorafgaand aan de uitvoering van de handelingen en werken op. Deze is vereist om de volgende redenen:

- om de overheden in staat te stellen de naleving te controleren van de termijnen gedurende dewelke de vrijstelling van vergunning is verleend;
- om de gemeente op de hoogte te houden van tijdelijke handelingen en werken die op haar grondgebied plaatsvinden;
- teneinde de gemeente en haar burgemeester een redelijke termijn te gunnen om na te gaan of voor de geplande handelingen en werken een veiligheidsattest moet worden afgeleverd door de DBDMH, dat door de burgemeester moet worden aangevraagd op grond van zijn bevoegdheid inzake veiligheid die voortvloeit uit artikel 135 van de nieuwe gemeentewet.

Concreet is de uitvoerder van de handelingen en werken verplicht om de aanvangsdatum van de van een stedenbouwkundige vergunning vrijgestelde handelingen en werken uiterlijk 60 dagen vóór het begin van deze handelingen en werken te melden via het formulier dat daartoe op het gewestelijk geautomatiseerd platform (<https://mypermit.urban.brussels/home>) beschikbaar is. Zodra de informatie over deze tijdelijke handelingen en werken is ingevoerd, zal ze ook worden opgenomen op de gewestelijke website <https://openpermits.brussels/>.

Artikel 2/1, lid 2, stelt bovendien dat "het vervullen van deze formaliteit impliceert niet dat de overheden erkennen dat aan de voorwaarden voor het verlenen van vrijstelling van de bouwvergunning is voldaan".

Voor de nieuwe artikelen 2/3 en 2/4 wordt verwezen naar de algemene opmerkingen 1.4.14, 1.8 en 1.9 hierboven.

Ter herinnering: wanneer handelingen en werken zijn vrijgesteld van de verplichting tot het voorafgaandelijk verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning, is deze vrijstelling niet afhankelijk van het niet-repetitieve karakter van deze handelingen en werken, maar van de inachtneming van de bij de uitvoering ervan voorgeschreven voorwaarden. Wat betreft de procedurele vrijstellingen die in het kader van een vergunning van toepassing kunnen zijn, is in het huidige ontwerp evenwel voorzien in een beperking van de herhaling van

dergelijke vrijstellingen in het kader van bepaalde tijdelijke handelingen en werken. Zijn uitgesloten van deze beperking van niet-herhaling: evenementiële decoraties die verband houden met de organisatie van culturele evenementen of festiviteiten en tijdelijke installaties voor sociale, culturele of recreatieve evenementen, zoals bedoeld in het nieuwe artikel 34/9 (zie hierboven, punt 1.5).

Overigens moet, overeenkomstig de vaste rechtspraak van de Raad van State, wanneer een begrip niet is gedefinieerd in het kader van dit besluit, worden uitgegaan van de gangbare betekenis ervan.

3. Vrijstellingen

3.1. Tijdelijke handelingen en werken

Heel deze categorie tijdelijke handelingen en werken dient in samenhang gelezen te worden met het besluit betreffende de stedenbouwkundige vergunningen van beperkte duur (dat gelijktijdig gewijzigd wordt en tezelfdertijd als dit besluit in werking zal treden). Als de geplande projecten geen vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning genieten, moet in principe een stedenbouwkundige vergunning van beperkte duur worden afgeleverd, zelfs als er procedurele vrijstellingen toegepast kunnen worden.

Artikel 5 van het besluit betreffende de stedenbouwkundige vergunningen van beperkte duur bepaalt dat "*De handelingen en werken waarvoor een vergunning van beperkte duur bekomen werd, kunnen het voorwerp zijn van een nieuwe vergunning van beperkte duur.*"

In het geval dat handelingen en werken het voorwerp uitmaken van een nieuwe stedenbouwkundige vergunning van beperkte duur, bepaalt artikel 2/7 van het besluit betreffende werken van geringe omvang, zoals gewijzigd door het huidige besluit, in zijn tweede lid: "*Wanneer de handelingen en werken bedoeld in dit artikel het voorwerp uitmaken van een stedenbouwkundige vergunning van beperkte duur overeenkomstig het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 10 maart 2022 betreffende de stedenbouwkundige vergunningen van beperkte duur, kunnen zij enkel vrijstellingen genieten voor de eerste stedenbouwkundige vergunning van beperkte duur die voor de geplande handelingen en werken wordt aangevraagd en afgeleverd.*"

Zoals hierboven reeds uitgelegd voor de beschermde delen van beschermde goederen, zijn van deze beperking van niet-herhaling uitgesloten: evenementiële decoraties die verband houden met de organisatie van culturele evenementen of festiviteiten, en tijdelijke sociale, culturele, recreatieve of evenementenfaciliteiten zoals bedoeld in het nieuwe artikel 34/9 (zie hierboven, punt 1.5).

Het regeerakkoord 2019-2024 bepaalt dat:

- P. 90: "*De Regering zal alle mogelijkheden van het grondgebied benutten, onder meer door tijdelijk beschikbare terreinen te bestemmen tot tijdelijke openbare of groene ruimten. Ze zal ijveren voor een sterkere culturele expressie in de openbare ruimte, ook de tijdelijke openbare ruimten. Via de uitvoering van het lichtplan zal zij zorgen voor een betere verlichting van de openbare ruimte en de gevels. Algemeen genomen zal de Regering systematisch overwegen om de gebouwen die zij aankoopt een tijdelijke gebruiksbestemming te geven in afwachting van de vormgeving van een project. Het Gewest zal niet-winstgevende initiatieven ondersteunen en een proactieve communicatie verzorgen.*";
- P. 57: "*Voor de Regering is het noodzakelijk om over te stappen van een lineair economisch model naar een circulair economisch model. Niet alleen om tegemoet te komen aan eisen rond milieu en grondstoffenbeheer, maar ook de opportuniteiten te valoriseren die zich aandienen voor nieuwe sectoren die zorgen voor niet-delokaliseerbare jobs. Deze ontwikkeling vereist de toepassing van een coherente visie en strategie voor de versterking van de circulaire economie te en de integratie ervan in de gewestelijke beleidsvoering (rond economie, werk en opleiding, R&I, leefmilieu, ruimtelijke ordening, afvalbeheer, enz.) en daarbij wisselwerkingen te bevorderen en de verschillende stakeholders en initiatieven op dit gebied te coördineren.*"

Dit besluit wil een antwoord bieden op het politiek streven zoals dit tot uiting komt in het voormeld regeerakkoord.

Daarnaast neemt het bestuur belast met stedenbouw sinds november 2018 actief deel aan de werkgroep ingericht door de CiReDe (Circular Regulation Deal), voortvloeiend uit het GPCE (Gewestelijk programma voor circulaire economie), over het thema tijdelijk gebruik. Deze werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de openbare sector actief in de omkadering van projecten betreffende tijdelijk gebruik (Urban, Perspective, de MSI, Citydev, ...).

Projecten van tijdelijk gebruik bevorderen de circulaire economie op het Brussels grondgebied omdat ze toelaten ongebruikte gebouwen of terreinen te gebruiken en mogelijkheden creëren voor nieuwe banenscheppende sectoren.

De modaliteiten en voorwaarden die toelaten vrijstellingen van vergunning of procedurele vrijstellingen te genieten voor projecten van tijdelijk gebruik zijn dus eveneens het resultaat van de denkoefeningen binnen deze werkgroep.

Het herstel in zijn oorspronkelijke staat van een goed na een tijdelijke bezetting moet in ieder geval plaatsvinden vóór het verstrijken van de maximumtermijn waarvoor de vrijstelling van vergunning geldt.

3.1.1. Maximaal zes maanden

- **De aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen tijdelijke wijziging van bestemming of gebruik van een gebouw of een deel ervan, met of zonder werken, om de verwezenlijking mogelijk te maken van een project van tijdelijke bezetting met sociaal en/of cultureel karakter, of dat een antwoord biedt op een uitzonderlijke behoefte, en minder dan zes maanden duurt (artikel 2/6, 1°, a) en 2°, a), artikel 34/5, 1°, a) et 2°, a) van het besluit).**

Commentaar: hieronder vallen enkel de wijzigingen van bestemming/gebruik, met of zonder werken, aangezien de plaatsing van **installaties met sociaal of cultureel karakter van minder dan zes maanden de vrijstelling kan genieten die is vastgelegd in artikelen 2/6, 1°, b) en 2°, b) et 34/5, 1°, b) en 2°, b) van het besluit betreffende werken van geringe omvang** zoals gewijzigd bij dit besluit.

De vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning is onderworpen aan de volgende voorwaarden:

- De tijdelijke handelingen en werken voor de verwezenlijking van een project van tijdelijk gebruik met sociaal en/of cultureel karakter duren maximaal 6 maanden per jaar;
- De tijdelijke handelingen en werken voor de verwezenlijking van een project van tijdelijk gebruik dat een antwoord biedt op een uitzonderlijke behoefte duren maximaal 6 maanden per kalenderjaar;

Commentaar: de termijn van 6 maanden die de vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning rechtvaardigt, komt overeen met de maximumtermijn die nodig is om een beslissing te krijgen met betrekking tot de vergunningsaanvraag, minstens in eerste aanleg, gelet op de strakke termijnen ingevoerd in het BWRO door de ordonnantie van 30 november 2017.

Bijgevolg kan een projectleider die een "light" aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning wil indienen, zoals bedoeld in artikel 2/7, 2° van het besluit van geringe omvang, zoals gewijzigd door dit besluit, voor een tijdelijk gebruik van minder dan drie jaar, de ruimtes reeds betrekken gedurende zes maanden, in afwachting dat hij zijn stedenbouwkundige vergunning bekomt, voor zover zijn project voldoet aan de voorwaarden vastgelegd in artikelen 2/6, 1° en 2° van het besluit van geringe omvang, zoals gewijzigd door dit besluit.

Waar het gebruik gedurende 6 maanden van terugkerende aard kan zijn in het geval van de verwezenlijking van een project van tijdelijke bezetting met een sociaal en/of cultureel karakter, is dit niet het geval voor de verwezenlijking van een project dat een antwoord biedt op een uitzonderlijke behoefte. Aangezien dit project een antwoord biedt op een **uitzonderlijke** behoefte is een jaarlijkse herhaling ervan immers niet te rechtvaardigen.

Het goed wordt teruggebracht naar zijn oorspronkelijke bestemming moet het goed uiterlijk 30 dagen na het einde van de tijdelijke handelingen en werken en in ieder geval vóór het verstrijken van de periode van zes maanden in zijn oorspronkelijke staat worden teruggebracht;

- Indien zij gepaard gaan met werken, mogen ze geen stabiliteitswerken inhouden en leiden ze niet tot een wijziging van het gebouwde volume en evenmin van het architecturale aanzicht van het gebouw;
- De handelingen en werken hebben geen betrekking op reclame-inrichtingen en uithangborden.
- Met uitzondering van de handelingen en werken die een antwoord bieden op een uitzonderlijke behoefte, worden de handelingen en werken uitgevoerd door een van de volgende personen:
 1. een publiekrechtelijke rechtspersoon of een beheerder/operator aangesteld door een publiekrechtelijke rechtspersoon in het kader van de uitvoering van zijn opdrachten;
 2. alle instellingen bevoegd inzake huisvesting in de zin van artikel 2, 9° van de Brusselse Huisvestingscode of openbaar vastgoedbeheerders in de zin van artikel 2, 4° van de Brusselse Huisvestingscode om de taken uit te voeren die hen door deze Code worden toevertrouwd;
 3. elke andere persoon die door een publiekrechtelijk rechtspersoon gesubsidieerd wordt of beschikt over een erkenning uitgaande van een publiekrechtelijke rechtspersoon om het project uit te voeren dat beantwoordt aan voormelde voorwaarden en aan de voorwaarden vermeld in de artikels met betrekking tot de vrijstellingen.

Commentaar: dit besluit heeft tot doel een bepaald type "tijdelijk gebruik" vrij te stellen van een stedenbouwkundige vergunning, met name tijdelijk gebruik met een sociaal en/of cultureel karakter of gebruik dat beantwoordt aan een uitzonderlijke behoefte.

Het nieuwe begrip "project van tijdelijk gebruik dat een antwoord biedt op een uitzonderlijke behoefte" wordt als volgt omschreven: "*project dat tijdelijke handelingen en werken inhoudt met betrekking tot voorzieningen van collectief belang of openbare dienst, met als doel een antwoord te bieden op een nood- of crisissituatie of op uitzonderlijke behoeften, opgestart door een publiekrechtelijke rechtspersoon*".

Net zoals de rest van de wereld kampt België sinds 2020 met een uitzonderlijke gezondheids crisis als gevolg van COVID-19, waarbij aangepaste noodmaatregelen moeten worden getroffen om de bescherming van de burgers en het algemeen belang te waarborgen.

Gelet op dit type situaties bleek het belangrijk te voorzien in normen die een bepaalde soepelheid toelaten in de handelingen van publiekrechtelijke rechtspersonen vanuit een stedenbouwkundig oogpunt.

Dit soort vrijstelling zal niet beperkt worden tot situaties van medische aard, ook al moet ze restrictief geïnterpreteerd worden. Er kunnen zich andere hypothesen voordoen, die momenteel misschien nog onbekend zijn, maar een uitzonderlijk karakter vertonen en een zekere omvang hebben.

Enkel "tijdelijk gebruik", opgestart door personen die bepaalde doelstellingen en bepaalde doeleinden nastreven, kan de vrijstellingen van een stedenbouwkundige vergunning vastgelegd in het besluit genieten. Het criterium van de subsidie of de erkenning laat toe het al dan niet toekennen van de gevraagde vrijstellingen te objectiveren.

- **De wijziging van bestemming of gebruik van een gebouw of een deel ervan, met of zonder werken, onderworpen aan een stedenbouwkundige vergunning, met het oog op het garanderen van de opvang van daklozen gedurende minder dan 6 maanden (artikel 2/6, 2°, c) en artikel 34/5, 2°, c) van het besluit).**

Commentaar: enkel de wijzigingen van bestemming/gebruik, met of zonder werken, vallen hieronder.

Het ontwerpbesluit beoogt de invoering te bevorderen van opvangstructuren voor daklozen voor een periode van maximaal 6 maanden per jaar, dus om de winterperiode te dekken.

Deze opvang moet gratis zijn en opgestart worden, voor de opvang van daklozen door een gebruiker die beschikt over de erkenning of de voorlopige toelating die nodig is om de diensten te verlenen zoals bedoeld in artikel 2, 3°, 4° en 5° van de ordonnantie van 14 juni 2018 betreffende de noodhulp aan en de inschakeling van daklozen.

De doelstelling van deze voorwaarden is te vermijden dat huisjesmelkers hun handelingen kunnen rechtvaardigen door te stellen dat ze achtergestelde personen opvangen in ruil voor een lage huur.

- **Tijdelijke installaties met sociaal, cultureel, recreatief of evenementieel karakter of die toelaten een project te verwezenlijken van tijdelijke bezetting van minder dan 6 maanden (artikel 2/6, 2°, b) en 34/5, 2°, b) van het besluit).**

Commentaar: de vrijstellingen vermeld in deze rubriek bestonden al, maar werden lichtjes gewijzigd (duur van de installatie, deze installaties moeten niet noodzakelijkerwijs plaatsvinden "op een terrein", etc.).

Deze vrijstelling heeft betrekking op alle plaatsingen van installaties voor zover deze beantwoorden aan het "karakter" waarop de vrijstelling betrekking heeft: sociaal, cultureel, recreatief of evenementieel, in de gebruikelijke betekenis van deze begrippen.

Bovendien wordt voortaan uitdrukkelijk voorzien dat de plaatsing van deze installaties niet in Natura 2000-gebied mag gebeuren. De doelstelling is om het behoud van de biologische en esthetische kwaliteiten van dergelijke gebieden te waarborgen.

Voor de beschermde delen van de beschermde goederen worden restrictievere voorwaarden gesteld om aanspraak te kunnen maken op een vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning (artikel 34/8, 1° van het besluit) of op procedurele vrijstellingen (artikel 34/9, eerste lid, 4° van het besluit).

- **Versieringen ter gelegenheid van evenementen, van evenementen of festiviteiten, van maximaal 3 maanden.**

Commentaar: de in deze rubriek vermelde vrijstellingen bestonden al (vroeger artikel 4, 2° van het besluit).

3.1.2. Maximaal een jaar

- **De tijdelijke bestemmings- of gebruikswijziging van een volledig gebouw of een deel ervan die onderworpen is aan een stedenbouwkundige vergunning, met of zonder werken, om de gratis dag- en/of nachtopvang van aanvragers van internationale bescherming mogelijk te maken (artikelen 2/6, 3° en 34/5, 3° van het besluit).**

Commentaar: hier worden alleen wijzigingen van bestemming/gebruik, met of zonder werken, beoogd.

- **Het plaatsen van installaties in een museum of een andere tentoonstellingsruimte in het kader van tentoonstellingen die niet langer dan een jaar duren (artikelen 34/5, 4° en 34/8, 2° van het besluit).**

Commentaar: de in deze rubrieken vermelde vrijstellingen bestonden al.

- **Versieringen aan de buitenkant (artikelen 34/5, 5° en 34/8, 3° van het besluit).**

Commentaar: de in deze rubrieken vermelde vrijstellingen bestonden al.

3.1.3. Maximaal twee jaar

Een vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning voor de plaatsing van mobiele installaties die gebruikt kunnen worden voor permanente en niet-recreatieve bewoning door een of meer personen die rondtrekkend of semirondtrekkend leven bleek niet overweegbaar aangezien de bevoegde overheid een minimumcontrole moet kunnen uitvoeren op de bewoonbaarheid ervan en op de context waarin deze installaties ingeplant worden.

Aangezien dit soort habitat gekenmerkt wordt door zijn mobiliteit, kunnen er procedurele vrijstellingen verleend worden voor de plaatsing op een terrein op voorwaarde dat deze plaatsing beperkt is in de tijd (artikelen 2/7,

eerste lid, 1°, 34/6, eerste lid, 1° en 34/9, eerste lid, 1° van het besluit). In dit kader wordt voorzien in samenhang met het besluit met betrekking tot vergunningen van beperkte duur.

3.1.4. Maximaal drie jaar

- **De tijdelijke handelingen en werken nodig voor de verwezenlijking van een project van tijdelijke bezetting, van maximaal drie jaar (artikel 2/7, eerste lid, 2° van het besluit).**

Dit betreft alle handelingen en werken die aanvankelijk onderworpen waren aan een stedenbouwkundige vergunning op grond van artikel 98, § 1, van het BWRO, die noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van het project van tijdelijk gebruik (verandering van bestemming/gebruik, plaatsing van vaste installaties, werken binneninrichting). In tegenstelling tot de vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning vastgelegd in artikels 2/6, 1°, a), 2°, a) en 3° van het besluit van geringe omvang, zoals gewijzigd door dit besluit heeft deze vrijstelling betrekking op alle soorten tijdelijk gebruik, ongeacht hun doel.

De handelingen en werken moeten voldoen aan bepaalde voorwaarden opdat de procedurele vrijstellingen toegepast zouden kunnen worden. Deze voorwaarden zijn op zich identiek aan degene vastgelegd in artikels 2/6, 1°, a), 2°, a) en 3° van het besluit van geringe omvang, zoals gewijzigd door dit besluit., met uitzondering van:

- De hoedanigheid van de houder van het project van tijdelijke bezetting: voor artikel 2/7, eerste lid, 2°, (en voor de goederen die het voorwerp uitmaken van een beschermingsmaatregel, de artikelen 34/6, eerste lid, 2° 34/9, eerste lid, 2°) kan elke persoon aanspraak maken op de in dit artikel vastgelegde vrijstellingen;
- De duur van de tijdelijke handelingen en werken: deze duren maximaal drie jaar vanaf de kennisgeving van de stedenbouwkundige vergunning of vanaf de datum vermeld op deze vergunning (procedurele vrijstellingen kunnen slechts een keer hernieuwd worden in het kader van de afgifte van de tweede vergunning van de beperkte duur). De in dit kader afgeleverde vergunning is een vergunning van beperkte duur. In het nieuwe besluit zijn nieuwe rubrieken toegevoegd betreffende vergunningen van beperkte duur (rubrieken 2.2 en 2.3).
- Het herstel van het goed in zijn oorspronkelijke staat: het besluit betreffende werken van geringe omvang bepaalt niets over het herstel in zijn oorspronkelijke staat; immers: aangezien de afgeleverde vergunning een vergunning van beperkte duur zal zijn, legt het besluit met betrekking tot vergunningen van beperkte duur reeds de verplichting tot herstel in de oorspronkelijke staat vast.

Volgens de Regering is de periode van drie jaar een maximum om de beoogde handelingen en werken als "tijdelijk" te kunnen beschouwen, vooral omdat de voorgestelde procedurele vrijstellingen belangrijk zijn: vrijstelling van advies van de KCML, vrijstelling van speciale maatregelen van openbaarmaking, vrijstelling van advies van de gedelegeerde ambtenaar of van de gemeente. Indien het project voor tijdelijk gebruik langer dan drie jaar duurt, kan een nieuwe stedenbouwkundige vergunning van beperkte duur worden aangevraagd. Niettemin zullen in het kader van deze tweede in de tijd beperkte stedenbouwkundige vergunning de procedurele vrijstellingen waarin is voorzien in het besluit van werken van geringe omvang niet langer van toepassing zijn, overeenkomstig artikel 2/7, lid 2, van het besluit; dit met name om de omwonenden in staat te stellen een standpunt in te nemen over de verlenging van de tijdelijke bezetting.

Deze beperking is niet van toepassing op evenementiële decoraties die verband houden met de organisatie van culturele evenementen of festiviteiten en evenmin op tijdelijke installaties voor sociale, culturele en recreatieve of evenementen voor de beschermde delen van beschermde goederen, zoals bedoeld in het nieuwe artikel 34/9 (zie hierboven, punt 1.5).

3.1.5. Maximaal vijf jaar

- **Tijdelijke constructies van het "modulaire" type bestemd voor gewestelijke sociale woningen.**

Commentaar: de onder deze rubriek genoemde procedurele vrijstellingen bestonden reeds (artikelen 4/1 van het vroegere besluit, 34/7, 34/10 van het besluit).

- **De constructie en plaatsing van elementen die worden ontwikkeld in het kader van universitair onderzoek of in verband met niet-universitair hoger onderwijs, voor maximaal vijf jaar.**

Commentaar: deze vrijstelling van vergunning bestond reeds (artikel 4, 5° van het vroegere besluit). Ze werd gewoonweg verplaatst naar het nieuwe hoofdstuk over tijdelijke handelingen en werken, dit in lijn met de herindeling waarin het wijzigingsbesluit voorziet (zie hierboven, punt 1.5).

3.2. Werven

Tijdelijke handelingen en werken die nodig zijn voor de uitvoering van een werf zijn ofwel vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning, mits ze voldoen aan bepaalde voorwaarden, ofwel zijn ze vrijgesteld van talrijke procedurele handelingen, als ze niet voldoen aan de voorwaarden voor vrijstelling van vergunning.

Daarnaast worden er vele procedurele vrijstellingen toegekend voor de plaatsing van modulaire en/of lichte vaste installaties, met als doel een activiteit voort te zetten in een gebouw dat het voorwerp uitmaakt van werken, tijdens de volledige duur van de werf.

Een andere nieuwigheid betreft uithangborden en reclame op afsluitingen of werfdekzeilen. Als de werf minder dan zes maanden duurt, is de plaatsing van deze uithangborden/reclame vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning. Als de werf meer dan zes maanden duurt, geniet een dergelijke plaatsing talrijke procedurele vrijstellingen. Deze vrijstellingen zijn slechts van toepassing indien de reclame of het uithangbord betrekking heeft op het stedenbouwkundig project dat lopende is op het perceel of verband houdt met de culturele activiteit of de activiteit van openbaar belang van het gebouw waar de werken plaatsvinden.

Ten slotte wordt een nieuwe vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning (of van procedurele vrijstellingen voor de beschermde delen van een beschermd goed) ingevoerd voor het "*graven van putten, gedurende minder dan 1 maand, om de infiltratiecapaciteit van het regenwater in de bodem te testen, mits deze uitgravingen het bodemreliëf met niet meer dan 50 cm wijzigen en de bodem in zijn vorige staat wordt hersteld aan het einde van de test*".

3.3. Handelingen en werken aan wegen

De memorie van toelichting van de ordonnantie van 30 november 2017 tot hervorming van het BWRO voorziet dat:

"Voor zover als nodig wordt eraan herinnerd dat de schrapping van deze bepalingen niet als gevolg heeft dat de handelingen en werken aan wegen die vrijgesteld zijn van een stedenbouwkundige vergunning ook worden vrijgesteld van de verplichting om in overeenstemming te zijn met het Gewestelijk Mobiliteitsplan.

De bepalingen van het Gewestelijk Mobiliteitsplan die een regelgevende waarde hebben, gelden van rechtswege, omwille van hun aard, ongeacht het feit dat een stedenbouwkundige vergunning wel of niet vereist is.

Om de aandacht van de betrokken overheden beter te trekken, voorziet de Regering, in aansluiting op de goedkeuring van deze ordonnantie, het besluit "vrijstellingen" van 13 november 2008 te wijzigen om met name voor te schrijven dat de vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning inzake handelingen en werken aan wegen vereist dat die in overeenstemming zijn met het Gewestelijk Mobiliteitsplan."

Het besluit van geringe omvang wordt dus in die zin gewijzigd.

Dit ontwerpbesluit heeft tot doel de uitvoering te vergemakkelijken van het plan Good Move, het gewestelijk mobiliteitsplan voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG), dat in 2020 door de Brusselse regering werd goedgekeurd. Het definieert de belangrijkste politieke oriëntaties op het gebied van mobiliteit, en heeft tot doel de leefomgeving van de Brusselaars te verbeteren en tegelijk de demografische en economische ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te begeleiden.

De vrijstellingen waarin het decreet voorziet, zullen de verwezenlijking van bepaalde doelstellingen van dit plan vergemakkelijken. Hoewel de voorafgaande controle vanuit stedenbouwkundig oogpunt niet meer zal bestaan, zal de naleving van de geldende normen, met name die welke in dit plan zijn opgenomen, die welke betrekking hebben op de Wegcode en het vademecum van Brusselse mobiliteit, verplicht blijven voor de autoriteiten die wegverbeteringen uitvoeren waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning vereist is. Deze laatsten zullen de kwaliteit van de door hen voorgestelde ontwikkelingen ten aanzien van al deze normen moeten waarborgen.

Het huidige besluit voorziet reeds in een vrijstelling van vergunning voor wegwerkzaamheden bij wijze van test voor een duur van maximaal twee jaar.

De huidige vrijstelling van een stedenbouwkundige vergunning voor de installatie of wijziging van snelheidsbeperkende inrichtingen is licht gewijzigd. Er moet aan worden herinnerd dat het koninklijk besluit van 9 oktober 1998 tot bepaling van de vereisten voor de aanleg van verhoogde inrichtingen op de openbare weg bedoeld om de maximale snelheid om 30 km per uur te beperken en van de technische voorschriften waaraan die moeten voldoen, nog steeds van toepassing is.

Artikel 2 van dit koninklijk besluit bepaalt dat:

“De in artikel 1 verhoogde inrichtingen mogen slechts worden aangelegd op openbare wegen die voldoen aan alle volgende vereisten samen: (...)

5° niet frequent gebruikt worden door voertuigen van hulpdiensten. De beperkingen voorzien bij 4° en 5° gelden niet voor de aanleg van verkeersplateaus wanneer voorafgaand overleg werd gevoerd met de betrokken diensten.”

Het is dus aan de opsteller van de weginrichting om ervoor te zorgen dat voorafgaand aan de voorlopige aanleg overleg wordt gepleegd met de DBDMH, overeenkomstig dit besluit.

Artikel 6 van het besluit (dat geen voorwaarde van niet-herhaling oplegt over de hele lengte van een weg) voorziet in een vrijstelling van vergunning voor het aanbrengen of wijzigen van wegmarkeringen in de **lengterichting**, op voorwaarde dat voor de Auto PLUS- en COMFORT-wegen van het Gewestelijk Mobiliteitsplan het aanbrengen of wijzigen van de markering **niet leidt tot een wijziging van het aantal rijstroken** voor het wegverkeer (nieuw artikel 6, 8°). Er is voorzien in procedurele vrijstellingen voor goederen die het voorwerp uitmaken van een beschermingsmaatregel (artikel 35/5, 6° van het besluit).

Het besluit voorziet ook een vrijstelling van vergunning voor het aanbrengen of wijzigen van de verkeerssignalisatie **voor zover het niet het voorwerp uitmaakt van een herhaling over de lengte van de weg**, en voor zover de wijziging op de Auto PLUS- en COMFORT-wegen van het Gewestelijk Mobiliteitsplan **punctueel is (nieuw artikel 7, 2°)**. Er is voorzien in procedurele vrijstellingen voor goederen die onderworpen zijn aan een beschermingsmaatregel (35/6, 2° van het besluit).

Een vrijstelling van vergunning wordt voorzien voor de plaatsing, verplaatsing of verwijdering van eenvoudig te verplaatsen en te overschrijden toestellen die de bescherming van voetgangers en fietsers mogelijk maken, zelfs als die over de lengte van de weg worden herhaald (nieuw artikel 6, 11°). Er is voorzien in procedurele vrijstellingen voor goederen die onderworpen zijn aan een beschermingsmaatregel (35/5, 8° van het besluit).

Voor niet-beschermde goederen (artikel 6, 11°) voorziet het besluit in een vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning voor de plaatsing, verplaatsing of verwijdering van **laadpalen voor elektrische deelvoertuigen** op voetgangerswegen of op een parkeerplaats, op voorwaarde dat:

- ze geen aanvulling zijn van werken waarvoor een stedenbouwkundige vergunning vereist is;
- de voor hun gebruik noodzakelijke kabels het voetgangersverkeer niet kruisen of hinderen;
- de laadpalen zich niet in een perimeter van 10 meter van een beschermd goed bevinden.

Als niet voldaan is aan de voormelde voorwaarden en/of als de geplande handelingen en werken leiden tot een afwijking van een stedenbouwkundige verordening, genieten ze procedurele vrijstellingen (artikel 7/1 van het besluit).

Er is voorzien in procedurele vrijstellingen voor goederen die onderworpen zijn aan een beschermingsmaatregel (35/5, 8° en 35/6/1 van het besluit).

Hierbij dient echter het volgende opgemerkt te worden:

Het besluit bevat geen enkele specifieke bepaling met betrekking tot elektrische laadpalen in ondergrondse parkings. Het heeft enkel betrekking op laadpalen geplaatst in de openbare ruimte, op of naast voetgangerswegen. Er wordt niets gezegd over laadpalen in een gesloten parking (ondergronds of bovengronds).

Dit is echter geen lacune in de tekst. Het besluit van geringe omvang bepaalt immers dat, mits voldaan is aan bepaalde voorwaarden en de toepasselijke reglementaire normen nageleefd worden, "*het plaatsen of wegnemen van binneninstallaties zoals sanitaire, elektrische, verwarmings-, isolerings-, verluchtungs- of telecommunicatie-installaties*" vrijgesteld is van een stedenbouwkundige vergunning

Aangezien een laadpaal voor een elektrisch voertuig valt onder de definitie van installaties zoals bedoeld in artikel 98, § 1 van het BWRO, is hiervoor enkel de aanwezigheid van kabels en de inplanting van de paal vereist en vormt deze hierdoor "een elektrische inrichting" in een gebouw, in dit geval een parking.

Op voorwaarde dat voldaan is aan de voorwaarden vermeld in artikels 9, 1° en 35/8 het besluit van geringe omvang (geen afwijkingen, ...) is de omvorming van een parkeerplaats voor voertuigen op fossiele brandstof tot een parkeerplaats voor oplaadbare elektrische voertuigen middels de plaatsing van een elektrische laadpaal in een parking vrijgesteld van het voorafgaandelijk verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning.

Voor niet-beschermde goederen voorziet het besluit eveneens in een vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning voor de plaatsing van drinkfonteinen, nestkastjes en graandispensers voor vogels (artikel 6, 11°). Er is voorzien in procedurele vrijstellingen voor goederen die onderworpen zijn aan een beschermingsmaatregel (35/5, 8° van het besluit). Daarentegen worden de telefooncellen geschrapt in artikels 7, 3°, f) en 35/6, 3°, f), omdat deze in onbruik zijn geraakt.

Voor niet-beschermde goederen voorziet het besluit in een vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning voor de vervanging van de bekleding van de parkeerplaatsen om de doorlaatbaarheid ervan te verbeteren, mits de handelingen en werken geen aanvulling vormen op werken die wel onderworpen zijn aan een stedenbouwkundige vergunning en niet leiden tot een dwarsprofiel (artikel 6, 7°). Voor beschermde goederen wordt voorzien in procedurele vrijstellingen (artikel 35/5, 5°).

De voorwaarde van niet-herhaling over de lengte van de weg werd geschrapt voor de volgende handelingen en werken:

- de kleine aanlegwerken van ruimten bestemd voor voetgangers en fietsers, met het oog op de uitbreiding en/of plaatselijke creatie van die ruimtes, de verbetering van de esthetische aanblik ervan, de veiligheid van de gebruikers of hun comfort. Het doel is de toegankelijkheid van deze ruimten te verbeteren, in termen van PBM-normen;
- de aanleg- of uitbreidingswerken van ruimten bestemd voor aanplantingen, voor zover een vrije doorgang voorbehouden wordt op minstens een derde van de breedte van de voor voetgangers bestemde ruimte, met een aaneengesloten deel van minstens 2 meter;
- voor zover een vrije doorgang voorbehouden wordt op minstens een derde van de breedte van de voor voetgangers bestemde ruimte, met een aaneengesloten deel van minstens 2 meter, de plaatsing, verplaatsing of verwijdering van de volgende voorzieningen of onderdelen:
 - a) eenvoudig te verplaatsen en te overschrijden toestellen die de bescherming van voetgangers en fietsers mogelijk maken;;
 - b) de controle- of informatiesystemen voor het parkeren of het verkeer zoals parkeermeters, uurmeters, radars, camera's;
 - c) de plaatsing, verplaatsing of verwijdering van laadpalen voor elektrische voertuigen op voetgangerswegen of op een parkeerplaats, voor zover de voor hun gebruik noodzakelijke kabels het voetgangersverkeer niet kruisen of hinderen;

- d) banken, tafels, vuilnisbakken, fonteintjes, plantenbakken, brievenbussen, drinkwaterfonteintjes, nestkastjes en graandispensers voor vogels;
- e) De wachthokjes aan de halten van het openbaar vervoer, voor zover ze niet hoger zijn dan 2,80 meter, en hun uitrustingen;
- f) de parkeervoorzieningen voor tweewielers, met uitzondering van de gesloten voorzieningen van meer dan 20m²;
- g) de plaatsing, verplaatsing of verwijdering van bewakingscamera's op een bestaande drager.

Deze handelingen en werken zijn nog altijd vrijgesteld van de stedenbouwkundige vergunning, maar vallen voortaan onder artikel 6 van het besluit, dat een voorwaarde van niet-herhaling over de lengte van de weg oplegt. Dezelfde wijziging werd doorgevoerd in Titel III van het besluit, maar in dat kader worden enkel procedurele vrijstellingen toegekend.

Een nieuwe vrijstelling werd ingevoegd bij artikel 7, 4° en is gericht op inrichtingswerken van tram- of busperrons op trottoirs of ter uitbreiding van trottoirs, en hun vergrotingen, voor zover dat ze dezelfde bekleding krijgen als de aanpalende trottoirs, dat de verruiming van het trottoir geen wijzigingen met zich meebrengt voor het verkeersregime op de weg en dat de werken geen wijziging van meer dan vijf parkeerplaatsen met zich meebrengen. De vrijstelling geldt niet voor perrons/opstapplaatsen in het midden van de weg, waarvoor nog steeds een voorafgaande stedenbouwkundige vergunning vereist is. Bovendien moet de uitbreiding van de stoep gebeuren zonder niveauverschil met de bestaande stoep. "Podium"-perrons (met een niveauverschil) vallen dus niet onder deze bepaling en blijven derhalve onderworpen aan een stedenbouwkundige vergunning. Er zijn procedurele vrijstellingen voorzien voor goederen die onderworpen zijn aan een beschermingsmaatregel (35/6, 5° van het besluit).

3.4. Verbouwings- en inrichtingswerken binnen het gebouw

Er zijn geen belangrijke wijzigingen aan de bepalingen van het besluit van 13 november 2008.

3.5. Bestemmingsveranderingen en gebruiksveranderingen onderworpen aan een stedenbouwkundige vergunning

De memorie van toelichting van de ordonnantie van 30 november 2017 tot hervorming van het BWRO bepaalt, voor wat artikel 98, § 1, 5° betreft, dat betrekking heeft op bestemmings- en gebruiksveranderingen, dat:

"De wijziging van 5° is bedoeld om de begrippen "bestemming" en "gebruik" te verduidelijken waarvan de huidige definities, die verwijzen naar de woorden die ze willen bepalen, vrij onduidelijk zijn en interpretatieproblemen veroorzaken.

Voortaan zal uit het Wetboek duidelijk blijken dat:

– de "bestemming" blijkt uit de plannen met verordenende waarde (GBP, BBP's en eventueel RPA's). Het betreft hier de functies "woning", "kantoor", "handelszaak", enz.;

– de "bestemming" blijkt uit de vergunningen of, bij ontstentenis, uit de bestemming van het betrokken goed. Ook hier betreft het de functies "woning", "kantoor", "handelszaak", enz. Bestemmingswijzigingen zijn steeds onderworpen aan een stedenbouwkundige vergunning.

– het "gebruik" verwijst, binnen elk van de functies die de bestemming uitmaken, naar het concrete gebruik van de goederen. De bestemming "woning" bijvoorbeeld dekt de eengezinswoningen, de appartementen, de rusthuizen, de studentenwoningen, enz. ; de bestemming "handelszaak" omvat de meest uiteenlopende handelsactiviteiten (kledingwinkels, horecazaken, bioscopen, bankagentschappen, enz.). Gebruikswijzigingen zijn enkel aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen in de gevallen die zijn bedoeld door de Regering. Deze heeft deze bevoegdheid uitgeoefend door het besluit van 12 december 2002 betreffende de aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen wijzigingen van gebruik goed te keuren. Dit besluit zal worden herzien na de

voorgestelde opheffing van de artikelen 98, 13° van het Wetboek, dat een stedenbouwkundige vergunning oplegt zodra een handelsactiviteit aanzienlijk wordt gewijzigd. Na de geplande wijziging van dit besluit zal het des te wenselijker zijn om de wettelijke grondslag ervan te verduidelijken. (...)"

De in het besluit vastgelegde voorwaarden hebben tot doel het feit te verduidelijken dat de geplande activiteit, die valt onder een andere bestemming/gebruik dan de hoofdbestemming/het hoofdgebruik van het gebouw waarin ze plaatsvindt, erin kan uitgeoefend worden zonder stedenbouwkundige vergunning, toch voor wat niet-beschermde goederen betreft, mits ze een nevenactiviteit blijft van de voormelde hoofdbestemming.

Voor wat de wijziging van de bestemming van een deel van een woning om er de uitoefening van een vrij beroep, een bedrijf voor intellectuele dienstverlening, enz. mogelijk te maken betreft, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- Het gaat voortaan om: vrije beroepen, met inbegrip van medische en paramedische beroepen, bedrijven voor intellectuele dienstverlening, voor de vervaardiging van materiële diensten en/of immateriële goederen die afzonderlijk worden uitgeoefend en privélessen,
- Het besluit heeft voortaan ook uitdrukkelijk betrekking op privélessen. Zo valt elk soort les hieronder, zonder dat ze noodzakelijkerwijs "intellectueel" moet zijn;
- De verandering vereist geen werken die onderworpen zijn aan een stedenbouwkundige vergunning;

De toevoeging van deze voorwaarden komt tegemoet aan een grote vraag van burgers om dit soort activiteiten in hun woning te vergemakkelijken.

De voorwaarden met betrekking tot de oppervlakte van de geplande activiteiten komt overeen met de eisen van voorschrift 0.14 van het GBP (zie hierboven, punt 1.5):

"voor zover de voor deze activiteiten bestemde vloeroppervlakte

- *minder is dan of gelijk is aan 75 m² van de vloeroppervlakten van kantoren;*
- *groter is dan 75 m² en minder dan of gelijk is aan 200 m², voor zover de vloeroppervlakte beperkt is tot 45 % van de totale oppervlakte van de bestaande woning en dat deze activiteiten:*
 - *ofwel behoren bij de hoofdverblijfplaats van de persoon die de activiteit uitoefent;*
 - *ofwel behoren bij de hoofdverblijfplaats van een van de vennoten of bestuurders van de rechtspersoon die de activiteit uitoefent."*

3.6. Inrichtingen, constructies, verbouwingen en wijzigingen aan de buitenkant van het gebouw

3.6.1. De verbetering van de EPB

In het kader van de alliantie Werk-Leefmilieu-Renovatie streeft de Regering ernaar circulair bouwen en energierenovatie te promoten. De alliantie wil een antwoord bieden op de klimaatuitdagingen, de energieafhankelijkheid beperken, het comfort van de gebouwen verbeteren en de plaatselijke economie stimuleren.

In dit kader heeft dit besluit tot doel de uitvoering van werken die tot doel hebben de energieprestatie van gebouwen te verbeteren aan te moedigen.

Het bestaande besluit "van geringe omvang" stelt reeds de buitenisolatie van gevels die niet zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte vrij van stedenbouwkundige vergunning, op voorwaarde dat de GSV in acht wordt genomen. Artikel 21, 15° van het huidige (niet-hervormde) besluit van geringe omvang bepaalt immers dat de isolatie die vrijgesteld is van een stedenbouwkundige vergunning, slechts kan worden "voor zover ze niet afwijken van een bestemmingsplan, een stedenbouwkundige verordening of een verkavelingsvergunning, worden de volgende handelingen en werken vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning" (begin artikel 21).

Dit besluit vervangt het vroegere artikel 21, 15° door het nieuwe artikel 21/1, en voorziet in vrijstellingen van stedenbouwkundige vergunning, onder voorwaarden, voor zover ze geen stabiliteitswerken vereisen, voor:

- het aanbrengen van isolatie en afwerkingsbekleding op hellende daken, met daarbij ook de nodige bevestigingen;
- de wijziging van de bekleding van een plat dak en de eventuele verhoging ervan voor de installatie van isolatie, van een dak dat tijdelijk regenwater opslaat of een ontoegankelijk extensief groendak;
- het aanbrengen van een isolatie en de afwerking ervan, samen met de nodige bevestigingen, op een gemene muur of gevel die niet zichtbaar is vanaf de openbare ruimte.

Voor de isolatie van een gevel die vanaf de openbare ruimte zichtbaar is, is in het nieuwe artikel 21/2 van het besluit voorzien in procedurele vrijstellingen, ook indien dit een afwijking van een stedenbouwkundige verordening met zich meebrengt.

Deze nieuwe bepalingen willen huiseigenaars ertoe aanzetten hun huizen te isoleren, door een administratieve stap en de bijhorende kosten, die voor sommigen ontmoedigend kunnen werken, te schrappen.

Voor de noodzakelijke verbetering van de EPB zullen in de loop van de volgende jaren veel werven nodig zijn. Het aantal te behandelen vergunningen moet worden beperkt of ten minste moeten de procedures zo veel mogelijk worden verlicht. Er dient echter benadrukt te worden dat de gewestelijke stedenbouwkundige verordening de basis is en blijft voor het stedenbouwkundig kader om de stad van morgen te bouwen. De huidige herziening ervan beoogt trouwens de aanzienlijke verbetering van de levenskwaliteit in de stad, maar ook van de duurzaamheid van de bouwwerken.

Hoewel de artikelen 21, 8° en 35/22, 6° van het besluit “van geringe omvang”, die een vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning voorzien voor de vervanging van ramen voor de niet-beschermd goederen en de niet-beschermd gedeelten van een beschermd goed, behouden blijven, worden voortaan bovendien nieuwe procedurevrijstellingen voorzien voor de vervanging van ramen die niet onder de door de voornoemde artikelen bedoelde voorwaarden vallen, wat de niet-beschermd goederen (artikel 21/3 van het besluit) en de niet-beschermd gedeelten (artikel 35/22/2 van het besluit) van een beschermd goed betreft.

De doelstelling is om aan te moedigen dat ramen met name worden vervangen door ramen met een ventilatiemechanisme.

Wat de beschermde delen van een beschermd goed betreft, zal artikel 34/1 van het besluit dat procedurevrijstellingen bij een identieke restauratie voorziet, blijven gelden.

3.6.2. Inrichting van platte daken

De inrichting van platte daken krijgt voortaan een procedurevrijstelling, als die inrichting een bestemmings- of gebruikswijziging van het dak met zich meebrengt tot (artikelen 21/4, 35/22/5 en 35/26/1 van het besluit) :

- toegankelijke terrassen;
- OF land- of tuinbouwserrres;
- OF stadsmoestuintjes.

De doelstellingen zijn de volgende:

- Bepaalde gebruikers van een woning de kans geven om van een buitenruimte te genieten;
- De “stadslandbouw” in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bevorderen door de plaatsing van serres en stadsmoestuintjes in de stad te bevorderen.

3.6.3. Andere wijzigingen

Artikel 21, 11° van het vroegere besluit dat voorzag in een vrijstelling van vergunning voor het wijzigen van de kleur van de gevels die niet zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte, voor zover de gevel in kwestie niet gelegen is in de vrijwaringszone van een beschermd goed of een goed waarvoor de procedure tot bescherming loopt, werd gewijzigd. Voortaan voorziet het nieuwe artikel 21, 10° in een vrijstelling van vergunning voor zowel het wijzigen van de kleur van een gevel als voor het aanbrengen van een muurschildering op die gevel, op voorwaarde dat het niet gaat om de voorgevel en dat die gevel zich niet bevindt binnen een straal van 20 meter van een beschermd onroerend goed.

Deze vrijstelling geldt ook voor trapgevels. Ze is echter niet van toepassing op de voorgevel van het betrokken goed, d.w.z. de plaats waar zich de hoofdingang van het goed bevindt.

3.7. Telecommunicatie

Dit hoofdstuk heeft tot doel de inplanting van de 5G op het Brussels grondgebied te bevorderen, aangezien het in vele situaties de plaatsing toelaat van draadloze toegangspunten met klein bereik zonder stedenbouwkundige vergunning.

Afdeling 2 van dit hoofdstuk heeft tot doel artikel 57 van het Europees Wetboek voor elektronische communicatie, ingevoerd door richtlijn EU 2018/1972 om te zetten.

Artikel 1 van het Europees Wetboek voor elektronische communicatie bepaalt, met betrekking tot het toepassingsgebied van dit Wetboek, dat:

"1. Bij deze richtlijn wordt een geharmoniseerd kader voor de regelgeving inzake elektronische communicatienetwerken, elektronische communicatiediensten, bijbehorende faciliteiten en bijbehorende diensten, evenals inzake bepaalde aspecten van eindapparatuur vastgesteld. De richtlijn legt taken van de nationale regelgevende instanties en, indien van toepassing, van andere bevoegde instanties vast, alsmede een reeks procedures om de geharmoniseerde toepassing van het regelgevingskader in de gehele Unie te waarborgen.

2. Deze richtlijn heeft tot doel:

- a) een interne markt voor elektronische communicatienetwerken en -diensten te realiseren, die leidt tot het opzetten en benutten van netwerken met zeer hoge capaciteit, duurzame concurrentie, interoperabiliteit van elektronische communicatiediensten, toegankelijkheid, veiligheid van netwerken en diensten en voordelen voor de eindgebruiker; en*
- b) ervoor te zorgen dat door middel van daadwerkelijke mededinging en keuzevrijheid in de gehele Unie voor het publiek beschikbare diensten van hoge kwaliteit tegen een betaalbare prijs worden aangeboden, maatregelen vast te stellen voor situaties waarin de markt niet op bevredigende wijze voorziet in de behoeften van eindgebruikers, met inbegrip van de behoefte van eindgebruikers met een handicap om op voet van gelijkheid met anderen toegang te hebben tot de diensten, en de noodzakelijke rechten van eindgebruikers vast te stellen."*

Artikel 57 van het Europees Wetboek voor elektronische communicatie bepaalt dat de implementatie van draadloze toegangspunten met klein bereik die voldoen aan bepaalde kenmerken vrijgesteld moet zijn van een stedenbouwkundige vergunning, behalve als deze implementatie betrekking heeft op beschermde goederen.

De kenmerken van deze draadloze toegangspunten met klein bereik zijn vastgelegd in uitvoeringsverordening (EU) 2020/1070 van de Commissie van 20 juli 2020 tot vaststelling van de kenmerken van draadloze toegangspunten met klein bereik, krachtens artikel 57, paragraaf 2, van richtlijn (EU) 2018/1972 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het Europees Wetboek voor elektronische communicatie.

Het nieuwe artikel 27/4 voorziet in vrijstellingen van de stedenbouwkundige vergunning voor draadloze toegangspunten met beperkt bereik die voldoen aan de cumulatieve voorwaarden van de genoemde Europese verordening. Lid §1 heeft betrekking op de draadloze toegangspunten met klein bereik die onzichtbaar zijn voor het publiek, bedoeld door artikel 3, §1, a) van de bovengenoemde Verordening, terwijl lid §1 bis betrekking heeft op degene die zichtbaar zijn en aan de bijkomende voorwaarden van punt A van de bijlage de bovengenoemde Verordening (artikel 3, §1, b) moeten voldoen.

In dit kader dient opgemerkt te worden dat deze Europese verordening bepaalt dat een draadloos toegangspunt, om vrijgesteld te zijn van een stedenbouwkundige vergunning, visuele kenmerken moet bezitten die de visuele coherentie met de draagconstructie garanderen, een omvang moet hebben die in verhouding staat tot de totale omvang van de draagconstructie, een coherente vorm moet hebben, evenals neutrale kleuren die passen bij of overgaan in de draagconstructie, en verborgen kabels, en visueel niet storend mag zijn in combinatie met andere draadloze toegangspunten met klein bereik die al zijn geïnstalleerd op aangrenzende locaties.

Aangezien deze voorwaarde de operator een te ruime interpretatiemarge laat, bevat het besluit, in § 2 van artikel 27/4 duidelijke en objectieve preciseringen die de voormelde voorwaarde van de Europese verordening aanvullen en verduidelijken.

Ten slotte voorziet het nieuwe artikel 27/5, in overeenstemming met artikel 3, § 3 van de eerder genoemde Europese verordening, in een plicht tot melding van de installatie van draadloze access points met beperkt bereik aan het bestuur bevoegd voor stedenbouw, binnen de twee weken na het installeren van elk van deze access points.

Een dergelijke melding laat dit bestuur toe het op basis van artikel 4 van de Europese verordening vereiste jaarrapport op te stellen.

Artikel 30 van het huidige besluit blijft ongewijzigd en wordt niet beïnvloed door het wijzigingsbesluit.

3.8. Aanleg van tuinen, groene ruimten, begraafplaatsen, open ruimtes en ingrepen aan hoogstambomen

De memorie van toelichting van de ordonnantie van 30 november 2017 tot hervorming van het BWRO wijst erop dat:

"Om de verplichting te omzeilen om een stedenbouwkundige vergunning aan te vragen voor het vellen van een hoogstam, doen sommigen een beroep op de techniek van het knotten van de boom, door het bovenste deel van de stam af te hakken en enkel een restant van de stam over te laten dat, in heel wat gevallen, bestemd is om te vergaan en later te verdwijnen. Anderen gebruiken de techniek van het "snoeien", die erin bestaat om de hoofdtakken van de bomen af te snijden dicht bij de stam ("kapstoktechniek"), wat hetzelfde effect kan hebben. Behalve het feit dat de overleving van de boom hierdoor in het gedrang komt, hebben dergelijke ingrepen ook gevolgen voor de buurt (soms aanzienlijke wijziging van het landschap, met name op de binnenterreinen van huizenblokken) die soms zeer zwaar kunnen zijn. Bomen vervullen immers een essentiële rol in de landschappelijke en biologische kwaliteit van de binnenterreinen van huizenblokken, groene ruimten en wegen. Het knotten of snoeien van een boom heeft tot gevolg dat deze kwaliteiten ernstig worden aangetast of zelfs verdwijnen. Om een einde te stellen aan deze praktijken, stelt het nieuwe artikel 98, § 1, 8° voor om, in het algemeen, elke ingreep die de overleving van een hoogstammige boom of de veiligheid van de personen in het gedrang kan brengen, te onderwerpen aan een stedenbouwkundige vergunning. Deze formulering dekt niet alleen de aantastingen van de stam en de takken van de hoogstammige bomen, maar ook de aantasting van het wortelsysteem."

het BWRO breidt daarom de verplichting om vooraf een stedenbouwkundige vergunning te verkrijgen uit tot elke ingreep die het overleven van de boom in gevaar kan brengen. Om de reikwijdte van deze nieuwe verplichting te beperken, zijn in dit besluit nieuwe vrijstellingen opgenomen (van stedenbouwkundige of procedurele aard).

3.8.1. Onderhoudssnoei

De memorie van toelichting van de ordonnantie van 30 november 2017 tot hervorming van het BWRO wijst erop dat:

"Het nieuwe artikel 98, § 1, 8°/1, is bijgevolg bedoeld om dergelijke ingrepen aan een boom die is ingeschreven in de inventaris te onderwerpen aan een stedenbouwkundige vergunning. Het voorstel heeft geen betrekking op de gewone onderhouds- en snoeiwerken, maar op werken die zich tot doel stellen om het silhouet van de boom te wijzigen, of die een dergelijke wijziging tot gevolg hebben."

Het besluit "vrijstellingen" van 13 november 2008 zal indien nodig de nieuwe punten 8° en 8°/1 aanvullen door de in deze nieuwe bepalingen bedoelde begrippen te preciseren en kleine ingrepen die zonder gevolg blijven ten aanzien van de nagestreefde doelstellingen vrij te stellen van vergunningen."

Met het oog hierop wordt onderhoudssnoei nu als volgt gedefinieerd in artikel 1, 27° van het besluit:

"snoeiwerk dat de overleving van de boom niet in gevaar kan brengen en het regelmatig snoeien van een boom betreft, met uitzondering van grondige snoei, om zijn oorspronkelijke grootte, vorm en kracht te

kunnen behouden door het snoeien van dode of zieke takken van de boom en door het snoeien van sommige gezonde en levende takken, voor zover:

- De doorsnede van de gesnoeide gezonde en levende takken niet groter is dan 22 cm;
- OF de snoei niet leidt tot de verwijdering van meer dan een derde van de boomkruin verdeeld over heel de kroon;
- EN de snoei het silhouet van de boom niet verandert als de door de snoei betrokken boom een opmerkelijke boom is.”

Een dergelijke onderhoudssnoei is vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning (artikelen 32, 35/35 en 35/36/1 van het besluit).

3.8.2. Grondige snoei

Voor het sterk snoeien van een boom, zoals omschreven in artikel 1, 28° van het besluit, dat niet kan worden beschouwd als gewoon onderhoud, is een stedenbouwkundige vergunning vereist, maar gelden procedurele vrijstellingen (artikelen 32/1, 1°, 35/35/1, 1° en 35/36/2, 1° van het besluit).

3.8.3. Bodemwijzigingen die de overleving van hoogstammige bomen in gevaar kunnen brengen

Sommige bodemwijzigingen kunnen de overleving van hoogstammige bomen in gevaar brengen als ze plaatsvinden binnen een bepaalde omtrek van de boomstam. Bijgevolg moeten ze overeenkomstig artikel 98 §1, 8° van het BWRO aan een stedenbouwkundige vergunning worden onderworpen.

Dergelijke wijzigingen komen niettemin in aanmerking voor procedurevrijstellingen zodat de afleveringsprocedure van de daaraan verbonden vergunning vlotter kan verlopen (artikelen 32/1, 3°, 35/35/1, 3° en 35/36/2, 3°, b).

3.8.4. Sanitaire voorzieningen

De constructie en de plaatsing van sanitaire voorzieningen open voor het publiek en toegankelijk voor personen met beperkte mobiliteit geniet procedurele vrijstellingen (artikelen 32/1, 4° en 35/36/2, 4°) voor zover:

- Hun oppervlakte niet meer dan 9 m² bedraagt;
- De directe omgeving van de constructie een harde bekleding krijgt;
- Een vuilnisbak in de directe omgeving wordt geplaatst.

3.8.5. Systemen voor waterbeheer

Een vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning (artikel 32, 2°bis van het besluit) en procedurele vrijstellingen voor niet-beschermd delen van een beschermd goed (artikel 35/35/3 van het besluit) zijn voorzien voor de installatie van voorzieningen inzake waterbeheer die niet leiden tot het waterdicht maken van de bodem en die toestaan om:

- de tijdelijke opslag van water;
- bodemdoorlaatbaarheid, prioritair via beplanting of, indien niet, ontharding.

Hier worden systemen zoals de killen beoogd.

3.9. Algemene bepalingen van titel III

Er wordt een nieuw artikel 34sexies toegevoegd aan de algemene bepalingen van titel III van het besluit van geringe omvang. Dit artikel bepaalt dat: "*Handelingen en werken met betrekking tot een beschermd goed dat automatisch ingeschreven wordt op de inventaris van het vastgoedpatrimonium overeenkomstig artikel 235 van het BWRO zijn vrijgesteld van het advies van de overlegcommissie, vereist op grond van artikel 207 van het BWRO*"

Artikel 235 van het BWRO bepaalt dat beschermde goederen automatisch worden ingeschreven op de inventaris. Bijgevolg is artikel 207, § 3 van het BWRO eveneens van toepassing op deze goederen, aangezien dit bepaalt dat: "*Elke vergunningsaanvraag die betrekking heeft op een goed dat is ingeschreven op de inventaris van het onroerend erfgoed, is onderworpen aan het advies van de overlegcommissie*".

Het organiseren van een dergelijke overlegcommissie is enkel gerechtvaardigd voor handelingen en werken die betrekking hebben op een beschermd goed, behandeld in het kader van een unieke vergunning en afgeleverd door de gemachtigde ambtenaar erfgoed.

Het advies van de overlegcommissie, vereist door artikel 207 van het BWRO, heeft tot doel om de aandacht te vestigen op het erfgoedbelang van een onroerend goed en om de vertegenwoordigers van het bestuur dat is belast met monumenten en landschappen in staat te stellen hun opmerkingen of voorwaarden te formuleren. Het overlegcomité kan, wanneer het dit nodig acht, besluiten de KCML te bevragen (zie hierboven, punt 1.5).

Het is de bedoeling om slechts dan af te zien van de overlegcommissie wanneer de inventaris de enige reden is voor het houden ervan: de vrijstelling geldt niet voor andere redenen.

Er wordt voorzien in nieuwe procedurele vrijstellingen voor de volgende handelingen en werken:

"Handelingen en werken van historische restauratie als het het herstel betreft van de toestand van een beschermd goed op een welbepaald tijdstip en perfect gedocumenteerd, voor zover geen enkele andere referentieperiode kan worden ingeroepen en voor zover deze toestand aansluit bij het kader van het beschermd historisch, archeologisch, artistiek, esthetisch, wetenschappelijk, sociaal, technisch of volkskundig belang in de betekenis van artikel 206 van het BWRO."

Aangezien deze handelingen en werken enkel een goed gekende en niet betwiste historische toestand herstellen, is de beoordelingsmarge van de overheid beperkt en is het advies van de KCML niet relevant gelet op het subsidiariteitsbeginsel, de aanvraag wordt immers behandeld door het bestuur belast met monumenten en landschappen. De volgende procedurele vrijstellingen zijn dan ook gerechtvaardigd: advies van de KCML, overlegcommissie, openbaar onderzoek, advies van de gemeente.

Daarnaast is voorzien in een vrijstelling van de tussenkomst van een architect voor restauraties "*van beschermde erfgoedelementen en/of erfgoedelementen die integraal deel uitmaken van het beschermd goed waarvoor de tussenkomst van een deskundige nodig is omwille van hun bijzondere kenmerken en de specifieke technieken die hun restauratie vereist, zoals orgels, meubilair, kunstwerken, technische mechanismes, vegetatie-elementen*". Deze vrijstelling is enkel van toepassing als er een deskundige verantwoordelijk is voor de geplande restauratie en als deze beschikt over vaardigheden die relevanter zijn om een dergelijke restauratie uit te voeren dan die van een architect.

De in het kader van deze vrijstelling opgesomde lijst is bedoeld als voorbeeld.

3.10. Stedenbouwkundige verordeningen

Er wordt vastgelegd dat handelingen en werken waarvoor een stedenbouwkundige verordening een vergunning eist, hoewel het BWRO dit niet eist, vrijgesteld zijn van het advies van de gemachtigde ambtenaar/gemeente (artikelen 33/4, 4° et 33/5 van het besluit).

3.11. Energie uit hernieuwbare bronnen

Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen legt nieuwe verplichtingen op met betrekking tot de duur van de vergunningsprocedure voor installaties voor de productie van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen (Hoofdstuk XI van de Titels II en III van het besluit).

Artikel 16 van de richtlijn bepaalt met name dat:

"[...] 4. Onverminderd lid 7, duurt de in lid 1 bedoelde vergunningsprocedure, met inbegrip van alle betrokken procedures van bevoegde overheden, niet langer dan twee jaar voor krachtcentrales. In naar

behoren gerechtvaardigde buitengewone omstandigheden kan de termijn van twee jaar met maximaal één jaar worden verlengd.

5. Onverminderd lid 7, duurt voor installaties met een lager elektrisch vermogen dan 150 kW de vergunningsprocedure niet langer dan één jaar. In naar behoren gerechtvaardigde buitengewone omstandigheden kan de termijn van één jaar met maximaal één jaar worden verlengd. De lidstaten zorgen ervoor dat aanvragers gemakkelijk toegang hebben tot eenvoudige geschillenbeslechtsprocedures in verband met de vergunningsprocedure en de afgifte van bouw- en exploitatievergunningen voor installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen, met inbegrip van, waar van toepassing, alternatieve geschillenbeslechtsmechanismen.

6. De lidstaten bevorderen het repoweren van bestaande installaties voor hernieuwbare energie door middel van een vereenvoudigde en snelle vergunningsprocedure. Die procedure duurt maximaal een jaar. In naar behoren gerechtvaardigde buitengewone omstandigheden, zoals voor dwingende veiligheidsredenen waar het repoweren een belangrijk effect heeft op het net of op de oorspronkelijke capaciteit, grootte of prestatie van de installatie, kan deze termijn van één jaar met maximaal één jaar worden verlengd.

7. De termijnen die in dit artikel worden vastgesteld gelden onverminderd de verplichtingen krachtens het toepasselijke milieurecht van de Unie, onverminderd beroepsprocedures in rechte en andere procedures voor een rechterlijke instantie, en onverminderd alternatieve geschillenbeslechtsmechanismen, waaronder klachtprocedures en administratieve beroepsprocedures, en kunnen met de duur van dergelijke procedures worden verlengd.

8. De lidstaten kunnen bij in artikel 17, lid 1, bedoelde repoweringsprojecten een eenvoudige kennisgevingsprocedure voor netaansluitingen invoeren. Indien lidstaten dat doen, wordt, wanneer er geen aanzienlijke milieu- of sociale effecten wordt verwacht, repowering toegestaan na kennisgeving aan de desbetreffende instantie. Die instantie beslist binnen zes maanden na ontvangst van de kennisgeving of dat toereikend is.

Wanneer de desbetreffende instantie besluit dat een kennisgeving toereikend is, wordt de vergunning automatisch verleend. Wanneer die instantie besluit dat de kennisgeving niet toereikend is, moet er een nieuwe vergunning worden aangevraagd en gelden de in lid 6 vastgestelde termijnen".

Teneinde te voldoen aan de vereisten van artikel 16, §§ 5 en 6 van de richtlijn, wordt voorzien in procedurele vrijstellingen om de afleveringsprocedure van een eventueel vereiste stedenbouwkundige vergunning te verlichten.

De nieuwe vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning voor warmtepompen is gebaseerd op wat het Waals Gewest in dit kader heeft gedaan.

Ter informatie van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering:

De minister-president,
R. VERVOORT

Table des matières

1. Observations générales.	3
1.1. LE PROCESSUS D'ADOPTION	3
1.2. LES MODIFICATIONS DU COBAT AYANT UNE INFLUENCE SUR LES NOUVELLES DISPENSES PROPOSÉES	4
1.3. LES OBJECTIFS POURSUIVIS	5
1.4. LES RÉPONSES AUX OBSERVATIONS GÉNÉRALES DU CONSEIL D'ÉTAT QUANT À LA NÉCESSITÉ DE RÉALISER UN RIE EN VERTU DE LA DIRECTIVE 2001/42/CE DU PARLEMENT EUROPÉEN ET DU CONSEIL DU 27 JUIN 2001	5
1.5. LES RÉPONSES AUX OBSERVATIONS GÉNÉRALES DU CONSEIL D'ÉTAT QUANT À LA MINIME IMPORTANCE DE CERTAINES ACTES ET TRAVAUX ET À L'ABSENCE DE PERTINENCE DE CERTAINES FORMALITÉS	10
1.6. LE PRINCIPE DE STANDSTILL	13
1.7. LA PROTECTION DU PATRIMOINE	14
1.8. LES DISPENSES DÉROGATOIRES	15
1.9. L'EXCLUSION DES ANNEXES A ET B DU COBAT.	16
2. Nouvelles dispositions communes	16
3. Les dispenses	17
3.1. LES ACTES ET TRAVAUX TEMPORAIRES	17
3.1.1. DE SIX MOIS AU MAXIMUM	18
3.1.2. D'UN AN AU MAXIMUM	20
3.1.3. DE DEUX ANS AU MAXIMUM	20
3.1.4. DE TROIS ANS AU MAXIMUM	21
3.1.5. DE CINQ ANS AU MAXIMUM	21
3.2. LES CHANTIERS	22
3.3. LES ACTES ET TRAVAUX DE VOIRIE	22
3.4. LES TRAVAUX DE TRANSFORMATION ET D'AMÉNAGEMENT INTÉRIEURS	25
3.5. LES CHANGEMENTS DE DESTINATION ET D'UTILISATION SOUMIS À PERMIS D'URBANISME	25
3.6. LES AMÉNAGEMENTS, CONSTRUCTIONS, TRANSFORMATIONS ET MODIFICATIONS EXTÉRIEURS	26
3.6.1. L'AMÉLIORATION DE LA PEB	26
3.6.2. L'AMÉNAGEMENT DE TOITURES PLATES	27
3.6.3. AUTRES MODIFICATIONS	27
3.7. LES TÉLÉCOMMUNICATIONS	27
3.8. LES AMÉNAGEMENTS DE JARDINS, ESPACES VERTS, CIMETIÈRES, ESPACE PUBLIC ET INTERVENTIONS SUR UN ARBRE À HAUTE TIGE	28
3.8.1. LA TAILLE D'ENTRETIEN	29
3.8.2. LA TAILLE RADICALE	29
3.8.3. LES MODIFICATIONS DU SOL SUSCEPTIBLES DE METTRE EN PÉRIL LA SURVIE DE L'ARBRE À HAUTE TIGE	29
3.8.4. LES SANITAIRES	30
3.8.5. LES DISPOSITIFS DE GESTION DES EAUX	30
3.9. LES DISPOSITIONS GÉNÉRALES DU TITRE III	30

3.10. LES RÈGLEMENTS D'URBANISME	31
3.11. LES ÉNERGIES PRODUITES À PARTIR DE SOURCES RENOUVELABLES	31

1. Observations générales.

1.1. Le processus d'adoption

La réforme de l'arrêté du 13 novembre 2008 dit de « minime importance » a démarré au sein d'Urban en 2017. A cet égard, un avocat a été désigné par l'Administration afin de superviser la réforme d'un point de vue juridique et des groupes de travail internes à celle-ci ont été constitués, composés de membres de la Direction de l'Urbanisme, de la Direction des Affaires juridiques et de la Direction du Patrimoine culturel.

Ponctuellement, l'avis d'experts externes a été sollicité, tels que, notamment, Perspective et la CiRèDe pour ce qui concerne l'occupation temporaire, ou Bruxelles Environnement et Bruxelles Mobilité pour ce qui concerne les chapitres relatifs aux arbres, aux télécommunications et aux énergies renouvelables.

Suite à ce travail considérable et au vu de l'importance de la réforme, un projet de nouvel arrêté « dispenses » a été adopté en première lecture le 16 mai 2019. En suite de cette adoption en première lecture, le projet d'arrêté a été soumis à la consultation des administrations et instances concernées du 12 juin au 12 juillet 2019. Au préalable, une séance d'information aux communes a été organisée au sein d'Urban le 3 juin 2019.

Un report de délai a été donné à la Commission Royale des Monuments et Sites pour qu'elle puisse rendre son avis jusqu'au 21 août 2019.

Cette phase de consultation a permis de sonder les instances concernées sur les réformes proposées et de recueillir une série de remarques pertinentes en vue de l'amélioration du texte.

A la suite des élections de mai 2019 et du changement de ministre de tutelle, le projet d'arrêté « dispenses » a été envoyé pour avis à la Commission Régionale de Développement (CRD) en décembre 2019, en même temps que le projet de nouveau Règlement Régional d'Urbanisme (RRU), dans la mesure où la réforme de ces deux textes s'est opérée de manière concomitante et où leur application doit se faire en parallèle.

Le délai pour rendre cet avis a été reporté, à la demande de la CRD, au mois de juin 2020, dans la mesure où la composition de la CRD a été renouvelée dans le courant du mois de janvier 2020 et où la crise sanitaire Covid-19 est intervenue.

L'avis de la CRD a été transmis le 5 juin 2020. Dès réception de celui-ci, le travail de modification du projet d'arrêté « dispenses » sur base des remarques pertinentes émises par les administrations et instances consultées, dont la CRD, a démarré.

En parallèle, lors de l'analyse des réclamations et différents avis reçus dans le cadre de l'enquête publique organisée pour le RRU, il a été constaté que les modifications pour ce texte étaient trop importantes que pouvoir poursuivre le processus d'adoption du RRU, tel qu'il avait débuté et que certains actes de procédure devaient à nouveau être réalisés.

Un tel impératif, même s'il est nécessaire, implique que l'adoption du RRU sera retardée par rapport au planning initial.

Or, certains chapitres du projet d'arrêté « dispenses » tel qu'adopté en première lecture le 16 mai 2019, ne peuvent attendre l'adoption finale du RRU. Par voie de conséquence, il a été décidé de scinder l'adoption de l'arrêté Dispense en deux temps :

- Dans un premier temps, l'adoption d'un arrêté modifiant l'arrêté du 13 novembre 2008 en y insérant de nouvelles dispenses dont l'adoption doit se faire immédiatement ou peut se faire indépendamment du futur RRU, soit parce que les actes et travaux concernés ne sont pas visés par ledit RRU, soit parce que le RRU actuel suffit à permettre l'octroi de telles dispenses ;
- Dans un second temps, l'adoption de l'arrêté « dispenses » dans son intégralité, abrogeant et remplaçant l'arrêté du 13 novembre 2008. Cette réforme se fera en parallèle de celle du RRU, dans le cadre d'une analyse globale et approfondie.

Le présent arrêté reprend donc une partie de l'arrêté « dispenses » tel qu'adopté en première lecture le 16 mai 2019, amélioré sur la base des remarques qui ont pu être faites sur ce texte, et intègre cette partie au sein de l'arrêté du 13 novembre 2008 de minime importance.

Y sont néanmoins ajoutés :

- De nouvelles propositions de dispenses quant à la thématique de l' « occupation temporaire ». En effet, en suite de la consultation des instances et administrations dans le cadre de l'arrêté Dispense, il est apparu que les dispenses initialement proposées présentaient de nombreuses lacunes. Partant, une réflexion s'est tenue autour des remarques effectuées et de nouvelles propositions de dispenses ont été faites ;
- De nouvelles propositions de dispenses quant aux points d'accès sans fil à portée limitée. Le présent arrêté vise à transposer la Directive 2018/1972 du 11 décembre 2018 établissant le code des communications électroniques européen et son Règlement d'exécution 2020/1070 de la Commission du 20 juillet 2020 précisant les caractéristiques des points d'accès sans fil à portée limitée en application de l'article 57, paragraphe 2, de la directive (UE) 2018/1972 du Parlement européen et du Conseil établissant le code des communications électroniques européen, lequel n'existait pas lors de l'adoption en première lecture de l'arrêté « dispenses » ;
- Un nouveau chapitre relatif aux énergies renouvelables visant à transposer la Directive 2018/2001 du 11 décembre 2018 relative à la promotion de l'utilisation de l'énergie produite à partir de sources renouvelables.

Le projet d'arrêté adopté en deuxième lecture a été soumis à la section de législation du Conseil d'Etat qui a exprimé, dans son avis n° 70.191/4 du 28 octobre 2021, plusieurs remarques importantes d'ordre général ou particulier. Parmi ces remarques, a été relevé la nécessité de consulter individuellement les 19 Collèges des Bourgmestre et échevins et les trois fonctionnaires délégués, dès lors que les échanges informels intervenus via notamment Brulocalis ne permettaient pas de rencontrer le prescrit de l'article 126, § 4 du CoBAT. Dans ce cadre, ont été émis les avis suivants :

- Le Collège des Bourgmestre et Echevins de la commune d'Anderlecht le 14 décembre 2021 ;
- Le Collège des Bourgmestre et Echevins de la commune d'Auderghem le 14 décembre 2021 ;
- Le Collège des Bourgmestre et Echevins de la Ville de Bruxelles le 16 décembre 2021 ;
- Le Collège des Bourgmestre et Echevins de la commune de Schaerbeek le 7 décembre 2021 ;
- Le Collège des Bourgmestre et Echevins de la commune de Saint-Gilles le 9 décembre 2021 ;
- Les trois fonctionnaires délégués le 15 décembre 2021.

Le présent arrêté comporte plusieurs modifications en vue de répondre aux remarques formulées par la section de législation du Conseil d'Etat ainsi qu'aux observations et suggestions émises par les Collèges des Bourgmestre et échevins et les fonctionnaires délégués qui n'avaient pas encore été prises en considération dans le texte adopté en deuxième lecture. Le présent rapport au Gouvernement vise également à expliquer les choix opérés au regard des remarques et observations précitées.

1.2. Les modifications du CoBAT ayant une influence sur les nouvelles dispenses proposées

Le nouveau CoBAT, tel que réformé par l'ordonnance du 30 novembre 2017, entrée en vigueur le 1^{er} septembre 2019, prévoit les modifications suivantes :

- Les dispenses de permis, d'avis des administrations et instances concernées et des mesures particulières de publicité visées à l'article 188/7 du CoBAT sont justifiées non seulement en raison de la minime importance des actes et travaux projetés, mais également « de l'absence de pertinence de tout ou partie de ces mesures pour les actes et travaux considérés » (art. 98, § 2 et § 2/1 du CoBAT).

A cet égard, l'exposé des motifs de l'ordonnance du 30 novembre 2017 prévoit que (A-451/1 – 2016/2017, p. 62):

« l'ajout exprès, aux côtés de l'hypothèse des actes et travaux de minime importance, de l'hypothèse où l'exigence d'un permis ne présente pas de pertinence en raison de la nature des actes et travaux

considérés n'a pas pour but d'élargir le champ d'application de l'arrêté « dispenses » du 13 novembre 2008, mais vise uniquement à définir avec plus de précision le fondement ordonnantiel de celui-ci en répondant à une remarque formulée par la section de législation du Conseil d'Etat dans ses avis rendus à propos de cet arrêté. »

- Les articles 126, § 4 et 177, § 4 du CoBAT prévoient une habilitation générale du Gouvernement d'arrêter la liste des actes et travaux qui sont dispensés de tout ou partie des avis d'administrations ou d'instances requis en application du Code ou de ses arrêtés d'application.

Les articles 126, § 5 et 177, § 5 du CoBAT prévoient une habilitation du Gouvernement d'arrêter la liste des actes et travaux qui sont dispensés des mesures particulières de publicité visées à l'article 188/7, à savoir « *l'enquête publique et l'avis de la commission de concertation ou, dans les hypothèses dispensées de l'une ou de l'autre de ces formalités par le Gouvernement en application du présent Code, l'enquête publique ou l'avis de la commission de concertation* ».

1.3. Les objectifs poursuivis

Eu égard à ces nouvelles dispositions, les objectifs suivants ont été poursuivis dans le cadre de l'élaboration du présent arrêté :

- Favoriser la simplification administrative non seulement en permettant aux citoyens de réaliser un plus grand nombre d'actes et travaux sans permis d'urbanisme ou moyennant une procédure d'instruction moins « lourde », mais aussi en soulageant les administrations et instances concernées de nombreux dossiers pour lesquels leurs avis ne sont pas nécessaires ;
- En dispensant certains actes et travaux de l'avis du fonctionnaire délégué, étendre la subsidiarité au niveau de la Région en permettant aux communes de s'occuper davantage des dossiers locaux. La Région doit rester la garante de l'équité et s'assurer une ligne de conduite claire ;
- Veiller à la conformité du nouvel arrêté au Règlement Régional d'Urbanisme, mais aussi à l'arrêté relatif aux permis à durée limitée afin d'assurer une cohérence entre ces trois outils ;
- Intégrer, dans la mesure du possible, les recommandations faites par les communes, les instances et les citoyens sur base des problèmes rencontrés lors de l'application de l'arrêté actuel ;
- Permettre le développement de nouveaux projets émergents tels que l'occupation temporaire.

1.4. Les réponses aux observations générales du Conseil d'Etat quant à la nécessité de réaliser un RIE en vertu de la directive 2001/42/CE du Parlement européen et du Conseil du 27 juin 2001

1.4.1. Dans son avis 70.191/4 du 28 octobre 2021, la Section de Législation du Conseil d'Etat (SLCE) s'est posée la question de savoir si le texte en projet doit être considéré comme un plan ou programme au sens de l'article 2, a), de la directive 2001/42/CE du Parlement européen et du Conseil du 27 juin 2001 'relative à l'évaluation des incidences de certains plans et programmes sur l'environnement' (ci-après « directive plans et programmes »), pour lequel, conformément à l'article 3 de cette directive, une évaluation environnementale doit être effectuée dans la mesure où il est susceptible d'avoir des incidences notables sur l'environnement.

1.4.2. Au terme de son analyse et après avoir pris connaissance des réponses transmises par la déléguée du Ministre interrogée sur le sujet, la SLCE a estimé qu'« à défaut d'autres justifications plus précises permettant d'établir que les deux questions posées ci-avant appellent chacune une réponse négative pour l'ensemble du texte en projet, il n'apparaît pas qu'à ce stade, il puisse être considéré que l'arrêté en projet échappe au champ

d'application de la directive 2001/42/CE. L'auteur du projet réexaminera la procédure d'adoption de celui-ci, à la lumière des observations qui précèdent ».

L'avis repose sur les considérations suivantes :

« 2.3.2. En effet, comme la Cour constitutionnelle l'a rappelé dans son arrêt 33/2019 du 28 février 2019, citant les termes retenus par la CJUE, la question qui se pose est de savoir si l'arrêté en projet constitue, « en définissant des règles et des procédures de contrôle applicables au secteur concerné, un ensemble significatif de critères et de modalités pour l'autorisation et la mise en œuvre d'un ou de plusieurs projets susceptibles d'avoir des incidences notables sur l'environnement ».

Or, il ne peut être contesté qu'en dispensant de l'autorisation-même à laquelle est subordonnée la réalisation d'un projet, ou en dispensant de certaines étapes substantielles de la procédure dont l'issue est l'octroi de l'autorisation ou le refus de celle-ci, l'arrêté en projet participe de l'essence même du cadre juridique qui définit les règles et les procédures de contrôle applicables aux projets visés par le dispositif en projet.

2.3.3. Par conséquent, les seules questions qui se posent sont :

– de savoir si, conformément à l'article 3, paragraphe 2, de la directive 2001/42/CE, sont ainsi concernés des projets énumérés aux annexes I et II de la directive 2011/92/UE, ou pour lesquels, étant donné les incidences qu'ils sont susceptibles d'avoir sur des sites, une évaluation est requise en vertu des articles 6 et 7 de la directive 92/43/CEE, du Conseil, du 21 mai 1992, 'concernant la conservation des habitats naturels ainsi que de la faune et de la flore sauvages',

– et, dans la négative, de déterminer si, eu égard à l'article 3, paragraphe 4, de la directive 2001/42/CE, l'arrêté en projet est susceptible d'avoir des incidences notables sur l'environnement.

S'agissant de la première question, il y a lieu de relever que sont visés à l'annexe II de la directive 2011/92/UE notamment les travaux d'aménagement urbain, la construction de routes, les tramways, métros aériens et souterrains, lignes suspendues ou lignes analogues de type particulier servant exclusivement ou principalement au transport des personnes, tandis qu'en plusieurs de ses dispositions, le texte en projet vise notamment divers aménagements de voirie et de travaux d'aménagements de transports en commun ou encore des projets dont l'objet et la nature exacte ne sont pas identifiés a priori, comme l'érection temporaire d'une construction et le placement d'installation dans le cadre de projets de recherche menés par ou au sein d'un établissement d'enseignement supérieur ».

1.4.3. Le Gouvernement a pris connaissance de l'avis précité, qu'il a analysé attentivement. Il a procédé à un nouvel examen approfondi de son projet d'arrêté tenant compte des observations de la SLCE à la lumière notamment de la jurisprudence la plus récente de la Cour de justice de l'Union européenne (ci-après la CJUE), du Conseil d'Etat et de la Cour Constitutionnelle.

1.4.4. Moyennant les modifications apportées à l'arrêté en projet, résumées ci-après, et à l'appui des justifications complémentaires reprises dans le présent rapport sous la présente section 1.4, le Gouvernement estime ne pas devoir soumettre l'arrêté en projet à un rapport d'incidences environnementales en vertu de la directive 'plans et programmes'.

1.4.5. Ainsi que le rappelait déjà la SLCE dans son avis, selon le paragraphe 2, a), de l'article 3 de cette directive, cette obligation s'applique à tous les plans et programmes qui sont élaborés pour les secteurs, notamment, de l'énergie, de l'affectation des sols ou de l'aménagement du territoire urbain et rural et qui définissent le cadre dans lequel la mise en œuvre des projets énumérés aux annexes I et II de la directive 2011/92/UE du Parlement européen et du Conseil du 13 décembre 2011 'concernant l'évaluation des incidences de certains projets publics et privés sur l'environnement' (ci-après « directive projets ») pourra être autorisée à l'avenir. Le paragraphe 4 du même article 3, prévoit que « pour les plans et programmes, autres que ceux visés au paragraphe 2, qui définissent le cadre dans lequel la mise en œuvre des projets pourra être autorisée à l'avenir, les États membres déterminent s'ils sont susceptibles d'avoir des incidences notables sur l'environnement ».

1.4.6. Selon la CJUE, « la notion de ‘plans et programmes’ se rapporte à tout acte qui établit, en définissant des règles et des procédures de contrôle applicables au secteur concerné, un **ensemble significatif de critères et de modalités pour l’autorisation et la mise en œuvre d’un ou de plusieurs projets susceptibles d’avoir des incidences notables sur l’environnement** »¹.

La CJUE ajoute que la notion de « plans et programmes » peut également recouvrir des actes normatifs adoptés par la voie législative ou réglementaire². Dans l’arrêt C-24/19 du 25 juin 2020, la CJUE a confirmé qu’un arrêté du Gouvernement flamand peut être considéré comme un plan élaboré ou adopté par une autorité au niveau national, régional ou local. En outre, la CJUE a précisé qu’une mesure doit être considérée comme « exigée », dès lors que le pouvoir d’adopter la mesure trouve sa base juridique dans une disposition particulière, même s’il n’existe, à proprement parler, aucune obligation d’élaborer cette mesure³.

La Cour constitutionnelle considère toutefois que juger que toutes les législations et toutes les réglementations susceptibles d’avoir des incidences notables sur l’environnement devraient être soumises à une évaluation environnementale conformément à la directive 2001/42/CE, ne correspond pas à l’objectif du législateur européen, qui visait à ce que, conformément à cette directive, certains plans et programmes susceptibles d’avoir des incidences notables sur l’environnement soient soumis à une évaluation environnementale⁴.

1.4.7. Il ressort de ce qui précède qu’un acte ne doit être qualifié de plan ou programme soumis à l’évaluation des incidences environnementales qu’à supposer que les conditions cumulatives suivantes soient remplies :

- a) L’acte est élaboré dans les secteurs de l’agriculture, la sylviculture, la pêche, l’énergie, l’industrie, les transports, la gestion des déchets, la gestion de l’eau, l’aménagement du territoire urbain et rural ou l’affectation des sols ;
- b) L’acte doit encadrer des projets soumis en tant que tels à évaluation environnementale en vertu de la directive 2011/92/CE concernant l’évaluation des incidences de certains projets publics et privés sur l’environnement ; l’idée est donc, dans la directive « plan ou programme », de faire en sorte que l’évaluation environnementale ait lieu le plus tôt possible, le plus en amont possible des projets ; il convient donc de vérifier si l’acte est susceptible de concerner des projets visés aux annexes I et II de la directive « projets » ;
- c) L’acte doit constituer le cadre d’autorisation des projets visés au point b) ci-dessus, ou pour reprendre les termes de la CJUE, « **ensemble significatif de critères et de modalités pour l’autorisation et la mise en œuvre d’un ou de plusieurs projets** » ; la notion d’« ensemble significatif de critères et de modalités » doit être entendue de manière qualitative et non pas quantitative⁵.

1.4.8. La doctrine résume à juste titre les enseignements de la jurisprudence la plus récente comme suit :

« Sous réserve de cette précision éventuelle, il semble que l’on doit déduire de l’arrêt commenté que toute norme législative, réglementaire ou indicative qui détermine de façon significative les conditions de fond de délivrance de permis et de mise en œuvre des projets est susceptible de constituer un « plan ou programme » au sens de la directive. On pense, notamment, aux normes qui définissent les activités et travaux admissibles par zone. On pense également aux normes définissant les caractéristiques ou l’implantation des constructions et des installations. On pense aussi aux normes qui déterminent, directement ou indirectement, les seuils de nuisances acceptables qui sont générées par des activités classées, ou non classées.

(...)

En toute hypothèse, la Cour de justice précise que les normes en question doivent constituer un ensemble significatif de critères de délivrance et de modalités de mise en œuvre de projets pour constituer un « plan ou programme ». Il reviendra à l’auteur de la norme en premier lieu, à la section de législation du Conseil d’État, le cas échéant, et à toute juridiction, au final, d’apprécier le caractère significatif de l’ensemble considéré »⁶.

¹ C.J., arrêt Patrice d’Oultremont e.a. c. Région wallonne, 27 octobre 2016, C-290/15, ECLI:EU:C:2016:816, § 49. Cet arrêt a été confirmé par deux arrêts prononcés le 7 juin 2018 : C.J., arrêt Inter-Environnement Bruxelles ASBL e.a. c. Région de Bruxelles-Capitale, 7 juin 2018, C-671/16, ECLI:EU:C:2018:403 ; et arrêt Thybaut e.a. c. Région wallonne, 7 juin 2018, C-160/17, ECLI:EU:C:2018:401.

² C.J., arrêt Patrice d’Oultremont e.a. c. Région wallonne, précité, § 52.

³ C.J., arrêt A e.a. c. Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen, 25 juin 2020, C-24/19, ECLI:EU:C:2020:503, §§ 32 et s.

⁴ C.C., 28 février 2019, n° 33/2019, B.21.3 et C.C., 17 octobre 2019, n° 145/2019, B.9.3.

⁵ C.J., arrêt du 27 octobre 2016, D’Oultremont e.a., C 290/15, EU:C:2016:816, point 48 ainsi que jurisprudence citée.

⁶ E. GONTHIER, « La Cour de Justice de l’Union européenne définit la notion de « plan et programme » », Amén., 2017, p. 185.

1.4.9. Le Gouvernement relève, avant toute chose, que dans son avis précité du 28 octobre 2021, la SLCE semble bien vérifier si l'arrêté en projet comprend une définition de « *règles et de procédures de contrôle applicables au secteur concerné* », ce qu'elle déduit du fait que le présent arrêté dispense certains travaux de l'autorisation-même à laquelle est subordonnée la réalisation d'un projet. En revanche, elle ne semble pas examiner, à tout le moins pas explicitement, dans quelle mesure - en définissant donc ces règles et procédures de contrôle -, l'arrêté constitue précisément un « ensemble significatif » de critères de délivrance et de modalités de mise en œuvre de projets visés aux annexes I et II de la directive, sachant que le caractère significatif de cet ensemble doit être entendu de manière qualitative et nécessite une appréciation de l'auteur de la norme, en l'espèce le gouvernement bruxellois.

1.4.10. Dans le cadre de cette appréciation qu'il revient à l'auteur de la norme de faire, quant à l'existence d'un plan ou programme comprenant un ensemble significatif de critères d'autorisation, et tenant compte également des tempéraments apportés par la Cour Constitutionnelle, le Gouvernement bruxellois constate que l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 13 novembre 2008 « *déterminant les actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme, de l'avis du fonctionnaire délégué, de la commune, de la commission royale des Monuments et des Sites, de la commission de concertation ainsi que des mesures particulières de publicité ou de l'intervention d'un architecte* » (ci-après « arrêté minime importance »), y compris les modifications visées dans l'arrêté en projet, n'a pas vocation à constituer un « cadre d'autorisation » au sens de la directive « plans et programmes ».

Cet arrêté minime importance, pris en vertu de l'article 98, § 2 du CoBAT et de plusieurs autres dispositions de ce code, adopté le 13 novembre 2008, modifié par arrêtés des 7 avril 2011, 6 juin 2014, 25 juin 2014, 23 mai 2014 et 8 mai 2014, ainsi que les modifications faisant l'objet de la réforme en cours, procèdent de la même logique que l'article 98, § 1^{er} du CoBAT, dont ils constituent le complément réglementaire.

L'article 98, § 1^{er} du CoBAT définit en effet en premier lieu, certes par voie législative, les actes et travaux qui nécessitent un permis d'urbanisme et, par conséquent, à l'inverse, les actes et travaux qui ne nécessitent pas de permis d'urbanisme. La circonstance que l'article 98, § 1^{er} précité du CoBAT a une valeur législative, alors que l'arrêté minime importance n'aurait « que » une valeur réglementaire, n'a aucune incidence à cet égard puisqu'aussi bien il est admis que la question de savoir si les actes normatifs ont été adoptés par la voie législative ou réglementaire est indifférente pour la qualification de plans et programmes.

En ce qu'ils définissent – par voie législative ou réglementaire – les actes et travaux soumis à permis d'urbanisme par opposition aux actes et travaux qui ne le sont pas, l'article 98, § 1^{er} du CoBAT et l'arrêté minime importance fixent le champ d'application de la police bruxelloise des autorisations urbanistiques en tant que tel et procèdent donc de la définition même de l'autorisation urbanistique bruxelloise.

Dans la mesure où ces dispositions poursuivent cet objectif, ce qui suppose notamment qu'elles n'excèdent pas les limites de l'habilitation conférée par le CoBAT, elles instaurent donc le principe légal de la nécessité d'obtenir une autorisation spécifique pour certains actes et travaux, dont elles ne fixent pas, en revanche, le cadre d'autorisation, à savoir l'ensemble significatif de critères d'autorisation ou de mise en œuvre de projets visés aux annexes I ou II de la directive « projets ».

Affirmer le contraire reviendrait à considérer que l'article 98, § 1^{er}, – qui vise tout autant à définir les actes soumis ou non à permis – et par extension l'ensemble du CoBAT constituent un plan ou programme alors qu'ainsi qu'il fut rappelé par la Cour Constitutionnelle, considérer que le code urbanistique lui-même relève du champ d'application de la directive reviendrait à dire que toutes les législations et toutes les réglementations susceptibles d'avoir des incidences notables sur l'environnement doivent être soumises à une évaluation environnementale conformément à la directive. Une telle conclusion « *ne correspond pas à l'objectif du législateur européen, qui visait à ce que, « conformément à la [...] directive, certains plans et programmes susceptibles d'avoir des incidences notables sur l'environnement soient soumis à une évaluation environnementale* » (article 1er) »⁷.

En l'occurrence, l'article 98, § 1^{er} du CoBAT et son complément réglementaire, à savoir l'arrêté minime importance, ne constituent pas le cadre d'autorisation, mais la définition de l'autorisation urbanistique instaurée en région de Bruxelles-Capitale, de sorte qu'ils ne sont pas soumis à l'évaluation des incidences requise par la directive « plans et programme ».

⁷ C.C., 28 février 2019, n° 33/2019, B.21.3 et C.C., 17 octobre 2019, n° 145/2019, B.9.3.

1.4.11. Il convient certes, sans doute, de distinguer, d'une part, les dispositions qui fixent réellement le champ d'application de l'autorisation urbanistique instaurée en région bruxelloise et, d'autre part, les dispositions qui, le cas échéant, auraient une portée différente ou complémentaire en ce qu'elles auraient pour effet de prévoir d'ores et déjà le cadre d'autorisation ou de dispenser des actes et travaux tout en les soumettant à un ensemble significatif de critères de mise en œuvre qui tiendrait lieu d'autorisation.

1.4.12. Le Gouvernement bruxellois estime que l'arrêté en projet ne comporte *plus* – tenant compte des modifications apportées au projet – de telles dispositions, dont l'effet serait de fixer le cadre d'autorisation d'actes et travaux dispensés de certains formalités ou de permis d'urbanisme. Ainsi, les modifications projetées aux articles 6 et 7 de l'arrêté du 13 novembre 2008 concernant les voiries ont fait l'objet d'amendements visant à supprimer un certain nombre de critères qui pouvaient être qualifiés d'ensemble significatif au sens de la jurisprudence de la CJUE.

Sont notamment supprimées les modifications qui avaient envisagées à l'article 6, 5°, la prolongation instaurée par le 5°bis et le 8°.

1.4.13. Bien que le Gouvernement ne rejoint pas l'analyse effectuée par la SLCE quant à la qualification de l'arrêté minime importance comme étant un plan ou programme, l'arrêté en projet, tel qu'adopté en troisième lecture a été modifié quant aux dispenses suivantes :

- divers aménagements de voirie et de travaux d'aménagements de transports en commun ;
 - ou encore des projets dont l'objet et la nature exacte ne sont pas identifiés a priori, comme l'érection temporaire d'une construction ;
 - et le placement d'installation dans le cadre de projets de recherche menés par ou au sein d'un établissement d'enseignement supérieur,
- dès lors que la SLCE relève que ces actes et travaux pourraient concerner des projets visés à l'annexe II de la directive « projets », à savoir notamment les travaux d'aménagement urbain, la construction de routes, les tramways, métros aériens et souterrains, lignes suspendues ou lignes analogues de type particulier servant exclusivement ou principalement au transport des personnes.

1.4.14. S'agissant des actes, travaux et occupations temporaires, dont l'objet et la nature exacts ne sont en effet pas toujours identifiables a priori, et le placement d'installations dans le cadre de projets de recherche menés par ou au sein d'un établissement d'enseignement supérieur, dès lors par ailleurs que les dispenses prévues sont subordonnées à certaines conditions qui pourraient être perçues comme autant d'ensembles significatifs de critères de mise en œuvre, le Gouvernement bruxellois a ajouté une clause générale tant dans le titre II relatif aux biens non-protégés que dans le titre III relatif aux biens protégés, qui dispose que la « *liste de dispenses du présent titre n'est pas applicable aux actes et travaux repris au sein des annexes A et B du CoBAT ni, en ce qui concerne le chapitre Ibis [NDR : relatif aux actes et occupations temporaires], aux actes et travaux repris au sein des annexes I et II de la directive 2011/92/UE du Parlement Européen et du Conseil du 13 décembre 2011 concernant l'évaluation des incidences de certains projets publics et privés sur l'environnement* » (articles 2/4 et 34quinquies). Dans la mesure où les projets visés aux annexes I et II de la directive « projets » sont exclus des dispenses considérées, ces dernières ne peuvent plus être qualifiées de plans ou programmes au sens de la directive 2001/42/CE.

1.4.15. S'agissant des dispenses portant sur les actes et travaux de voirie, il est renvoyé au point 1.4.12.

1.4.16. Pour le surplus, le gouvernement estime que l'arrêté en projet ne comporte plus d'ensembles significatifs de critères d'autorisation ou de mise en œuvre de projets visés aux annexes I et II de la directive « projets, de sorte qu'au même titre que l'article 98, § 1^{er} du CoBAT, ses dispositions ne procèdent pas de la fixation d'un cadre d'autorisation de tels projets, mais de la définition de l'autorisation urbanistique instaurée en région de Bruxelles-Capitale, de sorte qu'ils ne sont pas soumis à l'évaluation des incidences requise par la directive « plans et programme ».

1.5. Les réponses aux observations générales du Conseil d'Etat quant à la minime importance de certains actes et travaux et à l'absence de pertinence de certaines formalités

Dans son avis 70.191/4 du 28 octobre 2021, la SLCE s'interroge sur le respect, par certaines dispenses, de l'habilitation législative conférée au gouvernement par les articles 98, § 2 et 98, § 2/1 du CoBAT.

La SLCE formule cette critique au départ de 10 exemples (p.12 à 17 de l'avis). Il est répondu à ceux-ci ci-après, à l'exception des observations relatives aux travaux d'aménagements de la voirie (point 2.2., 6° de l'avis) dès lors que la condition litigieuse de cette dispense, relative aux 10 emplacements de parcage, a été réévaluée à la baisse.

Dispenses de formalités uniquement imposées par un RCU, un PPAS ou un PAD. Il s'agit du point 2.2.,1° de l'avis de la SLCE.

Les dispositions visées par la SLCE prévoient uniquement des dispenses procédurales. Il est donc inexact de faire état de ce que des dispenses de permis sont prévues par l'AG.

Par ailleurs, ces dispenses d'avis sont d'ores et déjà prévues par l'arrêté actuel (articles 10, 14, 22, 26, 35/11 et 35/14).

Il est souligné que les actes et travaux pour lesquels les dispenses procédurales sont prévues consistent, par ailleurs, dans la majorité des cas, en des actes et travaux non dérogoratoires et ne sont applicables que moyennant le respect de critères cumulatifs garantissant la minime importance des travaux (ex. superficie de plancher concernée par le changement soit inférieure à 200 m²), ce qui permet de s'assurer de l'absence de pertinence du maintien de la formalité.

Dispenses des formalités à la condition que le bien ne soit pas situé à moins de 20 mètres d'un bien protégé. Il s'agit du point 2.2.,2° de l'avis de la SLCE.

Les dispenses prévues par le présent arrêté combinent le respect de critères cumulatifs relatifs à la nature et l'ampleur des travaux avec le respect d'une distance minimale par rapport au bien protégé. Une telle approche est manifestement conforme à l'habilitation conférée au Gouvernement et permet de s'assurer de l'absence d'impact ou de l'impact acceptable sur les perspectives vers et à partir du bien protégé. Ce d'autant qu'à une distance inférieure à 20 mètres, les dispenses ne seront pas applicables et les prescriptions de la zone de protection éventuelle resteront entièrement d'application.

S'agissant plus particulièrement du choix de la condition de distance de moins de 20 mètres d'un bien protégé, prévue à diverses reprises dans l'arrêté modificatif, celle-ci a été fixée en concertation avec l'Administration en charge des Monuments et Sites. L'extension de cette distance au-delà de 20 mètres, en l'absence de zone de protection, impliquerait une restriction non justifiée des dispenses dans une zone plus large prévue autour des biens classés. A titre exemplatif, les zones tampon UNESCO sont très larges, et englobent, pour la Grand Place, quasi tout le Pentagone, ce qui aurait pour conséquence d'exclure les dispenses pour tous les immeubles du centre historique.

Dès lors, le jalon commun de 20 mètres est proportionné par rapport aux travaux concernés et au regard de l'exigence de ne pas porter atteinte aux qualités architecturales, matériaux, teintes de parement etc.

Par opposition, les zones de protection sont très diverses et poursuivent un autre but lié aux perspectives de ou vers le bien. Celles-ci n'inscrivent pas en général un rayon autour d'un bien classé, mais reprennent essentiellement, pour les immeubles mitoyens, les perspectives sur les espaces publics (voiries), au détriment des intérieurs d'îlots.

Il y a lieu de préciser que certains instruments réglementaires prévoient déjà cette distance de 20 mètres autour d'un bien protégé, à défaut de zone de protection (article 3, § 6 du Titre VI du RRU, et l'article 25 de l'arrêté minime importance, non visé par l'actuelle réforme).

Dispenses relatives aux travaux temporaires. Il s'agit des point 2.2.,3°, 4° et 5° de l'avis de la SLCE.

Quant au point 2.2.,3° de l'avis :

Le projet a été modifié afin de supprimer la référence au caractère cyclique des activités et, ainsi, répondre à la critique de la SLCE quant à l'impact d'un tel libellé sur le caractère temporaire de tels actes et travaux.

Il est pour le surplus renvoyé au point 3.1.1. du présent rapport quant à la motivation de la nécessité de prévoir, pour les projets d'occupation temporaire à caractère social et/ou culturel, que l'occupation temporaire puisse être renouvelée annuellement, au contraire de l'occupation temporaire répondant à un besoin exceptionnel qui ne remplit pas forcément cet objectif d'intérêt général.

Quant au point 2.2.,4° de l'avis :

La dispense de permis prévue à l'article 2/6, 5° de l'arrêté et relative à la construction et au placement d'éléments développés dans le cadre de la recherche universitaire ou liée à l'enseignement supérieur non universitaire est identique à la dispense prévue à l'article 4, 5° de l'arrêté actuel. Cette dispense est simplement déplacée dans le nouveau chapitre sur les actes et travaux temporaires, conformément à la réorganisation prévue par l'arrêté modificatif.

Les dispenses prévues aux articles 2/7, 1° et 2° de l'arrêté sont des dispenses procédurales. Un permis à durée limitée reste donc requis. Comme indiqué au point 3.1.4. du présent rapport, la durée de trois ans est, selon le Gouvernement, un maximum pour pouvoir considérer les actes et travaux envisagés comme étant « temporaires ». Ces formalités procédurales peuvent raisonnablement être considérées comme non pertinentes si le projet se limite à un tel laps de temps. Ce d'autant que l'arrêté relatif aux permis à durée limitée prévoit déjà l'obligation de remettre le bien en l'état à l'échéance du permis et que, si, au terme de la première période de deux ou trois ans selon le cas considéré, une nouvelle demande de permis est introduite, ladite demande ne pourra être dispensée des formalités.

Ainsi, si le projet devait perdurer au-delà des délais de deux ou de trois ans, ce maintien ne pourrait intervenir sans que les formalités d'avis soient mises en œuvre.

Cependant, s'agissant des parties protégées des biens protégés, cette limite de non-répétition des dispenses procédurales ne s'applique pas aux décorations événementielles, liées à l'organisation de manifestations culturelles ou de festivités et aux installations temporaires à caractère social, culturel, récréatif ou événementiel, visées à l'article 34/9 nouveau.

Quant au point 2.2.,5° de l'avis :

Il convient avant toute chose de souligner que la dispense de permis prévue par l'arrêté à l'article 2/6, 2°, a) concerne une hypothèse d'occupation temporaire à caractère social et/ou culturel.

C'est afin de s'assurer que l'occupation remplira bien cet objectif d'intérêt général que l'arrêté prévoit, au titre de condition, que l'occupation temporaire projetée est réalisé par les personnes qu'il détermine.

Contrairement à ce que semble considérer la SLCE, les dispositions auxquelles il est fait référence n'ont pas vocation à garantir le caractère de minime importance des travaux envisagés, mais à permettre de s'assurer du respect de l'objectif d'intérêt général poursuivi par le Gouvernement.

Le caractère de minime importance des travaux ou d'absence de pertinence des avis dont il est dispensé est quant à lui garanti par les autres conditions assortissant les dispenses, soit i) une durée maximale d'occupation, ii) la remise en état au maximum 30 jours après le terme de l'occupation, mais en tout cas, avant l'expiration de la durée maximale pour laquelle la dispense de permis est valable, iii) l'absence d'impact sur la stabilité et iv) l'absence de modification du volume construit et de l'aspect architectural du bâtiment concerné par les travaux.

Dispenses relatives à la modification de la destination d'une partie d'un logement en vue d'y permettre l'activité d'une profession libérale. Il s'agit du point 2.2.,7° de l'avis de la SLCE.

La dispense de permis prévue par l'arrêté est d'ores et déjà prévue par l'article 13 et 35/13 de l'arrêté actuel, pour la modification d'un logement afin d'y permettre une activité de profession libérale si la superficie de plancher affectée à cette activité est inférieure à 75 m².

Une deuxième hypothèse de dispense est toutefois désormais prévue si la superficie est supérieure à 75 m² et inférieure ou égale à 200 m² pour autant, en ce cas, que la superficie de plancher soit limitée à 45 % de la superficie totale du logement.

Comme indiqué au point 3.5. du présent rapport, cette seconde hypothèse de dispense est conforme aux exigences de la prescription 0.14 du PRAS laquelle prévoit que les surfaces de bureaux répondant à cette condition de surface ne sont pas prises en considération dans la CaSBA.

La délivrance d'un permis pour une telle modification de destination serait par conséquent dépourvue de toute pertinence dès lors même que cette modification n'est pas prise en compte à la CaSBA.

Dispenses relatives aux aménagements des toitures plates. Il s'agit du point 2.2.,8° de l'avis de la SLCE.

Seule des dispenses procédurales sont prévues et l'organisation d'une enquête publique reste imposée.

Si bien que la mise en œuvre d'un tel projet sur une toiture plate restera soumise à un examen de son impact sur le bon aménagement des lieux, en ce compris de son impact visuel et sa compatibilité avec le voisinage, ce dernier demeurant informé du projet par le biais de l'enquête publique et, partant, en mesure de faire valoir ses observations sur l'aménagement proposé.

Etant, par ailleurs, précisé que les dispenses procédurales sont limitées au projet sis sur une toiture plate dont la superficie ne dépasse pas 60m², cette condition d'application de la dispense permet de s'assurer de la faible ampleur des projets qui devront nécessairement pouvoir s'implanter sur cette surface.

Une condition a en outre été rajoutée dans l'arrêté, à savoir que le bien dont la toiture plate est concernée par l'aménagement ne soit pas situé à moins de 20 mètres d'un bien protégé.

Dispense de l'avis visé à l'article 207, § 3 du CoBAT pour les biens classés. Il s'agit du point 2.2.,9° de l'avis de la SLCE.

L'article 207, § 3, du CoBAT prévoit que ce n'est que si la commission de concertation - dans laquelle siègent des représentants de l'Administration des Monuments et Sites (art. 9, § 2, 1°, troisième tiret du CoBAT) - l'estime nécessaire que l'avis de la CRMS sera sollicité.

Cet avis demeure par conséquent justifié pour les biens repris à l'inventaire mais non classés dès lors qu'il donne l'occasion, le cas échéant, de permettre à la commission de concertation de solliciter l'avis de la CRMS afin d'éclairer l'autorité chargée de délivrer le permis de l'impact du projet en termes de patrimoine.

Le maintien d'un tel avis pour les biens classés automatiquement repris à l'inventaire ne se justifie toutefois pas.

En effet, en vertu de l'article 123/2, 3° du CoBAT un permis d'urbanisme est délivré par le fonctionnaire délégué au patrimoine « *lorsqu'il concerne en totalité ou en partie un bien qui est, en totalité ou en partie, inscrit sur la liste de sauvegarde ou classé ou en cours de procédure d'inscription ou de classement, que les actes et travaux portent ou non sur les parties de ce bien inscrites sur la liste de sauvegarde ou classées, ou faisant l'objet d'une procédure d'inscription ou de classement* ».

Le fonctionnaire délégué au patrimoine est un fonctionnaire spécialisé en matière de conservation du patrimoine immobilier, qui doit pouvoir faire état de l'obtention d'un diplôme d'études supérieures ou de minimum dix ans d'expérience professionnelle en rapport avec le patrimoine immobilier (art. 5, al. 1 du CoBAT).

Si bien que l'autorité chargée de délivrer le permis portant sur tout ou partie d'un bien relevant du patrimoine immobilier classé est une autorité spécialisée en matière de conservation du patrimoine. Il n'est par conséquent pas pertinent d'imposer l'avis de la CRMS afin de l'éclairer sur les impacts potentiels du projet en matière de patrimoine.

La dispense d'avis se justifie dès lors pleinement eu égard aux objectifs de simplification administrative et de rationalisation poursuivis par l'arrêté.

Etant également rappelé que les actes et travaux pouvant être autorisés sur un bien classé sont encadrés par l'arrêté de classement.

Dispenses procédurales pour les actes et travaux de restauration à l'identique. Il s'agit du point 2.2.,10° de l'avis de la SLCE.

Il s'agit d'une dispense procédurale.

Les actes et travaux de restauration à l'identique portent sur un bien protégé. L'autorisation sera par conséquent délivrée par le fonctionnaire délégué au patrimoine (cf. chapitre 3.9. du présent rapport). Le fonctionnaire délégué au patrimoine est partant en mesure de s'assurer que la demande qui lui est soumise vise bien un restauration historique au sens de l'article 1^{er}, 24° de l'AG, soit la « remise en bon état et dans les règles de l'art de tout ou partie d'un bien protégé lorsqu'il s'agit de la reconstitution d'un état connu antérieur au dernier état contemporain connu de ce bien ou des parties concernées de ce bien et pouvant entraîner la modification de leur aspect actuel ».

Le fonctionnaire délégué au patrimoine est tout autant en mesure de s'assurer de ce que le l'état antérieur qui sera atteint à la suite de la restauration s'inscrit dans le cadre des intérêts protégés au sens de l'article 206 du CoBAT.

Dans ces conditions, la restauration autorisée ne peut être de nature à porter atteinte à l'intérêt patrimonial du bien concerné. Les dispenses procédurales sont par conséquent justifiées.

1.6. Le principe de standstill

Dès lors que la réforme du CoBAT et, partant, de l'arrêté « minime importance » qui l'exécute touche au cadre de vie des administrés, elle doit se confronter à la question du respect du principe du standstill qui découle du droit à un environnement sain consacré par l'article 23, 4° de la Constitution.

Le Conseil d'Etat considère que « l'article 23, 4° de la Constitution, consacrant le droit à la protection d'un environnement sain, établit une obligation de standstill qui s'oppose à ce que le législateur compétent réduise sensiblement le niveau de protection offert par la législation applicable sans qu'existent pour ce faire des motifs liés à l'intérêt général. Pour faire constater une violation à l'obligation de standstill, il y a lieu d'abord d'établir une diminution sensible du niveau de protection, ensuite de démontrer le caractère sensible de cette régression et enfin de démontrer que les justifications avancées ne constituent pas des motifs d'intérêt général admissibles » (C.E., n° 245.927 du 25 octobre 2019 ; C.E. n° 229.097 du 11 juillet 2014).

En outre, l'examen du respect de l'obligation de standstill doit s'évaluer de façon globale et non mesure par mesure.

Les travaux préparatoires de l'ordonnance du 30 novembre 2017 réformant le Code bruxellois de l'aménagement du territoire et l'ordonnance du 5 juin 1997 relative aux permis d'environnement et modifiant certaines législations connexes exposent explicitement les principaux objectifs que poursuit la réforme entamée par le législateur régional, à savoir une simplification et une rationalisation de l'aménagement du territoire (Doc. Parl., A-451/1, session 2016/2017, p.1).

Dans cette optique, et afin de pouvoir à terme aboutir à la mise en place d'un permis mixte – c'est-à-dire un permis intégrant dans une seule autorisation le permis d'urbanisme et le permis d'environnement requis pour un projet mixte – le législateur a transformé les délais d'instruction des permis d'urbanisme en délais de rigueur.

C'est en ayant égard aux deux objectifs ci-avant rappelés ainsi qu'aux objectifs complémentaires évoqués ci-dessus que le Gouvernement a fait usage de son habilitation législative afin de déterminer les actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme et ceux dont la procédure d'instruction pouvait se voir dispenser d'une ou plusieurs formalités procédurales.

Tant la réforme législative du CoBAT en matière de dispenses procédurales que la mise en œuvre de l'habilitation – désormais renforcée – conférée au Gouvernement procèdent, notamment, du constat préalable que les différents acteurs de l'urbanisme bruxellois ne sont bien souvent pas en mesure d'accomplir leur mission spécifique dans des conditions optimales, étant régulièrement appelés à se prononcer sur des demandes ou des projets qui ne justifient pas nécessairement leur intervention.

Ce constat s'explique par de multiples facteurs : la densité du bâti bruxellois, les nombreuses prescriptions réglementaires, le caractère dérogatoire d'un nombre significatif de projets, l'absence de dispenses pour des biens repris à l'inventaire, et partant la mobilisation systématique de plusieurs instances veillant à la prise en compte des divers aspects réglementés ou des intérêts protégés. Par ailleurs, l'arrêté dit de « minime importance » actuellement en vigueur en région bruxelloise n'exempte pas autant de projets de minime importance du permis d'urbanisme que les arrêtés équivalents applicables en région flamande et wallonne.

L'arrêté en projet entend dès lors ajuster les règles procédurales en fonction des particularités de certains projets, généralement dans le sens d'un allègement, dans les limites de l'habilitation accordée par le CoBAT au Gouvernement et dans le respect du principe de standstill.

Eu égard à l'usage fait de cette faculté de dispense, il convient tout d'abord de souligner que la réforme proposée de l'arrêté dit de « minime importance » n'est pas, en soi, de nature à établir l'existence d'un recul sensible du droit à la protection à un environnement sain.

Le Gouvernement dispose en effet aujourd'hui d'un retour d'expérience dont il ne disposait pas au moment de l'adoption de l'arrêté dit de « minime importance » du 13 novembre 2008, ce qui lui a permis de déterminer dans quelle mesure les dispenses de permis d'urbanisme et procédurales pouvaient être élargies eu égard à la minime importance des actes et travaux visés et/ou à leur pertinence.

Comme cela a été rappelé ci-avant, l'établissement des dispenses prévues par le présent arrêté fait suite à un important travail de consultation entre Urban et les communes et instances d'avis intervenant dans le cadre de la procédure de délivrance des permis d'urbanisme.

Le processus d'adoption du présent arrêté a garanti la prise en considération des retours d'expérience des acteurs du terrain et, ce faisant, a permis au Gouvernement de s'assurer que l'élargissement de certaines dispenses prévu par l'arrêté n'engendre pas un recul sensible ou injustifié du niveau de protection de l'environnement tout en contribuant à ce que les objectifs – notamment de simplification, de rationalisation, de promotion de nouveaux projets émergents et de soutien au développement des activités socio-économiques ou écoresponsables – fixés par le législateur régional et le Gouvernement puissent être atteints. Etant ici également rappelé que c'est le principe de subsidiarité qui a guidé l'action du Gouvernement afin de déterminer le contenu de chacune des dispenses prévues pour chaque situation spécifique.

Les objectifs rappelés ci-avant constituent des motifs d'intérêt général justifiant le cas échéant que certaines garanties procédurales visant au départ la protection du cadre de vie fassent l'objet d'une forme de recul sensible dans certaines situations spécifiques. Toutefois, les conditions strictes et objectives auxquelles les dispenses sont subordonnées visent à éviter que l'allègement procédural mis en place se fasse au détriment du bon aménagement du territoire. Par ailleurs, la réforme doit permettre de rendre la gestion globale de la police de l'aménagement du territoire et de l'urbanisme plus efficace et pertinente sur le territoire bruxellois.

Le présent arrêté, en ce qu'il consacre le principe de subsidiarité dans l'action administrative, permet une meilleure gestion des ressources de l'administration et des instances d'avis dont l'action ne sera plus entravée par des formalités jugées non pertinentes dans certains cas précis sur base de l'expérience du terrain.

Cette rationalisation des procédures de délivrance des permis engendrera, par conséquent, une plus grande disponibilité des services dans la gestion des demandes de permis d'urbanisme qui se traduira par une plus grande qualité et une plus grande lisibilité des décisions d'octroi ou de refus des permis d'urbanisme.

Cette amélioration du processus décisionnel, appréciée globalement, et couplée au respect des délais de rigueur mis en place par le nouveau CoBAT garantit un aménagement du territoire et une gestion de son développement urbanistique plus efficace et qualitative en Région de Bruxelles-Capitale et, partant, un niveau de protection de l'environnement plus élevé. La réforme vise également à faciliter la mise en œuvre de certaines activités sociales ou économiques lorsque leur finalité et leur caractéristiques le justifient sans entraver l'environnement régional.

1.7. La protection du patrimoine

Le patrimoine est porteur d'histoire et représente une richesse inestimable pour les générations futures. Il importe donc de veiller à sa conservation.

L'article 206, alinéa 1^{er}, 2^o du CoBAT définit le terme de conservation comme « *l'ensemble des mesures visant à l'identification, l'étude, la sauvegarde, la protection, le classement, l'entretien, la gestion, la restauration, la consolidation, la réaffectation et la mise en valeur du patrimoine immobilier, dans le but de l'intégrer dans le cadre de la vie contemporaine et de le maintenir dans un environnement approprié* ».

La conservation du patrimoine doit donc s'opérer de manière intégrée au regard de l'évolution de la société et de ses besoins.

Tel est l'objectif du présent arrêté : certains actes et travaux relatifs à un bien protégé pourront bénéficier de plusieurs dispenses procédurales allégeant ainsi la procédure de délivrance du permis d'urbanisme. Un permis d'urbanisme restera néanmoins, dans la majeure partie des cas, requis afin qu'un contrôle des travaux envisagés soit tout de même opéré par l'Administration en charge des Monuments et Sites et par les agents experts et spécialisés qui la composent.

Une telle approche n'implique pas un recul du cadre législatif relatif à la protection du patrimoine bruxellois. Au contraire, elle permet de faciliter une telle protection en la rendant plus rapide et efficace.

Quant aux actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme par l'arrêté en projet, ils ne sont pas de nature, tenant compte de leur portée, à nuire à la valeur patrimoniale des biens. La plupart de ces dispenses ont été introduites par l'arrêté du 7 avril 2011, modifiant l'arrêté du 13 novembre 2008.

Le projet d'arrêté prévoit également que certains actes et travaux portant sur des biens repris à l'inventaire sont dispensés de l'avis de la commission de concertation et, par voie de conséquence, d'un éventuel avis de la Commission Royale des Monuments et des Sites (cf. art. 207, § 3 du CoBAT). La protection de leur valeur patrimoniale devra donc se faire au niveau de la commune et de sa politique de protection du patrimoine.

Cette dispense de l'avis de la commission de concertation et de la Commission Royale des Monuments et des Sites (CRMS) s'inscrit dans les objectifs de simplification et de rationalisation poursuivis par le législateur. En effet, à défaut de mise en œuvre de cette dispense, l'ensemble des demandes de permis d'urbanisme portant sur des biens inscrits à l'inventaire devraient être soumis à l'avis de la commission de concertation en application de l'article 207, § 3, du CoBAT, ce que de nombreux acteurs bruxellois ont déploré.

Il en va de même de la dispense relative aux avis de la commission de concertation et de la CRMS requis en application de l'article 237 du CoBAT pour les biens non protégés situés en zone de protection, les formalités prévues par cet article ne se justifiant qu'en présence d'un risque d'atteinte aux perspectives sur le bien relevant du patrimoine immobilier ou à partir de celui-ci, ce risque pouvant être écarté en présence de circonstances spécifiques décrites dans l'arrêté dit de « minime importance » ou lorsque certaines conditions objectives sont remplies.

Relativement aux dispenses de l'avis de la CRMS, l'objectif poursuivi est de ne plus consulter cette instance lorsque cela n'est pas pertinent soit parce que les actes et travaux projetés ne sont pas de nature à porter atteinte aux intérêts protégés (dispense de permis d'urbanisme), soit parce qu'ils sont d'importance très réduite, soit encore au regard du principe de subsidiarité, en ce que la spécialisation des agents de l'Administration en charge des Monuments et Sites et la complétude des dossiers de demandes de permis reprenant les documents nécessaires pour vérifier les techniques de restauration et les matériaux utilisés permettent de justifier la dispense.

1.8. Les dispenses dérogatoires

Dans son avis du 28 octobre 2021 émis sur le projet d'arrêté adopté en deuxième lecture, la SLCE constate que plusieurs dispositions de l'arrêté en projet – en particulier l'article 21/1, en projet et les articles 29 et 30/2, en projet – prévoient que « *sont dispensés de permis certains actes et travaux relatifs à des biens ne faisant pas l'objet de mesures de protection, même si ceux-ci impliquent des dérogations, selon le cas, à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme, à un règlement sur les bâtisses, aux prescriptions réglementaires d'un plan d'aménagement directeur, d'un plan régional de mobilité ou d'un plan communal de mobilité, à un règlement concernant les zones de recul ou à un permis de lotir* ».

La SLCE estime que de telles dispenses ne sont pas admissibles au terme du raisonnement suivant :

« Il en résulte que, dans le système conçu par le CoBAT, certains actes et travaux peuvent être autorisés même s'ils impliquent des dérogations à un plan particulier d'affectation, à un permis de lotir, à un règlement d'urbanisme, à un règlement sur les bâtisses, à un règlement concernant les zones de recul, aux prescriptions réglementaires de la partie spécifique du plan régional de mobilité ou encore aux prescriptions réglementaires des plans communaux de mobilité. Toutefois, l'octroi de ces dérogations suppose que, selon le cas, certaines

formalités aient été accomplies ou que certaines conditions de fond soient rencontrées, le tout impliquant qu'une décision expresse et motivée de l'autorité compétente intervienne, en vue d'octroyer la dérogation concernée. Par conséquent, et dès lors que les dispositions législatives précitées requièrent une décision expresse spécialement motivée, la section de législation n'aperçoit pas comment des actes et travaux qui impliquent des dérogations à des dispositions de nature réglementaire, comme celles énumérées ci-avant, pourraient être qualifiées « de minime importance » ni comment il pourrait être considéré que l'exigence d'un permis ne serait pas pertinente pour de tels actes et travaux.

En d'autres termes, la section de législation n'aperçoit pas comment les dispositions du CoBAT qui permettent au Gouvernement de dispenser certains actes et travaux de permis d'urbanisme, pourraient être comprises comme allant jusqu'à permettre que ce faisant, le Gouvernement déroge, en outre, au système spécifique de décision expresse et spécialement motivée pour les actes et travaux qui impliquent des dérogations aux dispositions réglementaires précitées. À fortiori en va-t-il de même pour les actes et travaux impliquant des dérogations à des dispositions réglementaires auxquelles l'article 126 du CoBAT ne permet pas de déroger, comme le volet réglementaire d'un plan d'aménagement directeur ».

Il se déduit de cet avis que selon la SLCE, l'habilitation donnée au Gouvernement de dispenser de permis certains actes et travaux ne peut pas être interprétée en ce sens qu'elle l'autoriserait à déroger au principe qui veut que des actes et travaux dérogatoires impliquent une décision expresse et spécialement motivée de l'autorité compétente ; partant, des actes et travaux dérogatoires ne pourraient pas être qualifiés « de minime importance » et, à ce titre, être dispensés de permis.

Les dispenses de permis visant des actes et travaux dérogatoires ont dès lors été supprimées du présent projet d'arrêté, adopté en troisième lecture par le Gouvernement.

En revanche, l'arrêté en projet conserve les dispenses procédurales bénéficiant à certains actes et travaux dérogatoires, étant entendu que les formalités procédurales imposées par le CoBAT préalablement à l'octroi de la dérogation restent pleinement applicables (notamment l'avis conforme du fonctionnaire délégué ou l'avis favorable unanime de la commission de concertation). L'article 2/3 est inséré en ce sens dans l'arrêté du 13 novembre 2008 afin de prévoir explicitement que « les dispenses de l'avis de la commission de concertation, d'enquête publique et d'avis du fonctionnaire délégué prévues nonobstant le fait que les actes et travaux concernés impliquent une dérogation à un plan d'affectation du sol, à un règlement d'urbanisme, ou à un permis de lotir ne préjudicient pas à, ni ne dispensent de l'application de l'article 126, § 10, du CoBAT ».

1.9. L'exclusion des annexes A et B du CoBAT.

Les actes et travaux repris au sein des annexes A et B du CoBAT doivent être soumis à évaluation des incidences, conformément à la législation européenne prévue à cet égard. Ces actes et travaux ne peuvent donc être dispensés de permis d'urbanisme, en tout cas pas par le biais d'un arrêté du Gouvernement, car une telle dispense entraînerait une contravention aux normes européennes. En réponse à la suggestion émise dans l'avis du 28 octobre 2021 de la SLCE (p. 19/54), l'arrêté en projet adopté en troisième lecture énonce de manière générale que la liste de dispenses des titres II et III n'est pas applicable aux actes et travaux repris au sein des annexes A et B du CoBAT.

2. Nouvelles dispositions communes

Le présent arrêté permet des dispenses de permis d'urbanisme pour certains actes et travaux temporaires. Au terme du délai repris comme condition d'octroi de la dispense, un permis d'urbanisme sera requis pour que les actes et travaux réalisés puissent être maintenus.

L'arrêté impose désormais une obligation de notification préalable à la réalisation de ces actes et travaux temporaires. Celle-ci est requise pour les raisons suivantes :

- afin de permettre aux autorités de contrôler le respect du délai durant lequel la dispense de permis est octroyée ;
- afin de tenir la commune informée des actes et travaux temporaires prenant place sur son territoire ;
- afin de laisser à la commune et à son Bourgmestre un délai raisonnable en vue de vérifier si les actes et travaux projetés doivent faire l'objet d'une attestation de sécurité délivrée par le SIAMU, laquelle

devra être sollicitée par le Bourgmestre sur base de sa compétence en matière de sécurité découlant de l'article 135 de la nouvelle loi communale.

Concrètement, l'auteur des actes et travaux a l'obligation de notifier la date de commencement des actes et travaux dispensés de permis d'urbanisme via le formulaire mis à disposition à cet effet sur la plateforme informatisée régionale (<https://mypermit.urban.brussels/home>) au plus tard 60 jours avant d'entamer ces actes et travaux. Une fois encodées, des informations afférentes à ces actes et travaux temporaires seront également renseignées sur le site régional <https://openpermits.brussels/>.

L'article 2/1, alinéa 2, précise, par ailleurs, que « *L'accomplissement de cette formalité n'implique aucunement la reconnaissance dans le chef des autorités que les conditions permettant l'octroi de la dispense de permis d'urbanisme sont remplies.* »

Pour les nouveaux articles 2/3 et 2/4, il est renvoyé aux observations générales n° 1.4.14, 1.8 et 1.9 ci-dessus.

Pour rappel, lorsque des actes et travaux sont dispensés de l'obtention préalable d'un permis d'urbanisme, la dispense n'est pas subordonnée au caractère non-répétitif desdits actes et travaux, mais au respect des conditions prescrites lors de la réalisation de ceux-ci. Cependant, en ce qui concerne les dispenses procédurales éventuellement applicables dans le cadre d'un permis, une limitation quant à la répétition de celles-ci dans le cadre de certains actes et travaux temporaires est prévue par l'actuel projet. Sont exclues de cette limitation de non-répétition, les décorations événementielles, liées à l'organisation de manifestations culturelles ou de festivités et les installations temporaires à caractère social, culturel, récréatif ou événementiel, visées à l'article 34/9 nouveau (voy. supra, point 1.5).

Par ailleurs, conformément à la jurisprudence constante du Conseil d'Etat, lorsqu'un terme n'est pas défini dans le cadre du présent arrêté, il faudra se référer à son sens commun.

3. Les dispenses

3.1. Les actes et travaux temporaires

Toute cette catégorie d'actes et travaux temporaires est à lire en parallèle avec l'arrêté relatif aux permis à durée limitée (qui est modifié en parallèle et entrera en vigueur en même temps que le présent arrêté). Si les projets envisagés ne bénéficient pas d'une dispense de permis d'urbanisme, un permis d'urbanisme à durée limitée devra être en principe délivré et ce, même si des dispenses procédurales peuvent s'appliquer.

L'article 5 de l'arrêté relatif aux permis à durée limitée prévoit que « *Les actes et travaux pour lesquels un permis d'urbanisme à durée limitée a été obtenu peuvent faire l'objet d'un nouveau permis à durée limitée.* »

Dans l'hypothèse où des actes et travaux font l'objet d'un nouveau permis d'urbanisme à durée limitée, l'article 2/7 de l'arrêté minime importance tel que modifié par le présent arrêté prévoit, en son deuxième alinéa, que « *Lorsque les actes et travaux visés au présent article sont soumis à un permis d'urbanisme à durée limitée conformément à l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 10 mars 2022 relatif aux permis d'urbanisme à durée limitée, ils ne peuvent bénéficier des dispenses que pour le premier permis d'urbanisme à durée limitée sollicité et délivré pour les actes et travaux projetés.* ».

Comme déjà expliqué supra, pour les parties protégées de biens protégées, sont exclues de cette limitation de non-répétition les décorations événementielles, liées à l'organisation de manifestations culturelles ou de festivités et les installations temporaires à caractère social, culturel, récréatif ou événementiel, visées à l'article 34/9 nouveau (voy. supra, point 1.5).

L'Accord du Gouvernement 2019-2024 prévoit que :

- P.90 : « *Le Gouvernement utilisera toutes les potentialités du territoire, notamment via l'affectation de terrains temporairement disponibles à une fonction d'espace public ou vert temporaire et favorisera l'expression de la culture dans l'espace public, y compris dans les espaces publics temporaires. Le plan*

lumière sera mis en œuvre en vue d'améliorer l'illumination de l'espace public et des façades. Plus globalement, le Gouvernement envisagera systématiquement l'occupation temporaire des bâtiments dont il fait l'acquisition dans l'attente de la construction d'un projet. La Région soutiendra les initiatives non-lucratives et assurera une communication proactive. » ;

- P.57 : « Pour le Gouvernement, il est nécessaire de passer d'un modèle économique linéaire à un modèle économique circulaire. L'ambition est non seulement de répondre à des exigences environnementales et de gestion des ressources, mais également de valoriser les opportunités de nouvelles filières créatrices d'emplois non-délocalisables. Cette évolution suppose l'adoption d'une vision et d'une stratégie cohérente du renforcement de l'économie circulaire et de son intégration dans l'ensemble des politiques régionales (économie, emploi et formation, R&I, environnement, aménagement du territoire, gestion des déchets, etc.), en favorisant les synergies et en coordonnant les divers acteurs et initiatives en la matière. »

Le présent arrêté vise à répondre aux volontés politiques exprimées dans l'accord du Gouvernement précité.

Par ailleurs, l'Administration en charge de l'urbanisme participe activement, depuis novembre 2018, à un groupe de travail organisé par le dispositif de la CiRèDe (Circular Regulation Deal), résultant du PREC (Programme régional en économie circulaire) sur la thématique de l'occupation temporaire. Ce groupe de travail est constitué de représentants du secteur public actifs dans l'encadrement de projets d'occupation temporaire (Urban, Perspective, la SAU, Citydev, ..).

Les projets d'occupation temporaire favorisent l'économie circulaire sur le territoire bruxellois en permettant l'occupation d'immeubles ou de terrains inoccupés et des opportunités de nouvelles filières créatrices d'emplois. Les modalités et les conditions permettant de bénéficier de dispenses de permis ou procédurales pour des projets d'occupation temporaire résultent donc également des réflexions émises au sein de ce groupe de travail.

La remise en état du bien après l'occupation temporaire doit, dans tous le cas, intervenir avant l'expiration de la durée maximale pour laquelle la dispense de permis est valable.

3.1.1. De six mois au maximum

- **La modification temporaire de destination ou d'utilisation soumise à permis d'urbanisme de tout ou partie d'un immeuble, avec ou sans travaux, en vue de permettre la réalisation d'un projet d'occupation temporaire présentant un caractère social et/ou culturel ou répondant à un besoin exceptionnel, de moins de six mois (article 2/6, 1°, a) et 2°, a), article 34/5, 1°, a) et 2°, a) de l'arrêté).**

Commentaire : ne sont visés ici que les changements de destination/utilisation, avec ou sans travaux, dans la mesure où **le placement d'installations à caractère social ou culturel de moins de six mois pourra bénéficier de la dispense prévue aux articles 2/6, 1°, b) et 2°, b) et 34/5, 1°, b) et 2°, b) de l'arrêté minime importance** tel que modifié par le présent arrêté.

La dispense de permis d'urbanisme ne pourra avoir lieu que moyennant le respect des conditions suivantes :

- Pour la réalisation d'un projet d'occupation temporaire présentant un caractère social et/ou culturel, les actes et travaux temporaires durent maximum 6 mois par année ;
- Pour la réalisation d'un projet d'occupation temporaire répondant à un besoin exceptionnel, les actes et travaux temporaires durent maximum 6 mois ;

Commentaire : la période de 6 mois justifiant la dispense de permis d'urbanisme correspond au délai maximum nécessaire pour obtenir une décision quant à sa demande de permis, du moins en première instance, au vu des délais de rigueur introduits au sein du CoBAT par l'ordonnance du 30 novembre 2017.

Dès lors, l'auteur de projet qui souhaite introduire une demande de permis d'urbanisme « allégée », visée à l'article 2/7, 2° de l'arrêté minime importance tel que modifié par le présent arrêté pour une occupation temporaire de moins de trois ans peut déjà occuper les lieux durant six mois, dans l'attente de l'obtention de

son permis d'urbanisme, pour autant que son projet réponde aux conditions prévues par les articles 2/6, 1° et 2° de l'arrêté minime importance tel que modifié par le présent arrêté.

Si l'occupation de 6 mois peut être renouvelée chaque année pour la réalisation d'un projet d'occupation temporaire présentant un caractère social et/ou culturel, tel n'est pas le cas pour la réalisation d'un projet d'occupation temporaire répondant à un besoin exceptionnel. En effet, dans la mesure où ce projet répond à un besoin **exceptionnel**, une répétition annuelle de ce dernier ne se justifie pas.

- Le bien retrouve son état initial 30 jours maximum après la fin des actes et travaux temporaires et, en tout état de cause, à l'expiration du délai de six mois ;
- S'ils s'accompagnent de travaux, ces derniers n'impliquent pas de travaux de stabilité et n'entraînent ni la modification du volume construit, ni la modification de l'aspect architectural du bâtiment ;
- Les actes et travaux ne concernent pas des dispositifs de publicités et d'enseignes ;
- A l'exception des actes et travaux temporaires répondant à un besoin exceptionnel, les actes et travaux sont réalisés par l'une des personnes suivantes :
 1. une personne morale de droit public ou un gestionnaire/opérateur désigné par une personne morale de droit public dans le cadre de la réalisation de ses missions ;
 2. tout organisme compétent en matière de logement au sens de l'article 2, 9°, du Code Bruxellois du Logement ou des opérateurs immobiliers publics au sens de l'article 2, 4° du Code Bruxellois du Logement afin de réaliser les missions qui lui sont confiées par ledit Code ;
 3. toute autre personne subventionnée par une personne morale de droit public ou disposant d'un agrément émanant d'une personne morale de droit public en vue de réaliser le projet répondant aux conditions précitées et aux conditions reprises au sein des articles correspondant aux dispenses.

Commentaire : la volonté du présent arrêté est de dispenser de permis d'urbanisme un certain type d'« occupations temporaires », à savoir les occupations temporaires présentant un caractère social et/ou culturel ou répondant à un besoin exceptionnel.

La nouvelle notion de « projet d'occupation temporaire répondant à un besoin exceptionnel » est définie comme suit : « *projet impliquant des actes et travaux temporaires, à titre d'équipement d'intérêt collectif ou de service public, ayant pour objectif de répondre à une situation d'urgence, de crise ou à des besoins exceptionnels et initiés par une personne morale de droit public* ».

La Belgique, ainsi que le reste du monde, traverse, depuis 2020, une crise sanitaire exceptionnelle due à la CoViD-19 durant laquelle il convient de prendre des mesures adaptées d'urgence afin de garantir la protection des citoyens et l'intérêt collectif.

Face à ce type de situations, il est apparu important de prévoir des normes permettant une certaine souplesse dans l'action des personnes morales de droit public d'un point de vue urbanistique.

Ce type de dispense, s'il doit s'interpréter de manière restrictive, ne sera pas limité aux situations d'ordre médical. Il pourra rencontrer d'autres hypothèses peut-être encore inconnues à ce jour, mais qui présenteront un caractère exceptionnel et d'une certaine envergure.

Seules des « occupations temporaires » initiées par des personnes poursuivant certains objectifs, certaines finalités pourront bénéficier de dispenses de permis d'urbanisme prévues par l'arrêté. Le critère de la subvention ou de l'agrément permet d'objectiver le bénéfice ou non des dispenses sollicitées.

- **La modification de destination ou d'utilisation soumise à permis d'urbanisme de tout ou partie d'un immeuble, avec ou sans travaux, en vue de permettre l'accueil de personnes sans-abri de moins de 6 mois (article 2/6, 2°, c) et article 34/5, 2°, c) de l'arrêté).**

Commentaire : ne sont visés ici que les changements de destination/utilisation, avec ou sans travaux.

Le projet d'arrêté vise à favoriser la mise en place de structures d'accueil pour les personnes sans-abri pour une période de 6 mois maximum par année, soit afin de couvrir la période hivernale.

Cet accueil doit s'opérer à titre gratuit et doit être initié par un occupant disposant de l'agrément ou de l'autorisation provisoire nécessaire pour exercer les services visés à l'article 2, 3°, 4° et 5° de l'ordonnance du 14 juin 2018 relative à l'aide d'urgence et à l'insertion des personnes sans abri.

L'objectif de ces conditions est d'éviter que des marchands de sommeil puissent justifier leurs actes par le fait qu'ils accueilleraient, moyennant un faible loyer, des personnes précarisées.

- **Les installations temporaires à caractère social, culturel, récréatif ou évènementiel ou permettant la réalisation d'un projet d'occupation temporaire de moins de 6 mois (article 2/6, 2°, b) et 34/5, 2°, b) de l'arrêté).**

Commentaire : les dispenses reprises sous cette rubrique existaient déjà, mais ont légèrement été modifiées (durée de l'installation, ces installations ne doivent plus forcément avoir lieu « sur un terrain », etc).

Cette dispense vise tous les placements d'installations pour autant que celles-ci répondent aux « caractères » visés par la dispense : social, culturel, récréatif ou évènementiel, au sens commun des termes.

Par ailleurs, il est désormais expressément prévu que le placement de ces installations ne peut être réalisé en zone Natura 2000. L'objectif est de veiller à la préservation des qualités biologiques et esthétiques de telles zones.

S'agissant des parties protégées des biens protégés, des conditions plus restrictives sont mises en place pour pouvoir bénéficier d'une dispense de permis d'urbanisme (article 34/8, 1° de l'arrêté) ou des dispenses procédurales (article 34/9, alinéa 1^{er}, 4° de l'arrêté).

- **Les décorations évènementielles, de manifestations ou de festivités, de maximum 3 mois.**

Commentaire : les dispenses reprises sous cette rubrique existaient déjà (ancien article 4, 2° de l'arrêté).

3.1.2. D'un an au maximum

- **La modification temporaire de destination ou d'utilisation soumise à permis d'urbanisme de tout ou partie d'un immeuble, avec ou sans travaux, en vue de permettre à titre gratuit, l'accueil de jour et/ou de nuit de demandeurs de protection internationale (articles 2/6, 3° et 34/5, 3° de l'arrêté).**

Commentaire : ne sont visés ici que les changements de destination/utilisation, avec ou sans travaux.

- **Le placement d'installations à l'intérieur d'un musée ou d'un autre lieu d'exposition dans le cadre d'expositions d'une durée n'excédant pas une année (articles 34/5, 4° et 34/8, 2° de l'arrêté).**

Commentaire : les dispenses reprises sous ces rubriques existaient déjà.

- **Les décorations extérieures (articles 34/5, 5°, 34/8, 3° de l'arrêté).**

Commentaire : les dispenses reprises sous ces rubriques existaient déjà.

3.1.3. De deux ans au maximum

Une dispense de permis d'urbanisme relative au placement d'installations mobiles pouvant être utilisées pour l'habitation permanente et non récréative d'une ou plusieurs personnes vivant de manière itinérante ou semi-itinérante n'est pas parue envisageable en ce qu'un contrôle minimum doit pouvoir être réalisé par l'autorité compétente sur l'habitabilité de ce dernier et sur le contexte dans lequel il s'implante.

Néanmoins, en ce que ce type d'habitat est caractérisé par sa mobilité, son placement sur un terrain peut bénéficier de dispenses procédurales à condition que ce placement soit limité dans le temps (articles 2/7, alinéa

1^{er}, 1^o, 34/6, alinéa 1^{er}, 1^o et 34/9, alinéa 1^{er}, 1^o de l'arrêté). A cet égard, une concordance avec l'arrêté relatif aux permis à durée limitée est prévue.

3.1.4. De trois ans au maximum

- **Les actes et travaux temporaires nécessaires à la réalisation d'un projet d'occupation temporaire, de maximum trois ans (article 2/7, alinéa 1^{er}, 2^o de l'arrêté).**

Sont visés ici l'ensemble des actes et travaux initialement soumis à permis d'urbanisme en vertu de l'article 98, §1^{er} du CoBAT nécessaires à la réalisation du projet d'occupation temporaire (changement de destination/d'utilisation, placement d'installations fixes, travaux d'aménagement intérieurs). A la différence de la dispense de permis d'urbanisme prévue aux articles 2/6, 1^o, a), 2^o, a) et 3^o de l'arrêté minime importance tel que modifié par le présent arrêté, sont visées ici tous types d'occupation temporaire, quelle que soit leur finalité.

Pour que les dispenses procédurales puissent être appliquées, les actes et travaux doivent répondre à certaines conditions. Ces conditions sont, en soi, identiques à celles prévues aux articles 2/6, 1^o, a) 2^o, a), et 3^o de l'arrêté minime importance tel que modifié par le présent arrêté, à l'exception :

- De la qualité du porteur de projet d'occupation temporaire : pour l'article 2/7, alinéa 1^{er}, 2^o, (et pour les biens faisant l'objet d'une mesure de protection, les articles 34/6, alinéa 1^{er}, 2^o et 34/9, alinéa 1^{er}, 2^o) toute personne peut prétendre aux dispenses prévues par cet article ;
- De la durée des actes et travaux temporaires : ces derniers durent maximum 3 ans à partir de la notification du permis d'urbanisme ou à dater de la date reprise dans ce permis (les dispenses procédurales ne sont renouvelables qu'une seule fois dans le cadre de la délivrance du second permis à durée limitée). Le permis délivré dans ce cadre sera un permis à durée limitée. Des nouvelles rubriques ont été ajoutées dans le nouvel arrêté relatif aux permis à durée limitée (rubriques 2.2 et 2.3).
- De la remise en état du bien : l'arrêté minime importance ne prévoit pas de condition de remise en état, dans la mesure où le permis délivré sera à durée limitée, et l'arrêté relatif ce type de permis prévoit déjà l'obligation de remettre le bien en l'état.

La durée de trois ans est, selon le Gouvernement, un maximum pour pouvoir considérer les actes et travaux envisagés comme étant « temporaires », d'autant plus que les dispenses procédurales proposées sont importantes : dispense d'avis de la CRMS, dispense de mesures particulières de publicité, dispense de l'avis du Fonctionnaire délégué ou de la commune. Si le projet d'occupation temporaire dure plus de trois ans, un nouveau permis d'urbanisme à durée limitée pourra être sollicité. Néanmoins, dans le cadre de ce second permis d'urbanisme à durée limitée, les dispenses procédurales prévues par l'arrêté minime importance ne pourront plus s'appliquer conformément à l'article 2/7, alinéa 2 de l'arrêté afin, notamment, de permettre éventuellement aux riverains de pouvoir se positionner face à la prolongation de l'occupation temporaire.

Cette limitation ne s'applique pas aux décorations événementielles, liées à l'organisation de manifestations culturelles ou de festivités et aux installations temporaires à caractère social, culturel, récréatif ou événementiel, pour les parties protégées des biens protégés visées à l'article 34/9 nouveau (voy. supra, point 1.5).

3.1.5. De cinq ans au maximum

- **Les constructions temporaires de type « modulaire » affectées aux logements publics régionaux.**

Commentaire : les dispenses procédurales reprises sous cette rubrique existaient déjà (articles 4/1 de l'ancien arrêté, 34/7, 34/10 de l'arrêté).

- **La construction et le placement d'éléments développés dans le cadre de la recherche universitaire ou liée à l'enseignement supérieur non universitaire, de maximum cinq ans.**

Commentaire : cette dispense de permis existait déjà (article 4, 5^o de l'ancien arrêté). Elle est simplement déplacée dans le nouveau chapitre sur les actes et travaux temporaires, conformément à la réorganisation prévue par l'arrêté modificatif (voy. supra, point 1.5).

3.2. Les chantiers

Les actes et travaux temporaires nécessaires à l'exécution d'un chantier sont soit dispensés de permis d'urbanisme, moyennant le respect de certaines conditions, soit dispensés de nombreux actes de procédures pour ceux qui ne respectent pas les conditions applicables à la dispense de permis.

De nombreuses dispenses procédurales sont, en outre, octroyées pour ce qui concerne le placement d'installations fixes de type modulaire et/ou légères afin de poursuivre une activité qui a lieu dans un bâtiment faisant l'objet de travaux, durant toute la durée du chantier.

Une autre nouveauté concerne les enseignes ou publicités sur clôtures ou bâches de chantier. Si le chantier dure moins de six mois, le placement de ces enseignes/publicités sera dispensé de permis d'urbanisme. Au-delà de six mois, un tel placement bénéficiera de nombreuses dispenses procédurales. Ces dispenses ne seront applicables que dans la mesure où la publicité ou l'enseigne soit relative au projet urbanistique en cours sur la parcelle ou en lien avec l'activité culturelle ou d'intérêt public du bâtiment concerné par les travaux.

Enfin, une nouvelle dispense de permis d'urbanisme (ou de dispenses procédurales pour les parties protégées d'un bien protégé) est prévue pour le « *creusement, pour une durée inférieure à 1 mois, de fosses afin de tester la capacité d'infiltration des eaux pluviales dans le sol, pour autant que de tels creusements n'entraînent pas une modification du relief du sol supérieure à 50 cm et que le sol soit remis en pristin état au terme du test* ».

3.3. Les actes et travaux de voirie

L'exposé des motifs de l'ordonnance du 30 novembre 2017 réformant le CoBAT prévoit que :

« Pour autant que de besoin, il est rappelé que la suppression de ces dispositions n'a pas pour effet d'exonérer les actes et travaux de voiries dispensés de permis d'urbanisme de l'obligation de se conformer au plan régional de mobilité.

En effet, les dispositions du plan régional de mobilité qui ont une valeur réglementaire sont applicables de plein droit, en raison de leur nature, indépendamment de la question de savoir si un permis d'urbanisme est ou non requis.

Pour mieux attirer l'attention des autorités publiques concernées, le Gouvernement prévoit, dans la foulée de l'adoption de la présente ordonnance, de modifier l'arrêté « dispenses » du 13 novembre 2008 pour, notamment, prescrire que la dispense de permis d'urbanisme en matière d'actes et travaux de voirie nécessite que ceux-ci soient conformes au plan régional de mobilité. »

L'arrêté de minime importance est donc modifié en ce sens.

Le présent projet d'arrêté vise à faciliter la mise en œuvre du plan Good Move qui est le Plan régional de mobilité pour la Région de Bruxelles-Capitale (RBC), approuvé en 2020 par le Gouvernement bruxellois. Il définit les grandes orientations politiques dans le domaine de la mobilité, et a pour objectif d'améliorer le cadre de vie des Bruxellois, tout en accompagnant le développement démographique et économique de la Région de Bruxelles-Capitale.

Les dispenses prévues par l'arrêté permettront de faciliter la réalisation de certains objectifs de ce plan. Si un contrôle préalable n'existera plus d'un point de vue urbanistique, le respect des normes applicables, notamment celles prévues par ce plan, celles relatives au Code de la route et le vade-mecum de Bruxelles Mobilité, restera obligatoire dans le chef des autorités procédant aux aménagements de voirie dispensés de permis d'urbanisme. Ces dernières devront veiller à la qualité des aménagements qu'ils proposent au regard de l'ensemble de ces normes.

L'arrêté actuel prévoit déjà une dispense de permis pour les aménagements de voirie à titre d'essai pour une durée maximale de deux ans.

La dispense de permis d'urbanisme actuellement prévue pour le placement ou la modification de dispositifs ralentisseurs de vitesse a légèrement été modifiée. Il importe de rappeler que l'arrêté royal du 9 octobre 1998 fixant les conditions d'implantation des dispositifs surélevés sur la voie publique destinés à limiter la vitesse

maximale à 30 km à l'heure et les prescriptions techniques auxquelles ceux-ci doivent satisfaire sont toujours d'application.

L'article 2 de cet arrêté royal prévoit que :

« Les dispositifs surélevés prévus à l'article 1er ne peuvent être implantés sur les voies publiques que si celles-ci répondent à l'ensemble des conditions suivantes : (...)

5° ne pas livrer fréquemment passage aux véhicules des services de secours.

Pour l'implantation de plateaux, les restrictions visées aux 4° et 5° ne sont pas d'application si une concertation a eu lieu préalablement avec les services concernés. »

Il appartiendra donc à l'auteur de l'aménagement de la voirie de veiller à ce qu'une concertation préalable à l'aménagement provisoire avec le SIAMU ait lieu, conformément à cet arrêté.

L'arrêté prévoit à l'article 6 (lequel n'impose pas de condition d'absence de répétition sur la longueur d'une voirie), une dispense de permis pour l'établissement ou la modification des marques routières **longitudinales** pour autant que pour les voiries Auto PLUS et CONFORT du Plan Régional de Mobilité, l'établissement ou la modification du marquage **n'induit pas une modification du nombre de bandes de circulation routière** (nouvel article 6, 8°). Des dispenses procédurales sont prévues pour les biens faisant l'objet d'une mesure de protection (l'article 35/5, 6° de l'arrêté).

L'arrêté prévoit également une dispense de permis pour l'établissement ou la modification de la signalisation routière **pour autant qu'elle ne fasse pas l'objet d'une répétition sur la longueur de la voirie**, et pour autant que sur les voiries Auto PLUS et CONFORT du Plan Régional de Mobilité, la modification **soit ponctuelle** (nouvel article 7, 2°). Des dispenses procédurales sont prévues pour les biens faisant l'objet d'une mesure de protection (35/6, 2° de l'arrêté).

Une dispense de permis est prévue pour le placement, le déplacement ou l'enlèvement des dispositifs facilement déplaçables et franchissables permettant de protéger les piétons et les cyclistes, même si ceux-ci font l'objet d'une répétition sur la longueur de la voirie (nouvel article 6, 11°). Des dispenses procédurales sont prévues pour les biens faisant l'objet d'une mesure de protection (35/5, 8° de l'arrêté).

L'arrêté prévoit, pour les biens non protégés (article 6, 11°), une dispense de permis d'urbanisme pour le placement, le déplacement ou l'enlèvement des **bornes de recharge de véhicules électriques** sur la voie de circulation piétonne ou sur un espace de stationnement, pour autant que :

- ils ne constituent pas le complément de travaux soumis à permis d'urbanisme ;
- les câbles nécessaires à leur utilisation ne traversent pas et n'entravent pas le cheminement piéton ;
- les bornes de recharge ne se situent pas dans un périmètre de 10 mètres d'un bien protégé.

Si les conditions précitées ne sont pas respectées et/ou que les actes et travaux projetés entraînent une dérogation à un règlement d'urbanisme, ces derniers bénéficieront de dispenses procédurales (article 7/1 de l'arrêté).

Des dispenses procédurales sont prévues pour les biens faisant l'objet d'une mesure de protection (35/5, 8° et 35/6/1 de l'arrêté).

Il convient néanmoins de préciser ce qui suit :

L'arrêté ne contient aucune disposition spécifique concernant les bornes de recharge électrique installées dans les parkings souterrains. Sont seules visées les bornes de recharge installées sur l'espace public, sur ou dehors de la voie de circulation piétonne. Rien n'est dit en ce qui concerne les bornes de recharge installées à l'intérieur d'un parking fermé (souterrain ou hors sol).

Il ne s'agit cependant pas d'une lacune du texte. En effet, l'arrêté de minime importance prévoit que sont dispensés de permis d'urbanisme, moyennant le respect de certaines conditions et le respect des normes réglementaires applicables, *« le placement ou l'enlèvement d'équipements intérieurs tels que les équipements sanitaires, électriques, de chauffage, d'isolation, de ventilation ou de télécommunication; »*

Si une borne de recharge pour véhicule électrique relève de la notion d'installation visée à l'article 98, § 1^{er} du CoBAT, celle-ci requiert uniquement la présence de câbles et l'implantation de la borne et constitue de ce fait un « équipement électrique » placé à l'intérieur d'une construction, en l'occurrence un parking.

Dès lors, à condition de répondre aux conditions visées par les articles 9, 1^o et 35/8 de l'arrêté minimale importance (absence de dérogation...), la transformation d'un emplacement de parcage pour véhicule à carburant fossile en emplacement de parcage pour véhicule électrique rechargeable, moyennant l'installation d'une borne de recharge électrique à l'intérieur d'un parking, est dispensée de l'obtention préalable d'un permis d'urbanisme.

L'arrêté prévoit également, pour les biens non protégés, une dispense de permis d'urbanisme pour le placement de fontaine à eau potable, les nichoirs et les distributeurs de graines pour oiseaux (article 6, 11^o). Des dispenses procédurales sont prévues pour les biens faisant l'objet d'une mesure de protection (35/5, 8^o de l'arrêté). Par contre, sont supprimées des articles 7, 3^o, f) et 35/6, 3^o, f), les cabines téléphoniques en raison de leur obsolescence.

En ce qui concerne les biens non protégés, l'arrêté prévoit une dispense de permis d'urbanisme pour le remplacement du revêtement d'espaces de stationnement en vue d'améliorer la perméabilité de ces derniers pour autant que les actes et travaux ne constituent pas le complément de travaux soumis à permis d'urbanisme et n'entraînent pas une modification du profil en travers (article 6, 7^o). Des dispenses procédurales sont prévues pour les biens protégés (article 35/5, 5^o).

La condition relative à l'absence de répétition sur la longueur d'une voirie a été supprimée pour les actes et travaux suivants :

- les petits travaux d'aménagement des espaces réservés aux piétons, aux cyclistes et visant l'agrandissement et/ou la création locale de ces espaces, l'amélioration de leur aspect esthétique, la sécurité des usagers ou leur confort. L'objectif est de viser par-là l'amélioration de l'accessibilité de ces espaces, au niveau des normes PMR ;
- les travaux d'aménagement ou d'agrandissement des espaces réservés aux plantations, pour autant que soit préservé un passage libre d'obstacles sur au moins le tiers de la largeur de l'espace réservé aux piétons, avec un minimum de 2 mètres d'un seul tenant ;
- pour autant que soit préservé un passage libre d'obstacles sur au moins le tiers de la largeur de l'espace réservé aux piétons, avec un minimum de 2 mètres d'un seul tenant, le placement, le déplacement ou l'enlèvement des dispositifs ou éléments suivants :
 - a) les dispositifs facilement déplaçables et franchissables permettant de protéger les piétons et les cyclistes ;
 - b) les dispositifs de contrôle ou d'information du stationnement ou de la circulation, tels que parcomètres, appareils horodateurs, radars, caméras;
 - c) le placement, le déplacement ou l'enlèvement des bornes de recharges de véhicules électriques sur la voie de circulation piétonne ou sur un espace de stationnement pour autant que les câbles nécessaires à leur utilisation ne traversent pas et n'entravent pas le cheminement piéton ;
 - d) les bancs, tables, poubelles, petites fontaines, bacs à plantation, boîtes postales, fontaines à eau potable, nichoirs, distributeurs de graines pour oiseaux;
 - e) Les abris destinés aux usagers des transports en commun pour autant que leur hauteur ne dépasse pas 2,80 mètres et leurs équipements;
 - f) les dispositifs de stationnement pour véhicules à deux roues sauf les dispositifs fermés de plus de 20 m² ;
 - g) le placement, le déplacement ou l'enlèvement des caméras de surveillance sur un support existant ;

Ces actes et travaux sont toujours dispensés de permis d'urbanisme, mais sont désormais visés par l'article 6 de l'arrêté, lequel n'impose une condition d'absence de répétition sur la longueur d'une voirie. La même modification a été faite dans le Titre III de l'arrêté, mais dans ce cadre, seules des dispenses procédurales sont octroyées.

Une nouvelle dispense a été insérée à l'article 7, 4^o et vise les travaux d'aménagement de quais de tram ou de bus situés en trottoirs ou en extension de trottoirs, et leurs agrandissements, pour autant que le revêtement soit le même que celui des trottoirs contigus, que l'agrandissement du quai ne modifie pas le régime du trafic en voirie et que les aménagements n'impliquent pas la modification de plus de cinq emplacements de

stationnement. La dispense ne s'applique pas aux quais/embarcadères situés en milieu de voirie, qui restent soumis à l'obtention préalable d'un permis d'urbanisme. Par ailleurs, l'extension du trottoir doit être faite sans différence de niveau, de plain-pied avec le trottoir existant. Dès lors, les quais « podium » (avec une différence de niveau) ne sont pas visés par cette disposition, de sorte qu'ils restent soumis à permis d'urbanisme. Des dispenses procédurales sont prévues pour les biens faisant l'objet d'une mesure de protection (35/6, 5° de l'arrêté).

3.4. Les travaux de transformation et d'aménagement intérieurs

Il n'est pas prévu d'importantes modifications par rapport à ce que prévoit déjà l'arrêté du 13 novembre 2008.

3.5. Les changements de destination et d'utilisation soumis à permis d'urbanisme

L'exposé des motifs de l'ordonnance du 30 novembre 2017 réformant le CoBAT prévoit, en ce qui concerne l'article 98, §1^{er}, 5° relatif aux changements de destination et d'utilisation que :

« La modification du 5° vise à clarifier les notions de « destination » et d'« utilisation », dont les définitions actuelles, qui se réfèrent aux mots qu'elles entendent définir, sont peu claires et suscitent des problèmes d'interprétation.

Désormais, il ressortira clairement du Code que :

- l'« affectation » ressort des plans à valeur réglementaire (PRAS, PPAS et, éventuellement, PAD). Il est ici question des fonctions « logement », « bureau », « commerce », etc. ;*
- la « destination » ressort des permis ou, à défaut, de l'affectation du bien concerné. Ici aussi, ce sont les fonctions « logement », « bureau », « commerce », etc. qui sont pertinentes. Les changements de destination sont toujours soumis à permis d'urbanisme.*
- l'« utilisation » renvoie, au sein de chacune des fonctions formant les affectations/destinations, à l'utilisation concrète des biens. Par exemple, la destination « logement » recouvre les maisons unifamiliales, les appartements, les maisons de repos, les logements étudiants, etc. ; la destination « commerce » englobe les activités commerciales les plus diverses (commerces de vêtement, établissements HoReCA, cinéma, agence bancaire, etc.). Les changements d'utilisation ne sont soumis à permis d'urbanisme que dans les cas visés par le Gouvernement. Celui-ci a exercé cette habilitation en adoptant l'arrêté du 12 décembre 2002 relatif aux changements d'utilisation soumis à permis d'urbanisme. La révision de cet arrêté est prévue à la suite de l'abrogation proposée de l'articles 98, 13°, du Code, qui impose un permis d'urbanisme en cas de modification importante de l'activité commerciale. La modification prévue de cet arrêté rend d'autant plus souhaitable la clarification de son fondement légal. (...)"*

Les conditions posées au sein de l'arrêté visent à clarifier le fait que l'activité projetée, relevant d'une destination/utilisation autre que la destination/utilisation principale de l'immeuble dans lequel elle s'implante, peut y prendre place sans permis d'urbanisme, du moins pour les biens non protégés, pour autant qu'elle reste accessoire à la destination principale précitée.

En ce qui concerne la modification de la destination d'une partie d'un logement en vue de permettre l'activité d'une profession libérale, d'une entreprise de service intellectuel, etc., les modifications suivantes sont intervenues :

- Sont désormais visés : les professions libérales, en ce compris les professions médicales et paramédicales, les entreprises de service intellectuel, de production de services matériels et/ou de biens immatériels exercée de manière isolée et les cours particuliers;
- Les cours particuliers sont désormais expressément visés par l'arrêté. Ainsi, tout type de cours peut être visé, sans qu'il soit forcément « intellectuel » ;
- Le changement ne nécessite pas de travaux soumis à permis d'urbanisme ;

L'ajout de ces conditions répond à une forte demande des citoyens de favoriser ce type d'activités au sein de leur logement.

Les conditions relatives à la superficie des activités projetées concordent avec les exigences de la prescription 0.14 du PRAS (voy. supra, point 1.5) :

« pour autant que la superficie de plancher affectée à ces activités soit :

- *inférieure ou égale à 75 m² des superficies de plancher de bureaux ;*
- *supérieure à 75 m² et inférieure ou égale à 200 m², pour autant que la superficie de plancher soit limitée à 45% de la superficie totale du logement existant et que ces activités soient :*
 - *soit accessoires à la résidence principale de la personne exerçant l'activité ;*
 - *soit accessoires à la résidence principale d'un des associés ou administrateurs de la personne morale exerçant cette activité. »*

3.6. Les aménagements, constructions, transformations et modifications extérieurs

3.6.1. L'amélioration de la PEB

La volonté du Gouvernement dans le cadre de l'alliance Emploi-Environnement-Rénovation est de favoriser la construction circulaire et la rénovation énergétique. L'alliance vise à rencontrer les enjeux climatiques, à réduire la dépendance énergétique, à améliorer le confort du bâti et à stimuler l'économie locale.

Dans ce cadre, le présent arrêté a pour objectif de favoriser la réalisation de travaux visant à améliorer la performance énergétique des bâtiments.

L'arrêté « minime importance » existant dispense déjà de permis d'urbanisme l'isolation extérieure des façades non visibles depuis l'espace public, moyennant le respect du RRU. En effet, l'article 21, 15° de l'arrêté minime importance actuel (non réformé) prévoyait que l'isolation dispensée de permis d'urbanisme ne peut se faire que « *Pour autant qu'ils n'impliquent aucune dérogation à un plan d'affectation du sol, un règlement d'urbanisme ou à un permis de lotir* » (début de l'article 21).

Le présent arrêté remplace l'ancien article 21, 15° avec le nouvel article 21/1, et prévoit des dispenses de permis d'urbanisme, moyennant conditions, pour autant qu'ils n'impliquent pas de travaux de stabilité, pour :

- la pose, en toiture inclinée, d'une isolation et ses couvertures de finition ainsi que ses raccords nécessaires ;
- la modification du revêtement d'une toiture plate, ainsi que sa rehausse éventuelle, pour permettre l'installation d'un isolant, d'une toiture stockant temporairement l'eau pluviale, ou d'une toiture verte extensive non accessible ;
- la pose d'une isolation et ses parements de finition ainsi que ses raccords nécessaires sur un mur mitoyen ou une façade non visible depuis l'espace public.

Des dispenses procédurales pour l'isolation de la façade visible depuis l'espace public sont prévues par le nouvel article 21/2 de l'arrêté, même si cette demande entraîne une dérogation à un règlement d'urbanisme.

Ces nouvelles dispositions visent à inciter les propriétaires d'immeubles à isoler ceux-ci, en supprimant une démarche administrative et les frais y afférents susceptibles d'en dissuader certains.

L'indispensable amélioration de la PEB va nécessiter de très nombreux chantiers au cours des prochaines années. Il convient de limiter le nombre de permis à instruire ou, au moins, d'alléger au maximum les procédures. Néanmoins, il importe de préciser que le Règlement Régional d'Urbanisme est et restera la base du cadre urbanistique pour construire la ville de demain. Sa refonte actuelle est d'ailleurs portée sur l'amélioration significative non seulement de la qualité de vie en ville, mais aussi de la durabilité des constructions.

Par ailleurs, si les articles 21, 8° et 35/22, 6° de l'arrêté minime importance prévoyant une dispense de permis d'urbanisme pour le remplacement des châssis à l'identique pour les biens non protégés et les parties non

protégées d'un bien protégé sont maintenus, de nouvelles dispenses procédurales sont désormais prévues pour les remplacements de châssis ne respectant pas les conditions prévues par les articles précités, pour les biens non protégés (article 21/3 de l'arrêté) et les parties non protégées d'un bien protégé (article 35/22/2 de l'arrêté).

L'objectif est de favoriser le remplacement des châssis par, notamment, des châssis comportant un mécanisme de ventilation.

En ce qui concerne les parties protégées d'un bien protégé, l'article 34/1 de l'arrêté prévoyant des dispenses procédurales en cas de restauration à l'identique continuera de s'appliquer.

3.6.2. L'aménagement de toitures plates

Bénéficie désormais de dispenses procédurales, l'aménagement de toitures plates, quand bien même cet aménagement entraînerait un changement de destination ou d'utilisation de la toiture (articles 21/4, 35/22/5 et 35/26/1 de l'arrêté) :

- en terrasses accessibles ;
- OU en serres de production horticoles ou agricoles ;
- OU en potagers urbains.

Les objectifs sont les suivants :

- Permettre à certains occupants d'un logement de bénéficier d'un espace extérieur ;
- Favoriser l' « agriculture urbaine » en Région de Bruxelles-Capitale en facilitant l'implantation de serres et de potagers urbains dans la ville.

3.6.3. Autres modifications

L'article 21, 11° de l'ancien arrêté qui prévoyait une dispense de permis pour la modification de la couleur des façades non visibles depuis l'espace public pour autant que la façade concernée ne soit pas située dans la zone de protection d'un bien classé ou en procédure de classement, a été modifié. Désormais, le nouvel article 21, 10° prévoit une dispense de permis tant pour la modification de la couleur d'une façade, que pour la réalisation d'une fresque murale sur celle-ci, pour autant qu'il ne s'agisse pas de la façade avant et qu'elle ne soit pas située à moins de 20 mètres d'un bien protégé.

Cette dispense s'applique bien aux murs pignons. Par contre, elle ne s'applique pas à la façade avant du bien concerné, c'est-à-dire celle où l'entrée principale du bien est située.

3.7. Les télécommunications

Ce chapitre a pour objectif de favoriser l'implantation de la 5G sur le territoire bruxellois en ce qu'il permet le placement de points d'accès sans fil à portée limitée, dans de nombreuses hypothèses, sans permis d'urbanisme.

La section 2 de ce chapitre vise à transposer l'article 57 du Code européen des communications électroniques institué par la Directive UE 2018/1972.

L'article 1^{er} du Code européen des communications électroniques relatif au champ d'application dudit code prévoit que :

« 1. La présente directive crée un cadre harmonisé pour la réglementation des réseaux de communications électroniques, des services de communications électroniques et des ressources et services associés, et de certains aspects des équipements terminaux. Elle fixe les tâches incombant aux autorités de régulation nationales et, s'il y a lieu, aux autres autorités compétentes et établit une série de procédures visant à garantir l'application harmonisée du cadre réglementaire dans l'ensemble de l'Union. »

2. La présente directive vise à:

a) mettre en œuvre un marché intérieur des réseaux et des services de communications électroniques qui aboutisse au déploiement et à la pénétration de réseaux à très haute capacité, à l'instauration d'une concurrence durable, à l'interopérabilité des services de communications électroniques, à l'accessibilité, à la sécurité des réseaux et services, tout en procurant des avantages aux utilisateurs finaux; et

b) assurer la fourniture dans toute l'Union de services accessibles au public de bonne qualité et abordables grâce à une concurrence et à un choix effectifs, traiter les cas où les besoins des utilisateurs finaux ne sont pas correctement satisfaits par le marché, notamment les besoins des personnes handicapées afin qu'elles puissent avoir accès aux services sur un pied d'égalité avec les autres utilisateurs, et définir les droits qu'il est nécessaire de conférer aux utilisateurs finaux. »

L'article 57 du Code européen des communications électroniques prévoit que le déploiement de points d'accès sans fil à portée limitée qui respectent certaines caractéristiques doit être dispensé de permis d'urbanisme, sauf si ce déploiement concerne des biens protégés.

Les caractéristiques de ces points d'accès sans fil à portée limitée ont été fixées au sein du Règlement d'exécution (UE) 2020/1070 de la Commission du 20 juillet 2020 précisant les caractéristiques des points d'accès sans fil à portée limitée en application de l'article 57, paragraphe 2, de la directive (UE) 2018/1972 du Parlement européen et du Conseil établissant le Code des communications électroniques européen.

Le nouvel article 27/4 prévoit des dispenses de permis d'urbanisme pour les points d'accès sans fil à portée limitée répondant aux conditions cumulatives prévues par ledit Règlement européen.

Le paragraphe §1er concerne les points d'accès sans fil à portée limitée invisibles pour le grand public visés par l'article 3, § 1er, a) du Règlement précité, tandis que le paragraphe §1erbis porte sur ceux visibles qui doivent répondre aux conditions cumulatives du point A de l'annexe du Règlement précité (article 3, §1er, b)).

A cet égard, il convient de préciser que ce Règlement européen prévoit, comme l'un des critères permettant au point d'accès sans fil à portée limitée de bénéficier de la dispense de permis d'urbanisme, le fait de répondre à des caractéristiques visuelles qui garantissent la cohérence visuelle avec la structure porteuse, de posséder une taille proportionnée par rapport à la taille globale de la structure porteuse, une forme cohérente, des couleurs neutres et des câbles cachés et de ne pas créer de surcharge visuelle en combinaison avec d'autres points d'accès sans fil à portée limitée déjà installés sur des sites adjacents.

Cette condition laissant une marge d'interprétation trop importante dans le chef de l'opérateur, l'arrêté contient, au § 2 de l'article 27/4 des précisions claires et objectives qui complètent la condition du Règlement européen précitée.

Enfin, le nouvel article 27/5 prévoit, conformément à l'article 3, § 3 du Règlement européen précité, une obligation de notification à l'Administration en charge de l'urbanisme de l'installation des points d'accès sans fil à portée limitée, dans les deux semaines à compter du déploiement de chacun de ces points.

Une telle notification permettra à ladite administration de réaliser le rapport annuel requis sur base de l'article 4 du Règlement européen.

L'article 30 de l'actuel arrêté demeure inchangé et n'est pas impacté par l'arrêté modificatif.

3.8. Les aménagements de jardins, espaces verts, cimetières, espace public et interventions sur un arbre à haute tige

L'exposé des motifs de l'ordonnance du 30 novembre 2017 réformant le CoBAT indique que :

« Afin de contourner l'obligation de solliciter un permis d'urbanisme pour l'abattage d'un arbre à haute tige, certains recourent à la technique de l'étêtage de l'arbre, en coupant la partie supérieure du tronc pour ne laisser subsister qu'un reste de tronc voué, dans de nombreux cas, à dépérir et à disparaître postérieurement. D'autres recourent à la technique du « rapprochement » qui consiste à sectionner les

branches principales des arbres à une faible distance du tronc (technique dite du «porte-manteau»), ce qui peut avoir le même effet. Outre les risques que cela entraîne pour la survie de l'arbre, ces interventions ont également des conséquences pour le voisinage (modification parfois sensible du paysage, notamment en intérieur d'îlot) qui peuvent s'avérer fort importantes. Les arbres jouent en effet un rôle essentiel dans les qualités paysagères et biologiques des intérieurs d'îlots, espaces verts et voiries. L'étiéage ou le rapprochement d'un arbre a pour conséquence d'altérer gravement voire de faire disparaître ces qualités. Afin de mettre fin à ces pratiques, le nouvel article 98, § 1er, 8°, propose de soumettre à permis d'urbanisme, de manière générale, toute intervention susceptible de mettre en péril la survie d'un arbre à haute tige ou la sécurité des personnes. Cette formulation permettra de couvrir non seulement les atteintes au tronc et à la ramure des arbres à haute tige, mais également celles portées à leur système racinaire.»

Le CoBAT étend donc l'obligation d'obtenir un permis d'urbanisme préalable à toute intervention susceptible de mettre en péril la survie de l'arbre. Afin de limiter la portée de cette nouvelle obligation, de nouvelles dispenses (de permis d'urbanisme ou procédurales) sont prévues dans le cadre du présent arrêté.

3.8.1. La taille d'entretien

L'exposé des motifs de l'ordonnance du 30 novembre 2017 réformant le CoBAT indique que :

« Le nouvel article 98, § 1er, 8°/1, vise en conséquence à soumettre à permis d'urbanisme pareilles interventions sur un arbre inscrit à l'inventaire. Ne sont pas visés par la proposition les travaux d'entretien et de taille habituelle mais ceux qui ont pour but ou pour effet de modifier la silhouette de l'arbre.

L'arrêté « dispenses » du 13 novembre 2008 complètera si nécessaire les nouveaux points 8° et 8°/1 en précisant les notions visées à ces nouvelles dispositions et en dispensant de permis de petites interventions sans conséquence au vu des objectifs poursuivis.»

Eu égard à cela, la taille d'entretien est désormais définie à l'article 1^{er}, 27° de l'arrêté comme suit :

« les opérations d'élagage qui ne sont pas susceptibles de mettre en péril la survie de l'arbre et visant la taille régulière d'un arbre, à l'exclusion des tailles radicales, afin de permettre de maintenir ses dimensions, sa forme et sa vigueur initiales, par la coupe des branches mortes ou malades de l'arbre et par la coupe de certaines de ses branches saines et vivantes pour autant :

- Que les branches saines et vivantes coupées n'aient pas une circonférence de plus de 22 cm ;*
- OU que la taille n'entraîne pas l'enlèvement de plus du tiers du houppier réparti dans l'ensemble de la couronne ;*
- ET que la taille ne modifie pas la silhouette de l'arbre si l'arbre concerné par la taille est un arbre remarquable.»*

Une telle taille d'entretien est dispensée de permis d'urbanisme (articles 32, 35/35 et 35/36/1 de l'arrêté).

3.8.2. La taille radicale

La taille radicale d'un arbre, telle que définie par l'article 1^{er}, 28° de l'arrêté, ne pouvant être considérée comme étant un simple entretien est soumis à permis d'urbanisme, mais bénéficie de dispenses procédurales (articles 32/1, 1°, 35/35/1, 1° et 35/36/2, 1° de l'arrêté).

3.8.3. Les modifications du sol susceptibles de mettre en péril la survie de l'arbre à haute tige

Certaines modifications du sol sont susceptibles de mettre en péril la survie d'un arbre à haute tige, lorsqu'elles interviennent dans un certain périmètre du tronc de l'arbre. Dès lors, elles doivent être soumises à permis d'urbanisme, conformément à l'article 98, §1^{er}, 8° du CoBAT.

Néanmoins, de telles modifications peuvent bénéficier de dispenses procédurales afin d'alléger la procédure de délivrance du permis y relatif (articles 32/1, 3°, 35/35/1, 3° et 35/36/2, 3°, b).

3.8.4. Les sanitaires

La construction ou le placement de sanitaires ouverts au public et accessibles aux personnes à mobilité réduite bénéficie de dispenses procédurales (articles 32/1, 4° et 35/36/2, 4°) pour autant :

- Que leur superficie ne dépasse pas 9 m²;
- Que l'environnement immédiat de la construction soit revêtu d'un revêtement en dur ;
- Qu'une poubelle soit placée à proximité immédiate.

3.8.5. Les dispositifs de gestion des eaux

Une dispense de permis d'urbanisme (article 32, 2°bis de l'arrêté) et des dispenses procédurales pour les parties non protégées d'un bien protégé (article 35/35/3 de l'arrêté) sont prévues pour le placement de dispositifs de gestion des eaux n'entraînant aucune imperméabilisation du sol et permettant :

- le stockage temporaire des eaux ;
- la perméabilité des sols en priorité de manière végétalisée ou, à défaut, de manière minérale.

Sont visés ici des dispositifs tels que les noues.

3.9. Les dispositions générales du Titre III

Un nouvel article 34sexies est inséré dans les dispositions générales du Titre III de l'arrêté minime importance. Cet article prévoit que : « *Les actes et travaux portant sur un bien classé automatiquement repris à l'inventaire du patrimoine immobilier conformément à l'article 235 du CoBAT sont dispensés de l'avis de la commission de concertation requis sur base de l'article 207 du CoBAT.* »

L'article 235 du CoBAT prévoit que les biens classés sont d'office repris à l'inventaire. Partant, l'article 207, § 3 du CoBAT s'applique également à ces biens, lequel prévoit que « *Toute demande de permis se rapportant à un bien inscrit à l'inventaire du patrimoine immobilier est, lorsque la demande est introduite après l'inscription du bien à l'inventaire, soumise à l'avis de la commission de concertation.* »

La tenue d'une telle commission de concertation ne se justifie pour des actes et travaux portant sur un bien classé, traités dans le cadre d'un permis unique et délivré par le Fonctionnaire délégué au patrimoine.

L'avis de la commission de concertation exigé par l'article 207 du CoBAT vise à attirer l'attention sur l'intérêt patrimonial d'un bien, et à permettre aux représentants de l'administration en charge des monuments et sites, d'émettre leurs remarques ou conditions. La commission de concertation peut, lorsqu'elle l'estime nécessaire, décider d'interroger la CRMS (voy. supra, point 1.5).

L'intention est de ne dispenser de commission de concertation que lorsque l'unique motif de son organisation est l'inventaire : la dispense ne s'applique pas pour les autres motifs.

De nouvelles dispenses procédurales sont prévues pour les actes et travaux suivants :

« Actes et travaux de restauration historique lorsqu'il s'agit de la reconstitution de l'état d'un bien protégé à une époque bien définie dans le temps et parfaitement documenté, pour autant qu'aucune autre période de référence ne puisse être invoquée, et pour autant que cet état s'inscrive dans le cadre de l'intérêt historique, archéologique, artistique, esthétique, scientifique, social, technique, paysager, urbanistique ou folklorique protégé au sens de l'article 206 du CoBAT. »

Dans la mesure où ces actes et travaux ne font que reconstituer une situation historique bien connue et non contestée, la marge d'appréciation de l'autorité est limitée et l'avis de la CRMS n'est pas pertinent au regard du principe de subsidiarité, la demande étant traitée par l'Administration en charge des Monuments et Sites. Partant, les dispenses procédurales suivantes se justifient : avis de la CRMS, commission de concertation, enquête publique, avis de la commune.

Par ailleurs, une dispense de l'intervention des architectes est prévue pour les restaurations « *d'éléments patrimoniaux protégés et/ou faisant partie intégrante du bien protégé nécessitant l'intervention d'un expert en raison de ses caractéristiques particulières et des techniques spécifiques que requièrent sa restauration, tels*

que orgues, éléments mobiliers, œuvres d'art, mécanismes techniques, éléments végétaux ». Cette dispense ne s'applique qu'à la condition qu'un expert soit en charge de la restauration envisagée et que ce dernier dispose de compétences plus pertinentes que celles d'un architecte pour opérer une telle restauration.

La liste visée dans le cadre de cette dispense est exemplative.

3.10. Les règlements d'urbanisme

Il est désormais prévu que les actes et travaux pour lesquels un règlement d'urbanisme impose un permis, alors qu'il n'est pas imposé par le CoBAT sont dispensés de l'avis du Fonctionnaire délégué/commune (articles 33/4 et 33/5 de l'arrêté).

3.11. Les énergies produites à partir de sources renouvelables

La directive 2018/2001/UE du Parlement européen et du Conseil du 11 décembre 2018 relative à la promotion de l'utilisation de l'énergie produite à partir de sources renouvelables impose de nouvelles obligations concernant la durée de la procédure d'octroi de permis pour les installations produisant de l'énergie à partir de sources renouvelables (chapitre XI des titres II et III de l'arrêté).

Plus précisément, l'article 16 de la directive prévoit ce qui suit :

« [...] 4. Sans préjudice du paragraphe 7, la procédure d'octroi de permis visée au paragraphe 1 n'excède pas deux ans pour les centrales électriques, y compris l'ensemble des procédures pertinentes des autorités compétentes. Dans des circonstances extraordinaires dûment justifiées, ce délai de deux ans peut être prolongé au maximum d'un an.

5. Sans préjudice du paragraphe 7, la procédure d'octroi de permis n'excède pas un an pour les installations d'une capacité électrique inférieure à 150 kW. Dans des circonstances extraordinaires dûment justifiées, ce délai d'un an peut être prolongé au maximum d'un an. Les États membres veillent à ce que les demandeurs aient un accès facilité à des procédures simples de résolution des litiges concernant la procédure d'octroi de permis et la délivrance d'autorisations de construction et d'exploitation d'installations d'énergie renouvelable, y compris, le cas échéant, à des mécanismes alternatifs de règlement des litiges.

6. Les États membres facilitent le rééquipement des installations existantes utilisant des sources d'énergie renouvelables en garantissant une procédure d'octroi de permis simplifiée et rapide. La durée de cette procédure n'excède pas un an. Dans des circonstances extraordinaires dûment justifiées, telles que pour des raisons de sécurité impérieuses, lorsque le projet de rééquipement a une forte incidence sur le réseau ou la capacité, la taille ou la performance initiale de l'installation, ce délai d'un an peut être prolongé d'un an au maximum.

7. Les délais définis au présent article s'appliquent sans préjudice des obligations découlant du droit de l'Union applicable dans le domaine de l'environnement, des recours juridictionnels et autres procédures devant une juridiction, et des mécanismes alternatifs de règlement des litiges, y compris des procédures de plaintes et des recours non judiciaires, et ils peuvent être prolongés de la durée correspondant à ces procédures.

8. Les États membres peuvent mettre en place une procédure de notification simple pour le raccordement au réseau pour les projets de rééquipement visés à l'article 17, paragraphe 1. Lorsque les États membres agissent dans ce sens, le rééquipement est autorisé après notification à l'autorité compétente, lorsqu'aucune incidence négative importante n'est attendue sur le plan social ou environnemental. Ladite autorité décide dans un délai de six mois à compter de la réception d'une notification si celle-ci est suffisante.

Si l'autorité compétente décide qu'une notification est suffisante, elle octroie automatiquement le permis. Si ladite autorité décide que la notification n'est pas suffisante, il est nécessaire de demander un nouveau permis et les délais visés au paragraphe 6 s'appliquent ».

Afin de répondre aux exigences de l'article 16, §§ 5 et 6 de la Directive, des dispenses procédurales sont prévues afin d'alléger la procédure de délivrance de l'éventuel permis d'urbanisme requis.

La nouvelle dispense de permis d'urbanisme relative aux pompes à chaleur s'inspire de ce qui est fait en Région wallonne à cet égard.

Pour information du Gouvernement de la Région Bruxelles-Capitale :
Le Ministre-Président,
R. VERVOORT